

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת בחוקותי

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 328

פנינים לפרשת בחקתי

את הסיפור הבא שמעתי מפי אביו, הרה"ח ר' יום טוב רובין שליט"א. הוא סיפר לי על אחד שסיפר: אני מכיר את ר' יהודה לייב מתחנת האוטובוס. מדי יום כשהייתי מגיע לתחנה, הייתי פוגש אותו, תמיד כשהיה מגיע הוא היה מחייך אלי ועם הזמן, היה אף מוסיף מדי פעם מילה טובה ומשפט שעושה מצב רוח טוב

נהגו כבוד זה בזה - על מחיה הנפשות מתחנת האוטובוס והיכולת המופלאה שלנו להחיות מתים ולהציל נפשות, בכוחה של מילת עידוד ומחמאה

מאת: יקותיאל יהודה גנזל

הרב יהודה לייב רובין זצ"ל

בל"ג בעומר הקרוב, עם ישראל יציין ארבעים ושבעה הילולות מטלטלות. הילולא דבר יוחאי. הילולא דרבנו הרמ"א. ועוד ארבעים וחמשה הילולות למ"ה קדושי מירון אשר התעלו לגנוי מרומים בטרגדיה הנוראית שפקדה את העולם בל"ג בעמר דאשתקד, טלטלה שעדיין ממשיכה לטלטל סדרי עולם וגנוי לבבות. אחד מאותם קדושים, הוא האברך המופלג הרב יהודה לייב רובין זצ"ל.

את הסיפור הבא, אודותיו, שמעתי מפי אביו, מיודענו הנכבד, העורך האחראי של העיתון, הרה"ח ר' יום טוב רובין שליט"א. הוא סיפר לי על אחד המנחמים שנכנס אל בית התנחומים והמתין שיתרוקן מאנשים. כשהתרוקן מעט, הוא התיישב וסיפר. "אני מכיר את ר' יהודה לייב מתחנת האוטובוס ועד לפני יומיים לא ידעתי מה שמו. ידעתי רק שהוא מתגורר בבית שמש ולומד בירושלים עיר הקודש". ר' יהודה לייב היה משכים לפנות בוקר ובשעה חמש בבוקר יוצא לירושלים, שם היה מתפלל שחרית בכלל, בהמשיכו לשבת עד השעה חמש בערב ולשקוד על תלמודו מתוך התמדה בלתי רגילה. בשעה חמש היה יוצא שוב עם האוטובוס המוליך לבית שמש. "מדי יום", המשיך המנחם וסיפר, "כשהייתי מגיע לתחנת האוטובוס לשוב מעבודתי בירושלים, הייתי פוגש את ר' יהודה לייב. אני לא

הכרתי אותו והוא לא הכיר אותי. אבל תמיד כשהיה מגיע הוא היה מחייך אלי ועם הזמן, כשהכרנו זה את פניו של זה, היה אף מוסיף מדי פעם מילה טובה ומשפט שעושה מצב רוח טוב".

היהודי המשיך וסיפר על תקופות בלתי קלות שהיו לו בעבודה. תקופות בהן הרגיש שהוא נשבר. כבר נמאס לו להמשיך לעבוד ולפרנס את משפחתו, הוא איבד את הצבע בחייו וכמעט נפל לדכדוך הנפש. אלא שמדי יום, בשעה חמש בערב, הוא היה פוגש בו, באברך מאיר העיניים שכלל לא הכיר אותו ולא ידע על המשברים שהוא

המשך בעמוד 26

"שתינו ביחד לחיים, יצאנו בריקוד קצר, ולאחריו אחי אמר לי שהוא רוצה ללכת לרגע. הוא הפקיד את הילדים שלו בידי, ואמר לי: "ישי, שמור על הילדים שלי בבקשה, וכך עם חיוך ענק הוא נעלם מעיני ולא ראיתיו עד הנה. מאז אני משתדל למלא אחר צוואתו ולשמור על הילדים שלו"

הרה"ג רבי ישי מטלון שליט"א, אחיו של הרב שמעון מטלון ז"ל
מהרוגי מירון, מספר על ההתמודדות וההתחזקות לאחר השבר הנורא

הרב שמעון מטלון זצ"ל

"שתינו ביחד לחיים, יצאנו בריקוד קצר, ולאחריו אחי אמר לי שהוא רוצה ללכת לרגע. הוא הפקיד את הילדים שלו בידי, ואמר לי: "ישי, שמור על הילדים שלי בבקשה".
"וכך, עם חיוך ענק ובשמחה עצומה הוא נעלם מנגד עיני, ומאז לא ראיתיו עד הנה. מאז אני משתדל למלא אחר צוואתו ולשמור על הילדים שלו".

זה לא הוא...

בימים כתיקונם, אנו נמנעים מאוד מלהביא ב'לקראת שבת', סיפורים הקשורים לאסונות או לאירועים מצערים. העלון נועד לעלות על שולחן מלכים בסעודות השבת, והוא מלא כל כולו בשמחה ובסיפורים משמחים בלבד. אמנם אסון ל"ג בעומר מדובר בכל בית בימים אלו, ולכן לא נוכל להתעלם ממנו לחלוטין, ובכל זאת ביקשנו מהרב מטלון שימקד את דבריו דווקא בחלקים המחזקים ובסיפורי האמונה שליוו אותו ואת המשפחה כולה במהלך השנה החולפת.

"אבי מורי הגאון רבי יוסף מטלון שליט"א מספר תמיד סיפור נפלא על הצדיק הנודע רבי אשר פריינד זצ"ל", אומר הרב מטלון, "הסיפור הזה מתאים לכל אדם ויכול לחזק כל אחד גם במצבים הקשים ביותר.

יעקב א. לוסטיגמן

אחד הימים המרגשים במעגל השנה של כל יהודי חרדי, הוא ל"ג בעומר. יום הסתלקותו של התנא האלוקי הרשב"י הקדוש. כל הלבבות פועמים בהתרגשות ובכיסופים של מצווה ליום הזה שבו אפשר לפעול ישועות בתפילה ובתחנונים לפני בורא עולם בזכות תפילתו של אותו צדיק.

ל"ג בעומר הוא יום של תגלחת המונית לפעוטות שזה עתה מלאו להם שלוש שנים, או שימלאו להם בתקופה הקרובה. בחלק מקהילות הקודש הירושלמיות נהגו שלא לספר את הילדים לראשונה באף יום מימות השנה, אלא רק בל"ג בעומר.

ובכל זאת, בשנה שעברה קיבל ל"ג בעומר מימד נוסף, טראגי ועצוב עד מאוד. מימד של אבל ושכול.

45 נפשות מעם ישראל עלו בסערה השמימה, בעוד הלמות התופים ורננת הקלרינטים מחרישים את האוזניים, ומבליעים את קול זעקתם.

שנה תמימה חלפה מאז. שנה בת 13 חודשים וכעת, כשמתקרב יום ה'אירצייט, הלבבות פועמים והרגשות שבים ומתעוררים מחדש.

שוחחנו עם אחד מאותם מאות אחים שכולים שאיבדו את אחיהם באותו לילה מר ונמהר. הרה"ג רבי ישי מטלון, מגיד שיעור ומרביץ תורה לרבים, אחיו של המנוח רבי נתנאל שמעון מטלון ז"ל.

"האמת שמבין כל הנפטרים, אחי הוא היחיד שקראו לו שמעון, והוא נקרא כך על שמו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי", מספר לנו הרב מטלון יבלחט"א. "אחרי שאני עצמי נולדתי המתינו הורי כמה שנים להולדתו של בן נוסף, ומשראה אבי שהם לא זוכים לכך, נסע למירון להעתיר בתפילה ובתחנונים, וקיבל על עצמו לקרוא לבן הבא שיוולד לו על שמו של הרשב"י.

"ואכן, כשנולד אחי קראו לו הורי "נתנאל שמעון", לאמור, נתן לנו הבורא שמעון", הם הרגישו שהילד הזה יש לו קשר מיוחד עם הרשב"י, ולימים התברר שבהאי קטירא אתקטר אחי ובו עלה לשמי מרום.

"זמן קצר לפני האסון הנורא פגשתי את אחי, שם, על יד 'מעבר רבי דב' הידוע. הוא היה עם הילדים שלו. הוא היה בשמחה עצומה על כך שזכה להגיע למירון ביום ההילולא למרות החששות שהיו קודם לכן שאולי לא יאפשרו להגיע לשם בגלל משבר הקורונה וכו'.

אבל כל המאמץ שווה לו כדי שיהודים יוכלו להיכנס לחג בשמחה וברחבת הדעת. "לקח רבי אשר את כל הבשר והדגים שקנה, ואכסן אותם במקפיאים ענקיים שהיו לו במרכז של 'יד עזרה', כשכמובן העובדים במקום עמלים שעות רבות כדי להכניס את כל הארזים בצורה מסודרת.

"היה שם באזור אדם שעינו היתה צרה בפעילותו של רבי אשר, אולי הוא רצה לקבל גם מהחלוקות ולא קיבל, אולי הוא כעס על כך שהחלוקה מתבצעת בסמוך לביתו, אני לא יודע מה היה לו נגד החלוקה הזאת, אבל האיש הזה ברגע של קנאה או כעס נורא, עשה מעשה מזעזע אשר לא יעשה במקומותינו...

"הוא ניגש לארון החשמל שהיה מחוץ למבנה עצמו, ופשוט הוריד את ה'שאלטר' הראשי. המבנה היה חשוך גם קודם לכן, ואף אחד לא שם לב...

"רק כעבור ימים אחדים, התגלה הדבר. העובדים פתחו את המקפיאים כדי להוציא את הבשר, ונחרדו

"אני לא מחליט כלום על עצמי" - מכתבו של הרב שמעון מסלון זצ"ל שנמצא במגירות

אל מול הריח הנורא שהכה באפם. הם מיהרו להימלט החוצה מהסירחון הנורא, ודיווחו לרבי אשר על התקלה המחרידה.

"רבי אשר נאלץ לשכור פועלים מיוחדים ולשלם להם בעין יפה כדי ששימו נפשם בכפם ויתעסקו עם הצחנה הנוראה שהיתה שם, יפנו הכל לאשפה מחוץ לעיר כדי שלא יהיה נזק לשכנים, ולבסוף ינקו את המקפיאים והמקררים ויאווירו את המקום כולו מספר ימים עד שיהיה אפשר להחזיר אותו לפעילות.

"נזק עצום! עגמת נפש שאי אפשר לתאר. רבי אשר לא ידע מהיכן ישלם את ההלוואה, ולא זו בלבד אלא שהוא צריך להשיג עכשיו הלוואה נוספת כדי לקנות בשר ועופות נוספים כדי לחלק למשפחות שסומכות עליו ואם הוא לא יעניק להם בשר ודגים, לא יוכלו לחגוג את החג.

"רבי אשר פריינד היה בעל צדקה עצום, הקים וכוונן את מוסדות 'יד עזרה' ולמרות קדושתו והנהגתו המופלאה בעבודת ה' לא מנע את עצמו גם מעיסוק פיזי בענייני הצדקה והחסד כפי שמעידים כל מי שהסתובבו בביתו שהיה פתוח לכל בכל עת ובכל זמן.

"באחת השנים החל רבי אשר זצ"ל להתארגן לחלוקת בשר ודגים לכבוד הפסח למשפחות נצרות. הוא ניסה לגייס כספי תרומות אבל לא הצליח כל כך, וכשראה שפסח מתקרב והוא לא עומד ביעדים לקח רבי אשר הלוואה ענקית של סכום כסף גדול במיוחד, ובכסף הזה קנה כמויות עצומות של בשר בקר, עופות ודגים. התקווה היתה שתוך כדי החלוקה אנשים יפתחו את סגור ארנקם ויתרמו לכיסוי החלוקה, כך לפחות יהיה לו להחזיר חלק מההלוואה ובנוסף הוא הבין שהוא יצטרך להתאמץ מאוד בגיוס הכסף הנותר,

הרה"ג רבי ישׁי מטלון שליט"א

"נתעצב רבי אשר אל לבו עד מאוד, ובצר לו פנה למישהו שהיה לוקח אותו ברכב למחוז חפצו מדי פעם..."

זה אתה!!!

"אני רוצה לצאת לנסיעה של כמה שעות", אמר רבי אשר לנהג... "קח אותי בבקשה אל היער... אני רוצה להתבודד קצת. לדבר עם הקב"ה..."

"הנהג שתק. הוא ידע על אשר נעשה עם הבשר והדגים, וריחם מאוד על רבי אשר. הנסיעה לא היתה ארוכה, וכשהגיעו אל היער אמר לו רבי אשר: "המתן כאן, עד שאשוב אליך.. אני נכנס במעבה היער, אל תדאג לי אני אדע איך לשוב אל הרכב".

"הנהג עצר בצד ודומם את המנוע. הוא ראה את רבי אשר צועד שפוף, מתרחק מהמכונית ונכנס אל תוך היער.

"רגש הסקרנות בער בלבו של הנהג... מעניין מה יעשה רבי אשר כשכזה צער גדול שוכן בלבו. הוא יבכה? יצעק? יתחנן?..."

"החליט הנהג לעשות מעשה שלא יעשה, ולעקוב אחרי רבי אשר. יצא בדממה מהרכב, וצעד בצעדים חרישיים אחרי הצדיק הירושלמי... נכנס אחריו למעבה היער. והנה רבי אשר נעצר, מרים עיניו כלפי מעלה ואומר: "ריבונו של עולם, אני יודע שזה לא הוא, זה אתה".

"הנהג הבין שרבי אשר מדבר על האיש שעשה את המעשה הנורא ובכוונת מכוון גרם לרבי אשר נזק כספי עצום ועגמת נפש שאי אפשר לתאר... בעצם, רבי אשר אומר שמי שעשה לו את הנזק זה בכלל לא אותו יהודי מר נפש, אלא הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו. הוא מתחזק באמונה תמימה, שמי שעושה את כל המעשים ומנהיג את כל הברואים, הוא זה שקלקל לו את הבשר והדגים..."

"רבי אשר נשם עמוקות, ושוב חסר על אותו משפט: "ריבונו של עולם, אני יודע שזה לא הוא, זה אתה".

"אחרי זמן מה של מחשבה, הוא שוב אמר: "אני יודע שזה לא הוא, זה אתה". וחוזר חלילה.

"במשך קרוב לשלוש שעות עמד שם רבי אשר, וחזר על המשפט האחד והיחיד הזה אלפי פעמים. "זה לא הוא! זה אתה!!!" אני יודע! זה לא הוא, זה אתה!!!!!!"

"כשסיים, החל רבי אשר לשוב לרכב, והנהג שעמד שם כמהופנט, מיהר לרוץ לאוטו בשקט, כדי שרבי אשר לא יתפוס אותו בקלקלתו. "רבי אשר עצמו היה שקוע כל כך במחשבות ובישיח עם קונו, שהוא בכלל לא שם לב מה קורה סביבו. הוא חזר אל הרכב, והורה לנהג שיחזיר אותו לביתו.

"הנהג עשה את עצמו כאילו לא שמע ולא ראה שום דבר... הוא עשה פניית פרסה והחל לנסוע לכיוון היציאה מהיער, אבל רגע לפני שיצאו, רבי אשר שב ומבקש ממנו: "תחזור לשם בבקשה. אני רוצה להתבודד עוד קצת ביער..."

"הנהג ביצע את המוטל עליו, וכשרבי אשר ירד מהרכב, שב ועקב אחריו בשקט... רבי אשר הגיע לאותו מקום בו עמד קודם לכן, הרים עיניו לשמים ואמר: "ריבונו של עולם, אני יודע שזה לא הוא, זה

אתה... ותודה רבה לך על כך".

"לאחר מכן שב על עקבותיו נכנס לאוטו ונסע הביתה..."

הקב"ה מאמין בנו

"יש פתגם שאומרים בשם צדיקים: האמונה מתחילה במקום שבו השכל נגמר", מוסיף הרב מטלון. "אם אתה מבין למה זה קרה ולמה זה היה צריך לקרות, אז זה שכל. זאת לא אמונה. מתי מגיע השלב שבו אנחנו חייבים להשתמש באמונה שלנו? כשהשכל נגמר, כשקורה לנו מקרה שאנחנו לא מסוגלים להבין אותו.

"הפסוק בתהילים אומר "להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות". אומרים צדיקים, מי שב'בוקר', כשיש עליו חסד ה' והוא נמצא במצב מצוין וזכר להודות לקב"ה על החסדים העצומים שהוא עמנו, אדם כזה, כשהוא מגיע חלילה וחס ל'לילות', הוא זוכה ל'ואמונתך'. הוא מסוגל להחזיק מעמד בזכות האומנה, כי כבר בימים הטובים והשמחים הוא הרגיל את עצמו להכיר בכך שהכל מאתו יתברך, גם מה שטוב לנו ונעים לנו לקבל, וגם מה שקשה לנו למצוא את הטוב שבו ושנחנו מתקשים לקבל אותו.

"יש ווארט חזק מאוד ששמעתי בשם הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א. הוא שואל למה בעצם כתוב בתהילים "ואמונתך"? מילא "חסדך", אנחנו מדברים על החסד של הקב"ה, אבל מה זה ואמונתך? הרי אנחנו מדברים על כך שאנו מאמינים בקב"ה, היינו צריכים לומר "ואמונתנו בלילות".

"אלא אומר הרב בידרמן דבר נורא: אנחנו מודים לקב"ה על כך שהוא מאמין בנו!!! כשקב"ה נותן לנו ניסיון הוא לא נותן אותנו כדי שניכשל חלילה. אלא מה? הוא מאמין בנו שאנחנו מסוגלים לנצח את היצר, שאנחנו מסוגלים לעמוד בניסיון. על זה אנחנו מודים לקב"ה, תודה לך שאתה מאמין בנו!!!

"זכיתי פעם לשמוע הרחבה על הווארט הזה מפיו של מורי ורבי הגאון האדיר רבי נתן קופשיץ שליט"א, רבה של הקרייה החרדית בבית שמש, ששמע את הווארט הזה מפי והוסיף לי שעל זה אנו אומרים גם בבוקר מיד כשמתעוררים מהשינה: "מודה אני... רבה

זכיתי להיות מקורב מאוד למרן הגרי"י קניבסקי זצוק"ל. ניגשתי אליו לאחר כיבוש העיר העתיקה, ושאלתי אם הוא מעוניין לנסוע לכותל. הוא השיב לי שהוא רוצה, אבל אינו יכול לנסוע, כי יש לו רק קפוטה אחת, ואם יעשה בה קריעה, לא יהיה לו מה ללבוש... אלו היו המושגים של גדול-הדור. קפוטה אחת בלבד

כשמרנן הסטייפלער ובנו רבי חיים זצוק"ל הגיעו לראשונה לכותל
ולקברי האבות עם הרב ירחמיאל בויאר שליט"א

"וַנִּתְּתִי מִשְׁפָּנֵי פְתוּכְכֶם" (ויקרא כ"ו, י"א)

"כשמרנן הסטייפלר זצוק"ל ראה את הכותל, הוא פשוט רץ אליו, לא
הלך, אלא רץ", מספר הרה"ג רבי ירחמיאל בויאר שליט"א, שזכה
לקחת את מרנן בעל ה'קהילות יעקב' זצוק"ל ואת בנו, מרנן הגר"ח
קניבסקי זצוק"ל, לביקור נדיד בכותל המערבי, שלושה ימים לאחר
שחרורו מידי הירדנים בשנת תשכ"ו.

את הביקור החשוב הזה הרב בויאר נוצר בלבד. מתרפק על הרגעים
ההם כשזכה להתלוות לגדול הדור לנסיעה כה בעלת משמעות,
נזכר בתפילות המיוחדות של מרנן הסטייפלר, ובהתרגשות שלו
למראה הכותל, שהתגלה לעיניהם במלוא הדרו, אחרי כל כך הרבה
שנים שהיה מעבר לגבול.

'איך אעשה קריעה...'

"הנסיעה הזאת היתה מיד לאחר השחרור של הכותל", משחזר הרב
בויאר, "זכיתי להיות מקורב מאוד למרנן הגרי"י קניבסקי זצוק"ל.
ניגשתי אליו לאחר כיבוש העיר העתיקה, ושאלתי אם הוא מעוניין
לנסוע לכותל. הוא השיב לי שהוא רוצה, אבל אינו יכול לנסוע, כי יש
לו רק קפוטה אחת, ואם יעשה בה קריעה, לא יהיה לו מה ללבוש...
אלו היו המושגים של גדול-הדור. קפוטה אחת בלבד.

ביקשתי את רשותו לבדוק את העניין עם הרבנית, ניגשתי אל
המטבח, סיפרתי לרבנית מרים ע"ה על הבעיה, ושאלתי מה לעשות.
היא ענתה לי: 'נכון שיש לו רק קפוטה אחת [ליום חול, ואחת
לשבת], אולם תלך לחיים (מרנן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל), לחיים יש
את הקפוטה הישנה של אביו, תאמר לו שיתן לך'. וכך היה. הלכתי
למרנן הגר"ח, הסברתי לו את הבעיה והוא נתן לי את הקפוטה הישנה
של הסטייפלר. הוא אמר לי, שבכוונתו גם כן להצטרף לנסיעה".

לדברי הרב בויאר, באותם ימים ראשונים שלאחר השחרור, אי
אפשר היה להגיע לכותל ללא אישור מיוחד: "השגתי רשיון כניסה
מהרב מנחם פרוש זצ"ל, במיוחד עבור הסטייפלר. הצלחתי לארגן
רכב ממישהו, ויצאנו לדרך. היתה זו נסיעה מאד מעניינת, מיוחדת
ביותר. זמן לא רב לאחר צאתנו אל הדרך, הוא אמר את תפילת

הדרך. זה היה ליד צריפין. לבקשתו עצרנו את האוטו בשוליים, הוא
יצא מן הרכב, נעמד ואמר את התפילה. כאמור, נסענו במסלול
הנסיעה הישן לירושלים כפי שהיה פעם.
דקות אחר כך נכנסנו אל העיר רמלה, אשר הכביש לירושלים חצה
אותה, ואמר את התפילה הנאמרת בכניסתו לעיר, והנה אנו כבר
ביציאה מרמלה, והוא אומר תפילה שאומרים ביציאה מן העיר. מי
שזוכר היה שם ביציאה בית קברות של גויים, ומיד אמר את התפילה
הנאמרת במקום שכזה, את הפסוק 'ובושה אמכם וחפרה יולדתכם
וכו'".

'אנחנו יותר קרובים...'

המסע לירושלים אל שריד בית מקדשנו, עבר דרך הר-הצופים, הרב
בויאר: "הגענו לכותל מכיוון הר-הצופים, כדי שניתן יהיה לראות את
ירושלים מלמעלה, ונוכל לערוך את הקריעה ללא שום פקפוק. מה
שאין כן אם היינו מגיעים הישר דרך 'שייך ג'ראח', היינו קודם לכן
נפגשים בחומות העיר העתיקה, ונקלעים לתוך הספק ההלכתי על
הקריעה, האם יש לקרוע כבר על ראיית חומות העיר.

אחרי שמרנן הסטייפלר עשה את הקריעה, ובנו הגר"ח קרע קריעה
באותה קפוטה, ואף אנחנו קרענו, ירדנו לכיוון הכותל. כפי שתוארת,
הוא פשוט רץ אליו. לא כאלו הנוהגים לעמוד מרחוק, הוא אץ לעבר

אינני יודע לומר אם זו אכן היתה הסיבה שהניעה אותנו לעשות כך, אולם זה מאד הגיוני מה שאמר. הרי קברותיהם של אבותינו נמצאים מתחת לאדמה. כלומר, שהעולים במדרגות מתרחקים מהם, ואנחנו שעמדנו מבחוץ היינו יותר קרובים. עד היום, כשאני מגיע למערת המכפלה, אני מתפלל רק שם, במקום שבו מרן ז"ע התפלל". (אמנם בידוע, שסיבה שלו היתה, היות ובנו מסגד בבנין שעל הקבר לכן העדיף לעצמו שלא להכנס).

מהי הנהגה

גם היום למעלה מ-45 שנה לאחר אותה נסיעה היסטורית, הרב בויאר אינו שוכח את החוויה המיוחדת, שנחקה בלבו ונצרבה בזיכרונו. כמה אנשים, נפלה בחלקם הזכות להסיע את גדול הדור לכותל המערבי, מיד לאחר שחרורו, ולספוג תוך כדי נסיעה מהנהגתו, מתורתו, מזיוו ומהדרו?

"לנסוע עם הסטייפלר במכונית, כשאתה הנהג, כשלאורך כל הדרך שומעים ברכות, תפילות או סיפורים, זה דבר מאד מאד מיוחד. חוויה נשגבה, מעניינת ומרגשת. כך גם התפילות בכותל, ולאחר מכן התפילות סמוך לקברה של רחל אמנו ע"ה וליד מערת המכפלה". הרב בויאר מציין, כי העוברים והשבים המעטים שהיו אז בכותל, כולם אנשים שהצליחו לקבל אישורים מיוחדים, לא הקדישו יותר מידי תשומת לב לרב החרדי שלא היה מוכר בעיניהם: "מי שזכה להכיר את הסטייפלר, ידע שהוא ברח מהכבוד כמו מאש. גם אז, הוא הלך בענווה, בהתבטלות מוחלטת, בלי פמליות, בלי רעש, בפשטות בלתי מצויה".

"מי שזיהה אותנו, הוא מי שהיה אז חבר מועצה בבני-ברק, מטעם המפד"ל. הוא צילם את התמונה הראשונה וביקש ממישהו שיצלם את התמונה השניה, כדי שגם הוא יוכל להופיע בה, לזכות בכבוד הגדול. מעבר לכך, ההתייחסות אלינו משלחת קטנה ובראשה גדול הדור, היתה שוות נפש.

אלו היו המושגים של הסטייפלר. הוא שנא את הכבוד, וכעס על מי שניסה לכבד אותו. אני זוכר פעם אחת, בהזדמנות נדירה, שליוונו אותו מבית הכנסת בשמחת תורה. הוא אמר לנו בטרוניה, 'מה, אני המשוגע של העיר, שכולם הולכים אחרי...?'"

(מתוך הספר 'הסטייפלר' מצוטט 'יתד נאמן' מוסף 'תמונות חייהם' פסח תשע"ה, עם הוספות מתוך שיחה עמו)

גם היום למעלה מ-45 שנה לאחר אותה נסיעה היסטורית, הרב בויאר אינו שוכח את החוויה המיוחדת, שנחקה בלבו ונצרבה בזיכרונו

הכותל ופשוט נפל והתרפק על אבניו. אחרי התפילה, התחלנו לצעוד בחזרה לכיוון הרכב. הסטייפלר פנה אלי ושאל, האם אנחנו ממשיכים עכשיו לקבר-רחל, או שמא פנינו קודם למערת המכפלה - שני יעדים נוספים שהיו מתוכננים במסענו. תחילה נסענו לקבר רחל, כשהגענו למקום, הסטייפלר לא רצה להיכנס פנימה, לציון, בשל תערובת של גברים ונשים שהיתה שם, בטרם הצליחו לסדר את המקום שזה עתה נכבש. במקום זאת, הוא נעמד בצד, ליד הקיר, והתפלל".

מקבר-רחל המשיכו לחברון: "הגענו למערת המכפלה, הסטייפלר סירב לעלות במדרגות. הוא אמר לכולם לעלות, ואמר שהוא עצמו נשאר למטה. אני נשארתי לצדו, והוא בתחילה אמר לי: 'לך מפה עלה למעלה כמו כולם'.

פחדתי. לא רציתי להשאיר אותו לבדו, הרי זה מצב חדש, סביבה ערבית שזה עתה נכבשה אחרי שנים רבות. לקחתי מיד צעד לאחור, הבטתי בו, כשהוא ניגש לפינה הדרום-מזרחית של הבנין. שם נעמד והתפלל. כעת, משהתקרבותי מעט לכיוון שלו, הוא חיך אלי ואמר לי: 'אנחנו יותר קרובים...!'

האזינו לתוכנית 'הפוחת בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

הרופאים גם איתרו קריש דם גדול, שאם יחסום את הדם ללב או למוח ימיט אסון חלילה. הזעיקו פרופסור מומחה מארצות הברית, אבל הוא יגיע כעבור ארבעה ימים, והרופאים לא שיערו שיחזיק מעמד מעת לעת. חבל על המאמץ. אבל להפתעתם ותדהמתם שרד רבינו ארבעה ימים, והמנתח הגיע, וניתח. ומה התברר?

אלומות אור ממרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

"אם בְּחַקְתִּי תִּלְכוּ" (ויקרא כ"ו, ג')

בשנת תשס"ג בהיות רבינו בן תשעים ושלוש, הובהל לבית החולים במצב אנוש. נוצר נקב בעורק הראשי והדם זלג דרכו לא הפוגה. הרופאים גם איתרו קריש דם גדול, שאם יחסום את הדם ללב או למוח ימיט אסון חלילה. הזעיקו פרופסור מומחה מארצות הברית, אבל הוא לא יגיע אלא כעבור ארבעה ימים, והרופאים לא שיערו שיחזיק מעמד מעת לעת. חבל על המאמץ. אבל להפתעתם ותדהמתם שרד רבינו ארבעה ימים, והמנתח הגיע, וניתח. ומה התברר? שהקריש הדם המאיים נתקע בנקב וסתמו -

הקדוש ברוך הוא "ריפא מר במר" סתם את הנקב בקריש הדם - והרופאים העידו שבכל התייעוד הרפואי אין אח ורע לכך, שקריש דם ישאר צמוד לנקב יותר מכמה שעות! רק רבינו לא הופתע: כח תפילת הרבים הוא, אמר. וכבר אמרו (יבמות סד ע"א) שנמשלה התפילה לעתר (ראשית כה, כא), הוא הקילשון המהפך את התבואה, כי התפילה מהפכת מידת הדין למידת רחמים!

איני רוצה לראותך אצלי!

אבי רבינו, הרב מהומלא זצ"ל, יסד את השיעור ב"תפארת בחורים", רבינו הסתגר ב"אהל שרה" ושקד על התורה. לאחר פטירת אביו התבקש הגאון רבי שלום אייזן זצ"ל למסור את השיעור. כעבור תקופה ניגש רבי יהודה שטרסברג ז"ל, מוותיקי השיעור, וביקש שרבינו יאות למלא מקום אביו במסירתו, ויהיה בכך משום "ממלא מקום אבותיו".

תמה רבינו: "רבי שלום אייזן שם, ואין לפגוע בו!" משלחצו, שלחם לשאול לחוות דעתו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל.

פנו אליו, ותמה: מה הבעיה? חסרים בתי כנסת שאפשר לומר בהם שיעור? הרב אלישיב יאמר ב"תפארת בחורים", ורבי שלום יעבור למקום אחר!

רבי שלום נאות, אבל היה חשש שהקבוצה תישאר עם רבינו ולא

יהיו לו שומעים.

פנה רבינו למציע, ואמר לו: "אתה נושא באחריות לכך, שרבי שלום לא יפגע! חצי שנה תשתתף בשיעור שלו, ותביא לשם חברים נוספים עד שהשיעור יתבסס. איני רוצה לראותך אצלי!" וכך היה, רבי יהודה הקים עבור רבי שלום את חבורת "יגדיל תורה" ובמשך חצי שנה הלך לשיעורו והביא עוד שומעים, וכעבור חצי שנה הצטרף לשיעורו של רבינו!

השיעור ב"תפארת בחורים" נוסד בשעתו עבור בעלי הבתים המקדישים עיתים לתורה. במשך הזמן הצטרפו לומדים מופלגים שבאו לשאוב ממעיינותיו הבלתי נדלים של רבינו. הגיעו לקטע גמרא ואחד מבעלי הבתים הבחין שלא מצוין עליו ציון של ה"עין משפט", המצוין בכל קטע היכן הובא להלכה ברמב"ם ובשולחן ערוך. ותמה בקול: "מדוע אין הלכה זו מזכרת בפוסקים?" "מעניין", הסכים רבינו, "כדאי לבדוק האמנם אינה מזכרת בפוסקים!"

נהרו פני השואל.

לאחר השיעור ניגש תלמיד חכם מופלג והעיר: "אמת שגמרא זו אינה מזכרת ברמב"ם ובשולחן ערוך, אבל היא מזכרת בש"ך" "אכן כן", אישר רבינו, "בסימן פלוני סעיף קטן פלוני. אבל פוסק

פלוני חולק עליו במקום פלוני, ובספר פלוני סימן פלוני מצויין שההלכה כשיטה השניה" - הכל גלוי וידוע לפניו, אבל נזהר כל כך בכבוד השואל והסכים עמו...

ניצל את העדרו, כדי לתקן את הדבר...

סיפר נכד רבינו שעמד לשמשו בזקנותו המופלגת, בתקופת אלמנותו, השכים קום יחד עמו בשתיים לפנות בוקר. היה זה בעיצומו של החורף הנורא, עזר לו ללבוש את הסוודר, וטעה בכפתורו, רכס שלא כסדר. לא הרגיש בכך, וגם רבינו התייחס בשויון נפש. קם והתיישב ללמוד בעומק העיון כדרכו. יצא הנכד למטבח, להכין את כוס הקפה. כשחזר, 'תפס' את רבינו שהתיר את הכפתורים ורכסם כסדרם. לא עשה זאת בפניו, כדי שלא יהיה שמץ פגיעה, אך ניצל את העדרו, כדי לתקן את הדבר...

אל תעיר ואל תאמר דבר

רב הממונה על עריכת חופות מטעם הרבנות עלה לביתו של רבינו, ושאל על כתובה שנכתב בה 'חשון' במקום 'מרחשון' כפי שהיה ראוי לכתוב (רמ"א אבן העזר קכו, ז וב"נחלת שבעה" סימן ד), האם זה מעכב.

ענהו: "הרי כתוב ב'פתחי תשובה' שאינו מעכב דיעבד. אבל, יותר מזה - שמע היטב למה שאני אומר לך - הרי אתה הממונה על עריכת חופות. אם תבוא לחופה, ותראה שראש הישיבה שהוזמן לסידור קידושין מילא את הכתובה, וכתב 'חשון' במקום 'מרחשון' - ועדין לא נערכה החופה - אל תעיר ואל תאמר דבר. כי גם שלא לבייש ולהכלים נקרא 'דיעבד'!"

אלמן גלמוד תושב השכונה נהג לעלות לבית רבינו לסעודת השבת. מתוך שראה עצמו חזן, היה רבינו מבקשו להשמיע מנעימותיו, ואפילו ביקש לשמוע קטעי חזנות ארוכים וצורמים. והלה נענה ברצון, ובטוח שלא הוא הסמוך על שולחן אחרים, אלא מואיל בטובו לשמח ולשורר בקולו הערב... והנכדים שהסבו לשולחן ידעו כמה יקרה לרבינו כל דקה, מתפעלים היו מחדש בכל שבת על אורך הרוח שגילה כדי להנעים ליהודי ולהיטיב הרגשתו!

הגיע אברך לבית הכנסת, והזמינו לסנדקאות. השיב שקשה לו, ואינו מקבל סנדקאות. התאונן האברך בתמימות מכמירת לב: "אני אברך פשוט, והרב יכול לשמח אותי, מדוע לא יעשה זאת?! על אתר אמר רבינו: "טוב אני מוכן"

היתה תקופה בה קשה היה לרבינו להיות סנדק. העירו שה"חזון איש" נענה לכל סנדקאות והשיב: ה"חזון איש" יכול היה לחשוב בלימוד בכל מצב. לי זה מופריע.

הסנדקאות

הגיע אברך לבית הכנסת, והזמינו לסנדקאות. השיב שקשה לו, ואינו מקבל סנדקאות. התאונן האברך בתמימות מכמירת לב: "אני אברך פשוט, והרב יכול לשמח אותי, מדוע לא יעשה זאת?! על אתר אמר רבינו: "טוב אני מוכן". ממש: ונפשי כעפר לכל תהיה. שאל: "בשעה תשע, זה בסדר?" לפני שרבינו מתחיל לימודו ב"אהל שרה" - "לא", השיב האברך. "באחת בצהרים?" כשהוא מסיים לימודו ועולה לביתו - "לא, באחת עשרה וחצי באולם פלוני..." לו יהי כדבריו. הוא היודע במה ישמחו רבינו...

(קטעים מלוקטים מתוך הגדה של פסח ישא ברכה)

מבצע ענק לתקופה מוגבלת
כרך א' משנ"ב מהדורת 'דרשו' עכשיו ב- 25 שקלים בלבד!
לרכישה 02-560-9000

אחותי הרבנית ליבוביץ, היתה מתייעצת עם הגאון רבי בייניש פינקל זצ"ל. פעם כאשר התייעצה בעניין שידוך של בת אחת, מנתה את מידותיה הטובות שאומרים שהיא השתלמה בהן. כאשר סיימה למנות שאל: "און מוותר זיין קען זי?" - ולוותר היא יכולה ומסוגלת? - - אתם שומעים? שפתיים ישק!

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על השלום ששקול כנגד הכל

"ונתתי שלום בארץ" (ויקרא כ"ו, ו')

ברש"י מובא: "שמא תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת 'ונתתי שלום בארץ', מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר: 'עושה שלום ובורא את הכל'". וב"אבן עזרא" מפרש: "ונתתי שלום בארץ - ביניכן". למדנו מכאן, כי אם אין שלום בינינו - אין כלום!
כיצד מגיעים לשלום בינינו?

על ידי התורה. כך מבואר במדרש בפרשת משפטים (שמות רבה ל, א) על הפסוק: "אתה כוננת מישרים". כי "מישרים" היא התורה, ובתורה יש ישרות, חיים טובים וישרים. ישרות העולם מושגת עליה. ואם מקיימים את מצוות התורה כראוי - יש שלום בין אנשים.

"כמה מן הקדושה מוסיף בעולם"

גם האמונה והביטחון בהש"ת מביאים שלום ושלחה. ידוע ליודעים הסיפור עם רבי שלמה כהן זצ"ל, עובדה שגם ה"חזון איש" זצ"ל התפעל ממונה, עד שחקקה בספרו "אמונה ובטחון" ברמיזה. לרבי שלמה כהן היה בית דפוס במעלה רחוב רבי טרפון בבני ברק. ביום מן הימים בא יהודי ופתח לידו בית דפוס. בימים ההם, עוד בחיי "החזון איש", כל בני ברק היתה כמו כפר, ושני דפוסים? זה פשוט לקחת את הלחם מהפה... [אינני זוכר את הסיפור עצמו, אבל הכרתי את בית הדפוס של רבי שלמה כהן, וגם את הדפוס הנוסף]. רבי שלמה למד את ההלכות, עד שבירר שאין לבעל הדפוס שלידי דין של 'רשע' היורד לאומנות חברו. ואז פשוט ניגש אליו לפתח בית הדפוס, ברכו לשלום ואמר: "שמע נא רבי יהודי, אתה הרי חדש בענף, הנך עלול ליפול, חלילה, זה לא פשוט בכלל, לכן, את הנייר כדאי לך לקנות דווקא במקום פלוני, כי במקום אחר תסתבך ואל תחשוב שאני אומר לך סתם כי הרבה רמאויות יש בתחום הנייר". וכך המשיך להדריך אותו גם בענין הדין, מכונות הדפוס וכו'. מעשה שהיה.

וזה לשון ה"חזון איש" אודות הבוטח הלא מזויף: לא יחד אם רעהו פותח חנות, ישתדל עוד לעזור לרעהו, לתקנו בעצה טובה, לעשות עבורו ולשקוד על תקנתו, וכמה מן הקדושה מוסיף בעולם לראות

איש עושה חסד עם המתעתד להתחרות עמו, ומוסיף תהילה ליראיו יתברך, אשריו ואשרי דורו". אלו הם דבריו, שנכתבו, כאמור, בעקבות העבודה עם רבי שלמה כהן זצ"ל.

כבוד הויתור

אם מדברים על שלום ורעות בין יהודים אספר לכם. הזדמן לי לחלוף ליד חידר של ילדים, ואתם יודעים, ילדים כל שני וחמישי רבים, ואחר כך נעשים ידידים וחוזר חלילה - כדרכם של ילדים... חלפתי שם, והנה שלושה ילדים רבים עד לב השמים. נעמדתי על עמדי. אחר כך אמרתי להם: "רצוני לשאול משהו. מדוע כאשר יש ריב וסכסוך קשה מאד לוותר? אני רוצה לשמוע מכם את הסיבה מדוע קשה? מדוע באמת אכפת לך לוותר?" הם התביישו לומר. שתקו. אמרתי: "אתם לא חייבים לענות לי. אני אענה ואתם רק תאמרו לי האם אני צודק או לא: - כל אחד מצידו היה כבר מוכן לוותר, אבל זה לא יפה, כי מה יאמרו - הוא הגיבור ואני החלשלוש? זו בושה, נכון?" - שאלתי, הם ענו "נכון, זו התשובה". כי הריב אינו על דברים שחשוב להמשיך לריב עליהם, אבל זו בושה לוותר". המשכתי: "אשאל אתכם, מי היה החכם הגדול בעולם?" כולם השיבו: "שלמה המלך".

חלפתי שם, והנה שלושה ילדים רבים עד לב השמים. נעמדתי על עמדי. אחר כך אמרתי להם: "רצוני לשאול משהו. מדוע כאשר יש ריב וסכסוך קשה מאד לוותר? אני רוצה לשמוע מכם את הסיבה מדוע קשה?"

הדין, הכבוד והיחס. כל אחד כל כך אהב לשלוח לחברו: "צריכים לשאול את ראש הישיבה", והכונה לשני, והשני השיב: "אני ממש לא יודע, צריכים לשאול את הראש ישיבה" ושלח לראשון, בכזו הכנעה ואחוזה.

אבא משלם על ויתור

ה"חפץ חיים" זצ"ל אמר משל חזק על ויתור. יהודי אמיד שלח את בנו למרחקים, ונתן לכל אחד די מחסורו. אחד הילדים לא התנהג כראוי והתגרה באחיו ולקח מחלקו. האח היה חכם וחשב לעצמו: "מדוע אריב איתו, הרי לאבי לא חסר כסף. אבא כבר ידע כי הוא לקח ממני, ובודאי ישלים לי את כל החסר. מה לי ולמריבות, העיקר שלאבא לא יהיה צער ובזיון". אבא שמע את הפרטים, שמח מאד, נישקו וחייב: "הצללת אותי מבזיונות שיאמרו ברחוב שני בני רבים זה עם זה. בעקבות כך אתן לך כפליים".

ולהפך, כאשר הילדים רבים ומתאבקים, אש מתקלחת והבזיונות גדולים, האב כאוב ובעקבות כך מעניש את שניהם - "שניכם לא תקבלו!"

כך הקב"ה שמח שאין את החילול ה' שילדיו רבים, והוא משלם. כביכול אומר לאדם: עכשיו שויתרת תקבל כפליים!

(מתוך 'חי ראובן')

"אז תדעו", אמרתי להם, "כי שלמה המלך אומר במשלי (כ, ג) בדיוק להפך: 'כבוד לאיש שבת מריב! זה כבוד!'"

לשון הפסוק כל כך תפשה את לבם, שהמבוגרים שבילדים שהבינו היטב, ביקשו לדעת היכן זה כתוב.

אדם טועה לחשוב כי זו בושה לומר. אדרבה, זה הגיבור והמכובד האמיתי - "כבוד לאיש שבת מריב".

אחותי הרבנית ליבוביץ, היתה מתייעצת עם הגאון רבי בייניש פינקל זצ"ל. פעם כאשר התיעצה בעניין שידוך של בת אחת, מנתה את מידותיה הטובות שאומרים שהיא השתלמה בהן. כאשר סיימה למנות שאל: "און מוותר זיין קען זי?" - ולוותר היא יכולה ומסוגלת? - - -

אתם שומעים? שפתיים ישק!

מויתור לא מפסידים

מעשה היה ברבי ירוחם ממיר זצ"ל. מי לנו גדול מרבי ירוחם שהעמיד תלמידים אריות בתורה וגיבורי עולם ביראה, ולפני ששימש בקודש בישיבת מיר, הוא זצ"ל, שימש כמשגיח בישיבה אחרת.

היה שם דין ודברים בין הצוות, והוא נכנס להתיעץ עם ה"חפץ חיים" זצ"ל, שהשיב לו: "לא ראיתי מימי נרדף שמוותר - והפסיד..."

רבי ירוחם קיבל את עצתו של ה"חפץ חיים", עקר את רגליו מהישיבה וביום לא רחוק החל לשמש כמשגיח בישיבת מיר עד סוף ימיו, ומי לא יודע להיכן הגיע, עד שהגדולים ביותר במיר - מרתת גופם להזכיר את תורתו. אציין רק כדוגמא את הגאון הצדיק רבי יצחק חיים קרסניצקי זצ"ל, שכאשר לקחוהו לבית חולים באחרית ימיו, שאלוהו אלו ספרים ליטול עמם בשבילו? וענה: "צריכים סידור, וגם חומר ו... הספרים של המשגיח", ומדובר בגאון רבי יצחק חיים, שהיה תלמיד מובהק של מרן הגרי"ז, וכן היה חברותא של רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, והגאון הזה היה מזכיר את שמו של רבי ירוחם בדחילו ורחימו, וכך כל האריות האדירים דישיבת מיר.

הנה לנו כיצד לא מפסידים מויתור!

אם הזכרנו את רבי יצחק חיים קרסניצקי זצ"ל, נציין מה ששייך לשלום.

למדתי בישיבה בירושלים שהוא שימש שם כראש ישיבה יחד עם רבי חיים אהרן טורצ'ין זצ"ל. השלום שהיה בין ראשי הישיבה, אין לתאר ולשער. מבהיל היה לראות את הידידות ביניהם - לא מעלמא

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייה

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

לפני כמה עשרות שנים הוזקקתי לנסוע ללוס אנג'לס כדי לחזק ולעודד את בני הקהילה שם. להיפגש עם נדיבי עם המוכנים לתרום להמשך פיתוח מוסדות התשובה בארץ הקודש, להגדיל תורה ולהאדירה. הפצתי שהקהל הגדול המגיע בהמוניו לדרשה המרכזית יוכלו לראות את מרן זצ"ל בשידור חי, ובהזדמנות זו יחזקם בדברי עידוד וברכה

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על העמילות בתורה

"אם בחקתי תלכו" (ויקרא כ"ו, ג')

השפע - בזכות התורה

כל הברכות והשפע היורד לעולם, הוא בזכות עמל התורה. בספר "משיבת נפש" (לרבי יוחנן לוריא זצ"ל) כתב שיש רמז לדבר: הפרשה הראשונה שבפרשתנו, המונה את כל הברכות, פותחת באות א': "אם בחקתי תלכו", ומסתיימת באות ת': "ואוליך אתכם קוממיות", לרמז שאם ילמדו ויקיימו את התורה מא' ועד ת', יזכו לכל הברכות המנויות בפרשה. אך חשוב להדגיש ולזכור, שלא די ללמוד תורה, אלא צריך לעמוד בה! להתאמץ להבין כל דבר על בוריו.

מתי להזמין את חברת התקשורת

לפני כמה עשרות שנים הוזקקתי לנסוע ללוס אנג'לס כדי לחזק ולעודד את בני הקהילה שם. להיפגש עם נדיבי עם המוכנים לתרום להמשך פיתוח מוסדות התשובה בארץ הקודש, להגדיל תורה ולהאדירה. הפצתי שהקהל הגדול המגיע בהמוניו לדרשה המרכזית יוכלו לראות את מרן זצ"ל בשידור חי, ובהזדמנות זו יחזקם בדברי עידוד וברכה. באותם ימים, כדי להוציא דבר כזה אל הפועל היה צורך בהכנת תשתית על ידי חברת התקשורת, הכוללת קדיחות, חיבור כבלים, התקנת מסכים, ועוד. כל זאת בשתי הנקודות - בביתו של מרן זצוק"ל ובמקום הכינוס בלוס אנג'לס.

לא ידעתי באיזה זמן להזמין את טכנאי חברת התקשורת לעבודה בביתו של מרן, משום שלא רציתי להפריעו מלימודו. התייעצתי עם בני משפחתו והם השיבו שמומלץ להזמין בשעה תשע בבקר, כשמרן זצוק"ל מתחיל את לימודיו, דאז שום דבר לא מפריע לו!". כך היה! חברת התקשורת עשתה את כל העבודות הנדרשות, ומרן המשיך ללמוד כדרכו. לאותו כנס הגיעו למעלה מאלף איש. מרן עלה לשידור, התרגש מאד לראות את הקהל הרב שהגיע, ונשא דברי חיזוק חוצבי להבות.

עמל התורה הזה החל עוד בילדותו של מרן. פעם אחת, בהיותו ילד קטן, הוא ישב ולמד בבית הכנסת "שושנים לדוד". לפתע החל חלק מהבניין להתמוטט, וכבר לא היה שייך לצאת ממנו דרך המדרגות.

נכח במקום מרן רבי יעקב חיים סופר זצ"ל, בעל ה"כף החיים", שסיפר שהוא בעצמו פחד מאוד, עד שהביאו סולם והורידוהו. ואז סיפר על הילד שעדיין יושב למעלה ויש צורך לחלץ גם אותו... כשעלו למעלה מצאו ילד שקוע בלימוד ולא מרגיש בכל מה שנעשה מסביב... וראה עוד באריכות ב'משכני' בראשית (ח"א עמוד רל"ב ואילך) על עמלו של מרן זצ"ל בתורה.

התורה - נשמת אפו

בהיות מרן זצ"ל בגיל תשעים ושתיים נפל וריסק עצם, והוצרך לעבר ניתוח מסובך וקשה לאיחוי השבר.

מספר בנו, הגאון רבי משה יוסף שליט"א, שזמן קצר אחר הניתוח, כשהתאושש מעט ועדיין לא היה יכול לקרוא בעצמו, ביקש שיביא ספר ויקרא לפניו.

לאחר מכן הביאוהו הביתה. הוא שכב במיטה, ובקושי היה יכול לזוז. אחרי הניתוח חייבים לישון. הוא ישן מעט, ומיד התעורר וביקש שיניחו את הספרים לידו, והתחיל ללמוד...

בני משפחתו לא הבינו איך יתכן הדבר, הלא זה עתה עבר ניתוח קשה ומתיש, כיצד הוא מסוגל ללמוד ולעיין?! אבל הלימוד היה כל חייו, ממנו שאב את חיותו!

אחר כך בא מישהו ואמר לו חלק מפסוק מסויים, והקדים: "ישעיהו הנביא אומר". מרן זצ"ל היה בשיא העירפול, ועם כל זאת עצר אותו ואמר: "זה פסוק ביחזקאל, לא בישעיהו".

בנו, הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א מספר, שפעם כשנסע עמו, לקח איתו מסכת כתובות. הוא הכין את הסוגיא לפני כן ורצה ללמוד בנסיעה עם אביו. ואביו, בלי ספר, עבר איתו על הגמרא, רש"י, תוספות, והוסיף לומר לו לעיין במהרש"א על התוספות שאומר כך וכך!

כך היה נראה לימודו בעת נסיעה. מוחו לא הפסיק כל הזמן לחשוב בלימוד. ולמה? כי הוא דבק בה' יתברך, ומלבד התורה הקדושה לא עניין אותו שום דבר.

מספר אחד החברים שלמדו איתו בבחרותו, שכשהיו עוברים בעיר העתיקה, כולם היו מסתכלים אילו בגדים חדשים הביאו לחנויות, חולצות, מכנסיים, חגורות וכדומה. אבל הרב היה תמיד שקוע בלימודו, ולא היה מסתכל לא ימינה ולא שמאלה, לא עניינו אותו כלל בגדים ושאר ענייני העולם הזה. לו יש עולם של תורה, ובתורתו יהגה יומם ולילה!

אנשים חושבים שלמרון זצ"ל היו כישרונות בלתי רגילים, זכרון פנומנלי... וטעות היא בידם. מרון זצ"ל אמר פעם שכשהיה נער צעיר לא היה זוכר את לימודו, והיה בוכה בכיות רבות לפני הקדוש ברוך הוא שיתן לו זיכרון. אכן חנן אותו ה', ופתאום נפתח לו הזיכרון, אבל יחד עם זאת לא היה מאבד רגע. כל רגע אצלו היה מחושב, מנוצל ללימוד התורה הקדושה!

שכר עמל התורה

התורה מבטיחה שפע של ברכות למי שעמל בתורה. גם את זה ראינו אצל מרון זצוק"ל:

פעם אחת הגיע ארצה יהודי אמריקאי ממשפחת אלבו. משפחה זו הייתה במקורה במצרים ולאחר מכן עלתה ארצה. הוא עבר להתגורר בארצות הברית, שם הוא משמש כיום כרב קהילה. אביו - שלמד במצרים - היה מתלמידי החשובים של מרון בהיותו אב"ד בקהיר.

הוא סיפר לי שלאחר שאביו עלה ארצה ממצרים, הוא נכנס לבית מרון ומצא אותו מודאג. מרון סיפר לו שהוא סיים לכתוב את אחד מחלקי ספרו "יביע אמור" (אחד מהחלקים הראשונים) אך כיון שעלות הוצאת ספר גבוהה מאד, ואין ברצונו ליטול הלוואות, אין באפשרותו להוציא את הספר לאור העולם, ולזכות את עם ישראל בתורתו.

הקב"ה עוזר לעמלי תורה: התלמיד שוחח עם אמו, והיא הסכימה לוותר על חלק בירושה שהגיע לה לצורך הוצאת הספר!

ה"אור החיים" הקדוש בביאורו האחד-עשר מבאר, שהתורה נקטה בלשון "תלכו", להורות שאת שכר התורה והמצוות לא נקבל בעולם הזה, אלא נלך עמו לעולם הבא.

התורה אינה מזכירה את שכר המצוות. כבר אמרו רבותינו (קידושין לט ע"ב): "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא". זאת לפי שאין שום דבר בעולם שיוכל להכיל ולהשתוות לערכה ולשכרה של מצוה אחת ממצוות התורה.

רק כאשר "תלכו" - תוכלו להבין

ה"חפץ חיים" זצ"ל היטיב לבאר זאת במשל נפלא:

יהודי קשה-יום, שלא הצליח בעסקיו, הגיע למצב שאפילו פת לחם לא היתה לו. מה עושה יהודי במצב כזה? זועק להשי"ת שיעזרהו למצוא טרף לביתו ולהשביע את רעבונו.

אכן, "שוועת עניים אתה תשמע. צעקת הדל תקשיב ותושיע". לפתע הבחין באבן נוצצת מונחת על הצפת הרחוב. הרימה והלך לתופר הבגדים, בתקווה שיסכים לקנות ממנו אבן זו, כדי לתפור אותה באחת החליפות. החייט התבונן באבן, ושאל בתדהמה: "כלום באת לצחוק עלי? האבן הזאת יקרה מאד, ולא תוכל למכור אותה אלא רק אצל צורפי הזהב, לא אצלי!".

היהודי ניגש לצורף הזהב והראה לו את האבן הנפלאה. המוכר התפעל ממנה מאוד ושאל: "היכן השגת את האבן הזו? זו אבן יקרה מאד המתאימה לאוצרות המלך!".

נסע היהודי לעיר הבירה ודפק בשערי ארמון המלוכה. לשאלת השומרים מה מבוקשו, אמר כי בידו אבן יקרה שהמלך ודאי יחפוץ בה. מיד הכניסוהו פנימה, לטרקלין המלך, שם הוציא מכיסו את האבן היקרה והציגה לפני המלך.

המלך התפעל מיופיה ומהדרה של האבן והחליט לקובעה בכתר מלכותו. הוא ביקש להעניק ליהודי שמצאה כסף וזהב לרוב מאוצרות המלוכה.

שר הכספים נכנס, יחד עם היהודי - שלא זכה מימיו לגעת בכסף וזהב - לבית האוצרות. כדי להמחיש לו את הזכייה הגדולה, בה זכה, החל לדבר על ליבו, ושאלו: "האם יודע אתה כמה עולה דינר כסף?".

"אלף פרוטות נחושת", ענה העני.

"וכמה עולה דינר זהב?" שאל השר.

"אף פעם לא היה לי דינר זהב, אך חושבני ששווי מאה דינרי כסף", ענה העני.

השר הכניסו לבית הגנזים, פתח לו מגירה גדולה ואמר: "יש כאן אלף דינרי זהב, הם שלך!" היהודי כמעט והתעלף...

"גם במגירה השניה יש אלף דינרי זהב, וגם בשלישית, וכל זה שלך".

היהודי צנח על הארץ, פרץ בבכיות של אשר ושמחה, ונתן הודאה להשם יתברך על הממון הרב ששלח לו במציאת האבן הקטנה.

הנמשל: כל מצוה ממצוות התורה הקדושה, היא בבחינת אבן יקרה שהקדוש ברוך הוא מניחה בכתרו. לכן אין גבול לשכר שאדם יקבל בעבור האבן הקטנה הזאת, שהונחה בכתרו של המלך בזכותו. לא ניתן לשבר את אזורו של ילוד אשה, בשר ודם, בגודל השכר על הנחת תפילין, על עניית "יהא שמיה רבה" בכוונה, על מעשה צדקה וחסד, ומעל לכל: על לימוד תורה, "ותלמוד תורה כנגד כולם" (פאה א, א). בדומה לאותו יהודי עני שלא הצליח לקלוט את גודל השכר שקיבל על האבן הקטנה שמצא.

רק כאשר "תלכו" לעולם הבא, לאחר שאדם מזדכך ומשיל מעליו את מלבוש הגוף, ונותר רק עם הנשמה - הוא יוכל לקלוט את השכר העצום והנפלא עבור כל מצוה. או אז, יבין האדם אילו אבנים יקרות היה באפשרותו להשיג, ויתחרט על כך שלא השקיע והתאמץ יותר לקיים עוד מצוה ועוד מצוה.

(מתוך הספר 'משכני')

רבי זונדל שיישב מן הצד וראה כיצד מתיישב הוא במנוחה לאכול את כל הארוחה מנה אחר מנה במתינות, לעומת החיפזון המהיר שבתפילתו... עמד נדהם, ובחיוכו העדין הנסוך על חן פני קדשו, שאלו: "געדאוונט אזוי שנעל, און געגעסין אזוי לאנג?! [תפילה מהירה שכזו לעומת ארוחה ארוכה כזו...]. לכל הפחות תשווה ביניהן, שיהא זמן שתיהן שווה! המילים הספורות האלו שבקעו מלב טהור ויוקד, עשו רושם הזק בליבו של הבחור

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על עבודת התפילה

"אם בְּחַקְתִּי תִלְכוּ וְאֵת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם" (ויקרא כ"ג, ג')

פירש האור החיים הקדוש (פסוק זה נתיב ל"א), וזה לשון קדשו "על דרך אומרו (תהילים עב, ה) 'יראוך עם שמש', ואמרו ז"ל, כי כל הנבראים זמן עבודתם הוא בזמן שהשמש עולה בבוקר, זמן תפילת שחרית, ובזמן שהשמש יורדת וכו' (עיין ברכות כט:). והוא אומר אם בחקותי תלכו, על דרך אומרו (תהילים נה, טו) 'בבית אלקים נהלך ברגש'. ואמרו ואת מצותי תשמרו, ירמוז לאומרם ז"ל (שם לב:): חסידים ראשונים היו שוהים שעה אחת וכו', ואחר תפילה שעה וכו', וכנגדן אמר ו"את מצותי" וגו', וכו'. עד כאן לשון קדשו. לפנינו כמה עובדות בטיב עבודת התפילה

של אי"ש אלוקים קדוש, [כענין דילפינן בפ"ה דברכות (לא). כמה הלכתא גברתא מסדר 'תפילת חנה'].

אחד העניינים שסיפר היה על צורת תפילת שמונה עשרה של החזון איש. כל עמידתו בתפילתו היתה באופן נורא הוד כשחופפת עליו יראה עילאה, וכדין 'העומד לפני המלך', שחידש הגר"ח זצוק"ל (פ"ד מהל' תפילה ה"א) שהיא כוונה המעכבת בכל תפילת שמונה עשרה, בהיותה מעצם מעשה התפילה עיין שם. כך עמד זמן רב בריכוז עצום עד שסיים תפילתו. וטהור לב פסע לאחוריו, שלוש פסיעות כדין.

העיד המספר, שכמה פעמים בעת שסיים שמונה עשרה היה החזון איש צונח על כסאו, כשהוא קרוב כמעט לעילפון, מרוב התאמצות הכוונה וריכוז המחשבה בתפילתו העליונה. כידוע, דרכו בקודש בתורה ובעבודה היתה במסירות נפש עד עלפון כל החושים. היה צריך להושיבו מעט למנוחה, עד שתשוב נפשו אליו, ויוכלו לפתוח בחזרת הש"ץ.

כך עובדים את השם יתברך בסדר "עבודת התפילה" בכל רמ"ח איברים ושס"ה גידים! בבחינת "כל עצמותי תאמרנה"! (תהילים לה, י). אין התפילה עבודה פשוטה כלל ועיקר, כאשר צריך להעמיד את

איש נאמן שזכה להסתופף בצילו הגדול של מרן החזון איש זצוק"ל, והיה מבאי ביתו, סיפר לי כמה וכמה עניינים שזכה ללמוד בשימושה של תורה, יותר מלימודה (עיין ברכות ז:).

בהיותו קרוב אל הקודש, זכה להימנות פעמים רבות בין אנשי ה'מנין' המיוחד שהתקיים בביתו של החזון איש.

כידוע, בכניסה לביתו של החזון איש היה פרוזדור גדול, כעין 'לובי' לפני הבית, אשר שימש כ'בית הכנסת' של החזון איש [ביתו הקדוש עומד עד היום כמו שהוא, במרכז רחוב חזון איש שבבני ברק יצ"ו. לאחר פטירתו הקימו שם תלמוד תורה תשב"ר גדול, המתנהל על טהרת הקודש, לעילוי נשמתו הטהורה באותם חדרים ששמשו את הצדיק המופלא לתורה ולתפילה, השתכנו הכיתות הנמוכות של ילדי ישראל טהורים ותמימים, ראשית תחילת לימודם בחומש ויקרא, ובקריאת אותיות הא' ב'. כענין מה שכתוב (תנחומא צו, יד): "יבואו טהורים ועסקו במעשה טהורים" - במקומם של טהורים].

בהיות איש שיחנו כמו 'בן בית' אצל החזון איש, השתתף בעצמו פעמים רבות באותו 'מנין' מיוחד, שזכה להתפלל במחיצתו של גדול הדור. והאריך בכמה הלכתא גברתא שניתן ללמוד מסדר תפילתו

העיד המספר, שכמה פעמים בעת שסיים שמונה עשרה היה החזון איש צונח על כסאו, כשהוא קרוב כמעט לעילפון, מרוב התאמצות הכוונה וריכוז המחשבה בתפילתו העליונה

בליבו של הבחור. הוא לא התכוון לכך שהצדיק יפגוש בו, הוא חשב לתומו לחמוק חרש פנימה אל הבית, 'לחטוף' מצות תפילין, לסעוד את ליבו ולהמשיך... הפגישה הפתאומית הזו, בראותו לפניו את הצדיק הקדוש במלוא הדרו ומילים הספורות שזכה לשמוע מפיו, חדרו אל תוככי לבו ונפשו.

בהתהלכו אחר כך לעסקיו וענייניו, יסרוהו כליותיו מאד. דברי הצדיק לא נתנו לו מנוח. הוא החל לשחזר לעצמו כיצד נראית אכילתו לעומת תפילתו... כמה זמן יושב הוא בנעימים ונהנה באכילה... כמה צודק הוא הצדיק, חישב הבחור עם נפשו, הוא ערך אפוא חשבון נוקב, וסיכם לעצמו כמה זמן לערך לוקחת אכילתו, ומאותו יום ואילך החל להאריך יותר בתפילתו, כמידת שיעור זמן אכילתו, כאשר פקד וציווה עליו הצדיק.

משנצרך להאריך יותר זמן בתפילתו, התיישב עצמו מידי יום במונחה אל השולחן. ובמקום חטיפת תפילה במלמול פה בעלמא, החל לפתוח סידור ולהתפלל מתוכו מילה במילה.

מתחילה היה לו קשה עם זה, הוא לא 'התחבר' עם תיבות התפילה, אבל הכריח עצמו בכוח לא לעזוב את הסידור לפני תום הזמן... אולם לאחר תקופה קצרה החל לחוש את טעם התפילה. מן השמים ריחמו עליו, בזכותו של צדיק שהצית בו את ניצוץ התפילה, והוא החל לחוש יותר ויותר מתיקות בנועם התפילה.

הוא לא שם לב כיצד לאט לאט מאריך יותר בתפילתו, כשהניח לעצמו להתרפק על סידור התפילה. רגשותיו גאו בהשתפך נפשו וליבו לפני ה'. לאחר תקופה באופן פלאי, התיישרו כל מבוכות נפשו ותסבוכותיו. הוא התרומם מעט מן הרפש שהיה שקוע בו בהבלי עולם הזה, והחל לגלות בעצמו טעם וחשק להתקרב אל בוראו. תפילתו נעשתה יותר ויותר בדבקות ובכוונה, וכתוצאה ממנה החל גם ללמוד בתורה מידי יום. סגור ליבו נפתח, להדביק נפשו ונשמתו באור תורה ותפילה, עד שנעשה לבעל תשובה גמור, ונתהפך לתלמיד חכם חשוב ירא ושלם!

כשפגשתי בו לאחרונה, הזכיר לי שוב טיב אותו המעשה, באמרו

עצמו לפני המלך מלכו של עולם בכבודו ובעצמו, ויש להתייגע בכל לב ונפש בכוונת התפילה.

בהזדמנות אחת אמר לי מורנו הגאון הצדיק רבי זונדל קרויזר זצוק"ל, בשם מרן החזון אי"ש זצוק"ל, שיגיעת התפילה שלו היתה יותר מיגיעת התורה!

צא וראה עד היכן הדברים מגיעים, כי מי לנו גדול מיגיעת התורה של החזון איש!!! אף על פי כן, היתה יגיעת התפילה גדולה יותר!

דרכו בקודש של מורנו ורבינו הגדול, הרב הגאון רבי זונדל קרויזר זצוק"ל, בעל אור החמה, לבוא אל ביתי מידי יום ביומו בשעת צהרים, שם היינו לומדים יחדיו, איבדל לחיים, בחברותא. למעלה משלושים שנה רצופות התקיימה חברותא זו מידי יום, כשבמהלכן זכינו בעזה"ת לסיים כמה וכמה מסכתות ועניינים שונים.

באחת התקופות היה בחור שפרק מעצמו עול תורה ויראת שמים, רחמנא ליצלן, אלא שאוכל אין ברחוב... בהיותו קשור אלי, הצעתי לו לעלות אל ביתי לארוחת צהרים. הוא שמח על ההצעה, וכך התרגל מידי יום 'לקפוץ' בשעות הצהרים לארוחה חמה ומזינה.

לא דיברתי עם הבחור באותה עת כלום בענייני רוחניות, כאשר הורונו רז"ל ('יבמות סה:'): "כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע, כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע"... אלא שעם כל זאת מעצמו הרגיש מעט חוסר נעימות, להגיע כך מידי יום רק לארוחה, לאחר שבעט בכל הקדוש והיקר, לכן ביקש גם תפילין להנחה לדקות מספר... כך התרגלנו לביקור יום יומי של הבחור הנחמד, שאכל את ארוחתו, הניח תפילין, התפלל דקות מספר ויצא להמשיך בדרכו.

יום אחד הגיע הבחור בעת שהייתי יושב עם רבי זונדל בעסקה של תורה. הבחור נקש קלות בדלת, ומשזו נפתחה הופתע מעט ונרתע למראה צורת קדשו והדרת פניו המאירים של רבי זונדל, בעסק תורתו, הקדושה. הוא נסוג מעט לאחור, וברוב הססנות ובושה ביקש ממני את התפילין. קמתי תכף ממקומי, והגשתי לו את התפילין. נטל הבחור את התפילין, ויצא עמוהן אל החדר החיצוני, שם הניחן והתפלל את תפילתו כדרכו, כשבינתיים ממשיכים אנו בלימודנו יחדיו.

לא חלפו מספר דקות והבחור מופיע בשערי החדר, מגיש בחזרה את התפילין, וניגש תכף לסעוד את ליבו בארוחה הטעימה שהכינה עבורו הרבנית בלב חם ודואג על עתיד חייו.

רבי זונדל שישב מן הצד וראה בכל הנהגתו, כיצד מתיישב הוא במנוחה ובחפץ לאכול את כל הארוחה מנה אחר מנה במתינות, לעומת החיפזון המהיר שבתפילתו... עמד נדהם, ובחיוכו העדין הנסוך על חן פני קדשו, קרא לבחור, ושאלו בקוצר אמרים כדרכו בקודש: "געדאוונט אזוי שנעל, און געגעסין אזוי לאנג!?" [תפילה מהירה שכזו לעומת ארוחה ארוכה כזו...]. לכל הפחות תשווה ביניהן, שיהא זמן שתיהן שווה!

המילים הספורות האלו שבקעו מלב טהור ויוקד, עשו רושם חזק

ברכות (מז:): "אמר רבי יהושע בן לוי, לעולם ישכים אדם לבית הכנסת, כדי שיזכה וימנה עם עשרה הראשונים, שאפילו מאה באים אחריו כו' נותנין לו שכר כנגד כולם" עיין שם. והוא נפסק להלכתא בשולחן ערוך (או"ח סי' צ' סי"ד).

באותה קהילה ישנה 'ישיבה קטנה' מקומית. אף בני הישיבה ירדו להיכל בית הכנסת הגדול להשתתף באותה עצרת. בסיום הדרשה, קם המשגיח של אותה ישיבה, שהתלהב מאד מן הדברים, והכריז שלאור דברי ההתעוררות שנאמרו כאן בענין האיחור בתפילה, הרי הוא פותח עתה במבצע מיוחד בישיבה על ההגעה בזמן לתפילה. עשרת הבחורים הראשונים שיגיעו לתפילת שחרית, יקבלו כל אחד חמישים דולר!!!

שומע אני איש אחד שעמד בסמוך אלי, הפונה לבנו הילד, ואומר: "חבל שאין אנו בחורים בישיבה... כי אם היינו נמנים בין תלמידי הישיבה, היינו יכולים להרוויח ביחד מאה דולר טבין ותקילין מידי יום!"

לאחר סיום העצרת קראתי לאותו אבא הצידה, והערתי לו על דיבור ולבנו, שהגיע לאזני: "דע לך, שבדיבורים שכאלה הנך הורס את חינוך הילדים! כי מתוך כך הבין הילד שבשביל מאה דולר כדאי הוא הדבר להיות מעשרה ראשונים, ואילו בשביל לקיים הלכה מפורשת בשולחן ערוך, שמובטח שכרה בצידה, 'שנוטל שכר כנגד כולם', כפי ששמע עתה הילד בדרשה, אין צריך לבוא... ובכך הוא התחנך שמעט ממון חשוב יותר מפסק השולחן ערוך ח"ו".

יש להזהר מאד במה שמדברים עם הילדים. אם חפץ אתה להחדיר בבנך יראת שמים, יש להזהר שלא לזלזל בדברי השולחן ערוך, אלא בהפך, לחנכם להתירא מאד מכל פסק הלכה שבשולחן ערוך!

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

שהמוסר הנוקב שהוכיחו ר' זונדל: "געדאוונט אזוי שנעל, און געגעסין אזוי לאנג?!" החזירו לבסוף בתשובה גמורה. הוא הוסיף שאותן מילים אינן משות מזכרוננו לעולם. בכל פעם שהוא מנסה למהר בתפילה, נזכר הוא בתוכחתו של ר' זונדל על החיפזון בתפילה. מילים שהפכו אותו בסופו של דבר לבעל תשובה, בזכות כח התפילה!

אגב אורחא למדנו כאן טיב לקח מוסר נוסף, כמה כח יש במילים ספורות, הנאמרות באמת ובתום לב. יש בכוחן להפוך בן אדם לבעל תשובה גמור!

באחת הקהילות החשובות שבארץ הקודש, התקיימה עצרת חיזוק בענין התפילה, הצריכה תמיד לחיזוק (ברכות לב:). נתבקשת לשאת בה דברים בחיזוק ענין התפילה.

בין הדברים עוררתי אודות האיחור לתפילה, שיש בה זלזול בעבודת התפילה, והחפץ באמת בקרבת אלוקים שיש בתפילה, כמה דאת אמר (בראשית ל, ח) "נפתולי אלקים נפתלתי", ותרגם אונקלוס: "קביל ד' בעותי, באתחננתי בצלותי" [עיין פרוש רש"י שם], הרי הוא מחשיבה ומעריכה מאד, ואינו מגיע באיחור לתפילה.

על דרך שאומרים העולם, שאם האבא מגיע לבית הכנסת ב'ברוך שאמר' בנו בא ל'ויברך דוד', ואילו הנכד כבר מגיע ל'נשמת'...

רבים וטובים דורשים ומחפשים בימינו כל מיני סגולות לישועה, כפי שרואים פרסומים שונים: אמרתי פרק שירה נושעת, תרמתי למקום פלוני ונושעת, התפללתי ארבעים יום רצופים בכותל ונושעת, עוד כהנה וכהנה.

למה לא טובה הסגולה שהניחה הגמרא הקדושה לפנינו במסכת

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת
שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

יושבים בבית סביב השולחן, ופתאום עולה זכרונו של אחד השכנים שבדיוק קנה רכב חדש. אבא מתלהב: "ראיתם איזה מכונית הוא קנה???" פשפש חבל על הזמן, יש לו מאזדה 16 עם חלונות פלטיניום וצמיגי מגנזיום נפתחים... זה רכב רכב...". מה הילד קולט? מה הוא מביין?

שיחה מיוחדת מפיו של מגיד המישרים הנודע רבי אברהם מרדכי מלאך שליט"א, מסרים חינוכיים שזורים בהומור משובח המבוסס על אמת כואבת...

אי אפשר להתקדם לשום מקום:

כלל א': הגשה מכבדת

הכלל הראשון הוא לשווק את המוצר בצורה מפתה ועם רקע הולם. אם ניקח מנת עוף נתבל אותה מלמעלה בתבלינים שייתנו לה מראה טעים ומגרה, נשים אותה על צלחת יוקרתית עם כמה עלי פטרוזיליה ופיסות בטטה מגורדת ומטוגנת, על מצע של מחית תפוחי אדמה, נניח את הצלחת על שולחן יוקרתי המכוסה במפה משובבת עין, כשלצד הצלחת סכו"ם מדוגם המשדר מראה מלכותי, מוזיקה ערבה לאוזן ואורחי לבושי הדר מהלכים בין השולחנות לצד מלצרים ענובים שעל ידיהם כפפות לבנות, מנת העוף הזאת תימכר בעשרות דולרים.

לעומת זאת, קחו את אותה מנת עוף, ושימו אותה על צלחת חד פעמית על גבי שולחן צולע בבית תמחוי שממוקם במרתף של בית ישן ומאובק... ואנשים סבירים לא ירצו בכלל לגעת במנה הזאת. לא בגלל שהאיכות של העוף שונה, לא בגלל שהטעם שונה, אלא בגלל שהוא שווק בצורה גרועה.

את הכלל הזה אנחנו רואים מיזשם היטב בפרסומות. חנות רהיטים מפרסמת תמונה של שולחן עם כיסאות, אבל זה לא מספיק, על ידם חייב לעמוד אדם שמראה פניו צוהל, והוא מתרגש עד

צוות 'לקראת שבת'

בשבוע שעבר הבאנו את חלקה הראשון של ההרצאה שמסר הגה"ח רבי אברהם מרדכי מלאך באירוע של 'וקרבתנו', ארגון רב פעלים המחולל גדולות ונצורות בתחום החינוך בקהילות החרדיות בארה"ב.

הרב מלאך, איש חינוך משכמו ומעלה, שהתברך בכישרון דיבור יוצא דופן, הנו דרשן מוכר ומפורסם מאוד, בעיקר בקרב הקהילות החרדיות בארה"ב וכן בקרב דוברי האידיש כאן בארץ הקודש, שכן דרשותיו נמסרות באידיש ולעיתים הן גם מתובלות באנגלית, ולכן רוב הציבור החרדי בישראל פחות נחשף אליהן.

עם זאת, המסרים שהוא מעביר בדרשותיו הם נפלאים, והצורה בה הם מוגשים לציבור מאפשרת לכל אחד לקבל מהם תוספת כח וחיזוק בעניינים השונים של תורה ויראת שמים.

החלק שהבאנו בשבוע שעבר המחיש בצורה מרתקת והומוריסטית את עניין הייצוג, והעובדה שלכל אדם יש שתי מערכות חיים מקבילות, האחת בביתו שם הוא מתנהג באופן טבעי, והאחרת היא מחוץ לבית, שם הוא מתנהג באופן ייצוגי, כך שגם החינוך העיקרי צריך לבוא מתוך הבית, כדי שהמסרים החינוכיים יוטמעו בטבעם של הילדים ויהפכו לחלק מהם, ולא יתפסו רק כחלק מהצורך לייצג את עצמם בצורה מכובדת כלפי חוץ.

וכעת אנו עוברים לחלקה השני של ההרצאה, בה מסביר הרב מלאך, שתפקידם של ההורים הוא לשווק את ה'מוצר' ששמו 'יהדות', לילדיהם בצורה הטובה והמועילה ביותר.

כל מי שנמצא בתחום השיווק והמכירות, אומר הרב מלאך, יודע שבלי שיווק טוב אי אפשר למכור שום דבר, גם אם המוצר פשוט מצוין. במקרה שלנו, זאת התורה ואורח החיים היהודי. התורה היא הדבר הכי מתוק בעולם ואורח החיים היהודי הוא המפתח לאור האמיתי של כל יהודי באשר הוא, אבל אם ההורים לא ישווקו את זה בצורה מתאימה לילדים, הילדים לא יחפצו חלילה בתורה ובאורח החיים היהודי, כי הם לא יכירו במעלות העצומות הללו.

אבל איך משווקים בצורה נכונה? איך מפתים את הלקוח לקנות את המוצר הטוב והנפלא הזה? ובכן, יש הרבה מאוד כללים וטכניקות ודרכי שיווק ומכירה, אבל יש שלושה כללים בסיסיים שבלעדיהם

השמים מהרהיטים המיוחדים הללו. בכל הפרסומות תראו אנשים שמראה פניהם מחויך ומדושן עונג מהמוצר שהם משווקים על גבי הפרסומת.

כשמגיעות המכירות העונתיות העיתונות מלאים בפרסומות עם "וואו" ... כל אלבום מוזיקלי חדש שיצא לאור, משווק כ'פריצת דרך בעולם הנגינה', כל פרויקט שיווק של דירות מוצג כ'הזדמנות שלא תחזור'. יש הרבה מאוד התייחסות להגשה בצורה מפתה.

אם אתם רוצים לשווק את התורה הקדושה לילדים שלכם בצורה חכמה, אם אתם רוצים לשווק להם את חיי התורה והמצוות באופן איכותי, תעשו בבית אווירה של 'וואו' על כל מצווה שמקיימים, על כל לימוד תורה, על כל ברכה שמברכים.

כלל ב': לגרום להם לרצות

מעשה באברך שהחליט לנסות את מזלו ולהתפרנס מעבודה כסוכן ביטוח. הוא החל לשווק לאנשים בסביבתו פוליסה של ביטוח חיים, ובהמשך החל לעבור ממקום למקום ולמכור פוליסות של ביטוח חיים, כשהוא פועל בכל דרך לשכנע את הלקוחות לקנות את הפוליסה.

באחת הפעמים, הוא היה צריך לטוס לצורך עסקיו, ואחרי שהמטוס המריא הוא החל להסתובב בין הנוסעים ולהציע להם לקנות ביטוח חיים.

ניגש ליהודי אחד והציע לו לקנות את ביטוח החיים. היהודי דחה אותו ואמר שאינו זקוק לביטוח חיים משום שאין לו תוכניות למות בגיל צעיר. ניסה סוכן הביטוח לשכנע אותו שוב ושוב, עד שלבסוף הניח לו לנפשו.

כעבור דקות אחדות, החל המטוס לפתע לרעוד, הנורה המורה לנוסעים לחגור את חגורות הביטוח נדלקה, וקולו של טייס נשמע במערכת הכריזה: "נוסעים נכבדים, נא חגרו את חגורות הביטוח, שימו לב איפה יציאת החירום הקרובה אליכם... אחת מכנפי המטוס עומדת להתנתק ממקומה ואנחנו נערכים לנחיתת חירום בלב האוקיינוס...".

פחד ורעדה אחזו בנוסעים, ואותו יהודי שמקודם הצהיר שאין לו תוכניות למות צעיר, מיהר לקרוא לסוכן הביטוח וביקש לחתום על הפוליסה, בחתימה אלקטרונית המועברת מיידית למשרדי החברה, כך שמשפחתו עוד תוכל ליהנות מכספי הביטוח אם חלילה יארע אסון.

כמה זה עולה? שאל בחטף את סוכן הביטוח רגע לפני שחתם והסוכן השיב לו: "בדרך כלל זה עולה 5,000 דולרים, אבל עבורך המחיר גבוה יותר, 6,000 דולרים". האיש התפלל, אבל לא רצה לבזבז זמן, הוא מיהר לחתום, ולאשר את העברה כספית של 6,000 דולרים.

כעבור דקות אחדות הודיע הטייס לנוסעים שהם יצאו מכלל סכנה: "חזרה לשגרה!", הוא הכריז, אין שום חשש, אנחנו נמשיך ונגיע בעזרת ה' ליעד בשלום...

קעת ניגש אותו יהודי לסוכן הביטוח ושאל אותו: "אמור לי ידידי,

למה המחיר של פוליסת הביטוח היה יקר יותר עבורי באלף דולרים נוספים???"

השיב לו סוכן הביטוח: "מה אתה חושב? הטייס עשה את כל ההצגה הזאת בחינם? נאלצתי לשלם לו אלף דולרים עבור השירות הזה...".

בבדיחה הזאת טמון אחד הסודות הגדולים של שיווק נכון. לגרום ללקוח לרצות לקנות! לשכנע אותו בצורה כזאת שהוא לא ירגיש ששכנעת אותו, הוא ירגיש שיותר ממה שאתה רוצה למכור לו - הוא רוצה לקנות ממך!!!

כך גם בתורה ומצוות. אנחנו צריכים לייצר אצל הילדים שלנו את הרצון לקבל, את הרצון לשמוע. שלא נצטרך להכריח אותם לשבת ליד שולחן השבת, אלא שהם עצמם ירצו לשבת ליד השולחן ולשיר זמירות. שהם עצמם יבקשו ויתחננו שנאפשר להם לבוא לבית הכנסת ולהתפלל.

כלל ג': "שיחתך חשובה לנו"

כל מי שהתקשר אי פעם לחברה מסחרית ונאלץ להמתין על הקו עד שקיבל מענה, שמע פעם אחר פעם את האמירה: "לקוח יקר, שיחתך חשובה לנו!"

למה? כי אחד מכללי הבסיס בשיווק הוא שהלקוח ירגיש שהוא חשוב למוכר, ולכן הוא ייתן אמון במוכר.

ילד שנמצא בבית והוא לא מרגיש שהוא חשוב להורים שלו, לא ייתן בהם אמון. הם יגידו לו שכדאי לו ללמוד ולהתפלל ולצחצח שיניים וכו', והוא יחשוב שהם דואגים רק לעצמם, או שהם סתם אומרים לו כי לא אכפת להם שהוא מתאמץ, בגלל שהוא לא חשוב להם.

אם הילד יודע בוודאות מוחלטת ובהרגשה ברורה שהוא חשוב להורים שלו, שאכפת להם ממנו, ושהם באמת באמת רוצים עבורו את הטוב ביותר, הוא יבין ויפנים שאם הם אומרים לו שהוא צריך להתאמץ יותר בלימודים, זה אומר שבאמת כדאי לו להתאמץ יותר, ולא רק כדאי להורים שלו שיהיה להם בן שגורף מחמאות רבות יותר.

רבותי, לכל אחד מאתנו יש השפעה עצומה על הילדים שלו. הקב"ה נותן לנו ילד שאנחנו יכולים לנווט אותו ולבנות את עולם הרגשות שלו כרצוננו. אם אנחנו נתרגש משבת, הוא יתרגש משבת! אם אנחנו נתרגש מהדלקת נרות חנוכה, הילדים שלנו יתרגשו גם הם. אם אנחנו נתייחס למצוות צדקה בכובד ראש ולא נפטור עני בפתח ב"אין לי", אלא נחפש אחרי מטבע כדי לתת לו, גם הילדים שלנו ילמדו להתנהג בהתאם.

שמעתי וארט חזר מאוד: במגילת אסתר כתוב "קיימו וקיבלו היהודים עליהם ועל זרעם", אומר רש"י "הדר קיבלו מאהבה".

מאיפה רש"י ידע שקיבלו מאהבה? מי אמר לרש"י? איפה זה רמוז בפסוק???

התשובה היא שזה כתוב במפורש: "עליהם ועל זרעם"! איך הם יכלו לדעת שזה יעבור לזרעם אחריהם? כי הם קיבלו מאהבה,

כמקבלים דבר באהבה ובהתרגשות, אין שום ספק ושום מקום לשאלה אם הילדים ימשיכו באותה הדרך...

לשווק מצווה כמו אבטיח

יש סיפור מיוחד במינו שמספר מגיד המישרים הנודע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן, ואיני זוכר על איזה גדול הוא מספר, אבל כך המעשה:

בירושלים היה יהודי ולו ילד שלא התקדם לשום מקום ברוחניות. הילד היה קר כמו קרח בכל מה שקשור ליהדות. לא מעניין אותו לא תורה ולא תפילה, לא שבת ולא ציצית. שום דבר. הוא עושה מה שמחייבים אותו לעשות כמי שכפאו שד.

חשב האבא לעצמו, נו נו... הילד הזה הוא כישלון. קורה... לפעמים העוגה לא מצליחה.

יום אחד הוא צועד ברחובה של עיר והילד לצדו, והנה הם רואים ערבי שעומד עם דוכן למכירת אבטיחים, ומכריז בקולי קולות: "אבטיח על הסכין... אדום אדום... אבטיח על הסכין, אדום מתוק. בלי גרעינים!!! אבטיח על הסכין".

המוכר מתלהב מהאבטיחים שלו, בניסיון להכניס את ההתלהבות גם בעוברים והשבים וחלקם אכן סרים לדוכן וקונים אבטיח לכבוד שבת.

שב אותו יהודי לביתו והנה הוא שומע את בנו מזמזם: "אבטיח על הסכין, בלי גרעינים, אדום אדום...".

ויחשוב האיש בלבו אך מקרה הוא, אבל הילד שב וחזר על הפזמון הזה שוב ושוב, באותו יום, למחרת כל השבוע וגם בשבוע שלאחריו...

חשב האבא לעצמו, רחמנא ליצלן, קיבלתי ילד עם נשמה פגומה. אולי הוא גלגול של ערבי מוכר אבטיחים...

בא לפני אחד מגדולי הדור ותינה בפניו את צערו הנורא על הילד הפגום שנולד לו...

השיב לו אותו גדול, אם היית מלמד את הבן שלך לקיים מצוות באותה התלהבות שהערבי מוכר את האבטיחים שלו, הוא היה מתלהב מתורה ומצוות. הילד יושב על ידך בתפילה ורואה אותך מתפלל בעיניים כבויים ושפתיים חצי עצלות, ואתה רוצה שהוא עוד ירצה לחקות אותך ולהתנהג כמוך? זה לא נראה נחמד בכלל להיות כמוך.

אתה רוצה שהבן שלך יתפלל? תייצג את התפילה בפניו בצורה נכונה. תראה לו שהיא מרגשת, שהיא מלאת טעם, תראה לו שאתה רץ להתפלל כי כף לך לדבר עם הקב"ה, ולא גונח ונאנח

שב אותו יהודי לביתו והנה הוא שומע את בנו מזמזם: "אבטיח על הסכין, בלי גרעינים, אדום אדום...". ויחשוב האיש בלבו אך מקרה הוא, אבל הילד שב וחזר על הפזמון הזה שוב ושוב, באותו יום, למחרת כל השבוע וגם בשבוע שלאחריו...

שאו ואבוי חייבים ללכת להתפלל כי עוד מועט כבר חולף הזמן... תחשוב על זה: יושבים בבית סביב השולחן, ופתאום עולה זכרוננו של אחד השכנים שבדיוק קנה רכב חדש. אבא מתלהב: "ראיתם איזה מכוננית הוא קנה??? פששש חבל על הזמן, יש לו מאזדה 16 עם חלונות פלטיניים וצמיגי מגנזיום נפתחים... זה רכב רכב...". מה הילד קולט? מה הוא מבין? שמכוננית יוקרתית זה הדבר הכי חשוב בחיים. הוא אף פעם לא שמע את אבא שלו מדבר ככה על השכן השני שבלי עין הרע יודע חצי ש"ס בעל פה... לא רואים את האבא נמס מקנאה אל מול השכן השלישי שיודע מה זו תפילה ואפשר לראות שהוא מתלהב ומתלקח בכל שמונה עשרה שהוא מתפלל.

איך אתה מצפה מהילד שלך שיגדל עם ערכים רוחניים ותורניים, כשאתה עצמך מלמד אותו ומסביר לו בצורה מוחשית, שמכוננית זה דבר חשוב פי מיליון מסיום מסכת או אפילו מסיום הש"ס כולו. אתה מראה לו בעצמך שכשהוא מטפס על הספה הוא מסתכן בסכנה גדולה הרבה יותר מהסכנה שיש בחילול שבת למשל...

בשבוע הבא נעסוק עוד בעו"ה בעניין השיווק הנכון, וגם בצידה לדרך הטובה ביותר לילדים שלנו בזמן הזה, כשבחוץ מחכה להם עולם מלא ניסיונות ואתגרים רוחניים.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מגיד המישרים הגאון רבי מרדכי דרוק זצ"ל, היה רגיל לספר כי שמע מדודו הקנאי המפורסם, הרב הצדיק רבי עמרם בלויא זצ"ל, שאמר כך: "נגד רבי צבי פסח פראנק איני מסוגל לדבר ולהילחם, מפני שני מקרים שראיתי אצלו בצעירותו"

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"אם בחוקתי תלכו" (ויקרא כ"ג, ג)

היכן אתם נמצאים היום?", והאברך השיב: "אני נמצא ברוך השם בכולל ועוסק כעת בסוגיא פלונית...". "הא!" הגיב רבי שמואל בסיפוק ובשמחה, והוסיף לומר בהבהרה ליטאית מובהקת כדרכו: "אם כדבריכם שאתם לומדים בכולל וממשיכים הלאה לעשות 'שטייגען' הרי שאתם בבחינת הַלֵךְ! [הולך!]" התלמיד העמיד פנים משתוממות כלא מביין את פשר הדברים, ורבי שמואל התקרב אליו והסביר לו בנעימות כממתיק סוד:

התורה אומרת: "אם בחוקתי תלכו וְאֵת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם", מפרש רש"י מ'תורת כהנים': "אם בחוקתי תלכו - יכול זה קיום המצוות? כשהוא אומר 'ואת מצוותי תשמרו', הרי קיום המצוות אמור. הא מה אני מקיים 'אם בחוקתי תלכו'? שתהיו עמלים בתורה". וכולם תמהים; היכן רמוז כאן על עמל התורה? נכון שהמילה 'בחוקתי' מורה כי הכוונה על לימוד התורה, אבל היכן נרמז עמל התורה?

הפשט הוא, אמר רבי שמואל, ודאי אדם העוסק במצוות כל ימיו יהיה לו מקום חשוב בגן עדן, הלוא הוא צובר לעצמו זכויות בלי סוף, ושכר כל מצוה ומצוה שעושה לא ישווה שום שכר בעולם לשכרה. אבל עדיין לא שייך להגדירו בבחינת 'הולך', כי לא ניתן לומר שהשתנה דבר באדם עצמו וכי נהפך למשהו אחר. מה שאין כן העמל בתורה הולך מחיל אל חיל כל העת, כל יגיעה בתורה מעלה, מרוממת ומשנה אותו לחלוטין, והופכת אותו למציאות אחרת, עד שמפעם לפעם ניתן לחוש כי פנים חדשות ממש באו לכאן. כי

לפני עשרות שנים כשלמדתי בישיבת פוניבז' בבני-ברק, זכיתי להתחמם כנגד אורו של ראש הישיבה, מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, ובתוך אלפי התלמידים להתענג מזיוו, משפעת סגולתו ויקרת חכמתו.

אמרתי לא אחת, כי רבי שמואל היה יחיד בדורו ביכולותיו המופלאות להטעים את נועם צוף מתיקות התורה הקדושה על תלמידיו; החן המיוחד שהוצק בשפתותיו, גינוני האצילות שהיו טבועים בהליכותיו, חדות המחשבה וכח הבהירות העצומה שניחן בו, בין שאר מעלותיו הגדולות, גרמו לתלמידים לאהוב אותו אהבת אמת, אהבת עולם, וכך גם השפעתו עליהם היתה ללא שיעור.

כל מי שדרך אי פעם על מפתן היכל ישיבת פוניבז', בחיי חיותו של רבי שמואל, ודאי נוכח במראה המופלא שחזר על עצמו מידי יום ויום: איך שרבי שמואל עולה במתינות אופיינית את גבעת הישיבה, מטפס במהירות את גרמי המדרגות עד ההיכל כשכולו שקוע במחשבות, ועוד קודם שהספיק לתפוס נשימה מעמל הדרך, או להוריד את המגבעת מעל ראשו, כבר כתרו אותו עשרות תלמידים כגורן עגולה כשחבילי קושיות בידיהם, וביקשו להחכים מפיו; בקושיא קשה כברזל, בתשובה הגונה, בסברא מוצלחת, בפירכה עזה... המראה כלשעצמו היה מעמד נורא הוד של כבוד התורה וחכמיה, שעורר קנאת סופרים וחדוות התורה ומתיקותה. רבי שמואל הרגיש אושר עילאי להאציל מהודו על תלמידיו, ואילו התלמידים חשו במחיצתו 'גאוות יחידה'. ההרמוניה המושלמת הזאת הביאה לקשר אמיתי, יוצא דופן בכל קנה מידה, במושגי רב ותלמיד.

את כל זה אני אומר כהקדמה, לדבר מה שברצוני לספר:

באחד הימים כאשר הגיע רבי שמואל לישיבה, התייצבנו בפתח כדי להקביל את פניו, רצינו לשוחח עימו על הסוגיא הנלמדת. לפתע חלף במקום בוגר הישיבה, אברך תלמיד חכם וכן עליה, אשר בשנים עברו היו לו קשרים טובים עם רבי שמואל, וכיום נמנה על חשובי מרביצי התורה. רבי שמואל קלט אותו בזווית העין וקיבל אותו בפנים קורנות מאושר: "שלום עליכם! מה שלומכם? מה מעשיכם?

העמילות בתורה מוציאה את כוחותיו של האדם אל הפועל, וכך הוא הולך ומתקדם הלאה.

"זאת היתה כוונתי", הטעים רבי שמואל לתלמידו, "כשאמרתי לך שאתה בבחינת 'הולך'. אברך כמוך שבחר לנטוש מנעמי תבל, וזוכה לשבת וללמוד וכולל בשקידה, הרי אתה בבחינת 'הולך'! אתה מתקדם ומתעלה כל העת!" משיחת חולין זו של תלמיד חכם, זכינו כאן להסבר נפלא בעומק דברי רש"י, מה הכריחו לפרש: "אם בחוקותי תלכו - שתהיו עמלים בתורה". כי בהכרח רק על ידי העמלות בתורה, זוכים להיות בבחינת 'תלכו', להתעלות מעלה אחר מעלה!

כעין זה שמעתי, כי מִרְן הַגָּאוֹן רַבִּי צְבִי פֶּסַח פְּרָאֲנֶק זצ"ל, רַבֵּה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, היה רגיל להתבטא על חֵתַן גִּיסוֹ, מִרְן עֵמוּד הַהוֹרָאָה הַגָּאוֹן רַבִּי יוֹסֵף שְׁלוֹם אֶלְיָשִׁיב זצ"ל משפט מפליא: "רבי יוסף שלום בא לבקרני פְּעַמִּים בְּשָׁנָה; בְּפֶסַח וּבְסוּכּוֹת, ובכל פעם אני נוכח כי אין זה אותו רבי יוסף שלום שהכרתי, ניכר כי מחג לחג הוא מתקדם בְּגִדְלוֹת וּבְרִמּוֹמוֹת, עד שהוא נהפך לצורה אחרת ממש!...". בעמלו הגדול בתורה ויגיעתו העצומה, זכה הרב אלישיב להיות כל ימיו בבחינת 'תלכו', להתקדם ולהתרומם לאין שיעור, ובזכות כך נעשה ברבות הימים רב רבנן ותל תלפיות אשר כל בית ישראל נשען עליו. אציין במאמר המוסגר, כי ה'אור החיים' הקדוש מפרש ארבעים ושתיים פירושים על התיבות 'אם בחוקותי תלכו', פירושים עמוקים מאוד. אל לנו לטעות ולחשוב כי יש כאן סתם אריכות דברים בעלמא, אלא ודאי ראה ה'אור החיים' הכרח להאריך בזה ולפשט הדברים, כי עומק גדול טמון כאן.

אבי מורי זצ"ל סיפר לי, כי שאל פעם את ידידו בכולל 'חזון איש', מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצ"ל שאלה בסברא, על יסודם של התוספות במקום פלוני, ורבי חיים קיבל הדברים והגיב: "בשאלתכם יישבתם לי תמיהה שתמיד תמהתי, מדוע נזקקו התוספות להביא כל כך הרבה ראיות ליסוד דבריהם? כעת מובן, כי באמת הסברא כאן מחודשת..."

אבא אמר לי אז על דרך זה: "אם ה'אור החיים' הקדוש, ראה לנכון להביא כל כך הרבה פירושים לתיבות 'אם בחוקותי תלכו', כנראה שהדברים באמת מחודשים ועמוקים".

כאשר מרחיבים אנו בענין עמלה של תורה, וגודל נחיצותה וחיובה, נדמה כי לפעמים הזירונו עצמו עלול להביא אחרים, בפרט אלו הנמצאים בתחילת דרכם, לידי רפיון ידיים ויאוש, המשימה נראית להם קשה כבדול, ומהרהרים לעצמם: אם התורה דורשת ממני כל העת רק לעמול ולהתאמץ, ובלא זה אין נחשב הדבר ללימוד התורה, למה לי כל זאת? מהיכן יהיו לי כוחות לכך? מדוע שאתאמץ ואתייגע מעבר לכוחותיי במקום להעביר את חיי בשלוה ונחת? אך טעות חמורה היא בידם; כי כל הקושי והמאמץ כאמור הינו רק בתחילת

הדרך, 'כל ההתחלות קשות', אך בסופו של דבר העמלות והיגיעה עצמם נעשים נעימים ומתוקים, ומעניקים ללומד תחושה נפלאה. כי לאחר שקיבל האדם על עצמו עול תורה ומתאמץ ומתייגע בה הוא זוכה משמים לאור גדול ולהשגות עצומות, ולאט לאט התורה מתחילה להזריח את אורה ונעימותה בליבו, ומאז מתחיל לחוש טעם ענוג גם מעצם העמל והיגיעה.

בחג סוכות האחרון לחייו של הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל, רבה של ירושלים, התאספו בסוכתו חבר תלמידי חכמים, ושיחתם נסבה אודות אופן צמיחתו של רבי צבי פסח כאחד מגדולי התורה ועמודי ההוראה שבדור, למרות המצוקות הרבות שעברו עליו בחייו; עוני, דחקות, מלחמות וסערות.

רבי צבי פסח היה נרגש מאוד בתארו באוזני הנוכחים את קשייו הנוראים, הוא הרחיב בגודל התאמצותו להתעלם מקשייו הרבים ולהשקיע את שארית כוחותיו בתורה, ועיניו זלגו דמעות רותחות. אך כשהיה נדמה לו לרגע שציבור היושבים מזדעזע ומגלה כלפיו רגשות רחמים וחמלה, הזדעק מנהמת ליבו: "העמלות בתורה היא היא כל חיות האדם! שתהיו עמלים בתורה!..."

בכוונתו היתה לומר, אמנם היו לי קשיים, היו לי נסיונות, אבל בסופו של דבר: זה חיות האדם! זה מה שהעניק לי חיות! 'כי בם חייתני!' דוקא הקושי והעמל הם שהביאו אותי לידי חיות, לחיות בעולם הזה את חיי העולם הבא!

מגיד המישרים הגאון רבי מרדכי דרוק זצ"ל, היה רגיל לספר כי שמע מדודו הקנאי המפורסם, הרב הצדיק רבי עמרם בליא זצ"ל, שאמר כך: "נגד רבי צבי פסח פראנק איני מסוגל לדבר ולהילחם, מפני שני מקרים שראיתי אצלו בצעירותו".

המקרה הראשון, ראה פעם את רבי צבי פסח מוכר את שמיכת הפוך שלו, בה היה רגיל להתחמם בצינה החורפית הירושלמית, בשעות השינה המועטות שלו, כדי לרכוש בדמיה נרות חלב, שיוכל לעמול בתורה בלילות לאורן. המקרה השני, נוכח כיצד לילה אחד לא היו לו מספיק נרות, הוא יצא מהבית החוצה, ולאורה הקלוש של הלבנה עמד על רגליו והתאמץ והתייגע ללמוד.

רבי עמרם הטעים ואמר: "הרי מושגים כאלה של עמל התורה הם בלתי נתפסים בשכל אנושי... איננו מכירים מושגים כאלו... לכן על אף שייכותו לרבנות הראשית, אשר לדעתי נוגדת את הדרך המסורה, אני לא יכול בשום פנים ואופן להטיף לו מוסר או ללחום בו, כי מי שעמל בתורה בצורה כה נוראה בהכרח אמור להיות בעל דרגה נשגבה!".

אלו הן דוגמאות קלות מעמל התורה הנורא של רבי צבי פסח, והנה הוא עצמו הגדיר זאת כעיקר חיות האדם. כי כך היא דרכה של תורה, העמל והיגיעה עצמם מביאים לאדם בהמשך נעימות וחיות רוחנית כאן בעולם הזה. אמנם בתחילה אין זה מורגש, אך ברבות הימים ההתאמצות עצמה נעשית נעימה ומתוקה.

"למותר לציין", המשיך עוזר הגביר ואמר, "כי הדבר ריגש אותו מאוד, והלה קיבל מתת יד נדיבה במיוחד. אלא שלאחר שיצא, התבקשתי לברר האם נכון הדבר, או שהלה בדה את הדברים מלבנו, כדי למצוא חן בעיני הגביר. החלטתי לאתר ספר טלפונים של השכונה שלכם, ולהתקשר למספר הראשון שיצוץ לנגד עיניי. כמו כן, הורה לי הגביר, כי אם התשובה חיובית - יקבל המשיב סכום כסף לא מבוטל לכל צורך שירצה..."

כיצד נעימה שבתית הביאה בצליליה סכום נכבד?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"אם בחקתי תלכו" (ויקרא כ"ו, ג')

כל אדם באשר הוא, זקוק להצלחה וברכה ברוחניות ובגשמיות. כולנו שואפים להתקדם בתחומים החשובים לנו, אם בהצלחה רוחנית ואם בשיפור תנאים גשמיים. אחד הדברים שאנו זקוקים להם הוא בהחלט גם פרנסה טובה ובשפע, פרנסה המאפשרת שלווה חיים, רוגע אישי והענקת תנאים טובים לבני המשפחה ולגידולם בכבוד.

ניתן - ולפעמים גם צריך - לעשות השתדלות שתוביל לרווחה בפרנסה, אך לעתים נפתח צוהר שמימי שמגלה את הנוסחה הבטוחה, המבטיחה באמת. מה באמת השיטה לחיי רוגע וברכה? כיצד ניתן באמת להעביר הילוך לחיי שפע ורווחה? איך ניתן להבטיח הצלחה אמיתית בפרנסה, שתאפשר חיי רוגע ברוחב לב?

מסתבר, שהתורה מגלה לנו בפרשה זו את הסוד, חושפת את הדרך המבטיחה פרנסה ברווח ועושר כלכלי. בפסוקים ארוכים ומבוארים, מרחיבה התורה בחופן הבטחות נרחב, המתחיל בשפע פרנסה עצום. לכל ההבטחות והברכות הללו קודם תנאי קטן: 'אם בחוקותי תלכו' - וכפי שרש"י מפרש 'שתהיו עמלים בתורה'.

אך לא די בעמל בתורה מדי פעם, מסתתרת כאן עוד פנינה שכדאי לדעת אותה, כדי להבטיח את בוא שפע הברכה אל בתינו: 'חוק' - מגלה הרה"ק בעל ה'דברי ישראל' ממודז'יץ זי"ע, הוא משהו קבוע, שלא זו בשום נסיבות. כמו הביטוי השגור 'חוק טבע', שמשמעות המילה 'חוק' היא שהוא עובדה מוגמרת, בלתי ניתנת לערעור או לתזוזה מכל סיבה שהיא!

כדי שעמל התורה באמת יפתח לנו את השערים ויביא לנו את הברכה והשפע, ההצלחה הנכספת בפרנסה והעושר המובטח - עליו להיות כמו חוק קבוע, שעת לימוד קבועה. העקביות בשעת הלימוד, ההקפדה על עמידה יומיומית בסדר הלימוד או בשיעור הקבוע - היא תנאי קריטי כדי שהבטחות התורה תתגשמה במלואן, כדי שבאמת נזכה בכל הברכות המובטחות.

עמל התורה הוא חשוב מאין כמוהו, אבל אם נבקש שהוא יפעל

עבורנו לפתוח לנו את שערי השפע, אם נרצה ששערי העושר והברכה יפתחו לכבודנו - על עמל התורה הזה להיות קבוע, משהו שלא אז אף פעם. גם אם תגיע הצעה עסקית קוסמת, גם אם משהו יטריד אותנו מאוד, גם בימים לחוצים בזמן - שעת הלימוד שלנו היא כמו 'חוק' שאינו זו, בין שעה פלונית לשעה אלמונית - אין טלפונים, אין עיסוקים, אין פגישות. היקום עוצר מלכת, עכשיו אני לומד!

לפעמים זה לא קל. ברור שהדרך הרצויה היא לקבוע את שעת הלימוד לכתחילה בשעה נוחה וטובה, איש מאיתנו אינו חובב אתגרים מורכבים. אבל ברגע בו קבענו שעת לימוד, חברותא יומית, שיעור קבוע - הרי אלו קבועים וחוקים בסלע, אין אפשרות להזיזם בשום מחיר, הם 'חוק' עובדתי, מציאות קיימת שאינה ברת חלוף בשום תנאי!

הבה נאמץ את הגישה הזו, נקבל על עצמנו ששעות הלימוד שלנו יהיו קבועות, עמידות, יציבות, חזקות, בלתי ניתנות לשינוי. גם בעת נסיון או אתגר, נהיה מוכנים ומזומנים להשליך מאחור את כל העולם בשעת הלימוד שלנו, כי עכשיו אנו בשעה שה'חוק' היומי שלנו קובע שעכשיו אנו לומדים. ואם נזכה לקבע את שעת הלימוד שלנו

ולהעמידה יציבה ואיתנה ללא אפשרות להזזה - אזי נזכה לברכת שמים והצלחה מובטחת, למעלה מן המשוער!

קביעות שחוללה מהפך כפול!

הסיפור הבא כולל מימד מרגש במיוחד, כי יש בו מהפך פלאי מרומם בשתי נשמות, בעקבות קריאת גיליון זה לפני כמה שנים, כפי שמספר לנו גיבור הסיפור, הרב א. מוויליאמסבורג שבארצות הברית. ומעשה שהיה כך היה:

בפרוש חג הפסח תשע"ח, נקרא הרב א. לשיחה דחופה עם המנהל הרוחני ב'תלמוד תורה' בו לומד בנו בן ה-12. אך נכנס האב בשערי חדרו של המנהל, שלף הלה קלסר עב כרס, שבראשו ניילונית עליה מתנוסס שם בנו יקירו. האב התיישב לשיחה עם המנהל, שהחל לעבור אתו על התיק האישי של בנו.

היעדרויות תכופות, בעיות משמעת, ציונים עלובים, מבחנים שלא נערכו, איחורים עד חצי היום - כל אלו ועוד הופיעו בתיק האישי, בכמות שוברת לב. אמת, כי האב ידע זה מכבר שמצבו הלימודי של בנו אינו מן המשופרים, אך עתה - לנוכח התיעוד המדויק ומצבור החומר שלפניו - לבו פשוט התרסק. 'אינני יודע מה לומר לך', אמר המנהל בצער, 'אבל הבן שלך - משהו לא טוב עובר עליו. אני מרחם עליו ומשאירו כאן, אבל אינני יודע אם יש לו סיכוי להתקבל לשיבה נורמלית...'

האב חש שראשו סחרחר עליו, הבשורות הקשות הכו בקודקודו מכות מחץ אימתניות. הוא ביקש כוס מים בכדי להירגע, ושירך את רגליו הביתה. כשנכנס הביתה צנח על הספה, ובקול נכאים סיפר לרעייתו: 'שבר על שבר הושברנו. אם לא די בבעיות הקשות שיש לנו עם מוישי הגדול, המסרב ללכת לשיבה והוא כבר עומד על סף נשירה, תראי מה קרא לנו עם שרוליק הקטן ממנו...'

האם שמעה את הדברים, ופשוט פרצה בבכי. מוישי הגדול - תלמיד ישיבה כבן 14, כבר כמה חודשים שניכרת עליו ירידה רוחנית קשה. הוא מסרב בעקשנות ללכת לשיבה, אינו פותח ספר יהודי, כל סיגו ושיחו התדרדרו למחוזות שהורים כלל לא הכירו. ואם לא די בכך - כעת בשורות כה קשות גם מאחיו בן ה-12, אוי, ריבונו של עולם, שתי בנים שמתדרדרים במהירות מדחי אל דחי, מאין יבוא עזרם?!

היה זה לפני כמה שנים ביום חמישי פרשת בחוקות. בו ביום הגיע אליו גיליון זה בתיבת הדוא"ל שלו, והוא הדפיסו והחל בקריאתו. בגיליון בחוקות תשע"ח - 179, הניתן לקריאה עתה בספר 'פניני פרשת השבוע' חלק ב' שהופיע לא מכבר, הופיעה עדותו של אב שבנו השתנה רוחנית לחלוטין, הודות לכך שאביו קיבל על עצמו שיעור יומי קבוע בלימוד המשניות. עתה, מיודענו הרב א. קרא את הדברים, וחש שהם נשלחו אליו כמסר שמימי ממש - - -

מוני אותו יום, החל לעסוק בלימוד המשנה, הספק קבוע, בזמן קבוע, בסדר קבוע. לא תמיד זה היה קל, אך הוא לא זז מהחלטתו. לילה אחר לילה התיישב לסדר הלימוד הקבוע, כשלפני תחילתו הוא מפיל תחינתו לפני בורא עולם, למען בניו יקירו והצלחתם הרוחנית הנשאפת, שיצליחו להיגאל מכל מפריעייהם, ולהתייצב במצב רוחני חיובי וגבוה!

וראו זה פלא, באורח כמעט ניסי, התקבל הבן הצעיר לשיבה מצויינת. מלכתחילה כלל לא חשב האב שיש טעם לנסות להתקבל אליה, אך ניסה את מזלו - ובורא עולם עמד בעזרו. הבשורה על קבלתו לשיבה איכותית העניקה לבן עוצמות ואנרגיות חדשות, והוא שב לחבב את דף הגמרא...

גם בחלקו של הבן המבוגר יותר, התחולל מהפך של ממש. בימי חופשת הקיץ גילו ההורים כי בנם נפרד מהחברים הפחות חיוביים, ואף שקד על התורה בהיכל 'ישיבת בין הזמנים' בשכונה. עם פרוש חודש אלול שבו שני הבנים לספסל הלימודים, כשהם שבים להיות הבחורים הטובים והנחמדים, עדיני הנפש ומצוייני הלימוד, כפי שהיו פעם!

ככל הסיפור הזה סיפר לנו האב בעצמו, כשמעיניו זולגות דמעות אושר. הוא מוסיף ומספר כי הוא ממשיך להקפיד בעקביות על הסדר היומי בלימוד המשנה, ובסייעתא דשמיא ממשיך ללקק את השפתיים במלוא חופניים נחת מבניו. ומדבריו למדנו:

קביעת שיעור לימוד יומי קבוע, מביאה בכנפיה ברכה וישועה רבה ברוחניות ובגשמיות. וכמה טוב ומשובח להוסיף לימוד קבוע בלימוד 2 משניות ביום, כתקנת גדולי ישראל שליט"א. אלפים כבר הצטרפו ללימוד 2 משניות ביום בסדר ה'משנה מאירה', ונהנים משיעור קבוע ואיתן, בלימוד נגיש ונוח, מבואר ובהיר, נעים לעין ומרגש לנפש.

הבה נשתמש בעצה הזו, כי לכולנו יש בעיות הזקוקות לפתרון, שערים שהיינו שמחים לפתוח. שיעור יומי קבוע בלימוד המשנה - הוא מפתח רב עוצמה שפותח שערי שמים, ומעניק לנו שפע אושר וברכה. הבה נקבל על עצמנו את הקבלה הטובה הזו, ונזכה!

שיפוץ דירה במנגינה...

בית משפחת כ. באחת מערי הפריפריה, בסייעתא דשמיא כבר הפך מזמן לצפוף ומבורך. עוד ועוד ילדים הצטרפו למשפחה, והרב כ. חש כי הגיעה השעה להרחיב את הבית קמעא, להוסיף 2 חדרים ומרפסת סוכה מרווחת. הוא חלף בקלילות על פני השלבים הבריורקטיים, ועתה כבר יש לו תוכניות אדריכלות ביד, רק חסר כסף למימושן...

הרב כ. ומשפחתו 'מסתדרים' בפרנסתם, פלוס מינוס. אין להם חסכונות והם רחוקים מלהיות אמידים, כיצד ישיגו את הסכום הדרוש להרחבת הדירה? הרב כ. לא רצה להיכנס לחובות, והעדיף למצוא אפיק הכנסה נוסף - שיאפשר לממש את החלום ולהרחיב את הבית. ביום מן הימים הגיע לפגישה בביתו של יזם עסקי, שהציע לו הצעה מפתה במיוחד:

לצאת לחו"ל לתקופה בת כמה שבועות, ולבסס שם עסק מסוים.

'אתה נוסע לכמה שבועות, מבסס את המשרד ושב ארצה. בשובך, אתה מקבל ממני מעטפת מזומנים תפוחה, מה יכול להיות יותר טוב מזה?'

זו באמת הצעה טובה, שאוצר מזומנים נרחב בצידה. אם יקבל אותה - סביר להניח שבעוד כמה שבועות יהיה בידו סכום נכבד מאוד. יש רק בעיה אחת: יש לו חברותא קבועה, בשעה קבועה ביום, עמו הוא לומד מדי יום ביומו. בשל פערי השעות, אם יסע לחו"ל - לא יוכל ללמוד עם החברותא בשעה הקבועה, ולא נראה שהם יוכלו לקבוע שעה אחרת. האם הוא יכול לוותר על שעת הלימוד הקבועה שלו, ולו לכמה שבועות?

מלחמה התחוללה בלבנו. קול אחד לחש לו כי זו ההזדמנות להרחיב את הדירה, יש לו את האפשרות להניח את ידו על סכום כסף גדול יחסית בפרק זמן קצר. קול אחר לחש לו: אל תיגע בקביעות העתים לתורה, לא מרוויחים מזה!

ואז הוא החליט. באומץ, בגבורה, בשיתוף רעיותו ומשפחתו. לא הוא יאמר לא להצעה המפתה, יותר עליה. הרחבת הדירה תחכה קצת, ה' ישלח כסף ממקור אחר. על הלימוד היומי לא מוותרים, תמורת כל הון שבעולם!

חלפו כשבועיים, וביום מן הימים מצלצל מכשיר הטלפון בביתו. הרב כ. עונה לשיחה, והדובר מעבר לקו לא מזדהה בשמו, ומתחיל לנהל אתו שיחה בעברית רצוצה. הוא מבקש לוודא כי הרב כ. מתגורר בשכונה בה הוא גר, ומיד שואל: 'אמור לי בבקשה, מהו השיר המושמע במערכות הכריזה בשכונתכם לפני הצפצוף המבשר לפני כניסת השבת?'

הרב כ. הופתע מאוד. מהשאלה, מהשואל האלמוני, מהמועד, מהתזמון. אבל הרי השאלה קלה מאוד - היטב הוא זוכר את הניגון המושמע מדי שבוע לפני הצפירה המבשרת על כניסת השבת, והוא נוקב בשם השיר המדובר, ובאיזה לחן וביצוע הוא מושמע... כשמוע היהודי מחו"ל את התשובה, ניכר היה כי אבן גולה מעל לבו, והוא סיפר להרב כ. מה הביאו להתקשר אלי:

'שמע לי ידידי מלפני 2 דקות, הרב כ. הנכבד!' - אמר, 'אספר לך למה התקשרתי, ותיכף תשמע מה הרווחת מזה. שמי הוא כך וכך, ואני עוזרו האישי של הרב פלוני, שהוא מגדולי תומכי עולם התורה. אמש היה אצלו יהודי משכונתך, וסיפר לו כי שיר שחיבר מושמע בשכונה מדי כניסת השבת, וכל השכונה נכנסת ליום השבת באדיבות התווים שהלחין...'

אך למוותר לציי"ן, המשיך עוזר הגביר ואמר, 'כי הדבר ריגש אותי מאוד, והלה קיבל מתת יד נדיבה במיוחד. אלא שלאחר שיצא, התבקשתי לברר האם אמת נכון הדבר, או שהלה בדה את הדברים מלבו, כדי למצוא חן בעיני הגביר. החלטתי לאתר ספר טלפונים של השכונה שלכם, ולהתקשר למספר הראשון שיצוץ לנגד עיניי. כמו כן, הורה לי הגביר, כי אם התשובה חיובית - יקבל המשיב סכום כסף לא מבוטל לכל צורך שירצה...'

בקיצור, העוזר המשיך, 'מבטי נפל על מספר הטלפון שלך, משמים שלחו אותי להתקשר אליך. תשובתך הכנה והאמיתית כמסיח לפי

תומך, מעידה שהמידע לגבי השיר היה נכון, והודות לתשובתך - אין ספק שהגביר יתרגש שבעתיים. ועתה אמור לי בבקשה צורך שיש לך, ואני מעביר אליך בהעברה בנקאית מיד...'

הרב כ. מצמץ בעיניו וצבט את עצמו, לוודא שאינו הוזה או חולם. והלה, העוזר, זירז אותו להחליט: 'נו, אתה אומר לי משהו? תגיד מה, כמה, תן מספר חשבון עם קוד זיהוי בינלאומי. נו!' - הרב כ. נלחץ, והגיב בלחש כמתנצל: 'האמת, שאינני שש לקבל מתנות מבשר ודם, רק מידיו של בורא עולם. אבל עכשיו אני דווקא זקוק לסכום גדול כדי להרחיב את ביתי הצפוף...'

תשובת העוזר הפתיעה: 'אני מעדכן את הבוס ושולח לך כסף. תודה והמשך יום טוב!' - סיכם העוזר את השיחה, שלא ארכה אלא כשבוע דקות בלבד!

ביום המחר, גילה הרב כ. בחשבון הבנק שלו הכנסה מפתיעה בסכום עצום, שסייע לו במאוד להרחבת הדירה. והרב כ. המופתע, פשוט לא מוצא את המילים לתאר את הנס המופלא, כיצד עמד המום לנוכח ההתפתחות הדרמטית, כשיד שמימית גילתה את מספר את הטלפון שלו לעיני אותו עוזר הגביר, והכסף להרחבת הדירה נפל עליו משמים - כפשוטו ממש, בלי כל עבודה, מאמץ או טורח!

סיפור נפלא זה, אותו שמענו מפי מגיד המישרים הרה"ג ר' שלמה מילר שליט"א המכיר את הסיפור ממקור ראשון, אין כמוהו להוכיח עד כמה דווקא קביעות העתים לתורה היא המבטיחה את השפע, את ההרווחה, וגם את ההרחבה - בפרנסה, בדירה, בכל נושא אחר. לפעמים זה כרוך במאמץ, הנסיון לא קל, היצר מעמיד פיתויים כדאיים - אך אנו יודעים כי דווקא קביעות עתים עקשנית, עוצמתית, כבירה וציצה - מבטיחה את ההצלחה בפרנסה ובכל התחומים!

יהודים יקרים, הבה נעמוד יציבים ואיתנים מול כל ניסיון, מול כל הצעה, כדאית ככל שתשמע. ההצלחה בפרנסה, בעושר, בהרחבת הדעת, ברוגע נפשי ובשמחת חיים - תגיע בזכות קביעות עתים לתורה, בזכות עמידה יציבה ועקבית בסדרי הלימוד הקבועים. הבה נשמור עליהם מכל משמר, ונזכה לברכת שמים מפתיעה בעוצמתה ובכוחה!

פירעון חובות בשיטה חדשה...

במשך תקופה ממושכת היה הרב צ. מסודר יחסית כלכלית, עד שהכל הסתבך. תקופה קשה בעבודה חברה לנישואי ילדיו, ובד בבד הוצאות לא צפויות. לפתע מצא עצמו תחת עול חובות כבד, כשמדי חודש הוא נאבק לעמוד בתשלומים הקבועים. כל חודש מחדש נאלץ לגלגל חובות מתאריך פירעון אחד למשנהו, כשהוא לא רואה אור בקצה המנהרה...

ואז, ביום מן הימים הבליחה בו מחשבה: 'ואולי, אולי הבעיה נמצאת בחובות הרוחניים? אולי בגלל שאני לא מספיק עקבי בסדרי הלימוד הקבועים - אני מתקשה לפרוע את חובותי הקבועים? אולי שם טמון הפיתרון?!' - הרהר, ועל אתר קיבל על עצמו כי יקפיד שבעתיים על סדרי הלימוד הקבועים שלו. והיה אם משהו חריג יקרה והוא לא יצליח לעמוד במטלותיו הרוחניות - ימחר להשלימן לפני בוא מועד הפירעון החודשי של חובותיו הגשמיים...

מכאן, לעדותו של הרב צ. בגיליון 'יגדיל תורה': 'מאז, פשוט עולם חדש. עם עמידתי על פירעון חובותיי הרוחניים בעקביות - תמיד אני מסתדר גם בפירעון חובותיי הגשמיים, כמועד פרעונם החודשי. ואם אני מגלה קושי לעמוד בתשלום החודשי - אני יודע שחסר לי איזה שיעור שעלי להשלים, ועם השלמתו - פשוט נופל עליי כסף

המשך מעמוד 21 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

זה היה סודם של כל גדולי הדורות, את כל מעלותיהם הם רכשו בכח עמלם ויגיעתם. הם בחרו במכוון לעמול ולהתאמץ כי ידעו ששם טמון סוד ההצלחה.

מה השיב רבי גדליה אייזמן לעגלון?

הגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל, ראש ישיבת 'בית יהודה', חתנו של מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל, נשאל פעם: "מדוע בדורות האחרונים לא רואים את ההצלחה הגדולה בתורה כפי שהצליחו בדורות עברו?"

רבי מיכל השיב תשובה נחרצת: "אתם שואלים מדוע? הסיבה היא פשוטה, בדורנו חסר עמל התורה ויגיעת התורה שהיו פעם!" "כשהייתי בחור בישיבת מיר", הוסיף רבי מיכל לספר, "כל סדר לא

המשך מעמוד 4 | הרה"ג רבי ישי מטלון שליט"א

אמונתך", מה זה רבה אמונתך??? אנחנו מודים לקב"ה שהוא מאמין בנו בכל יום מחדש. הרי אנחנו יודעים שאתמול לא התנהגנו כראוי, ובעיקרון לא הגיע לנו שהנשמה שלנו תוחזר אלינו עוד פעם. ובכל זאת, הקב"ה מאמין בנו בכל יום ויום מחדש, כל בוקר הוא מחליט לתת לנו מחדש את הנשמה, כי הוא מאמין בנו שהיום! היום אנחנו לא נאכזב אותו! היום אנחנו כן נתנהג כמו שצריך!!!".

מכתבים משמים

לסיום, מספר לנו הרב מטלון על עוד דבר שעזר להם מאוד להחזיק מעמד למרות הקושי הרב שבאובדן האח היקר, וכמובן הקושי העצום של ההורים שאיבדו את בנם, האלמנה והיתומים שנותרו ללא משען ומשענה...

"אנחנו מצליחים להתחזק בזכות ה'פקסים' שקיבלנו משמעון אחי היקר", הוא מספר...

עוד בימי השבעה, הגיע לבית האבלים חברו של הרב שמעון מטלון ז"ל, מלמד בחיידר בו עבדו השניים יחד, והראה לבני המשפחה מכתב שהשאיר אצלו הרב מטלון ז"ל יום לפני האסון, מכתב המלא וגדוש כל כולו בדיבורי אמונה.

"המכתב הוא התפרסם מאוד וצוטט בכלי התקשורת", מספר אחיו הרב ישי מטלון, אבל היה עוד מכתב שהגיע אלינו כמה חודשים מאוחר יותר, בתחילת החורף. גיסת האלמנה שתחי', חיפשה אחר מסמך כלשהו שאמרו לה שבעלה המנוח החזיק אצלו. עד אותו יום היא לא רצתה לחטט במגירות של בעלה ובמסמכים שלו, בגלל הקושי הרגשי הטמון בכך, אבל המסמך הוא היה מאוד

בסכום הדרוש!

עדות אישית, חדה וחלקה. כשקובעים עתים ומקפידים עליהם - בורא עולם פותח שערי שפע, בזמן הנכון והראוי. הבה נקבל על עצמנו להקפיד ביתר עקביות על קביעות העתים שלנו, הבה נפתח לעצמנו שערים!

פחת מחמש שעות; הסדר הראשון התחיל בעשר בבוקר והסתיים בשעה שלוש אחר הצהרים, אחר כך היה תפילת מנחה והפסקה קצרה, ושוב סדר מהשעה חמש אחר הצהריים ועד השעה תשע וחצי בערב. אחר כך היה סדר מוסר חצי שעה והתפללו מעריב. הסדרים היו ארוכים ורצופים ולכן היה בהם זמן רציף של עמל ויגיעה! כך הספיקו; ללמוד, לעמול, להתבונן, לחדש ולדעת. בזמנינו ההפסקות באמצע הלימוד מפסיקות את העמל הרציף ולכן גם ההישגים פחותים יותר..."

"לדעתי זוהי הסיבה שמצליחים היום פחות מפעם!" - קבע רבי מיכל. ההצלחה בעסק התורה תלויה בעמל התורה. ככל שמתייגעים ומתאמצים יותר, כך מגיעים רחוק יותר.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

נחוץ ולכן אזרה תעצומות נפש והחלה לחפש, והנה היא מוצאת מסמך שכתב בעלה בכתב ידו לפני מספר שנים, בתאריך כ"ב. זה נראה כמו הכנה לדרשה שהוא התכוון לומר איפשהו... וגם שם דיבורי אמונה מדהימים שממש מתאימים למצב.

מדובר במסמך המתפרס על פני ארבעה עמודים, ארוך מכדי לצטט אותו במסגרת זו, אבל הכותרת שלו היא "אני לא מחליט כלום על עצמי".

בתוך הדברים הוא כותב "ויחננו ויסעו", אדם לא מחליט על עצמו מתי הוא נוסע ומתי הוא עוצר, הכל על פי ה', כשענן נוסע, האדם נוסע אחריו וכשענן עומד, הגיע הזמן לעצור... "זה נשאר בדם שלנו", הוא כותב, "הטביעו את זה בדם שלנו". "אדם לא מתכנן כלום, הכל זה מהשם יתברך, הכל דמיונות, יש בעל הבית לעולם הזה..." "לכולם יש עיכובים בחיים, ולא הכל לפי התוכניות, לכולם יש שער הגלגולים ואת ה'בעתו ובזמנו' רק ה' קובע".

"אני רוצה רק לסיים ולומר שהאמונה הזאת הושרשה בנו מאבותינו. ההורים שלי החדירו את זה בכל הילדים בלי יוצא מן הכלל. כשהתבשר אבי מורי על כך שבנו נתנאל שמעון ז"ל כבר אינו בין החיים, הוא הרים את עיניו לשמים, ואמר: "ריבונו של עולם אני מודה לך על המתנה היקרה שנתת לי לפני 37 שנים, ושהשאר את אותי אצלי כפיקדון במשך 37 שנים".

"נו...", משלים הרב ישי מטלון את דבריו, "עם כאלו מכתבים של חיזוק באמונה, ועם כזאת תגובה של ההורים היקרים שלנו שיחיו, כבר אפשר להבין איך הצלחנו לעבור את השנה הזאת באמונה תמימה ועם הרבה הרבה התחזקות".

לנסי וסוחרים אותו במאור פנים לבתיהם, על מנת שישמש כ'גוי של שבת', לפי דקדוקי ההלכה. בתוך עמו יושב הרב גולדשטיין וגם הוא השתמש פעם ופעמיים בגוי ההודי, כשהוא הקפיד לתור אחריו במהלך השבוע ולשלם לו על מלאכתו, כמנהג יהודים טובים וגויים בעלי כפיים.

באחת השבתות, כשהוא הגיע אליו באחת השבתות והזדקק דחוף לכישרון הגוי של שבת' הייחודי שלו. הוא לא הבין מדוע לנסי דן מסרב להיגרר אחריו בביתו, מהלך רחובות אחדים. הוא ביקש, לנסי התעקש והוא הוכרח לתור אחר 'גוי של שבת' אחר.

"ככלות השבת, פגשתי את האחראי הממונה על הגוי וביקשתי ממנו שישאל אותו למה הוא לא הגיע אליי", מספר הרב גולדשטיין. תשובתו של לנסי דמן הודו, הדהימה אותו: "הוא אמנם משלם לי כל פעם שהוא קורא לי, אבל הוא אף פעם לא אומר לי 'שלום' כשהוא עובר לידי ברחוב!"

ללמדך כוחה של הארת פנים פשוטה:

אם אפילו הגוי, לא חבר ולא ידיד ולא בן קהילה, מרגיש עלבון כמאן-דהו שהוא מכיר אותו עובר לידי ואינו מברכו לשלום. על אחת כמה וכמה עלינו ללמוד לברך לשלום כל חבר וידיד ושכן ובן קהילה ומכר קרוב או רחוק או רחוק מאד, כשעוברים לידי ברחוב.

כל אחד צריך

איש אחד נכנס אל רופא הנפשות והתאונן על עצבות העוטפת אותו ודיכאון המשתלט עליו, השמחה נעדרת מחייו והמרירות עושה בנפשו שמות. מה יעשה וייושע?

רופא הנפש הטיב את משקפיו בקצה אפו, וייעץ עצה:

שמעתי שבכיר העיר ניצב בדחן אחד שבדיחותיו שנונות ואמירותיו משמחות נפשות. חולי עצבות רבים אני שולח לשם, כולם שומעים את אמרי השפר המבדחות שבפיו וחוזרים כשהם מחייכים ושמחים, הוא מצליח להפוך נפש מדוכאת לעליזה.

נאנח הפצינט והגיב:

אני הוא אותו בדחן - - -

אתם יודעים מה הסיפור הזה מלמד אותנו?

הרבה פעמים אנחנו חולפים ליד אדם מוכר ומאיר פנים, אולי אפילו אישיות תורנית מקודשת. אנחנו חושבים עליו מחשבות חיוביות, אבל מונעים את עצמנו מלגשת ולהעניק מילה טובה ומחמאה עדינה. 'הוא בטח לא צריך את זה' - חולפת המחשבה במוחנו. ולא היא, גם משמח הלבבות הגדול ביותר, גם הצדיק הנשגב ביותר - חיתה נפשו ממילה טובה ומשבחת.

(מתוך 'המבשר - תורני' אמור תשפב)

חוזה. האברך הלמדן היה מחייך אליו כהרגלו ואף מוסיף להגיד איזו מילה טובה. הוא הרגיש שטללים של תחיה מורעפים עליו. החיוך הזה, המילים האלה, החיו אותו ממש ונתנו לו כוח להמשיך בחייו ולהמשיך בעבודתו.

"כשראיתי את דמויותיהם של הנספים באסון הנורא שהתרחש בליל הבלהות במירון, כאב ליבי כמו כל יהודי. עברתי על הדמויות ועל השמות. ואז ראיתי אותו. ראיתי את הפנים המחייכות מביטות אלי מתוך העיתון. התוודעתי לראשונה לשמו: יהודה לייב רובין. באותו רגע חשך עלי עולמי. אבל יחיד נפל עלי. אני מרגיש אובדן עמוק. אובדן על האיש שאת זהותו לא הכרתי אבל מחיוכו הלבבי קיבלתי חיים חדשים".

אתם מעריכים מישהו? ספרו לו!

הסיפור הזה מחייב את כולנו:

לעולם לא נוכל לדעת עד היכן מגיע כוחה של מילה טובה!

מילה טובה יכולה להציל נפשות. "מחיה מתים במאמרו", אמר הרה"ק ה'בית אברהם' מסלונים ז"ע: "על ידי מילה טובה אפשר להחיות מתים". וכולנו גם מכירים סיפורים מטלטלים על אנשים שהעניקו לחבריהם, או אפילו לסתם אנשים, מילה טובה, ובכך החיו נפשות.

כעת, במסגרת 'נהגו כבוד', כמה עוצמה תהיה אם נקבל על עצמנו לדקדק במידה טובה ועילאית זו: להאיר פנים. לחייך ולעודד. לפרגן לזולת דברי שבח והערכה.

איך אמר לי פעם אברך יוקד?

"קיבלתי על עצמי קבלה קטנה. בכל פעם שאני עובר ליד מישהו וחולפת לי בראש מחשבה מחמיאה עליו. אני אומר לו את זה. אם אני נכנס לבית-המדרש ורואה בחור צעיר יושב ולומד, גם אם אני לא מכיר אותו, לא אשמור את הערכתי בליבי אלא אשתף אותו בה - ואין ספק שזה יעזור לו לצמוח. וכן על זה הדרך".

אפילו הגוי צריך...

את המאמר הנוכחי אני רוצה לחתום דווקא עם סיפור שסיפרתי כבר לפני למעלה משנה, בטור האמונה שבעיתון היומי. המסר של הסיפור עוצמתי כל-כך (וגרר בשעתו גל תגובות גדול בציבור), ששווה לשנן אותו שוב. מי שסיפר לי את הדברים הוא 'בעל המעשה', הרה"ח ר' ישראל גולדשטיין שליט"א מקרית צאנז, יו"ר ארגון 'אחים לשמחה'.

בבית המדרש הגדול בקרית צאנז, מוחזק עובד קבוע, גוי הודי ו'לְנִסִי' שמו. גוי מהודר בתוך קריה חרדית, מגיע לשימוש כללי בשבתות, כמובן. מדי שבוע ישנם יהודים טובים שתרים במהלך השבת אחר

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ **כריכת הרצועה על היד - לפני הנחת תפילין של ראש או לאחריה?**
- ◆ **הנוגע בזרועו בשעת הנחת התפילין - האם צריך ליטול ידיים?**
- ◆ **מדוע נחפזים בחליצת התפילין בראש חודש?**

מהלכות הנחת תפילין

- את התפילין של יד יש להניח בשטח השריר שבזרוע, שהוא האזור התפוח שבין המרפק לבית השחי; ולא כל האזור התפוח כשר לכך, אלא רק חציו התחתון, הקרוב יותר למרפק.
- לדעת השולחן ערוך, מיד לאחר קשירת תפילין של יד לזרוע, יש להניח את התפילין של ראש. אולם, לדעת האריז"ל, את שבע כריכות הרצועה סביב היד, יש לעשות לפני הנחת התפילין של ראש.
- אין להוציא את התפילין של ראש מנרתיק התפילין לפני הנחת התפילין של יד. וגם במקרה ששתיהן מונחות מחוץ לנרתיק, אין להכין את התפילין של ראש להנחה לפני הנחת התפילין של יד.
- הנוגע במקום הנחת תפילין של יד בעת הנחתו, וכן הנוגע ומחכך בשיער ראשו בעת הנחת התפילין של ראש - יש אומרים, שאינו צריך ליטול את ידיו, ויש שהחמירו בדבר.
- מי שיש ברשותו רק תפילין של יד, או רק של ראש, או שמסיבה כלשהי אינו יכול להניח את שתיהן, יניח את מה שבידו להניח.
- במחלוקת של תורת הקבלה על הגמרא והפוסקים - אם אין בצדדי המחלוקת קולא וחומרא, יש לנהוג כדברי הגמרא והפוסקים. אך כשיש בדבר קולא וחומרא, יש לנהוג כדעה המחמירה.

הלכות שונות בקשר לברכת התפילין

- מי שהפסיק בדיבור בין הנחת תפילין של יד להנחת תפילין של ראש - לדעת השולחן ערוך, יברך לפני הנחת התפילין של ראש "על מצות תפילין"; ולדעת הרמ"א, יחזור ויברך "להניח תפילין", ויברך גם "על מצות תפילין".

• מי שחלץ את התפילין על דעת לחזור ולהניחן לאלתר - לדעת השולחן ערוך והגר"א, כשחוזר ומניחן, עליו לברך "להניח תפילין". אך לדעת הרמ"א, אם אכן חזר והניחן לאלתר, לא יברך. ולדעתו, אם התפילין נשמטו ממקומן במהלך התפילה, לא יברך כְּשֶׁמְחִזְרִין למקומן, משום שאינו מסיח את דעתו מהן במשך כל שעת התפילה, והרי זה כאילו חלצן על דעת להניחן לאלתר.

• מי שהניח תפילין של יד, ובטרם הניח תפילין של ראש, התרופף ההידוק של התפילין של יד, יהדקן שנית, ללא ברכה.

• המסיר את התפילין מראשו כדי להגדיל או להקטין את הרצועה, על מנת שהתפילין תהיינה במידה הראויה לו - לדעת השולחן ערוך והגר"א, כשחוזר ומניחן, עליו לברך; ולדעת הרמ"א, אינו מברך.

מהלכות חליצת התפילין

• מנהג ישראל שלא לחלוץ את התפילין עד לאחר אמירת הקדושה של 'ובא לציון'. ועל פי הקבלה, אין לחלוץ את התפילין עד לאחר אמירתם או שמיעתם של שלושה קדישים וארבע קדושות.

• ביום שיש קריאת התורה - אין לחלוץ את התפילין עד לאחר הכנסת ספר התורה. ודבר זה נרמז בלשון הכתוב: "וַיַּעֲבֹר מִלְּפָנֶיךָ וְהָיָה בְּרֵאשִׁים", כלומר, כשהמלך - ספר התורה - עובר לפניו בדרכו לארון הקודש, יהיה שם ה' בראשם, דהיינו, התפילין של ראש.

• מנהג ישראל לחלוץ את התפילין בימי ראש חודש, לפני תפילת מוסף. ונוהגים לחולצן לאחר 'חצי קדיש' שלפני תפילת מוסף; וחולצים אותן בחופזה, כדי לקצר את משך השהייה בין הקדיש לתפילה, ובין קדושת 'ובא לציון' לתפילה.

גליון 522
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

דודו למשפחה קיימין על האישור לפרסום במחברות

סיפורי חז"ל

אשריכם בעלי המשנה גדול חלקכם על הכל בעולם הבא.

רבי אבא שאל פעם את רבי חייה, אמרת שהנשמה נמצאת באדם רק בזכות עבודתו את הבורא, רק אז הוא מקבל מדרגת נשמה, ואמרת גם שהנשמה היא קדושה ונעלה מכל, אם כן מה פירוש הכתוב "כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו" מדוע מתו, הן היתה בהם נשמה וצריכים היו להינצל? לא ידע רבי חייה מה להשיב לשואל, והציע לו לגשת יחד אתו אל רבי אלעזר ולשאלו. ניגשו אל הצדיק ושאלוהו, ענה להם נכון אמרתם, הנשמה ניתנה רק לעוסק בעבודת בוראו, ובדור המבול היו רק נח ובניו ראויין להינצל, וזכותם עמדה רק להם ולא כדי להציל את הדור, ואלו הצדיקים שבאותו דור שלהם היתה נשמה, כמו חנוך וירד, שהיו ראויים שהקדוש ברוך הוא יגן על הדור בזכותם, מתו לפני כן, ועליהם מתכוון הפסוק "כל אשר נשמת רוח חיים בחרבה מתו" אלו שהיתה בהם נשמה מתו ביבשה לפני בוא המבול. כשסיים רבי אלעזר את דבריו, אמר רבי חייה ידעתי שכאן אמצא תשובה על שאלתי, הלא אמרתי שרבי אלעזר שהוא ראש זהב מבין בעלי המשנה יסביר לנו את הסתום. אשריכם בעלי המשנה גדול חלקכם על הכל בעולם הבא.

(ז"ח בראשית יא)

פרשת השבוע

אם בחקותי תלכו - שתהיו עמלים בתורה

בעת כהונתו של הרה"ק רבי משולם איגרא זיע"א כרב ואב"ד בעיר טיסמניץ, נכנסו אליו פעם שני בעלי בתים מעיר סמוכה לדין תורה, ומתוך חומר וכובד העניין, ביקש הגאון שיפסקו עתה ויחזרו למחרת. כשיצאו מביתו החליטו שאין ביכולתם להמתין עד יום מחר, והחליטו שאת דבר השאלה ישאלו לרב דמתא של העיר שלהם, וכן עשו. כשמע אותו רב את שאלתם הקשה והמסובכת, ביקש מהם שישובו אליו כעבור כמה רגעים, נכנס הרב לחדר אחר והתפלל להש"ת בבכיות גדולות שיעזרהו לפסוק את העניין הקשה שהובא לפניו. ואכן נתקבלו תפילותיו, ונפל בדעתו לפתוח איזה ספר, ושם נתגלה לפניו אותה שאלה ממש והתשובה בצידה. שמח הרב שמחה גדולה, ומיהר לצאת אל בעלי הדין ופסק להם את דינם.

כעבור זמן נודמן לאותם שני בעלי הדין לשהות בעיר טיסמניץ, וחשבו שהגם שכבר נפסקה להם שאלתם, בכל זאת מן הראוי להיכנס לרבי משולם איגרא לשמוע מה היה הוא פוסק בכגון דא, נכנסו אליו וביקשו מחילה על שלא שבו אליו בעת ההיא, אומנם עתה מבקשים הם לשמוע את תשובתו. ענה להם רבי משולם את תשובתו, והנה היה

זה ממש אותו פסק שפסק להם הרב של עירם. התחילו האנשים לחייך, ראה זאת רבי משולם ושאלם על מה ולמה מחייכים הם? אז סיפרו השניים את כל השתלשלות המעשה, שכיון שהייתה שעתם דחוקה פנו אל הרב של עירם כדי שיפתור להם את שאלתם, והוא אכן עשה זאת בתוך רגעים ספורים.

כשמע רבי משולם את דבריהם, התמלא התפעלות רבה, ואז חשב בלבו, שאם היה ביכולתו של אותו רב לפסוק שאלה כה חמורה תוך כמה רגעים, אז מן הסתם הוא גאון גדול, ואם כן חייב הוא להקביל את פניו. כאשר הגיע רבי משולם אל ביתו של אותו רב, התמלא הרב מורא ופחד, ומיהר להתעניין על מה ולמה הטריח הגאון את עצמו אל ביתו. סיפר לו רבי משולם כי התמלא התפעלות, כיצד עלה בידו לפסוק במהירות רבה כל כך שאלה עמוקה וקשה שכו. הודה הרב על האמת וסיפר, כי אומנם לא ידע מה להשיב, ובכה במר נפשו להש"ת שיחלצהו מן המיצר ויעזור לו, וכך היה.

כשמע רבי משולם את הדברים סרה התפעלותו בבת אחת ואמר: "לבכות גם אנו יכולים, אולם הדרך הנכונה היא לעמול בתורה". נפרד ממנו, נתן לו שלום והלך לו לדרכו.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:14 ת"א: 8:17 ר"ת: 8:48

פרשת בחקתי

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:57 ת"א: 7:12

היהודי שניצל מהשמד

בעיירה קטנה לא הרחק מליאזני, מקום מגורו של הרה"ק בעל התניא זיע"א על הדרך המובילה לעיר המחוז וויטעבסק, גרה אלמנה אחת עם שלושת יוצאי חלציה שתי בנות ובן אחד, הבן למד בישיבה באחת הערים הרחק מן הבית, והבנות עזרו לאם בפרנסת הבית. לאם היתה אכסניה, מקום אליו היו התושבים הנכריים באים לשתות יי"ש ולהיטיב לבם במאכלים יהודיים, וזה ה' מקור הפרנסה לאם ולבני ביתה. כשבגרה הבת הבכירה, השיאה אמה לאברך למדן וירא שמים שישב על שולחנה, האברך ישב בבית האלמנה והגה בתורה.

בין באי האכסניה, היה גם כומר העיירה, מפעם לפעם היה הכומר חוטף שיחה עם האברך, ומנהל אתו ויכוחים אודות עניני דת שונים. הכומר ניסה להוכיח כי האמונה שלו היא האמיתית, אולם האברך היה מפריק את הוכחותיו. הכומר הוכרח להודות, כי האברך מנצחו כל פעם, והיה משבח את האברך על למדנותו וידענותו. האברך נהנה מאד מהכבוד הזה שהיה הכומר מכבדו, ועל אף היותו תלמיד חכם וירא שמים, היה מטבעו בעל גאווה, לפיכך נמשך תמיד לויכוחים עם הכומר, ולאחר כל ניצחון התגאה יותר ויותר.

יום אחד עברו דרך האכסניה מספר תלמידי חכמים, שנשאו מספר ימים באכסניה, ובראותם את דרך הוויכוחים שמנהל הכומר עם האברך, לא מצא הדבר חן בעיניהם, הם התרו בו לבל ימשיך בדרך זו, אשר מלבד ביטול התורה הכרוך בכך, הרי לא יכולה לצמוח מכך כל טובה, אולם האברך לא שעה אליהם והמשיך לנהל ויכוחים עם הכומר. באחד הוויכוחים סיפר הכומר לאברך, כי בהיותו בוויטעבסק אצל הבישוף, שיבח לפניו במאד את האברך היהודי המתמצא ויודע עניני דת רבים, ואף יודע פרק בהלכות ויכוח ומלומד גדול, הבישוף ראש הכמרים ביקש לראותו וגם לשוחח עמו, הכומר הציע לפני האברך כי בנסוע הכומר בפעם הבאה אל הבישוף לוויטעבסק, יצטרף האברך אליו.

בתחילה לא אבה האברך לשמוע על ההצעה הזו, אולם לאחר הכומר הפציר בו רבות, וסיפר לפניו את גודל הכבוד שיוכל לנחול שם, כאשר ינצח את הבישוף, נאות האברך לקבל את הצעת הכומר. בבוא האברך לוויטעבסק התקבל בכבוד גדול לפני הבישוף, אשר ניהל אתו שיחה ארוכה מאד בעניני דת. האברך ענה לבישוף על כל שאלותיו ויצא כמנצח בכל השאלות והתשובות לאחר השיחה הסכים האברך להפצרות הכומר להישאר אצל הבישוף מספר ימים. ראש הכמרים מסר לאברך חדר מיוחד, ואוכל כשר היה האברך מביא בעצמו מן השוק, הוא עשה לו היכרות עם עוד כמרים רבים שבאו אליו, ומאד שבחו את האברך הזה וחלקו לו כבוד רב.

כעבור מספר ימים חזר האברך אל עיירתו שמח וטוב לב, הוא לא גילה אף לאחד ממשעו אל ראש הכמרים, אולם גאותו העצמית גברה מיום ליום. כעבור כמה שבועות, עברו מספר אורחים דרך העיירה והתעכבו באכסניה, הם היו תלמידי חכמים מופלגים ושוחחו ביניהם בדברי תורה. האברך התערב בשיחה והביע גם הוא את סברותיו, אולם על אף ידיעתו הגדולה בתורה, טרם הגיע ללמדנות מופלגת כזו של תלמידי החכמים המבוגרים הללו. האורחים הפריכו את סברותיו והעירו לו, כי לא נאה לאברך צעיר להתערב בצורה כזו בין מבוגרים, ומוטב לו להאזין לדברי מבוגרים ממנו בחכמה ובשנים ביראת הכבוד ודרך ארץ. הדברים האלה של האורחים פגעו באברך קשות, הוא נעלב מאד מדבריהם הקשים והחל לנטור שנאה לבני תורה. הגויים להבדיל מעריצים יותר את תורתו מאשר בני תורה, חשב בהתמרמרות, הגאווה התפרצה במלא תקפה.

בכפר הסמוך בנו כנסיה חדשה, בסוף הקיץ הגיע לכפר ראש הכמרים כדי לחנך את הכנסיה. לאחר טכס חינוך הכנסיה, ערך הבישוף מסע על פני הכפרים והעיירות שבסביבה, במסעו הגיע גם לכפר בו גר האברך, בהודמנות זו נכנס אל האכסניה עם כל בני פמלייתו והתוועד שעה ארוכה עם האברך, גאוותו של האברך גאתה יותר ויותר מן הכבוד הזה שחילק לו הבישוף, אף כל בני הכפרים החלו לחלוק לו כבוד יותר מבתחילה. לאחר חג הסוכות נסע האברך מביתו למשך מספר שבועות. בחזרו היה מאד מפורז ומבולבל, כעבור מספר ימים נסע שוב, איש מבני הבית לא ידע לאן נסע בתחילה, מה פשר חזרתו המופרזת והנסיעה הבהולה מיד לאחר מכן. תקופה ארוכה עברה, ואין כל ידיעה מהמתרחש אתו, והיכן הוא נמצא. בערב שבת חנוכה הגיע ממנו מכתב בו הוא מודיע, כי הוא נמצא אצל ראש הכמרים בוויטעבסק, וכי יש לו שם דירה פרטית מרווחת, כבוד גדול חולקים לו אנשי הכמורה, והבישוף אף הבטיח לו עתיד מזהיר. אשתו וחמתו לא הבינו את פשר המכתב וכוונתו, אולם הבן שהגיע הביתה לחנוכה מהישיבה, בקראו את המכתב שהגיע מהגיס צעק מרה: "זועלוויל, כך היה שמו, נמצא אצל ראש הכמרים ועומד להשתמד". יללה גדולה פרצה בבית, בקוצר רוח חיכו כבר לצאת השבת, שבת שחורה היתה זו לכל המשפחה.

מיד לאחר ההבדלה על אף הקור החזק וסופת השלגים המשתוללת בחוץ, שמו פעמיהם אל בעל התניא בליאזני, הם התפרצו לביתו של הצדיק ביללת זעקה: רבי, "זועלוויל נמצא אצל ראש הכמרים בוויטעבסק ורוצה להשתמד" הצילו רבי. בעל התניא ישב אותה שעה במסיבת מלוה מלכה, קהל גדול הסב מסביב לשולחן, כולם הופתעו ונודעזעו מדברי האלמנה ובניה שנאמרו בלב שבור, ותוך ככי גודל והולך, הם חכו למוצא פי הרבי. הצדיק התעמק במחשבותיו, זרועותיו על השולחן וכפות הידיים על פניו, פניו להטו להט אש קודש. כעבור זמן מה פקח את עיניו ואמר: אין ביכולתי לעזור במאורע זה במאומה, יכול אני רק לספר לכם על מקרה דומה שקרה לפני שנים.

משל ונמשל

מה שנראה לבני האדם כסיבה אינו אלא המסובב

מאת השם יתברך

ללא התבוננות באמונת ה', רואים רק את המתרחש בעולמנו החומרי, התבוננות מביאה למסקנה שה' הוא המכוון והוא השולט בכל.

משל לאדם המגיע בפעם הראשונה בחייו לתחנת רכבת, רואה שזמן קצר לפני צאת הרכבת לדרכה, משמיע אדם מסוים קול שריקה חדה, מיד עם השמע השריקה, נראים הרבה בני אדם נחפזים להיכנס אל תוך הרכבת, זמן קצר אחר כך נשמעת שריקה שנייה, ואז ממהרים גם אלה שלא הודרו עד עכשיו, יודעים הם שזמן צאת הרכבת קרוב מאד, בהישמע השריקה השלישית כבר נמצאים כולם על מקומותיהם, והרכבת יוצאת לדרכה מבלי להמתין לאף אחד, ואפילו לאדם הנכבד ביותר. עומד לו אותו אדם וצופה במחזה בפעם הראשונה בחייו, הוא מתמלא הערכה כלפי אותו פקיד הממונה על המשרוקית, הוא מחליט כי בודאי הוא המנהיג והמוליך את תנועת הרכבות, לדעתו אין ספק כי איש זה קובע את זמני הנסיעה, על פיו תיסענה הרכבות ועל פיו תעצורנה. ועם מחשבה זו הוא ניגש אליו, נותן לו את הכבוד הראוי למנהלי חברות חשובות, ושואל אותו שאלות על מהלך הרכבות, בעל המשרוקית אינו מבין כלל את פשר הכבוד שנפל בחלקו, הרי מעולם לא כיבדו אותו כל כך, ואף פעם לא נשאל שאלות שרק המנהל יודע להשיב עליהם, לכן הוא פונה אל השואל ואומר לו: את שאלותיך עליך להפנות למנהל הרכבת, עונה לו השואל הלא כבודו הוא המוליך והמביא, פורץ הפקיד בצחוק ואומר לו: אני רק פקיד זוטר שמקבל את ההוראות מגבוה, מנהל הרכבת אינו מסתובב כאן על הרציף עם משרוקית, הוא יושב לו על כורסתו למעלה במשרד, ומשם הוא מעביר את ההוראות לפקידיו, אנו רק המבצעים.

הנמשל: רוב בני אדם טועים, בחושבם כי הסיבות לכל הנעשה בעולם, נהירות ופשוטות להם, למעשה טעות גדולה הם טועים, הסיבה לכל מה שקורה, זוהי גזירת עליון שהוא גבוה מעל גבוה שומר ונסתר ונעלם מעין כל, מה שנראה לבני האדם כסיבה אינו אלא המסובב מאת השם יתברך, כשם שגם בעל המשרוקית אינו אלא המבצע של ההוראות שניתנו לו מגבוה.

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

היה זה בחורף שנת תקנ"ט, החל הרבי את סיפורו, הייתי אז במעורייטש אצל מורי ורבי המגיד הקדוש ממעורייטש זיע"א. לא הרחק ממעורייטש היתה עיירה של גויים, ומשפחה של יהודים התיישבה במקום. ליהודי זה שהתיישב בעיירה זו היו מספר ילדים, אחד מהם למדן וירא אלקים, ולפתע נכנסה בו רוח שטות להשתמד רחמנא לצלן, לא שהוא כפר ח"ו חס וחלילה בבורא, אלא מחמת גאות נכנסה בו רוח שטות זו, הוא הלך אל הכומר וביקש להשתמד. לא הועילו כל תחנוני האב וזעקותיו, בכי האם ויללותיה, הבחור עמד בשלו. בא האב מוכה יאוש לפני מורנו המגיד ממעורייטש בבכי מר וסיפר על האסון שפקד אותו, הוא הפיל בקשתו לפני רבינו כי יציל את בנו מרדת שחת. רבנו נכנס לדביקות עילאית, ולאחר מכן אמר דבר תורה על הפסוק "נפש כי תחטא ומעלה מעל בה". כאן הפסיק בעל התניא את סיפורו לרגע קט, וחזר אות באות את דבר התורה שאמר אז המגיד ממעורייטש. לכשגמר רבינו את דבר התורה המשיך הרבי את סיפורו, ציוה למנין תלמידים כי יהיו ערים כל הלילה, ויאמרו מזמורי תהלים בכוונה גדולה עד אור היום. אני הייתי בין עשרת התלמידים שאמרו כל הלילה תהלים בכוונה גדולה. למחרת בא הבחור ההוא לרבינו בבית המדרש, אף אחד מאתנו תלמידי המגיד לא שאל אותו מאומה, מיהו, ומאין הוא בא, ומה מעשיו? הוא התעכב מספר ימים במעורייטש, נכנס אל הרבי ושוחח עמו ביחידות, חזר הביתה ונשאר יהודי נאמן. בזאת סיים בעל התניא את סיפורו, הוא בירך את ברכת המזון ונכנס לחדרו הפרטי. מיד עם צאת הרבי לחדרו, בחרו במנין אברכים מהמצויינים שבתלמידיו, שיהיו ערים כל הלילה ויאמרו תהלים עבור וועלויל. לפנות בוקר חזרה האלמנה ומשפ' חזרה אל כפרם. כעבור זמן מה אחרי צאתם הופיע אברך בבית מדרשו של הרבי וחבילה על גבו, בשמעו כיצד אומרים כולם מזמורי תהלים בלב נשבר, לקח האברך אף הוא ספר תהלים, דמעות רבות נשרו מעיניו והוא הצטרף אל אומרי התהילים. כל יושבי בית המדרש הבינו מיד מיהו האברך, אך אף אחד לא העיז לגשת לשאלו, מיהו ומאין הוא? כל שבוע הימים של חג החנוכה ישב האברך בליאוני והאזין לדברי התורה שנאמרו מפי הרבי. לאחר חנוכה נכנס האברך ליחידות אצל הרבי, ומיד לאחר מכן שם פעמיו חזרה אל ביתו. כעבור מספר שבועות, עקר האברך יחד עם כל משפחתו מהעיירה ההיא אל ישוב אחר, הוא היה בא לעתים תכופות לליאוני אל הרבי ונהיה לאחד ממובחרי האברכים החסידיים.

צ'ין אדם לחברו

אם יש אנשים כמוך בעולם אני לא

מעשן יותר בשבת

מסופר על הרה"ק רבי אריה לוי זיע"א: פעם כשגמר תפילתו בערב שבת, לאחר שיצא מבית הכנסת לביתו ופניו כמלאך ה' צבאות, בדרך ניגש אליו איש שאינו שומר תורה ומצוות, ובידו סיגריה דלוקה, ושאל את הרב איפה מלון המלך דוד בירושלים? למרות שאותו איש התנהג בחוצפה, שביקש טובה מהרב בעוד שבידו סיגריה דלוקה, בכל זאת נענה הרב בסבר פנים יפות ואמר: לא אוכל להסביר לך מהמקום הזה היכן המלון, לכן אני בעצמי אבוא עימך, כשהלכו בדרך, אותו האיש החצוף המשיך לעשן כרגיל, והרב כדרכו בקודש התנהג עם היהודי בארך אפיים. לאחר כרבע שעה, כשניתן היה לראות את המקום, אמר לו הרב והו המלון שביקשת. כשראה אותו אדם את התנהגותו של הרב עמו, אמר לו, דע לך שיש לי לב קשה מאוד, אף אחד לא שבר לי את הלב, היחידי זה אתה, כי למרות שהנהגתי לא הייתה רצויה, מכל מקום לא כעסת עלי, ועל כן אני מבטיח לך, אם יש אנשים כמוך בעולם אני לא מעשן יותר בשבת.

למנוע בושה מיהודי

פעם אחת נכנס הרה"ק רבי נתן צבי פינקל הסבא מסלבודקה זיע"א לבית המדרש, ועוד טרם הספיק להינפש, הודרו, ניגש אל העמוד והתחיל להתפלל תפילת מנחה לפני הציבור, ולהשתממותו הגדולה של ציבור המתפללים, התחיל הגאון לגמגם ולבטא את המילים באופן קטוע ולא ברור. כשביקשו מתפללים לברר אח"כ

את סיבת הדבר, נודע להם שכוונתו של הסבא היתה להרגיע את נפשו של אחד שהיה אבל, וברדתו לפני התיבה, היה מתקשה מאד בקריאה מן הסידור, עד שהיה לצחוק ולבזיון בעיני הציבור. כדי לפייסו ולחקל את צערו, ירד רבי נתן צבי לפני התיבה, והתפלל בקול מגומגם, להראות שגם הוא כביכול אינו יודע לקרוא כראוי, וממילא תוקל מן האיש שהוא הבושה.

ביקור חולים והכרת הטוב

באחד מימי ששי פנה הרה"ק רבי יהודה צדקה זיע"א ראש ישיבת "פורת יוסף" בשאלה אל חתנו, אם ירצה להתלוות אליו כשילך לבקר את החולה? בוודאי, ענה החתן והצטרף מיד לנסיעה במכונית שהרב הזמין באופן מיוחד, כדי להגיע בה אל האיש החולה שאושפז בבית חולים סיעודי. תוך כדי נסיעתם סיפר לחתנו, שהחולה הוא חייט מומחה לשעבר, אשר הרבה רבנים ותלמידי חכמים הזמינו אצלו לתפור חליפות, והוא שרת את כולם בנאמנות רבה, ונהג כלפיהם בדרך ארץ יוצא מן הכלל, מצד הכרת הטוב הרגשתי חובה לבקר אותו הסביר. ויהי בבואם אל האיש, הופתע הלה בלי גבול מעצם הופעת הרב שלא פילל מעולם כי יבוא לבקר אותו, הוא ישב שעה קלה במחיצת החייט ודרש בשלומו, התעניין איך הרגשתו הכללית, ושאל פרטים אחדים. לאחר מכן ברכו ברפואה שלמה ועמד להיפרד ממנו. ברגע זה תפסו החייט בשתי ידיו וקרא בהתרגשות: תודה רבי על שהואלת לבקר אותי, החייתני, ראיתי פניך כראות פני אליהו הנביא.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ' אייר

הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל ב"ר מנחם נחום (תקצ"ג)

יום ראשון כ"א אייר

הרה"ק רבי יצחק אייזיק הלוי מפרעמיסלא ב"ר יעקב (רוא מהימנא - תקמ"ג)

יום שני כ"ב אייר

הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייביש מהוסיאטיין ב"ר ישראל מרוזין (תרנ"ד)

הרה"ק רבי שלמה אליעזר אליפנדרי ב"ר יעקב (שו"ת הסבא קדישא - תר"צ)

יום שלישי כ"ג אייר

הרה"ק רבי יהושע מדינוב ב"ר אריה לייב (תלמיד הקדושת לוי - תקצ"ג)

יום רביעי כ"ד אייר

הרה"ק רבי יהושע העשיל צורף מקראקא (אבי המקובלים - ת"פ)

הרה"ק רבי יעקב מליסא ב"ר יעקב משה (חוות דעת - תקצ"ב)

הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמרנא ב"ר יצחק אייזיק יהודה יחיאל (תרנ"ח)

יום חמישי כ"ה אייר

הרה"ק רבי ישע"י מדינאוויץ (תלמיד המגיד - תקנ"ד)

הרה"ק רבי חיים מקאטוב ב"ר מנחם מענדל (תרי"ד)

יום שישי כ"ו אייר

רבינו סעדיה גאון ב"ר יוסף (ד"א תש"ב)

רבי משה חיים לוצאטו ב"ר יעקב חי

(מסילת ישרים - תק"ז)

הרה"ק רבי שמואל אליה מוואלין ב"ר יחזקאל מקאומיר (תרמ"ח)

הרה"ק רבי שלמה מווייהעל ב"ר מרדכי (תש"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רביטביץ שליט"א
פומ"ס "גב אני אדור" יסודים יוסף הר"ם על הפערים.

ספר לפני שברוך (ד')

א) שאלו חבירו כמה היה הספירה אתמול, וטעה והשיב לו המספר של היום שחשב שכן היה אתמול, יכול למנות אחר כך בברכה, שכיון שהיתה כוונתו להשיב על ספירת אתמול, הרי זה כאומר בפירוש שאין רוצה לצאת ידי חובתו על ידי אמירה זו. (שו"ת באר משה, ח"ג סימן פ')

ב) שאלו חבירו כמה ימי הספירה, וענה לו ימי הספירה, אבל לא אמר לו שהם כך וכך שבועות, יכול אחר כך לספור בברכה, כיון שלא הזכיר השבועות, מוכחא מילתא שלא התכווין לצאת באמירת ימי הספירה לחבירו. (אליהו רבא, או"ח סימן תפ"ט סעיף ד'). משנה ברורה שם, ס"ק כ"ב, ובשער הציון שם ס"ק כ"ח)

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב
מכל החברות 052-7655-222

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ

הרה"ק רבי שלמה מווייהעל זצוק"ל
ב"ר מרדכי זיע"א
נלב"ע כ"ו אייר תנצב"ה

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת בְּחֻקוֹתַי - הַלִּיכָה בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה

"אם בְּחֻקַּי תֵּלְכוּ" (ויקרא כו, ג)

משל לקבוצת אנשים שישבו מסובים ליד שולחן. כל זמן שישבו, אכלו ושתו, לא ניכר כל הבדל ביניהם. אחרי שסיימו את סעודתם, קמו כולם והלכו, וראו שאחד מהמסובים ממשיך לשבת במקומו. לאחר הצצה מתחת השולחן נודעה הסיבה- הכל נוכחו לדעת כי האיש הוא קטוע רגליים שאינו מסוגל ללכת. דוקא אז ניכר ההבדל בינו לבין יתר האנשים שישבו איתו.

לפי משל זה הגאון ר' נחום זאב זצ"ל (בנו של הסבא מקלם) לימד כיצד ניתן לעמוד על טיבו של אדם. בשעת המבחן, כשעוזבים את בית הכנסת או בית המדרש, וכל איש פונה לדרכו בחיים, אז אפשר להבחין למי יש "תורת חיים" ולמי אין. **מי האיש שכל משב רוח קל מפיל אותו, ומי האיש אשר איתן מושבו, ושום רוחות שבעולם אינן יכולות להזיז אותו.**

הרמב"ן באיגרת המוסר לבנו כותב: "כאשר תקום מן הספר תחפש באשר למדת, אם יש בו דבר אשר תוכל לקיימו". אדם ניכר בהתנהגותו כאשר הוא נפגש בחברת בני-אדם שאינם לפי רוחו, אם אינו נמנה עימם ואינו חלק מהם. האדם נבחן לפי התנהגותו ועמדתו הנחושה לעקרונותיו, היותו עקבי בנתיב דרכו – אדם שלא בורח ממקום חיותו וממקום טבעו.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

רבינו המקובל האלוקי המלומד בניסים הצדיק ר' חיים בן עטר ('אור החיים' הקדוש) שואל: מה משמעות המילה 'תלכו' בפסוק: "אם בְּחֻקַּי תֵּלְכוּ" (ויקרא כו, ג), הרי לכאורה היה יותר ראוי לכתוב: "אם את חוקותי תשמרו"? הרב ביאר כי כאשר אדם לומד ועוסק בתורה הקדושה **עליו לשלב את ההלכות עם ההליכות.**

התורה הקדושה צריכה להיות נר לרגליו. היא צריכה ללוות את העוסק בה בכל זמן, בכל מקום ובכל פעולה שהוא רוצה לעשות. עליו לצעוד לפי ההנחיות שנמצאות בתורה הקדושה. היא צריכה לשמש לנו כמורה דרך גם בחיינו האישיים ולא רק בין כותלי בית-המדרש.

אדם אשר עוסק בתורה הקדושה בבית המדרש, מגלה ומחדש פנים בתורה, אבל כאשר הוא יוצא לרחוב, שם הוא 'פושט צורה' ומתנהג בניגוד למה שהתורה מחנכת ומצווה אותנו, **הרי שהוא עושה את התורה פלסטר וגורם לחילול ה' בקרב האנשים שרואים כיצד הוא מתנהג.**

עלינו לקחת את מה שכתוב בתורה כאורח חיים, שמלווה אותנו גם מחוץ לכותלי בית המדרש. התורה הקדושה צריכה לבוא לידי ביטוי בכל צעד ובכל שעל של יהודי ובכל מקום- גם כאשר הוא הולך בדרך וגם כאשר הוא נמצא בביתו.

כל אלו שיושבים בביהמ"ד ולומדים או בביה"כ ומתפללים, לכאורה לא ניכר הבדל ביניהם. אבל בשעת המבחן, בשעת מעשה, כשיוצאים מביהמ"ד או מביה"כ, ההבדל ביניהם עלול להיות גדול מאוד.

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרן וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרוו בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרר בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה אסף בן סופיה נבנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נצימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קנסב בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

פניני אמת			
ע"פ	כנסת אמת	צאת אמת	ריבון חס
י"ט	18: 57	20: 10	21: 04
ת"א	19: 15	20: 08	21: 01
מ"ט	19: 18	20: 11	21: 04
כ"ב	19: 15	20: 08	21: 01

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - שבת - סחיטה

האם מותר לסחוט שניצל והשמן שבו? האם מותר לסחוט שקית תה להוציא את התמצית?
להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

Ice

תשובה

מותר לסחוט לימון או שאר פירות לתוך סלט. **הערה:** לימון אפילו בפני עצמו מותר לסחוטו כדעת השו"ע (סימן שכ ס"ו). לעניין שאר פירות - מותר לסחוט לתוך סלט דקיימ"ל משקה הבא לאוכל הרי הוא כאוכל, וכדעת השו"ע (שם ס"ד).

מותר לאכול אשכולית חצויה על ידי כפית, אפילו אם הפרי נסחט תוך כדי אכילה, ובלבד שלא יתכוין לסחוט. **מקורות:** הגרש"ז אירעבאך בספר שמירת שבת כהלכתה (פ"ה הערה מט), הראש"ל בספר חזון עובדיה- שבת (עמוד קמו), כיון שאינו מתכוין לסחיטה. אף את"ל דהוי פסיק רישא, מכל מקום, לא איכפת ליה דהיינו פסיק רישא דלא ניחא ליה, שעיקר כוונתו לאכול האשכולית עם המיץ שבה, ואם נסחט הוי כלאחר יד, והוה לי תרי דרבנן, וקיי"ל פסיק רישא בדרבנן דלא ניחא ליה מותר. ע"ש.

מאכל מטוגן שספוג בו שמן כגון, שניצל מטוגן וכדומה, מותר לסחוט את השניצל מהשמן שבו. **מקורות:** ראה שו"ע (סימן שכ ס"ז) מכיוון שאין מטרת הסחיטה שימוש בנזלים הנסחטים, אלא תיקון המאכל שנסחט לאכילה.

שקית תה שנמצאת בתוך כוס, אסור לסחוט כדי להוציא ממנה את התמצית. **הערה:** מכיוון שבורר את המים שבלועים בשקית לתוך כוס התה, ומכיוון שהוא עושה את הברירה בכלי. מכיוון שהשקית גורמת לעלי התה להישאר בפנים ורק מי התה יוצאים ממנה, הרי זה ככל כלי. עיין להגרש"ז אורבך בספר שמירת שבת כהלכתה (פ"ג הערה קצב). כן העלה בספר הליכות שבת- מלאך (עמוד רפה).

המקום המגן ביותר

הגויים - גם הם יודעים כי המקום המוגן ביותר הוא מקום שבו לומדים את התורה הקדושה. רבי שלמה בורשטיין זצ"ל, מתלמידי ישיבת מיר שגלה לשנחאי, סיפר: הרובע שבו הישיבה שכנה בשנחאי היה נתון להפצצות רבות. הסיבה לכך הייתה הקירבה הגאוגרפית לנמל, שבו היה מרכז מסחרי גדול.

מספר תלמידי ישיבה פנו לרבנים והציעו לעבור לעיר אחרת, שבה יש פחות הפצצות. מנהיגי הישיבה, הגאונים מרן רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ומרן רבי יחזקאל לווינסטיין זצ"ל, התנגדו להצעה. הרבנים הסבירו שהדרכים נמצאות בחזקת סכנה ולא נמלטים מסכנה על ידי שבאים לתוך סכנה. היו תלמידים שעדיין חששו מההפצצות וערכו גורל הגר"א.

יצא להם הפסוק: "וְגִנּוּתִי עַל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעַנִּי וְלְמַעַן דָּוִד עֶבְדִּי" (ישעיהו לז, לה). אין הכרעה יותר ברורה מזו. למחרת נראו לפתע עשרות גויים, עובדי אלילים סינים, שנדחקו לכניסה לבית המדרש והצטופפו בפתח. היה רעש גדול של הפצצות מבחוץ. כשהסתיימו ההפצצות, הקבוצה הגדולה עזבה.

ר' שלמה בורשטיין שאל אותם: "למה נכנסתם לכאן?". הם ענו לו: "בגלל ההפצצות. כל יום אנחנו נכנסים לכאן". הוא התפלא, וגוי אחד הסביר לו: "כולם מנסים להגיע לכאן בשעת ההפצצות. כולם יודעים שמקום זה מוגן!". ר' שלמה התקשה להבין את התשובה ואמר: "הבניין אינו מבנה מוגן!". הנכרי הסביר לו: "נכון, אתה צודק. הבניין לא מוגן, אבל זה הבניין היחיד כאן שמעולם לא נפגע בהפצצות. כל תושבי הרובע יודעים שזה מקום קדוש ולכן מוגן ביותר!".

מידת השבוע: יסוד (שבוע שישי).

צדיק המרכבה למידה: יוסף הצדיק. איבר המרכבה למידה: ברית קודש.

הגדרת המידה: יסוד נקרא 'כל' כי הוא כללות ויסוד לכל המידות. ונקרא 'שלום', כי מידה זו בלבד הוא המחזיק ברכה לעולם. גם תוכנו שמירת ברית- ברית הלשון, ברית הלב, ברית המעור. **עבודה עיקרית:** מידת התאוה לעריות.

הדגשות מיוחדות: זהירות מהסתכלות בעריות, מהרהורים רעים, ומכל מיני קרי. ובפרט- שתשימושי יהיה בקדושה. (וספרתם לכם)

יחס	יום	יום לעומר	מידה פרטית	מידה ממ"ח קנייני התורה	הנהגה הפרטית ליום
כ"א	ל"ו	חסד	אינו שמח בהוראה	יקדים צרכי חבריו לצרכי עצמו, ויכוון במצוותיו שהקב"ה ישפיע טוב	
כ"ב	ל"ז	גבורה	נושא בעול עם חברו	יתגבר על רצונותיו ותאוותיו שהם מאהבת עצמו, ויכוון רק לשם שמים	
כ"ג	ל"ח	תפארת	מכריעו לכף זכות	ילמד על שמירת הברית, ולא יסיח דעתו מלימודו ובפרט מענייני קדושה	
כ"ד	ל"ט	נצח	מעמידו על האמת	יוסיף תמיד בקדושה וצניעות, ויכין עצמו תמיד לניסיון בשמירת הברית	
כ"ה	מ'	הוד	מעמידו על השלום	יותר לאחרים למען השלום, ויזהר לא לגרום מחלוקת על-ידי הנהגותיו	
כ"ו	מ"א	יסוד	מתיישב לבו בתלמודו	יטהר עצמו תמיד כראוי (נט"י, רחיצה, מקווה), יתרחק מתענוגים כדי להתקדש	
כ"ז	מ"ב	מלכות	שואל ומשיב	יתפלל תמיד על הקדושה ושמירת הברית, וישמור פיו מכל דיבור אסור	

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'
נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי
בטל" 052-6329144
(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב בנימין מנדלזון זצ"ל

הגאון הרב בנימין מנדלזון זצ"ל - נולד בשנת ה'תרס"ד (1904) בעיירה פלוצק בפולין. כבר בנעוריו התבלט בהתמדה, בכישרונות נעלים, במידות תרומיות ובגיבוי קדושה וטהרה. התבלט בעבודת התפילה שלו. רבים מבני פלוצק פנו אליו בעת צרתם וביקשו שיעתיר עבורם. לאחר מלחמת העולם הראשונה עבר לגור ליד חותנו הרה"ח ר' אהרון משה חימוביץ, בעיר בודז'אנוב למשך עשר שנים. בזמן הזה הקים ישיבה, כיהן כדיין ומו"צ והעמיד תלמידים רבים. בשנת ה'תרצ"ד (1934) עלה לארץ הקודש בברכת רבו מרן האדמו"ר ר' אברהם מרדכי אלטר מגור (ה'אמרי אמת' זע"א). כשהגיע לארץ, הציעו לו מכפר-אתא את משרת הרבנות והוא נענה בחיוב. בתוך תקופה קצרה יצא שמעו הטוב לתהילה כפוסק, דיין, גאון, מתמיד וצדיק מופלא. עסק בקירוב הנוער להשי"ת. ביתו שימש כחדר בי"ד.

רבים פנו אליו ורבינו חיזק אותם בדברי אמונה. עסק רבות ב'שלום בית'. פיקח על בית השחיטה ועל ענייני הכשרות בעיר. עודד וגידל בחורים ששרדו את השואה ושימש כעומד מצד החתן בעת חופתם. צעד ברגל מהאטליז לחנות כדי לעמוד מקרוב על משמר הכשרות, בעצמו ללא כל שליחים. פעם, לאחר שגער בבעל מאפיה שזלזל בהוראותיו, ראו את רבינו מתהלך בביתו בצער כשהוא ממלמל לעצמו: **"אם לא הייתי חוטא, לא הייתי נאלץ לנזוף באיש יהודי"**.

בשנת ה'תשי"ב (1952) לקראת שנת השמיטה, עבר לשמש כרב של מושב קוממיות. פעל למען שמירת שמיטה ללא הסתמכות על היתר המכירה. היה פעיל מרכזי בקרן השביעית, שתומכת כלכלית בחקלאים שומרי שמיטה. במשך שנות השמיטה אנשי המושב ראו ניסים רבים. יסד ישיבה לצעירים. מאוחר יותר הקים כולל לאברכים. הרב דאג לספק את משכורתם. בהמשך יסד ת"ת לתשב"ר. ייסד 'קריה חינוכית לבנות' ברוח בית יעקב.

בשנת ה'תשל"ג (1973) הרחיב את היקף קרן השביעית, כך שתתמוך גם בחקלאים שאינם חרדים, שבחרו שלא לעבד את אדמתם בשמיטה. מרן הגאון ר' אהרון רוקח מבעלזא אמר על רבינו: **"רב מלפני מאתיים שנה"**. מרן החזו"א התבטא אודותיו בהערצה: **"כל מעשיו לשם שמיים והוא צדיק גמור"**. נפטר ב-כ"ד אייר ה'תשל"ט (1979). חי כ-75 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: הגאון ר' מנחם מנדל (רב העיר וראש הישיבה בפלוצק). **אימו:** מרת חנה דבורה (נכדת ר' משה מזאלישין, מח"ס 'משפט צדק' ומצאצאי רבי מרדכי יפה ושושלת וורקא). **מרבתי:** אביו, ר' מנחם מנדל. **נשותיו:** מרת מרים (זיווג ראשון- נפטרה בצעירותה), בת ר' אהרון משה חימוביץ מבודז'אנוב שבפולין (זיווג שני). **ילדיו (זיווג ראשון):** ר' מנחם מנדל (מילא את מקום אביו כרבה של

קוממיות), ר' ישראל יצחק (מרבני ארגון 'תורה ויהדות לעם', יו"ר קרן השביעית וראש כולל במושב קוממיות). **ילדיו (זיווג שני):** מרת חנה דבורה (נישאה לר' יעקב קליין).

בשנת ה'תשכ"ב בעת חקירת רבינו ע"י צוות חוקרים ושוטרים, בעקבות עלילת הדם הידועה מסביב לחטיפת הילד "יוסלה", התבקש להדגים את כתב ידו לצורך בדיקה פוליגרפית. רבינו העלה על הנייר בכתב ידו הקדושה את י"ג העיקרים 'אני מאמין' של הרמב"ם, באומרו: "אולי כשחוקר הפוליגרף יבדוק את השורות האלו, אולי בינתיים יקרא את תוכן הדברים - הלא כשאומרים "אני מאמין" מתחזקת האמונה בלב. אולי יספוג ריח של אמונה".

הילד "יוסלה" שחמכר שהה זמן מסוים בקוממיות. רבינו חיזק אותו ביהדות, דבר שכמובן אין בו עבירה על החוק. המעלילים רצו לסבך את רבינו בפלילים ולהענישו. הם הוציאו דיבה, כאילו התקיימה אסיפה חשאית בכולל חזו"א בבני-ברק באחד ממוצאי שבתות כדי לדון על חטיפת הילד והסתרתו. הם טענו כי רבינו השתתף באספה. כדי להפריך את העלילה, היה צורך להביא עדים שיאשרו בבית-המשפט, כי רבינו שהה באותו הזמן בקוממיות ולא יצא מתחומי המושבה.

אחד העדים היה יהודי מירושלים. אותו יהודי הגיע לפני שבת למושב כדי לאסוף תרומות. באותו מוצ"ש רבינו הלך איתו מבית לבית ושידל את התושבים שיתנדבו לסייע לאיש בעין טובה. דא עקא: האישי היה מפליטי השואה ועוד לא נמחו מזיכרונו איימי הימים הקשים. הוא נרתע מכל פגישה עם חוקרי משטרה ושופטים וכיו"ב, וסירב להעיד.

רב חשוב ניסה להשפיע עליו שילך להעיד. בתוך דבריו קבע בחומר: "אם אינך מעיד, הרי אתה חוטא בלאו דאורייתא" אם לא יגיד ונשאר עונו". רבינו, שהיה נוכח באותו מעמד, מיד קם ואמר: "במטותא, אל יאמר כך. בית-משפט יש לו דין ערכאות. ממילא אין פה שום 'עדות' ולא איסור של 'אם לא יגיד', אין פה אלא בקשה מאיש זה לגרום לי טובה. שיספר את מה שידוע לו". סוף דבר היה שהיהודי לא התגבר על קשייו, והודיע באופן מוחלט שלא ילך להעיד. רבינו מיד פנה אליו בבקשה: **"עשה עכשיו כהבנתך, אבל אל תימנע בגלל כך לבוא שוב אלינו בעתיד לאסוף תרומות, כמו שהיית רגיל עד הנה. אני גם אמשך לעזור לך..."** (מדברי הרה"ג אהרן סורסקי "מרבצי תורה מעולם החסידות")

רבינו נודע במסירותו ובחמלתו לבני הישוב. לפעמים היה עולה במיוחד לירושלים עם שאלה מסובכת בסירכא של ריאה, כשהריאה ביד הקצב שהתלווה אליו, על מנת להכריע בהוראה זו יחד עם הרב מטפליק. השו"ב דכפר אתא ר' חסידא סיפר: "פעמים רבות, הרב שלח אותי לירושלים עם הריאה וביקש שהרב מטפליק יצטרף אליו להכריע בידי טריפות. אחרי שקרא את מכתבו של רבינו וסברותיו בכוחא דהיתרא, הסכים אף הוא להכשיר. כאשר רבינו שמע, כי הסכים עימו הרב מטפליק, הוא התפרץ בבכי וציווה לתת שתיים לירות וחצי צדקה לעניים (בימים ההם היה זה בערך שבועיים פרנסה למשפחה בינונית) ולא התקררה דעתו, עד שקרא מיד לגבאי צדקה ואמר שיחלק את המעות מיד, כדי שיבואו לידי העניים עוד לפני שבת. זאת עשה כדי לכפר על כך, שנאלץ לפסוק נגד דעת הפוסקים המחמירים. לימים גילה לבנו כי בעת שמכריע להקל נגד דעות המחמירים, בשאלה הנוגעת לאחרים נוהג הוא להתענות בצום.

תורה מגנא ומצלא

הייתי רואה את אותו מחזה ממש. האם יתכן שזו הסיבה שאנחנו כיהודים נמצאים כאן היום?!". פתאום הוא הבין כמה מעט הוא יודע על מורשתו. הוא החליט לחקור ולהבין, מהי המורשת של העם היהודי.

עשר שנים לאחר מכן, סטיוארט כבר שמר תורה ומצוות. הוריו התארכו בשבת אחת אצלו. אור נרות השבת האיר את הנשמה. אביו פנה אליו ואמר: "סטיוארט, אני חושב שמעולם לא סיפרתי לך מה התרחש עם סבתך, בזמן שבו היית בביה"ח כתינוק שזה מכבר יצא לאוויר העולם".

"מיד לאחר שנולדת התגלה שחלית במחלת דם נדירה שמסכנת את חיך. שבועות ארוכים היית מאושפז בבית החולים. באותו זמן סבתך שהתה בביתה שבקליבלנד. לפתע נשמעה נקישה על דלת הבית. בפתח עמד רב צעיר שהזדהה בשם ר' מנחם מנדל טאוב. היה זה האדמו"ר מקאליב זצ"ל. לאחר ששרד את השואה וחווה על גופו את הנוראות שבזוועות אושוויץ, היגר לארה"ב וקבע את מושבו בקליבלנד.

הוא פנה מיד להקים בית-כנסת. הדבר שהיה חסר לו באותו זמן היה ספר תורה. בתור פליט חסר כל, הוא לא היה יכול להשיג את הסכום הדרוש. הוא החליט לפקוד את בתיהם של יהודי קליבלנד. סבתא התעניינה: "כמה עולה ספר התורה?". הרב השיב: "\$3,500". אז זה היה סכום עצום.

סבתא, שהגיעה מבית יהודי שורשי, אמרה לו: "אם תבטיח לי שבשבת הראשונה שבה יקראו בספר התורה תעשה 'מי שברך' לנכדי החולה, אתן לך את מלוא הסכום!". הרבי הסכים, סבתא רשמה המחאה ונתנה לידי הרבי ההמום.

ללא ספק, הרבי עשה 'מי שברך' עבורך יותר מפעם אחת. הנה אתה כאן היום, כמעט חמישים שנה אחרי, בריא ושלם". סטיוארט ההמום שאל: "אבא, אתה יודע היכן ספר התורה הזה נמצא היום?". "כן, שנים ספורות לאחר מכן הרבי עלה לישראל. לאחר ששאל את רשותנו, נטל את ספר התורה".

סטיוארט חשב לעצמו: 'לפני עשר שנים ספר תורה בארץ ישראל שינה את חיי. עכשיו אני שומע על ספר תורה שהציל את חיי. האם יתכן שאותו ספר תורה, שהתחיל את תהליך החזרה בתשובה שלי, היה זה שסבתא תרמה?'. הוא החליט לברר זאת. **אכן, היה זה אותו ספר תורה...**

אותו ספר תורה, שסבתו קנתה בחסכונותיה והצילה את חייו בינקותו, שב והציל את חייו הרוחניים, בשנות בגרותו. הפסוק: "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר" קיבל משמעות חדשה ומיוחדת עבורו. במעשה זה הסבתא הצילה את חייו פעמיים- פעם מבחינה גשמית ופעם מבחינה רוחנית.

הרב יואל גולד מרבני לוס אנג'לס סיפר את הסיפור הבא לאחר ששמע ובייר את הפרטים המדויקים מפי בעל המעשה, ר' סטיוארט (ישראל אליעזר) מינץ. סטיוארט נולד בשנת ה'תש"י בקליבלנד שבאווהיו. לדאבון לב, סטיוארט לא זכה לחינוך יהודי.

בשלושים וחמש השנים הראשונות לחייו, מלבד חגיגת ה'בר מצווה' שנערכה לו, כמעט שלא חש קשר למורשתו היהודית. מבחינתו הוא אזרח אמריקאי לכל דבר ועניין. המפנה בחייו התרחש בשנת ה'תשמ"ח. ארגון מסוים הציע לסטיוארט ולחבריו טיול מסובסד לישראל. הם החליטו לנצל את ההזדמנות ולנסוע.

הם נחתו בארץ ביום שישי בבוקר. עד שהספיקו להתארגן ולהתמקם במלון בירושלים כבר נכנסה השבת. הם היו מותשים מהטיסה. הם סעדו את ארוחת הערב ובשעת לילה מוקדמת שקעו בשינה. בשעת בוקר מקודמת מאוד סטיוארט פקח את עיניו והביט בנוף, שנשקף מחלון חדרו.

בירושלים של אותן השנים הכל היה סגור בשבת. לא היתה אפשרות להזמין מונית וכל מרכזי הביילוי נסגרו. סטיוארט וששת חבריו, כולם 'תינוקות שנשבו', חשו כלואים בחדר המלון שבו שהו. הם רצו להתחיל את ה'טיול' המיוחל, אבל לא ידעו כיצד יוכלו לעשות זאת.

אחד מהחברים הציע: "למה שלא נערוך 'סיור בתי כנסת'?! הרי הם פתוחים בשבת. נסתובב בכמה בתי-כנסת, ננשום את האווירה ונחזור". סטיוארט התקומם: "ללכת לבית כנסת? מה פתאום? לשם הולכים ביום כיפור, אולי בראש השנה. היכן שמענו שהולכים לביה"כ בשבת 'רגילה'?"

מכיוון שלא היה להם מה לעשות הם יצאו וסטיוארט נגרר אחריהם. הם פנו לסיור ברחובות ירושלים. כך צעדו במשך זמן רב הם חלפו על פני עשרות בתי כנסת ולא העיזו להיכנס. פתאום הם הגיעו לבניין בעל חזית לבנה. היה זה בית כנסת גדול שחלונותיו היו פתוחים, וקולותיהם של המתפללים נשמעו בעדם.

בלי לדעת מדוע, סטיוארט פנה לחבריו והציע: "בואו נכנס לבית הכנסת ונבחן אותו מבפנים". הם לא העזו להיכנס לשם. הם היו בטוחים כי לבושם יעורר תשומת לב שלילית כלפיהם, לכן הם עלו לקומת עזרת הנשים. לחלקם היתה זו הפעם הראשונה בחייהם שהם היו בבית כנסת.

עזרת הנשים היתה ריקה. סטיוארט הביט אל היכל בית הכנסת ההומה. המחזה הותיר בו רושם עצום. בפעם הראשונה בחייו הוא ראה אנשים עומדים סביב הבימה, עטופים בטליתות, עטורים בזקנים לבנים. הם קראו מתוך ספר תורה עתיק שהיה מונח על השולחן.

סטיוארט לא היה יכול לכלוא את התפעלותו: "וואו, אני בטוח שאילו הייתי יכול לחזור במנהרת הזמן אלפיים שנה אחורה,

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'נה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל
אביבה בת שושנה רייזל ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן רחל ז"ל
רחל רפאת בת השמט ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
ליטף בן פרוחה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרוחה ז"ל
אביבה וושי ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל
ר' עזריאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
חי זידי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרוחה ז"ל
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרהה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל
אברהם בן טובה ז"ל	עפאת בת השמט ע"ה

גליזון באר הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בחוקותי

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש
באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש
דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית
Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית
Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית
Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית
Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית
Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2022

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת בחוקותי

- והעמידן על אחת - האמונה היא ה'מעמיד' של כל התורה והמצוות..... ב
- הוא ותמורתו - להאמין בכל המצבים שהכל לטובה, ושהקב"ה מתקרב אליו ביותר..... ד
- היום לעשותם - לעשות מיד ולא לדחות 'למחר'..... ז
- ערכי עלי - אין לך אדם שאין לו 'ערך' ובמעלת ההשתוקקות..... ט
- מפני חדש - ענין ההתחדשות בכל עת ושעה..... יא
- שתהיו עמלים בתורה - הכנה לקבלת התורה ע"י התורה..... יב
- עמלים בתורה - לעסוק בתורה גם בלי טעם..... יג
- חביבין דבקבעתא - קביעת עיתים לתורה וסגולתה לפרנסה..... טז

פרשת בחוקות

והעמידן על אחת - האמונה היא ה'מעמיד' של כל התורה והמצוות
 בפרשתן (כו ג), 'אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם', וכבר עמדו המפרשים על דקדוק לשון הכתוב, מדוע לגבי 'חוקותי' נקט לשון תלכו, ואילו לעניין 'מצותי' נאמר תשמרו, ומה הטעם בזה (וכי א"א לומר איפכא 'אם במצותי תלכו, ואת חוקותי תשמרו', וביותר קשה, מדוע לא אמר בדרך קצרה 'אם בחוקותי ובמצותי תלכו', או 'אם את חוקותי ומצותי תשמרו'). ומבאר הרמב"ק ה'מאור עיניים' ז"ע (ד"ה אם) שהנהגה בל קיום התורה תלוי ביסוד אחד והוא האמונה בה' ית"א, כי מי שאינו מאמין ח"ו אין לו כל שייכות לקיום מצוות ה', וכמו שאמרו בגמ'

א. אשרי אדם עוז לו בך שמחזיק באמונתו בכל מצב ובכל גל שעובר עליו, וכבר כתב הרמב"ק ה'בית אברהם' ז"ע (ד"ה אם ב') שהקללה הראשונה האמורה ב'פרשת התוכחה' שבפרשתן היא 'והפקדתי עליכם בהלה' (כו טז) כי אין לך קשה יותר מ'בהלה' ובלבול הדעת... וכמו שאמר הגה"ק ה'חפץ חיים' ז"ע לבאר בסדר ההושענות (בפיט 'אדמה מארה') 'הושענא דגן מדלקת... חיטה מחגב... נפש מבהלה', שכל הנאמר שם שווים במהותם, וכמו שכל בר בי רב יודע שה'דלקת' עוקרת ומשחיתה את ה'דגן' שבשדה, וכן חגבים אוכלים ומאבדים לגמרי את החיטה, כך ממש - הבהלה מכלה ומשחיתת נפשו של אדם.

פעם שאלו את חתנו של החפץ חיים, ממה התפעל ביותר מתוך כלל הנהגותיו של חותנו הקדוש, ויען ויאמר, הדבר המפליא ביותר היה יישוב דעתו ושלוות נפשו בכל עת ובכל זמן, ואף בשעות קשות כשבאו עליו ייסורים וכדו', ושלוות נפש זו באה לו מתוך תוקף אמונתו בהנהגת ה' את כל העולם בטובו בחן בחסד וברחמים. אכן המאמין בה' אינו מאבד יישוב דעתו, בידעו שכל הקורה עמו הוא רק ברצון הבורא ית"ש, שהוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, וממילא מה מקום ל'בהלה' אחר שהוא 'מופקד בידיים טובות'..., ולא עוד אלא שה'בהלה' לא תעזרהו בכלום...

ואף באופן שעליו לעשות כל מיני אותם 'השתדלויות' בכדי להיזהר ולהישמר שלא לבוא לידי סכנה - הרי לא יעשה זאת מתוך 'בהלה' וחפזון כמי שבהול על נפשו, אלא מתוך יישוב הדעת ובהכרה שעושה זאת כי כן הוא רצונו של המקום ב"ה. וכמו שפירשו צדיקים בלשון הכתוב (תהלים לד א) 'לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשוהו וילך', שלכאורה יש כאן סתירה מינייה וביה, שאם אבימלך 'גירש' את דוד ממילא לא שייך לומר 'וילך' אלא 'ונתגרש' וכיו"ב. אלא שגם בשעה שגירשו אותו לא נס להימלט על נפשו בבהילות ואיבוד עשתונות, אלא היה זה רק 'וילך', שהיתה ה'הליכתו' משם באמונה שכך הוא רצון ה' שילך משם, כי ה' אמר לאבימלך גרש...

סיפר החסיד רבי יוסף מאיר זיידל זצ"ל, מחשובי חסידי גור, כי כך היה נהוג בבית הרמב"ק ה'אמרי אמת' ז"ע, בכל עת שהוצרך ליסע ברכבת היה המשמש נכנס לקודש פנימה זמן מועט לפני יציאת הרכבת למחוז חפצה, והיה מזכיר שקרב ובא זמן הנסיעה, ומיד היה הרמב"ק קם ממקומו, מסדר את החפצים אשר יצטרך להם בדרכו. פעם אחת בעת שעזר המשמש לסדר את החפצים נשמטו כמה מהם מידו לגודל המהירות, שאלו האמרי אמת 'וואס יאגסטי זעך' - מפני מה הינך בהול, ועשה הגבאי תנועה בידו כמי שאומר שעושה כן מפני שהרבי בהול ונחפז, נענה לו האמרי אמת ואמר, 'יאך יאגזיך נישט, יאך מאך שנעל', איני מבוהל כלל, אלא אני עושה הכל במהירות ובזריזות...

ובזה פירשו מה שנאמר (תהלים קיט ס) 'חשתי ולא התמהמתי', שלכאורה יש בזה כפל לשון שלא לצורך, כי הממהר אינו מתמהמה, אלא כך אמר דוד, אכן חשתי אך לא היה זה מפני שמיהרתי אלא כי לא התמהמתי - שלא כיליתי את זמני לריק.

עוד יגדל אושרו של האיש המאמין שלעולם אינו בא לכלל כעס, שרק מי ש'מאמין בעצמו' ובכוחותיו הרי הוא מתגאה ובא לידי כעס תדיר מדוע 'העז' הלה לעולל לו... אכן המאמין בה' אחד ויודע שהכל מאתו יתברך בנקל לו לנהוג בענווה לכל אדם ואינו 'יוצא מכליו'...

באר הפרשה - פרשת בחוקות

ג

'כי בן ציווה לו המלך', לעומת זאת 'מצוותי' הם בדברים שהשכל מחייבן ואף אם לא היו כתובין בתורה היה ראוי לאדם לקיימם, נמצא שדייקא השמירה על ה'חוקים' היא ההוכחה שמאמין בהקב"ה, משא"כ בקיום 'מצוות' שיש בהם טעם והבנה אינו מורה כל כך שמקיימם מפני שיש בו אמונה, שהרי יתכן שאינו עושה בן אלא מאחר שהוא מבין כי בן ראוי לנהוג ולעשות. ומעתה יתבאר לשון הפסוק שנקט לשון הליכה דייקא לגבי ה'חוקים', דהכי קאמר, 'אם בחוקותי תלכו', ר"ל שתקיימו

(מכות כד.) 'בא חבוקק והעמידן על אחת שנאמר (חבוקק ב ד) וצדיק באמונתו יחיה', כלומר, שחבוקק 'העמיד' את כל התורה על האמונה, שהיא היסוד ש'מחזיק' את כל 'בניין' המצוות, ועל כן נקראת האמונה בבחי' 'רגליים', כדוגמת הרגלים שעליהם נשענת כל קומת האדם.

והנה ידוע ש'חוקים' היינו מצוות שאין בהם טעם, ר"ל, שאין סברת השכל מחייבת לעשותם אותם אלא

ובזה פירש מרן הבעש"ט הק' זי"ע (הובא בדגל מחנה אפרים בפרשתן ד"ה ואכלתם) במה שנאמר (תהילים כב כז) 'יאכלו ענוים וישבעו', שהנה מובא בגמ' (גיטין ע.) 'אמר ליה אליהו לר' נתן אכול שליש ושתה שליש והנח שליש, לכשתכעס תעמוד על מילואך' - שכך הוא סדר האכילה הראויה שלא ייזק מממנה, שימלא שליש ממעיו באכילה ושליש נוסף בשתיה ותו לא, כי אם ימלא כל כריסו במאכל ובמשתה אזי יכול לבוא לידי סכנה בשעה שיכעס, שבזמן זה 'רותח' האדם בקרבו, יתנפחו מעיו, ומסוכן הוא שמא יבקעו מאותם המאכלים שאכל... אולם אם יאכל וישתה רק כדי שני שליש אזי בשעה שהוא כועס ורותח יתנפחו המאכלים והמשקאות וימלאו את המעיים ותו לא. ומעתה מי שהוא עניו ואינו כועס יכול לאכול כל צרכו שהרי אין חשש שיבוא לכלל סכנה כתוצאה מהכעס, וזהו שנאמר יאכלו ענוים וישבעו - שהענוים יכולים לאכול ואף לשבוע בלי שום חשש תקלה ומכשול. הוסיף נכדו על כך הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' לפרש בדרך זה מה שנאמר ב'ברכות' שבפרשתן (כו ה) 'ואכלתם לחמכם לשובע', כי 'אם בחוקותי תלכו' אזי תוכלו לאכול לחמכם לשובע כשיעור כל הנצרך בלא שתזדקקו להותיר שליש.

ב. כבר מילתנו אמורה רבות בלשון הכתוב 'באמונתו יחיה' - כי האמונה היא היא סם החיים כפשוטו ממש, ואין לך 'רפואה' טובה הימנה על כל צרה וצרה שלא תבוא.

עבודא קבלנו מאיש צדיק שליט"א ששמע מבעל העובדא הרה"ח רבי נ.ק. שליט"א מעיר הבירה לאנדאן יצ"ו, והוא נקי כפיים בעל אמונה הזהיר מאד שלא ליהנות אלא מממון כשר וישר בתכלית. וכך הוה, ביום ראשון ממחרת 'שבת הגדול' - שבוע שחל בו פסח יצא האיש מהגראסער"י (מכולת) בדרכו לביתו, בעודו מהלך עשה חשבון לעצמו ומצא שחסרים לו סך 1,200 פונט עד היכנס החג, לצורך תשלומי שכירות דירתו, צרכי יו"ט וכדו'. ואחר מחשבת 'אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי' קיים בעצמו 'אליך נשאתי את עיני' בבקשה ובאמונה פשוטה כי לא יעזבהו הקב"ה ובוודאי יעזור לו בהמצאת המעות.

ויהי לפלא, כי לא עבר רגע (מינו"ט) אחד, והנה ניגש אליו איש נכרי ישמעאלי מגויי הארצות ונתן בידו פתקא קטנה ואמר לו, ראביי, הבט נא בנכתב ע"ג הנייר, הרב נ.ק. קרא את הנכתב ומצא כתוב באותיות לה"ק 'הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתני' (והוא לשון הכתוב במלאכי ג י), הביט האיש בנכרי בתמיהה, אמר לו הגוי 'הנני רוצה לתת מעשר לה', והוציא מתוך כיסו מעטפה (envelope) ובה 'מזומנים', נתן בידו ואמר לו עשה עם זה כאשר חפץ לך.

ויבוא האיש הביתה ויפתח את המעטפה, ומצא שבתוכה שוכנים אחר כבוד סך 1,340 פונט. אחרי שהפריש מסכום זה 'מעשר' (מן המעשר) נשאר בידו 1,206 פונט טבין ותקילין. ללמדך, כי הקב"ה הוא ה'עושה לי כל צרכי', הוא יודע מה וכמה חסר לו לאדם, ובטובו הגדול משפיע לבריותיו וביותר למאמינים בו, נשענים ונסמכים עליו באמת.

הוסיף בעל העובדא, שבימי החג חכך בדעתו והתבונן האם לפרסם העובדא, או שמא עדיף להשאר בהצנע לכת, וכדרך יהודי כשר התפלל גם על כך - שיורוהו ה' מהי הדרך הנכונה, אחר התפילה פתח הגדה של פסח, ונפתח לנגד עיניו מאמר ה'זוהר' הקדוש, פקודא בתר דא לספר וכו' - שם מבואר כמה חובת האדם לפרסומי ניסא, ולספר בשבחי הבורא יתב"ש, ומיד הבין כי עליו לפרסם ולהרבות אמונה ובטחון בקרב בני"י, להודיע שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך.

באר הפרשה - פרשת בחוקות

ועל מצוותיה, ואם שלש אלה לא יעשה האדם - אפילו אם החסיר רק אחת מהם, הרי חסר לו מעיקרי החיים.

ורמזו זאת בפסוק 'אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם', כי תיבת אם ראשי תיבות אמונה מצוות, והיינו שכאשר יש לאדם אלו שני המידות - אמונה ומצוות, ידע כי עדיין עליו לקיים את המשך הקרא - בחוקותי תלכו, וכדפירש"י 'שתהיו עמלים בתורה'. ואילו זה שיש לו - זאת ראשי תיבות אמונה תורה, אף כאשר זכה לשתי אלו המעלות שהאמונה נטועה בקרבו, וגם עוסק בדברי תורה, עדיין יש לו לקיים - את מצוותי תשמרו, שעליו להוסיף לזה שמירת המצוות. וזוהי הדרך הישרה שיבור לו האדם - ועשיתם אותם - אתם ראשי תיבות של כל הג' - אמונה תורה מצוות.

אמנם 'עיקר' (מתוך אלו הג') העיקרים' היא האמונה בחי עולמים - שהוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, כי מצוות - תורה עולים בראשי תיבות מת, ולא על אלו השניים לבדם יהיה האדם, כי אם על מוצא פי ה' - שיאמין שכל המוצא אותו על פי ה' בא לו, ורק 'באמונתו יהיה', על כן ועשיתם אתם - ר"ת אמונה תורה מצוות.

הוא ותמורתו - להאמין בכל המצבים שהכל לטובה, ושהקב"ה מתקרב אליו ביותר

בפרשתן (כו י), 'והיה הוא ותמורתו יהיה קדש'. ומבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע שבא הכתוב ללמד על חובת האמונה בהש"ת, לדעת גם בזמני קושי שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, שהרי 'אין והיה

את ה'חוקים' מחמת ש'תלכו' באמונתכם בה' שהיא בחי' רגליים וכנ"ל (ועיי"ש מה שמבאר בהמשך לשון הכתוב).

בדברים הללו כתב גם הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע (יתרו ד"ה איתא במדרש רבה) בשם הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע לבאר בסמיכות הכתובים (שמות כ א-ב) 'וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמור, אנכי ה' אלוקיך' וגו', וז"ל (בתוך אריכות דבריו) וכל התורה כולה היא תלויה ב'אנכי', דהיינו אם האדם מאמין באלקותו ממילא בודאי מקיים התורה והמצוות כראוי (ואם חלילה אינו מאמין באלקותו ממילא אינו רוצה לקיים התורה והמצוות), עכ"ל.

הן הן הדברים שהניד הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (שבועות ד"ה וספרתם) בשם צדיקים על דברי חז"ל (סנהדרין ז. מוסב על לשון הכתוב במשלי כד טז) **שבע יפול צדיק וקם ורשע יפול באחת**, דקאי על האוחז באמונה התמימה, ונקרא 'צדיק' על דרך 'בא חבוקק והעמידן על אחת שנאמר צדיק באמונתו יהיה' (מכות כד.). וזהו אומרו 'שבע יפול צדיק' המחזיק באמונה וביטחון, אף אם יפול 'שבע פעמים' בנפילה אחר נפילה וירידה אחר ירידה, עדיין 'וקם', תקומה תהיה לו בכוח האמונה שהוא אחוז בה בעוז ותעצומות¹ (כי הוא מאמין בימי השבע כי יבואו ימות הרעב, ובימות הרעב מאמין כי הכל מאתו ית', ועוד יבואו ימים טובים, שם פר' מקיץ). אך 'ורשע יפול' (בנפילה) אחת, כלומר המרשיע באותה אחת שהעמיד חבוקק, אין לו זכות תקומה מנפילתו זו, כי זוהי כוחה של אמונה.

עוד בהאי עניינא איתא בספרים, שהנה על 'שלישה דברים' העולם מתקיים, על האמונה ועל התורה

ג. ידוע מה דאיתא בזה"ק (ח"ג קנב:) אשר יוצא 'כרוז' ביום י"ד אייר - פסח שני, ומכריז 'כל מאן דלא יכיל למחמי מטרוניתא ייתי ויחמי עד דלא ינעלון תרעי' (כל מי שלא היה יכול לראות את פני האדון ה', יכול לבוא ולראות בטרם ינעלו את השערים), 'אימתני כרוז אכריז, בארבעה עשר לירחא תניינא, דהא מתמן עד שבעה יומין תרעין פתיחין מכאן ולהלאה ינעלון תרעי' (כרוז זה יוצא ביום י"ד אייר, ומאז ועד ז' ימים עדיין פתוחים השערים, ולאחר מכן ינעלו אלו השערים), וכבר הקשו רבים מדוע ננעלים השערים דווקא בפרוס חג השבועות הבעל"ט, וביאר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע כי נודע ששבעה שבועות הספירה מכוונים המה כנגד ז' מידות, וב' השבועות האחרונים הם כנגד 'יסוד ומלכות' שעניינם על דרך העבודה - קדושה ואמונה, וזאת באו ללמד לכל ב'נעילת השערים' כי בענייני קדושה ואמונה צריך לעבוד בכל כוחו ולהתייגע אף כשהשערים נעולים, כשנראה לו שהכל סתום...

ד. הוסיפו לפרש עפ"ז גם את האמור בהמשך פרשתן (כו כ) 'ותם לריק כוחכם', שמי שיש בו רק 'תם' ר"ת תורה מצוות ואין בו אמונה הרי 'לריק כוחכם' - מה תועלת יש בכל מה שיעמול בתורה ובמצוות אם 'העיקר חסר מן הספר'...

העניין בפרשה, דכתיב (פסוק יד) 'והעריכו הכהן בין טוב ובין רע כאשר יעריך אותו הכהן בן יקום', ויתבאר עפ"י הידוע (זוה"ק ח"א קנ. ובש"ט) ש'כהן' מורה על מידת החסד, ואמר הקרא והעריכו - על האדם 'להעריך' - לדעת ולהחשיב שכל העובר עליו בין טוב ובין רע הכל בא לו ממידת החסד, ובהכרח זו יזכה שכאשר יעריך אותו הכהן - כשם שהוא הכריז שהוא מאמין שהכל מצד מידת החסד בן יקום וכן יהיה, ויזכה לראות את הטוב ואת החסד בישועת ה' במהרה.

אלא לשון שמחה' (בר"ר מב ג), וכך אמר הכתוב, בין במצב של 'והיה' - שהקב"ה מתנהג עמו באופן של 'שמחה', ברחמים מגולים, בין במצב של 'ותמורתו', שתמורת השמחה נהפך ל... בכל מצב 'יהיה קודש', בכל מצב יאמין שהכל בהשגחה העליונה¹ ולטובתו האמתית² ואף שאינה נראית לעיניים³.

ומסיים ה'דברי ישראל', המאמין שהכל לטובה וזכה ורואה שאכן בן הוא, ומרמוז זאת בהמשך

ה. פעם שאל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע לאיש אחד אודות מצבו, והלה ענה, 'לא היה מזיק אם היה קצת יותר טוב'... ענהו ה'חפץ חיים', מנין לך שלא היה מזיק, השי"ת יודע יותר טוב והוא רחום וחנון, הוא רוצה לתת יותר טוב ויכול לתת יותר טוב, ומכיון שהוא לא נותן יותר טובה אז ודאי כך הטוב ביותר ולא שייך יותר טוב מזה (הובא בח"ח עה"ת האזינו, מעשי למלך).

ו. הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז זי"ע (בוצינא דנהורא החדש תהלים) ביאר במה שנאמר (תהלים כא ו) 'הוד והדר תשוה עליו', כי 'הוד' מורה על תפארת ורחמים מרובים, לאידך אפשר להפך האותיות ולקוראם 'דוה' והוא מורה על מידת הגבורה שהיא היפך חסד ורחמים, ובזה נשתבח דוד המלך 'תשוה עליו' שבין כשנהגו עמו מן השמים ב'הוד' במידת הרחמים, ובין ב'הדר' שמתפרש ג"כ בענין 'חזרה' (כמו"ש 'הדר ביה' והיינו חזר בו), כלומר באופן של 'דוה' - 'להיפך' מהנהגת רחמים, תמיד היה 'תשוה עליו', שקיבל את הכל שוה בשוה, וכשם שבירך על הטוב כך בירך על הרעה, בלא שום חילוק והבדל.

עפ"י אמרו לרמוז בנוסח הזמר בר יוחאי 'במערת צורים שעמדת שם קנית הודך והדרך', שבמדה זו נשתבח התנא האלוקי רשב"י - 'שם קנית הודך והדרך', שתמיד היה שמח וטוב לב בין כשהיה חלקו ב'הוד' בין כשהתיישר ב'הדר' להיפך מרחמים. ודייקא 'במערת צורים שעמדת שם קנית הודך והדרך' כמשמעו, כי שלימות העבודה היא לקבל הכל באהבה, ולהאמין באמת דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ואדרבה עיקר קנין הנפש במידת האמונה היא כשחשך עולם בעדו והוא מתאמץ להתחזק באמונה ובטחון בה' אלוקים.

ז. הנה מצינו בסוף הפרשה בענין מעשר בהמה שאמרה תורה (כז לב) 'וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קודש לה', ופירש רש"י, 'כשבא לעשרן מוציאן בפתח זה אחר זה, והעשירי מכה בשבט צבועה בסיקרא להיות ניכר שהוא מעשר', ולכאורה יש להקשות מפני מה ציוונו הכתוב להכות את העשירי שהוא קודש לה' ולא את שאר הבהמות שהם חולין, וממילא נדע שמי שאין בה סימן היא היא קודש לה', ועל דרך זה יש להקשות עוד מדוע צריך להכות, והרי באותה מידה היה ניתן לצבוע אותו בנחת... וביאר הגה"ק מאוסטרובוצ' זי"ע וז"ל, אך התורה באה להראות בזה שכן הוא תמיד, שמי שהוא קדוש לה' מכין אותו וסובל יסורין וצרות, ועל ידי זה הוא מתגדל ומתקדש ביותר, עכ"ל (הובא בספר בית מאיר ליקוטים מהגה"ק מאוסטרובוצא).

נמצא שאותה 'בהמה' עשירית מסתובבת ושואלת במר נפשה מדוע רק אותי היכה אדוני, מה נשתנה חלקי משאר הבקר שכולם הולכים מעדנות ורק אני ספגתי מכה על לא עוול בכפי... אכן כל תמיהתה זו נובעת רק מהיותה 'בהמה', ואילו היה לה דעה בינה והשכל הייתה משכלת להבין ש'מכה' זו הפכה אותו להיות קודש ה', ולא זו בלבד שאינה 'גרועה' מחברותיה אלא אדרבה היא זכתה להתעלות לרום המדרגות. מעתה אל נהיה כ'בהמות' קצרי רואי, אלא נדע כי כל מכה ומכה טובה יש בה ועי"ז הוא מתגדל ומתקדש ביותר...

וכך כתב הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע (קריינא דאיגרתא ח"א עמוד י) כל הראוי יותר להיות גדול ועצום בתורה, מסתערים עליו יותר ויותר הפרעות בצורות שונות, וכשמתחזק להחזיק בעץ החיים סוף סוף היסורים חולפין.

ח. כעין זה פירשו על פי מה דאיתא בספה"ק ששם הוי"ה כסדרו מורה על מקור הרחמים והנהגת החסד הנגלית בעולם, לאידך, שם הוי"ה שלא כסדרו מורה על מידת הדין, והנה 'והיה' הוא אותיות שם הוי"ה שלא כסדרו, ולזה אמרה תורה והיה - יתנהג בשמחה, בין 'הוא' - שם הוי"ה כסדרו המרמז על הנהגת רחמים, ובין ב'תמורתו' שנתחלפו האותיות בכל מצב 'יהיה קדש' כי הכל מאתו ית'.

באר הפרשה - פרשת בחוקות

בפרשתן (כו נח), 'ויסרתני אתכם אף אני', וכבר הקשו המפרשים שלכאורה תמוה אומרו 'אף אני', כי מיהו המייסר זולת הקב"ה, ולכאורה נראה כאילו בא הכתוב לרבות ש'גם' הקב"ה ייסר, וביארו בספה"ק דבר נורא שכביכול אומר הקב"ה דעו נא, שבאותה שעה ש'יסרתני אתכם' אזי 'אף אני' שריו באותם ייסורים, כי 'בכל צרתם לו צר'^ט, ו'בזמן שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי' (חגיגה טו:).

ולא עוד, אלא שגדולה קרבת השי"ת בשעה קשה כזו"א יותר מאותם זמנים שהכל 'הולך' בנחת ובשופי"ג, וכך כתב המהר"ל מפראג זי"ע (נצה ישראל פ"י) לבאר בדברי הגמרא (מגילה כט.) 'תניא רשב"י אומר, בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה שבכל מקום שגלו שכינה עמהן', גלו למצרים שכינה עמהן וכו', גלו לבבל שכינה עמהן וכו' ואף כשהן עתידין ליגאל שכינה עמהן, ומדבריו נראה שיש איזה חידוש בדבר שאף בעת

ט. מעשה היה בעיר בריסק בימי שבתו של המהרי"ל דיסקין זצוק"ל על כס הרבנות שם, באיזה תקופה נתרבו חילולי שבת בעיר, ויצאו תושבי העיר בליל שבת אחת לערוך 'הפגנה' גדולה. חרה אפם של אנשי השלטון על ההפגנה אשר נערכה ללא נטילת רשות מהרשויות, ומיהרו ואסרו את 'ראש הקהל' בבית האסורים, וכל שאר הקהל נמלטו על נפשם לביתם. צערו של ראש הקהל גדול היה, לשבת בשבת קודש בחדר אפל וסגור, ללא יין לקידוש וללא סעודות שבת. ומי יודע מה יהיה גזר דינו בבית המשפט... אחר כשעתיים של צער, נפתחה הדלת והנה רואה הוא כי רבה של העיר - המהרי"ל דיסקין, מובל אחר כבוד לשבת במאסר עמו בחדרו, אז אורו עיניו של ראש הקהל מרוב שמחה, באמרו כדאי היה הדבר לשהות בחושך ללא חלות וללא יין - והכל בכדי לזכות לשהות שבת אחת במחיצתו של המהרי"ל.

ובזה ביארו בעלי המוסר את ה'סתירה' דכתיב (ישעיה סג ט) 'בכל צרותם לא צר', והנה הכתיב הוא לא באל"ף, והקרי הוא לו צר, ונראים הדברים כסותרים, אך באמת חדא מיתרצא בחברתה, כי כאשר יודע האדם שאיננו לבדו במעמקי צרותיו, אלא לו צר, שהבורא יתב"ש נמצא עמו בתוך הצרה, מעתה כבר לא צר, פרוחה הצרה והלכה לה, דמה טוב לו לאדם בעולמו יותר מעצם השהות עם הקב"ה כביכול.

י. וז"ל הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע (ויצא), זאת תורת העני המדוכא או בעל יסורין אחרים להשיב נפשו, בזכרו כי הנה ה' אתו כמאמר הכתוב (ישעיה נז טו) 'את דכא', ואמרו חז"ל אני את דכא שהקב"ה מרכין שכינתו ונאמר 'עמו אנכי בצרה', וכיון שהקב"ה אתו מה חסר לו הרי הכל אתו, וזאת תהיה נחמתו בעניו כי הרי מי שהכל בידו הוא אתו, ומה לו יותר בעולם הזה או בעולם הבא אם הוא זוכה להשראת שמו יתברך אצלו וכו', לזה אחר שאמר לו הקב"ה 'ועתה זרעך כעפר הארץ' (בראשית כח יד) כאמור שיפלו עד לעפר, ופן יפול לב יעקב בזכרו בנפילת בניו עד עפר הארץ על כן פייסו ואמר ליה 'והנה אנכי עמך' (שם טו), עמו אנכי בצרה, אני את דכא, וזה יהיה נחומם, ונחמתים ושמחתים בשעשוע בוראם. עכ"ל.

יא. הנה כתיב (תהלים קד כו) 'לוויתן זה יצרת לשחק בו', יש שרמזו בזה, דלכך נקט 'לוויתן' - עפ"י מאמר חז"ל (ב"ב עד:) שמתחילה ברא הקב"ה את ה'לוויתן' זכר ונקיבה, משראה שאין העולם מתקיים (אם הם יפרו וירבו) הרג את הנקיבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבוא... נמצא הזכר נשאר לבדו... אמר הקב"ה אינך נשאר 'בודד' בעולם, אלא הקב"ה יעמוד לימינך, ויהא כביכול 'משחק' עמך. מעתה ייאמר לכל מי שמרגיש 'בודד' בצערו ובמכאוביו וכיו"ב - אינך בודד אלא הקב"ה כביכול 'משחק' עמך והוא מתקרב אליך להיות עמך במחיצתך...

יב. ועל כך נאמר (תהילים קלט ח) 'אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך', כי 'שם אתה' מורה על ריחוק ואילו 'הנך' מורה על קירבה יתירה כמי שעומד על ידו ממש, וכך אמר הכתוב, 'אם אסק שמים' - כשאני בתוקף ההצלחה עד שמים הרי 'שם אתה' כמי שמראה באצבע על מקום מרוחק 'שם... 'שם... אמנם לעת חשכה, כש"ל"ע הוא במצב של ואציעה שאול, אזי 'הנך', כי רבה היא הקירבה שהקב"ה מתקרב אליו באותה שעה כשהוא עומד על ימינו לסמכו לעומת הקירבה בעת ההצלחה עד לשמים...

יג. וכדאיתא בזוה"ק (ח"ג טו:) על הפסוק בפרשתן (כו מד) 'ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם', בדרך משל, למי שנשא אשה ומקום מדורה בשוק של בורסקי (ששורה שם ריח רע מאד), הרי לרוב אהבתה ילך הבעל לגור אצלה במקומה, אף שאילולי מושבה במקום זה לא היו רגליו דורכות מעולם שם, דמפני שהיא נמצאת שם דומה בעיניו השוק של בורסקי כשוק של בשמים, שכל ריחות הטובים שבעולם נמצאים שם. כיו"ב בין הקב"ה לבני ישראל, 'ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם' (הדומה לשוק של בורסקי), פירוש, שבני ישראל

ובך אמר מרן הבעש"ט הק' זי"ע (כתר שם טוב ח"ב דכ"ה, ועי' בליקוטי אמרים 'תניא' שער היחוד והאמונה פ"ד) לפרש בלשון הכתוב (תהילים פד יב) 'כי שמש ומגן ה' אלוקים', שהנה אי אפשר לו לאדם להביט בשמש לרוב אורה, והרוצה להביט בה עליו לאחוז זכויות כהה שתחצוץ בינו לבין החמה, ורק דרכה יוכל להשקיף מבלי שייפגעו מאור עיניו, ולעניין זה דימה הכתוב את ה' אלוקים, כי הקב"ה הוא כעין 'שמש' שאי אפשר להביט בו אלא על ידי 'מגן' והסתר, שרק באותה שעה שהקב"ה מסתיר פניו ב'מגן' או ניתן לראותו [וזהו שאמר שמש ומגן הוי"ה אלוקים, כי שם אלוקים המורה על הנהגת הטבע ומידת הדין הוא ה'מגן' והחוצץ לאור של שם הוי"ה מקור הרחמים הנמשל לשמש]. אמנם לעתיד לבוא נאמר (ע"ז ג:) 'הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה וכו' צדיקים מתרפאין בה', כי יוכלו לראות את החמה מחוץ לנרתיקה, כלומר שיתגלה כבוד מלכותו ית' ועין בעין יראו בכבודו גם בלא הסתר, אבל בעולם הזה אי אפשר לראותו אלא בשעת ההסתר, שאז קרוב הוא ביותר.

היום לעשותם - לעשות מיד ולא לדחות 'למחר'

בפרשתן (כו ג), 'אם בחוקותי תלכו' ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם', איתא במדרש (ויק"ר לה א) הדא הוא דכתיב (תהילים קיט נט) 'חשבתי דרכי

הגאולה תהיה השכינה עם ישראל, ומביא המהר"ל שתמה הרשב"א, והרי איפכא מסתברא, אם כביכול השכינה הק' יורדת לגלות בעבור ישראל קל וחומר שתהא עימם ותשרה עליהם כשהם יגאלו מן הגלות.

ומבאר המהר"ל בלשון קדשו, ואני אומר שהדברים הם כמשמען, שיותר יש מעם להיות עם ישראל בגלות ממה שיהיה עמהם כאשר יצאו מן הגלות. ומוכיח זאת ממה שאמרו חז"ל (שבת יב:) שהשכינה נמצאת מראשותיו של חולה וכדכתיב (תהילים מא ה) 'ה' יסעדנו על ערש דוי'. ומבאר כי ב' מעמים לדבר. 'האחד, שכל דבר שצריך שמירה - השגחתו עליו יותר, והחולה שיצא מטבעו וכו' צריך הוא שמירה שלא יהיה נפסד, והשמירה מן ה' יתברך. והטעם השני הוא, שהכתוב אומר את דכא ושפל רוח אשכון, שזהו ממדת השי"ת ששכינתו עם אשר הוא דכא, ולכך החולה שהוא דכא השי"ת עמו בפרט'. ולפי ב' מעמים אלו ראוי שיהיה השכינה עם ישראל ביותר כאשר הם בגלות, שצריכים הם לשמירה יותר כשהם בין האומות, וכן משום שהם מדוכאים בגלות והקב"ה שוכן אצל נדכא ושפל רוח. ומשום כך היה מקום להעלות על הדעת שכאשר יצאו מגלות לגאולה שוב לא תהא עליהם השראת השכינה, על כן אמרו בגמ' ואף כשהן עתידין ליגאל שכינה עמהן.

נמצאים בגלות 'בארץ אויביהם' מקום הקליפות והטומאה המאוסים כשוק של בורסקי, אעפ"כ לא מאסתים ולא געלתים, ומדוע, לכלתם - בגין כלתם (כתיב 'לכלתם' חסר וא"ו ונדרש 'לכלתם' מלשון כלה) זו ה'שכינה' הנמצאת עם בני ישראל אף בעמקי שאול, ולכן אוהבם הקב"ה, ולרוב אהבתו אותם נדמה לו המקום כמשכן ריח הטוב שבעולם. עכדה"ק. יד. ופירש הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע שנקט הכתוב לשון הליכה ללמד שאין לו לאדם לעמוד במקום אחד, אלא תמיד עליו לילך ולהתקדם בעבודתו ית"ש.

ומעניין לעניין באותו עניין, על כן יאמרו המושלים, במשל נפלא למי שהיה במסיבת מרעים ו'שתה' יתר על המידה, ונסע ברכבו לביתו, בהיותו בפרשת דרכים שעל אם הדרך עצר אותו שוטר ובדק אותו במכשיר שבידו לדעת האם הוא 'שתוי' והתברר כי אכן כן הדבר, והרי אסור לו לנהוג במצב זה, ונתן לו השוטר קנס כספי כפי חוק המדינה. אחר כמה רגעים שוב עצר אותו השוטר וחזר ונתן לו דו"ח שני, עברו עוד דקות מועטות וחוזר חלילה... נתכעס ה'נהג' וצעק על השוטר, וכי אין לך מה לעשות אלא לרדוף אחרי עד בואי לביתי שאתה מעכב אותי פעם אחרי פעם ומחייב אותי מעות הרבה בכל פעם, מה עשיתי לך כי דלקת דווקא אחריי, מוטב לך לטפל בפושעים 'הגונים' מאשר להיטפל אלי... השיב לו השוטר - סלק עצמך מה'ככר' שבכאן [כנהוג במקומות הרבה לעשות 'ככר' בכל פרשת דרכים], מדוע הנך מסבב אותו שוב ושוב (ולכן, בכל פעם שהנך עובר לידי הנני מחייב אותך שוב), כי מחמת שכרותו לא הרגיש שהוא 'דורך' על אותו מקום ומסבב אותו סחור סחור... במקום שימשיך הלאה בדרכו. והרבה יש ללמוד מכאן מוסר השכל, כי פעמים נדמה לאדם שהיצר הרע בעצמו רודף אחריו להכשיל אותו, ובמר ליבו זועק מדוע מנסים אותי מן השמים בנסיונות רבים כל כך... אך האמת היא, כי אין לו אלא 'לזוז' מאותו 'מקום'... ושוב לא יבוא לידי נסיון ולא לידי בזיון...

באר הפרשה - פרשת בחוקות

מלשון 'המתנה' (כמו 'ואביו שמר את הדבר', בראשית לו יא), שאז עדיף לעשות את המצוה במתינות מתוך הכנה, וכמו שאמרו בחסידים הראשונים שהיו שוהים שעה אחת קודם התפילה, אך מי שיש בו יצר הרע אין לו לדחות את המעשה אלא 'לעולם ירוץ לדבר מצוה'.

וזכר נודע מה שכתב רבינו הרמב"ן (אמונה ובטחון פי"ט) על הפסוק (שה"ש ב ז) 'אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפיץ', שבאשר מרגיש בקרבו רגשי התעוררות לאהבתו וליראתו ית' יעשה לה 'כלי ע"י קיום מצוה או לימוד התורה בכדי לעצור ולשמר בתוככי נפשו רגשי קודש אלו, וזהו שאמר הכתוב 'אם תעירו ואם תעוררו את האהבה' - שנתעורר בכך מידת

ואשיבה רגלי אל עדותיך', אמר דוד, רבש"ע, בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני אני הולך, ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי^{טו} מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות^{טז}, הדא הוא דכתיב ואשיבה רגלי אל עדותיך. עכ"ד המדרש. ונאמרו במפרשים ביאורים רבים בנוונת הדברים^{טז}, וביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תורת משה) על דרך הרמז, כי מי שיצרו מתגבר עליו 'לילך למקום פלוני ולבטל מעסק התורה וכיו"ב משאר מניעות הרי הוא צריך לילך מיד לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, מבלי להתמהמה ולעשות 'הכנות', שמא יפוג רצונו הטוב ולא יבוא לידי מעשה, אכן אם בחוקותי תלכו - ולא יהא לכם רצונות ללכת בדרכים אחרות, וכבר אין יצר הרע שולט בכך אזי ואת מצוותי תשמרו

גם נלמד מכאן, שפעמים ואדם מאשים את כל העולם, ואינו מרגיש שהוא 'האשם' בדבר... ואם יבדוק בעצמו יראה היטב כי אין הדבר תלוי אלא בי...

טו. רמז נפלא בענין חינוך הבנים נתן בה הגה"צ רבי יוסף נחמיה קארניצער (חי' רבי יוסף נחמיה) עפ"י דברי חז"ל הנודעים (עירובין דף ע:): 'ברא כרעא דאבוה', והיינו שהבנים נקראים רגליים לאבותיהם, שכך אמר דוד, פעמים הרבה עלה בדעתי ללכת לסדר דברים גשמיים, אבל, מיד נמלכתי בדעתי, שאם לא אתחזק ללכת לביהמ"ד, הרי בוודאי שגם בני יתרפו ידיהם ויפלו ממדרגתם, והכרה זאת מנעה אותי מללכת לבתי סחורה, וזהו אומרו 'היו רגלי מוליכות אותו לבית הכנסת ובית המדרש', ומכאן 'מוסר' לאבות שישמרו מאד לנפשותם (בוודאי שלא באנו לומר שלא יתעסקו איש איש במלאכתו כפי צרכו, אבל ידעו ויכירו בכל עת מהו העיקר ומה הטפל) וידעו כי 'מעשה אבות סימן לבנים' ועל פיהם יתנהגו צאצאיהם.

טז. תמה הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, מדוע היו רגליו מוליכות אותו לבתי כנסיות ובתי מדרשות, והרי שפיר היה יכול ללמוד 'בבית דירה פלונית', אלא ללמדנו כי עיקר הלימוד צריך להיות בבית המדרש ששם הוא מקום טהרה. מסופר על בעל היסוד ושורש העבודה זי"ע שלעת זקנותו התאמץ מאוד לילך לבית הכנסת ולהתפלל, שאלה אותו הרבנית מדוע טורח ומתייגע כל כך, והרי אפשר להביא 'מניין' אנשים שיתפללו ג' תפילות בביתנו, וכך תתפלל במניין בלא להתאמץ. השיב לה, הנה מדרכך להכין את הקוגע"ל דווקא בסיר הישן אשר ברבות הימים כבר נבלעו בדפנותיו שמן הרבה ונותן הוא טעם לשבח בפשטיד"א, ולא תרצי להחליף אותו בסיר חדש, כיוצא בדבר כתלי בית המדרש נספגו בתפילות הרבה והתפילה מתקבלת שם ביותר.

יז. וידוע לפרש, שדוד המלך אמר, אך משים אני פעמי רגלי לבית המדרש ללמוד תורה, מיד בא אלי היצר ורצה למנוע אותי מלהלך לשם בתואנות שונות ומשונות... ארי בדרך... עייף אתה וכו', באותה שעה אומר אני לעצמי, הרי 'למקום פלוני' - לעסקי ממון וכדו', 'אני הולך' - ואיני מחשב את כל אלו החשבונות, אם כן אף לבית המדרש אלך בלא עייפות ועצלות.

על פי זה יש מבארים את דברי חז"ל (ברכות ה.) 'יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה', כלומר בבואו לעסוק בתורה מיד נופלים בדעתו תירוצים מתירוצים שהיום אין בכוחו ללמוד וכדו', אז יפשפש במעשיו, כלומר, בענייניו הגשמיים כפרנסה וכדו', ויראה שבהם אינו מוצא 'תירוצים' אלא הוא יוצא לעבודתו מבוקר עד ערב במסירות נפש ממש, ומדוע לא יקח מזה לקח לעצמו ללימוד התורה הקדושה לעסוק בדברי תורה.

באופן אחר ביארו את דברי המדרש 'לשבח', כי מדרך האדם שאינו חושב ומסתפק בבואו להתעסק בדברים החשובים לו מאד, וכגון להתלבש בקומו בבוקר, לאכול פת שחרית ושוב סעודת הערב, וכיו"ב, את כל אלו יעשה האדם מעצמו, בלי מחשבה ודיון מקודם אם נכון עכשיו לעשותו, ורק בדברים שאינם חשובים אצלו כ"כ אז ישקול לעצמו אם עדיף לוותר על דבר זה או לעשות דבר זה (וכגון אם ילך לסעודת שבע ברכות או ללמוד בקביעת עתוי לתורה), זאת

תפול רוחו של אדם בקרבו, ויאמר לעצמו, אין לי שום ערך וחשיבות, לזה ניתנה מיד פרשת ערכין, להורות שאין לך אדם שאין לו ערך. ולעולם אל יאמר אינני שווה מאומה, כי אהבת הקב"ה לכל אחד מבני ישראל כאהבת האב לבנו יחידו"ט (הובא באבני זכרון ערך התחוקות, מלקט יושר בפרשתו, וב"ה בספח"ק מי השילוח), ובכל מצב שלא יהיה - הקב"ה חפץ בו ורוצה שיטיב דרכיו, ואפילו אם הרחיק לבת רח"ל"א יבול לחזור בתשובה²², והקב"ה מקבלו באהבה וברצונו²³.

האהבה להשי"ת, אזי 'עד שתחפץ', מלשון חפץ וכלי, כלומר שתיבך ומיד תעשו בלי ובית קיבול לאגור ולשמור אותה התעוררות לאורך ימים לבל תפוג ותיעלם כלעומת שבאה"ט.

ערכי עלי - אין לך אדם שאין לו 'ערך' ובמעלת ההשתוקקות איתא מהרה"ק ה'חזוה' מלובלין זי"ע למה נסמכה פרשת 'ערכין' לפרשת ה'תוכחה' - בפרשתו, דחששה תורה שמא לשימע 'תוכחות' נוראות הללו

רמז דוד, שבגשתו ליסחורה' או שאר עיסקים שלו אז היה 'חשבתי דרכי', בהם הסתפק ודן האם הוא מוכרח לעשותם, והאם עליו להקדימם לדברים אחרים רוחניים, אבל, בענין תורתו ותפלתו - ללכת לביהכ"נ ולביהמ"ד, לשם היו 'רגליו מוליכות אותו', ללא כל הסתפקות וספקות, כי בהם ראה את ה'כי הם חיינו'.

יח. ידוע מאמרו של מרן הבעש"ט הק' זי"ע (הובא בתולדות יעקב יוסף' צו ג, וב'דגל מחנה אפרים' ויקרא ד"ה ויקרא) על דברי המשנה (אבות ו ב) 'בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה', שלכאורה קשה, ממ"נ, אם יוצאת הבת קול מדוע איננה נשמעת לבני העולם, ואם איננה נשמעת מדוע היא יוצאת וביאר, כי הבת קול הוא הרהורי תשובה הבאים לאדם בכל יום, כלומר שהקב"ה בגודל רחמיו רוצה לעורר את האדם ועל כן יוצאת ה'בת קול' והיא אכן 'נשמעת' בלב, 'ומי שיש לו דעת, תיכף כשבא לו הרהור תשובה הוא מבין שזהו מן הכרוז שמכריז שובו בנים שובבים ומיד מפשפש במעשיו', אכן איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו, שמלך מלכי המלכים בכבודו ובעצמו שולח לו 'אוצר' והוא משליך מתנת המלך ככלי שאין בה חפץ... [ועי' בתולדות יעקב יוסף שם מה שפירש עפ"י בדברי המשנה (אבות ג ד) 'והמפנה לבו לבטלה'].

יט. וכך פירשו בהא דאיתא בגמ' (סנהדרין עא.) רשב"י אומר, 'בן סורר ומורה לא היה ולא נברא', ולמה נכתב, דרוש וקבל שכר, שהרי מבואר בגמ' (שם ע"ב) הטעם שבן סורר ומורה חייב מיתה אף שלא עבר על עבירות שחייבים עליהם מיתה, כי סופו שיושב בפרשת דרכים ומלסטם את הבריות מוטב ימות זכאי ולא ימות חייב, וכנגד זה אמר רבי שמעון לא היה ולא נברא, שלא תיתכן מציאות כזאת שנחליט כבר עתה על יהודי שבוודאי יבוא לידי חיוב מיתה, כי אפילו הרשע הגדול ביותר יש לו תקוה להיטיב דרכיו - כי לא תשכח מפי זרעו, 'ואפילו לפחותים'. ומקור לדברים הוא ממה שביאר ב'ספר החיים' לאחי המהר"ל (גאולה וישועה פ"ה) וז"ל, ודרש זה הוא מה שכתב בספר הזוהר (ח"ג קצז:) שהוא רמז לישראל שהם בנים סוררים וזה לא היה ולא נברא, דלא עלה על דעת אביהם שבשמים להחליף אותה באומה אחרת.

כ. נודע בשערים מה שהקשו הקדמונים (ביאור רס"ג בפרשתו, ספר החינוך בהקדמה) מדוע נכתב בתורה שכר על קיום המצוות רק בדברים גשמיים בענייני עוה"ז, וכגון 'ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו', ולא נזכר כלל שכר וייעוד 'רוחני' מעניין עולם הבא, ומבאר הרה"ק ה'תורת חיים' מקאסוב זי"ע כי אם היה נכתב שכר טוב לעושי רצונו שיזכו לגן עדן אזי היה צריך לומר גם את ההיפך, שאם ח"ו יעברו על רצונו ייענשו בענייני רוחניות, וח"ו תאבד תקוותם... 'ואין זה רצונו יתברך, כי אם להיטיב אחר כמה גלגולים, כי לא ידח ממנו נדח, ואם היה כתוב בתורה יעוד לא טוב ח"ו מצד הרוחני היה בהכרח להיות כן ח"ו, לכן לא נזכר בתורה שכר ועונש אלא לעניינים הגשמיים בלבד, ומעתה לא יגרע העונש מחלקו של כל בר ישראל בעולם הבא.

כא. בפרשתו (כו מא) 'והבאתי אותם בארץ אויביהם או אז יכנע לבבם הערל ואז ירצו את עונם'. ביאר הרה"ק הבית ישראל זי"ע, שהנה אמר הרה"ק רבי ברוך מקאסוב בפירושו הכתוב (דברים כג ח) 'לא תתעב אדומי כי אחיך הוא', ש'כי אחיך' הוא ר"ת של א"ם י'היו ח'טאיכם כ'שנים כ'שלג י'לבינו (ישעיה א יח), ובא הכתוב לומר שאם הינך אדומי - כלומר, מטונף בעבירות, עדיין לא תתעב עצמך ולהרגיש כי כך תישאר לעולם אדומי ומתועב, אלא חזור בתשובה, התחזק מעתה ואילך, ובזה תזכה שיקויים בך סיפא דקרא כי אחיך והוא ר"ת 'אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו'. הוסיף הבית ישראל, עפ"י הידוע שאחר התשובה העוונות עצמם נהפכים לזכויות, וכביכול 'ירצו את עונם' יהיה מרוצה ושמח באותם העוונות שעבר מקודם לכן, שהרי עתה הם נהפכים לו לזכויות.

בלתה נפשנו להתפלל אליך כרת, בכל לב ובכל נפש, אלא שאיננו יכולים, ותפילה פשוטה זו בכוחה לפעול גדולות ונצורות.

וז"ל שם. לכן אין לשום אדם מישראל לייאש עצמו כלל וכלל, ולא יאמר ח"ו אני נפסק מקדושתו יתב"ש... וגם יכול לעשות לעצמו שיחה ותפילה מזה בעצמו - שיצחק ויתחנן לפניו ית' על שכל כך נתרחק מאתו יתב"ש, עד שאין יכול לדבר לפניו כראוי, ויבקש מאתו יתב"ש רחמים ותחנונים שיחמול עליו ויפתח פיו שיוכל לפרש שיחתו לפניו יתב"ש - שיהיה לו דיבור כראוי ויוכל להתפלל כרת כראוי וכנכון ובוודאי יעזרהו יתב"ש, עכ"ל.

ולא יפול לבו בקרבו בשעה שהוא מרגיש שהוא בשפל המדרגה, כי הקב"ה מחשיב במאד את עצם כיסופיו וגעגועיו, ומקבל באהבה את רצונותיו והשתוקקותו להתקרב אליו. וכך ביאר הרה"ק מראפשיץ זי"ע (זרע קודש וארא, ד"ה וידבר משה כו' הן בניי) את הכתוב בפרשתן (כו מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם - בהיותם מרוחקים בתכלית הריחוק מבורא עולם, לא מאסתים ולא געלתים - אלא נשארתי באהבה עזה ועצומה אליהם, ומדוע, כי לבלותם - לשון תשוקה ובלות הנפש, שתשוקה זאת - שהאדם חפץ ומשתוקק לדבר ולהתפלל לפניו יתב"ש - כראוי - זאת גופא רואה השי"ת וחשוב לפניו יתב"ש, ובפרט על זעקתם שזועקים אליו 'אבינו שבשמים

כב. ומן העניין להביא מה שפירש הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקאז'ניץ זי"ע (דעת משה בהר) מה שנאמר (לעיל כה כט) 'ואיש כי ימכור בית מושב עיר חומה והיתה גאולתו עד תום שנת ממכרו', שהנה מצינו בגמ' (נדרים לב:) שה'גוף' נקרא בשם 'עיר', ובאמת היה צריך להיות 'בית מושב' שתשכון בו הקדושה וגם יהיה כ'חומה' בצורה כנגד היצר הרע, אכן אם 'מכר' את ה'עיר' כלומר את גופו ליצר הרע רח"ל, אזי והיתה גאולתו על ידי שנת ממכרו - 'שנת' מלשון 'שינוי', דהיינו שישנה דרכיו ממה ש'מכרם' עד עתה.

וכתב שם בזה"ל, ובפרט בעת הלז ימי הספירה מחויב בוודאי לתקן הכל ולהפכם לטוב וכו', ופן יאמר האדם כאשר חלפו כמה שבועות ולא תיקן עדיין, פן יאמר חס ושלום נואש לא יוכל עוד לתקן, לכן אמר הכתוב 'עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום' - שעד יום האחרון מימי הספירה יוכל לתקן ולהאיר כל החמישים יום בפעם אחת. וזהו שאמר הכתוב כאן עד תם - כלומר שעד תם ימי הספירה שנת ממכרו - יוכל לשנות מה שהיה נתמכר עד עתה בשובו מדרכו בתשובה וחרטה גמורה, ולבל ישוב עוד לכסלה, ישתנה ויתהפך הכל לטובה. עכ"ל.

כג. הנה מבואר במדרש (ויק"ר לה א) שבאמת הברכות יתרות מן הקללות, והיינו כי הברכות מתחילות באות אל"ף (אם בחקותי) ומסתיימות באות תי"ו (ואולך אתכם קוממיות), ללמדנו שהברכות הן מאל"ף - הראשונה שבאותיות, ועד תי"ו - האחרונה שבאותיות. ואילו הקללות, מתחילות באות וא"ו (ואם לא תשמעו) ומסתיימות באות ה' (דיבר ה' את משה), שהן שתי אותיות הסמוכות זו לזו, ולא עוד אלא שהן הפוכות היינו שאינן כסדרן, כי התוכחה מסתיימת בה"א שהיא קודמת לאות וא"ו (שבה התחילה). וסוף דבריו צריכים ביאור, דמאי שנא אם הן כסדרן או שלא כסדרן, דבשלמא מה שהן סמוכות מלמדנו שלא יהיו ארוכות, אבל מה הוסיפו במה שאינן כסדרן.

וביאר המגיד מדובנא זצ"ל לפי דרכו בדרך משל, לעשיר מופלג שתפר לבנו הקטן בגד יקר מאד אחוז בחבלי בוץ וארגמן, ושזור בחוטי כסף וזהב, הילד שמח מאד בבגד המפואר ושמר עליו מכל משמר, אך כעבור כמה ימים התרשל משמירתו והחל מלכלך את הבגד, ויהי כראות האב כי כן, נטל את הבגד והפך את החלק הפנימי כלפי חוץ, ובמקום שיראו את הזהב והכסף היה הבגד נראה קרוע ובלתי מתוקן. יום אחד ראה אחד מידידיו של האב העשיר איך שהבן לבוש בבגדים קרועים, ומאד חרה לו על הדבר הזה, הלך הידיד אל האב ונזף בו, מדוע הוא מקמץ מנכסיו ואינו קונה בגד מכובד לבנו. השיב לו העשיר, הנה בגד זה יקר הוא מפנינים, אלא מאחר שהבן לא השכיל לשמור עליו כראוי, הפכתיו שיראו את פנים הבגד מבחוץ, אמנם, מיד כשיתחיל לשמור את עצמו תיכף אהפוך את הבגד ויראו הכל את יפיו כי טוב מראה הוא.

והנמשל מובן, אבינו אב הרחמן נתן לנו מתנה טובה מבית גנזיו זו התורה הקדושה, וכאשר אין בני ישראל שומרים חוקיו ומשפטיו ח"ו אזי מהפך כביכול הקב"ה את הברכה עצמה לקללה, וזה רמזו במדרש ולא עוד אלא שהן הפוכות, היינו שהברכה עצמה מתהפכת לקללה, וזה טובה גדולה מאד לבני ישראל, כי כאשר יחזרו בתשובה מיד תשוב הקללה עצמה להתהפך לברכה כבתחילה, ולא יזדקקו להביא הברכה ממקום אחר.

מפני חדש - ענין ההתחדשות בכל עת ושעה

בפרשתן (כו י), 'וישן מפני חדש תוציאו', והיינו שיהיו האוצרות מלאים בתבואה הישנה וכבר תצמח החדשה עד שיצטרכו לפנות את הישן מפני החדש'. הקשה הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (תרצ"ב, תרצ"ג) 'אפוכי מטרתא למה לי' - מה התועלת והברכה הגדולה במה שיוציאו את הישן ויכניסו את החדש, ומה הנפקא מינה אם יהא להם ישן או חדש, הרי בין כך ובין כך יש בידם תבואה טובה וראויה לאכילה. אלא ביאורו, שרמו יש כאן לעניין עבודת ה' הצריכה להיות מתוך התחדשות, כי 'אוצרות' אלו היינו 'יראת שמים' שהיא היא אוצרו של הקב"ה, וכדכתיב (ישעיה לג ו) 'יראת ה' היא אוצרו', ומיסודות ועיקרי העבודה הוא ההתחדשות תמיד בהתעוררות והתלהבות הלב, ושלא לעבדו ית' מתוך התיישנות כדבר שאין בו טעם ובישנוניות בלי חיות, כי 'לא המתים יהללו י-ה', וזאת הברכה הגדולה ביותר 'וישן מפני חדש תוציאו' שתזכו להוציא מקרבכם את ה'ישנות' והנושנות, אלא תעבדו את האלוקים מתוך התחדשות תמידית^{כד}.

וזכר ביאר הרה"ק החידושי הרי"ם (ד"ה ואם) מה שמצינו בפרשתן בדיני ה'ערכין', שערך בן שישים שנה ומעלה הוא חמשה עשר שקל בלבד (כו ז), ואילו מקודם לכן ערכו חמישים שקל כסף (פסוק ג), והרי שנגרע ערכו ביותר משני שלישי, והיינו מעמא כי כבר אין בו את כח ההתחדשות כמו בימי הנעורים, ואף אם הנהגתו לבן עשרים ומעלה, מ"מ מאחר שנחסר לו 'אש' ההתלהבות וההתחדשות, א"כ נגרע ערכו ביותר.

כי עיקר ה'עבודה' כשעושה אותה מעמקי לבבו ולא מן השפה ולחוקין, שהרי 'רחמנא ליבא בעי' (פנהדרין קו:)^{כה}, וכמו שפירשו בכתוב שבפרשתן (כו יב) 'והתהלכתי בתוכם' - 'בתוך' היינו 'באמצע', ורומז על הלב הנתון באמצע גוף האדם, והקב"ה מבקש מעמו ישראל, תנה לי את ליבך, 'והתהלכתי בתוכם' שאתהלך ואהיה שרוי כביכול בתוך לבבכם^{כז}.

וזכר פירש הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע בלשון הכתוב בפרשתן (כו כג) 'והלכתם עמי בקרי' - מלשון מקרה ועראי, וכלומר שאינו מקיים את מצוות ה' מתוך

כד. הנה מצינו בכתוב שהיצר טוב מכונה 'ילד' ואילו היצר הרע נקרא בשם 'זקן', וכמו שנאמר (קהלת ד יג) 'טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל', וביאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שפ"א ליקוטים, וישב, ועוד) שהיצר הטוב תמיד מחדיר באדם רוח התחדשות שידמה בעצמו שהוא 'ילד', כי כאילו נולד היום, מאי דהוה הוה ומהיום הנו כבריה חדשה, ועל שם 'עבודתו' של היצר הטוב מכונה הוא בשם 'ילד'. ואילו זאת היא זרנו של היצר הרע לפתות את האדם שיעשה את המצוות מתוך הרגל והתיישנות וכזקן בא בימים, שתמיד מחדיר את המחשבה וההרגשה שהוא כבר 'זקן'... ועל כן נאה לו להיקרא מלך 'זקן' וכסיל.

כה. כי אין לקב"ה חפץ אלא ברצונו וחשקו של האדם, ומעשה היה בחסיד אחד שנסע אל הרה"ק ר' העניך מאלכסנדר זי"ע, וכתב שמו ושם אמו בקוויטל (פיתקא בה מוזכרים שמות אנשים לפקידת דבר ישועה ורחמים), ושם אמו של האיש היה 'אסתר' ובטעות כתב 'עשטר'. נענה הרה"ק ואמר, כל אותיות שם אמו ברורים היו לפני החסיד, ורק האות 'רי"ש' לא הייתה נהירה לפניו, ונתבלבל בסדר כתיבתה..., ואמר צדיק אחד לפרש בדרך רמז דברי חכמים וחידותם, כי עפ"י הרוב נראה לו לאדם, שהרצונות אשר עלה בידו להוציאם אל הפועל הרי הם נחשבים לו, אבל מה שרק רצה ובפועל לא הצליח בו אינו נחשב, אבל האמת הוא ההיפך שהעיקר החשיבות הוא הרצון, ודייקא זאת בודקים בשמים ממעל - כמה רצה וחשק האדם, שהרי 'רחמנא ליבא בעי', אף גבי יהודי זה, אותם האותיות שרצה לכתוב אכן נחשבים ונידונים כמי שנכתבו כהוגן, אבל, האות שהצליח לכתוב מאן יימר שכ"כ נחשבת היא... כו. כתב הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (ד"ה או יאמר והתהלכתי - השני) וז"ל. הנה גן עדן של בני ישראל הוא בשמים, וגן עדן של הקב"ה הוא בתוך ישראל - ושכנתי בתוכם (שמות כה ח). והיינו בתוך לבו של המפנה לבו מהבלי העולם ומוסרו לאביו שבשמים, וזה מה שפירש רש"י (כו יב) 'והתהלכתי בתוכם' - אטייל עמכם בגן עדן' - היינו בתוכם, כי שם הוא הגן עדן של הקב"ה.

הרה"ק השפת אמת זי"ע ביאר (פר' כי תצא תרימ"ג) את דברי הכתוב, 'כי ה' אלוקיך מתהלך בקרב מחניך' שלא נכתב כי ה"א מהלך בקרב מחנך, אלא מתהלך מלשון מתפעל, שידעו בני ישראל ש'השראת השכינה' תלויה בעבודת בני ישראל, וכביכול הם גורמים לו כמה והיכן ומתי להלך. על ידי שמירתם על 'והיה מחניך קדוש'.

ראשית ההכנה היא להתבונן 'תורה מה היא', לדעת עד כמה יעלה מעלות רמות ויטהר בקדושה עליונה מכח התורה, שאם ישכיל להבין שהתורה היא ה'מפתח' להצלחתו הרוחנית הרי מאליו ירדוף אחר התורה כמוצא שלל רב. וכמו שכתב האור החיים הק' בפרשתן על הפסוק (כו יד) 'ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצוות האלה', שלא מצינו שהזהיר הכתוב על ה'שמיעה', כי רק על 'עשיה' הזהיר, וכמו שנאמר בריש הפרשה 'אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמורו ועשיתם אותם', ומבאר האוה"ח הק' ש'שמיעה' זו היינו ההכרה בתועלת העצומה שזוכה לה על ידי עבודתו ית', כי אם 'מתנה טובה' זו לא יהא לה ערך בעיניו לא יתאמץ לעשותה.

וז"ל ה'אור החיים', עוד נתכוון להעיר לב נרדם, כי כל שהולך בדרך לא טוב ודאי שהושלל ממנו ידיעת הבורא ב"ה וטובותיו והנמשך מעבודתו, כי בודאי אם ישיג אדם חלק א' מערבות ידידות נעימות מתיקת ענף מענפי אור עליון יבו בלבו היות בעולם הזה מלך

רצון ותשוקת הלב אלא כמי שעושה זאת 'במקרה', ועל זה בוא תבוא התוכחה ל"ע. מעין הדברים מצינו גם בט"ז (פי קצא סק"א) שכתב שאסור לעשות מלאכה בזמן שעושה מצוה 'כי זה הוא מורה על עשייתו המצוה בלי כוונה אלא דרך עראי ומקרה, וזה נכלל במאמר תורתנו 'ואם תלכו עמי בקרי' שפירושו אף שתלכו עמי דהיינו בעשיית המצוה מכל מקום היא בדרך מקרה ועראי'.

שתהיו עמלים בתורה - הכנה לקבלת התורה ע"י התורה כתב הרה"ק הקדושת לוי' זי"ע (ויצא ד"ה ויקרא) וז"ל, ומל"ג בעומר מתחיל ההארה של מעמד הר סיני שהיא קבלת התורה, עכ"ל. ועיקר ההכנה היא ע"י לימוד התורה, לנצל עתויו ורגעיו לעסוק בתורה^{יח}, וכמו שכתב ה'ישמח ישראל' (ימי הגבלה ה) שרק בהיותם בהר סיני הוצרכו בני ישראל לכל אותה הכנה ופרישה, מפני שעדיין לא קבלו את התורה^{יט}, אבל, כהיום הזה, לאחר מתן תורה אזי ההכנה המובחרת ביותר היא ע"י עסק התורה.

כז. הנה נאמר ב'קהלת' (פ"ג) 'כ"ח עיתין', עת ללדת ועת למות, עת לטעת ועת לעקור נטוע וכו', י"ד עיתין לטובה וי"ד לרעה, ובכולם נכתב ל' לפניה כמו עת ללדת, חוץ משני עיתין שלא נאמר בהם למ"ד, ואלו הם 'עת ספוד ועת רקוד', וביאר הגר"א זי"ע (קול אליהו שם) הטעם לשינוי הלשון, כי האות למ"ד מורה על לימוד התורה, ובכל ה'עיתין' שייך לימוד התורה, כי היא נוהגת בכל עת ובכל מצב שהוא, ב'עת לבכות' כ'בעת לשחוק' וכיו"ב, חוץ מב' זמנים, וכמו שאמרו (כתובות יז). 'מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת כלה', ועל כן נאמר 'עת ספוד' בלא ל', לרמז שבאותה שעה של הלווית המת אין תורה, וכן ב'עת רקוד' היא שמחת הכנסת כלה לחופתה, אבל חוץ משני עיתין אלו צריך ללמוד בכל שעה, הן ב'עת לטובה' וגם כשח"ו ה'עת לרעה'.

כח. הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (ליקוטי הרי"ם בחוקותי) היה מבאר את הכתוב ב'ברכות' שבתחילת פרשתן (כו ט) 'ופניתו אליכם והפריתי אתכם' שיש לכל עובד ה' פנאי לכל דבר ודבר. הקשה על כך הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע אם כן מה נפרש בפסוקי התוכחה שנאמר שם (שם יז) 'ונתתי פני בכם' ואף לשון זה מורה על עניין הזמן. אלא מכאן, שאם ממלא את זמנו בתורה ותפילה וכו' - הרי זה הברכה הגדולה ביותר, אך כשאינו ממלא את זמנו כדבעי - אין לך קללה גדולה מזה.

ידוע מאמר העולם בטעם המנהג להעניק לחתן שעון זהב, בכדי שידע לייקר את הזמן ולהחשיבו כזהב. הוסיף נופך על כך הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע כי ידוע שבכל דבר שמשמרים אותו בקופסא, הרי שוויו של הקופסא פחות בהרבה משוויו של החפץ המונח בו, כדוגמת אבנים טובות ומרגליות שאין הקופסא שווה כשוויים. כדמיון הזה מרמזים לחתן, שיתבונן בשעון הזהב - שהזהב אינו כי אם בית וקופסא למחוגי השעון אשר מורים על הילוכם של שעה אחר שעה, יום אחר יום, והיינו ששווי של 'זמן' רב בהרבה יותר מערך זהב, כי הזהב הוא בית השומר עליו.

כט. ידוע מה שאמרו חז"ל שהיו ישראל משוקעים במצרים במ"ט שערי טומאה, ולכאורה יש לתמוה שהלא מצינו שלא שינו שמם לשונם ולבושם, מעתה קשה מדוע לא שמרו עליהם כל אותם גדרים לכל ישקעו בטומאה, אלא שבלא עסק ה'תורה' לא יועילו לאדם כל הגדרות וההרחקות שבעולם, והרי בעודם במצרים לא למדו תורה שעדיין לא ניתנה לישראל, ממילא שקעו במ"ט על אף שלא שינו את שמם ולשונם.

'לקשור ולעקוד את עצמו' ולהרבות בלימוד התורה בכל מצב שהוא.

והנה רבים המתאוננים ואומרים כי קשה לימודם כברזל, ונבצר מהם לטענתם לעסוק בתורה מכמה וכמה סיבות. יש שטוענים שאין להם כשרונות ראויים ולא חננו אותם מהשמים ב'דעה בינה והשכל' כדי להבין את דברי התורה כדבעי, לעומתם יש המתאוננים שמה יעשו ואינם מוצאים טעם והנאה בלימודם, ואילו אחרים אומרים שיצרו מתגבר כנגדם, ומעמיד להם חבילי טרדות ומפריעיהם למיניהם.

והעצה לכל קשיים אלו היא הא גופא אם בחוקותי תלכו - שתהיו עמלים בתורה, כלומר, שיתחזקו ויתאמצו ללמוד, והתורה עצמה היא 'תרופת פלא' לכל אותם הקשיים, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם, בזה ובבא^ל, והמחוסר הבנה סופו שיפתחו בפניו שערי הבנה וסייעתא דשמיא^ל, ויראה ברכה גדולה בעמלו, וכמו שאמרו (מגילה ו): 'יגעתי ומצאתי תאמין' לב. וזה לשון רבינו המאירי (משלי יג יא) 'שלא יתראש להתייאש

המלכים בערך קיום מצוה אחת. והוא מה שהעיר ה' באומרו 'ואם לא תשמעו לי' פירוש לשון הבנה אז הוא שאני חושש לכם ש'לא תעשו' וגו', אבל אם תבינו ותדעו אותי אין לחוש, והוא מאמר הנביא (ישעיה ה יג) 'לכן גלה עמי מבלי דעת', עכ"ל"ק.

עמלים בתורה - לעסוק בתורה גם בלי טעם

בפרשתן (כו ג), 'אם בחוקותי תלכו', וברש"י, שתהיו עמלים בתורה, ונקט לשון 'בחוקותי' - כחך בלי טעם, לומר שיש לו לאדם לעסוק בתורה ולעמול בה אף כשהוא אצלו כחך שאין בו 'טעם', והיינו שאין לו חשק ו'טעם' בלימוד, רק קושי וייסורים. וכמו שמביא הרה"ק מקאמרנא זי"ע שבילדותו הראה לו הרה"ק מבוטשאטש זי"ע מה דאיתא בתנא דבי אליהו (רבה פכ"ז) לדרוש את הפסוק (תהילים סח ז) 'מוציא אסירים בכושרות' - 'אין אסירים אלא תלמידי חכמים, שאוסרין את עצמן למקום בבית המדרש למקרא ולמשנה ולתלמוד ולמדרש ולהלכות ולאגדות', ופירש, שגם אם האדם אינו 'רוצה' ללמוד או שמרגיש שאינו מסוגל הרי עליו

ל. מעשה באיש שחשקה נפשו לעלות לתורה בפרשת התוכחה, ומכיוון ששמע שיש החוששים מכך פנה אל הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל לשאול את פיו כדת מה לעשות, ענה לו הגר"ח שאין כדאי הדבר ואין בזה סימן טוב... ולחיזוק תשובתו סיפר לו הגר"ח מעשה שהיה בשנה שלפניה באחד מתלמידי כולל חזון איש שעלה לתורה לקרוא בפרשת התוכחה, ולא נגמר הדבר 'בכי טוב'... כי מיד בשבוע שלאחריו מתה דודתו העשירה של האברך שהייתה דרה בארה"ב, והניחה לו ירושה הגונה ובין יום נהפך מעני מרוד להיות מעשירי העיר... ו... לא עבר זמן ארוך והלה עזב את הכולל ויצא לעסקיו... הרי לך איזה חורבן נורא נגרם מאותה ה'עליה'.

לא. ומי לנו גדול כהרמב"ם ואף הוא מתחילת דרכו קשה הבנה היה (גם לא אבה ללמוד) ולבסוף עלה ונתעלה להיות ה'רמב"ם' שממשה ועד משה לא קם כמשה. וזה לשון 'סדר הדורות' (אלף החמישי, ד"א תתקכ"ז), הרמב"ם היה קשה הבנה מאד שמעט רצון היה לו בלמוד, ואביו היה מכהו עד כי נואש ממנו וקראו 'בן הקצב' ויגרשוהו מביתו. הרמב"ם הלך לו לביהכ"נ ויישן וייקץ ומצא עצמו נהפך לאיש אחר וברח מפני אביו וילך אל עיר שהיה שם הרב ר' יוסף בן מיגאש והתחיל ללמוד ממנו והפליג להתחכם אחרי ימים רבים שב אל קורדובה ולא הלך לבית אביו וביום השבת התחיל לדרוש ברבים דברים נוראים ואחר הדרשה קמו אביו ואחיו וישקוהו ויקבלוהו בסבר פנים וקבלתי מחכמי הדור שנמצא כתוב שעמד עם רבו סגור במערה י"ב שנים רצופות ושם קבל תורתו.

מכאן חיזוק להורים ומחנכים ולתלמידים עצמם שלא יאמרו נואש בראותם כי הבן, התלמיד או הוא בעצמו קשה הבנה הוא, וגם אם הוא רואה אז ער האלט נישט ביים לערנען (אין בו כל חשק ורצון ללמוד) כי פעמים שדייקא בן ותלמיד זה יעלה ויצמח כגן רטוב ויאיר את כל העולם בתורתו ויראתו, חיזקו ואימצו ולעולם לא ירך לבבכם...

לב. בימי הגה"ק ה'חזון איש' זצ"ל היה עסקן גדול שרצה לפתוח ישיבה מיוחדת לאלו שאינם נמנים על 'בעלי הכשרונות' כדי שילמדו לפי כוחם ויכולתם, ובזה יקנו לכל הפחות את ה'ידיעות' הנצרכות להם להעמיד בית נאמן בישראל. כי סבר שרק בעלי הכשרונות מצליחים בתורה, וכשבא לשאול ולהתייעץ עם החזו"א דחה הצעתו תיכף ומיד, באמרו, שבין רגע יכול האדם לזכות שיפתח ה' לבו בתלמוד תורה, והוסיף וסיפר לו עדות שראה במו עיניו, שבצעירותו הכיר אחד שהתייגע מאד בתורה, אך לא היה בעל כשרון, ונתן לו דוגמא כמה היו כשרונותיו חלשים, שפעם שאל אותו לביאור בדברי רש"י (בראשית יד, י; ועוד טובא) 'כל תיבה שצריכה למ"ד בתחלתה, הטיל לה

באר הפרשה - פרשת בחוקות

וכן ראיתי כמה פעמים בתלמידים שכל אחיהם היו חלושי מוח, והם ע"י לימודם נתחכמו. וכן שמעתי מפה קדוש מרן מהר"ם שיק זצ"ל שבילדותו אמרו שיש לו חושים חלשים, וע"י התמדתו בתורה נתעלה. עד שאמרו עליו אח"כ שיש לו תפיסה גדולה, והשפיע תורה עד קצות הארץ^ל.

ואילו מי שאין לו טעם בתלמודו מוכטח הוא ש'מבאן ואילך יערב לבם' וסוף 'הטעם' לבוא, ורמזו כן צדיקים במקרא שכתוב (שמות טו כג) 'ויבאו מרתה ולא יכלו לשנות מים ממרה כי מרים הם', כי אין 'מים'

מצד ראותו קשי לבבו ומיעוט הבנתו, כי כמה פעמים ראינו אנשים קשים בלימודם מתחילתם ומצליחים בסופם עם רוב התמדתם ושקידה מעט מעט^ל.

וכך כתב הרה"ק רבי שאול בראך אב"ד קאשוי זי"ע בספרו 'חלק לעולם הבא' (מס' אבות ו ב, אות יח, כיו"ב כתב גם בספרו אבות על בנים) וז"ל. 'וכל מי שעוסק בתורה הרי זה מתעלה', י"ל שבא לרבות בתיבת 'כל' - אפילו מי שנולד טיפש או מוחו חלוש, ע"י לימוד התורה מתעלה ומחכימת פתי ונותנת לו עוז ותושיה, והוא מתעלה על שאר בני אדם שנולדו בטבע כמותו,

ה"א בסופה', והתפלא שהרי לא נכתב למ"ד בתחילתה, ורק אחר זמן רב הצליח לקלוט, שאכן אין הכוונה שיש אות למ"ד בתחילתה, אלא שצריכה אות למ"ד בתחילה, ואעפ"כ גדל לתלמיד חכם עצום, ונהיה לאחד מגדולי הדור (מעשה איש חלק ב' עמוד לט).

לג. וכן הביא בספר חוט המשולש החדש (ספר תולדות החת"ס) וז"ל. סיפר לי דודי הגאון קדוש ה' מה"ו שמעון סופר זצ"ל אבדק"ק קראקא, ממהות התלמיד הזה, בדרעזניטץ בא אל זקיני (החתם סופר) זצ"ל נער א' בן ט"ז או י"ז שנים וגילה לו שרצונו ללמוד תורה, ונפשו חשקה בה. בשמוע הבחורים כן שחקו ויהתלו בו - איך בר שנים כמוהו, אשר לא ראה אורות מימיו רצונו לתקוע עצמו ללמוד גמרא. אבל רבם גער בהם - למה זה תצחקו, הלא כל הרוצה ללמוד יבוא וילמד. וקירב את הנער, וציווה להבחורים וקבע להם עתים, שזה ילמוד עמו שעה זו והאחר שעה אחרת, וכן עשו. אלא, שבנוסף למה שכבר הגיע הנער הזה לטו"ב שנים, עוד זאת היה לו מדת 'קשה לשמוע ומהיר לאבד', עד שאם למדו עמו איזה משנה מאה פעמים עד מהרה שכחה, ולמחר הי' בעיניו כאלו לא למדה מעולם. אמנם כן, בכל זאת חשקו לתורה לא פג, והתמיד בלימודו. והרי 'כל הבא לטהר מסייעים לו', וברוב הימים הגיע למדרגת בחור מופלג בתורה, וגם יראתו הייתה טהורה. ועלה והצליח ועשה פרי קודש הלולים, גם היה ללמדן מופלג עד שנתמנה לדיין ומורה בעיר מאטערסדארף תחת כנפי רבו (החת"ס), אח"כ נתקבל לרב בק"ק שליינינג, לאחמ"כ נתעלה לאב"ד לק"ק נייזאטץ. והי' ת"ח גדול בתורה ובצדקות (ומובא הרבה פעמים בחת"ס).

וכך כתב הגה"ק מהרי"ץ דושינסקי זי"ע (בהקדמה לספרו עוד יוסף חי, חלק גדולת משה אות ב) ומביא שם, שמעתי מאחי מורי הגאון הכ"מ פעם בפתיחה לפני השיעור, שמרן המהר"ם שיק ז"ל פתח פעם את ה'שיעור' לפני תלמידיו, ובה אמר, איתא בגמ' (יומא לה:), ר"א בן חרסום מחייב עשירים, הלל מחייב עניים, והיינו כי כשיבוא העשיר בטענה מרוב עשירותי ועסקי הרבים שהעניק לי הבורא יתב"ש לא היה לי פנאי לעסוק בתורה - לזה יסתור ראב"ח טענתו, כי אף הוא היה עשיר גדול ועסק בתורה. לאידך העניים שיטענו, לרוב עניותנו הוצרכנו לעמול על המחיה והכלכלה ולא נשאר בידינו אפילו שעה אחת לעסוק בתורה - לזה יאמרו, הנה, לא היה עני בישראל כהלל, ואעפ"כ עסק בתורה יומם ולילה... הוסיף המהר"ם שיק, הנה, אני אחייב את בעלי הכשרונות החלושים. והעיד על עצמו, שבתחילת דרכו לא היה סיפק בידו לתפוס את לימודו א"כ למד את הענין הרבה פעמים, ובראשית דרכו אף הוצרך לחזור ארבעים פעמים על כל דבר, ובכל פעם ופעם בכה לפני בורא עולם, ואמר, לא מצינו בתורה שמי שהוא קשי הבנה אינו צריך ללמוד, לכן אבקש ממך אב הרחמן, אנא, תן לי בינה והשכל בתורתך הקדושה. ואחר כל בכיה ובכיה הרגיש בעצמו כי הוא מתחיל להבין את דברי הלימוד. וכן היה מדי יום ביומו זמן ארוך. ועתה אומרים עלי שאני יכול ללמוד, אף שאני איני יודע זאת, כי אנכי ידעתי שעדיין לא הגעתי לקרסולי רבותינו הקדושים, אבל כל אחד ואחד צריך ללמוד בהתמדה גדולה, והבא לטהר מסייעין אותו מן השמים. וא"כ אני יכול לחייב את אלו שיענו בדין של מעלה שלא למדו כי ראשם בל עמם. ומוסיף שם, וז"ל. לזה אבקשכם, לא תאמרו כן, אלא התפללו למי שהחכמה שלו, שיתן לכם בכל יום ויום דעה בינה והשכל כדי להבין את שיעור של היום הזה, ואח"כ תתחילו לחזור וללמוד, עד שיהיה השיעור רגיל על פיכם. ואם תעשו כן ה' הגדול יעזור לכם ותוכלו לקיים את מצות ה' ובתורתו תהגו יומם ולילה, ע"כ דבריו הקדושים של מרן המהר"ם שיק זי"ע, עכ"ל.

עוד אלא שאף אינם מבינים עומק הסוגיות, כי טעות גמורה היא להתייחס במצב כזה, שמלבד מה שהרוב דמיונות ושקרים, כבר אמר הרה"ק מקאצק זי"ע לפרש אמרם (מגילה ו): 'אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי - אל תאמין, שכוונתם היא - אל תאמין לו שלא מצא כי בוודאי מצא ומצא. כלומר דרך לפי ראות עיני בשר נדמה לו שלא מצא ולא הצליח להבין ולזכור ולדעת מה שלמד, אבל האמת היא שבוודאי 'מצא' הרבה מאד, כי עצם היגיעה ולימוד התורה חביבים עד מאד בעיני השי"ת, ואין התוצאה עיקר אלא העמל בדברי תורה, והרי את זה קיים בשלימות כשהתייגע ולמד ל'.

ודע, שאדרבה, עיקר מעלת תלמוד תורה כשהיא באה מתוך עמל ויגיעה, כשאנו מבין את תלמודו וצריך להתייגע הרבה עד שיפתחו בפניו שערי ההבנה. נוראות מציינו בזה בדברי התוס' רי"ד (מגילה ג.) על מה שאמרו שם בגמ' 'תרגום של נביאים יונתן בן עוזיאל אמרו מפי חגי זכריה ומלאכי, ונודעוה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, יצתה בת קול ואמרה מי הוא זה שגילה סתרי לבני אדם וכו', ועל פי פשוטו נראה שנודעוה אר"י כי בפסוקי הנביאים גנוזים סתרי תורה וע"י התרגום התגלו לכל, אמנם התוס' רי"ד ביאר 'דביון דכתב תרגומא דקראי לא מסרי נפשיהו למלפינהו בדמעיקרא' - שמאחר שנכתב התרגום ונתפרשו הפסוקים שוב לא ימסרו נפשם לרדת לעומקם כמו שלמדו מתחילה, והדברים נוראים שארץ ישראל הודעוה ממקומה ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה כי נחסר מעתה עמל התורה ל'.

אלא תורה (תענית ז.), ורמזו יש בדבר לאותם שאין עוסקים בתורה ומתמצים עצמם שמי התורה 'מרים הם' עבורם, ולא מצאו כל טעם בלימוד התורה, ועל כך נאמר 'ויורהו ה' עין' מלשון עצה, ומהי העצה - לדעת שכך היא דרכה של תורה 'וישלך אל המים', ישליך עצמו לתוך התורה, וילמוד אף בלא הרגשת טעם, ולבסוף מובטח שיתקיים בו 'וימתקו המים' שיפתחו בפניו שערי עריבות התורה ומתיקותה ל'.

ולמי שיצרו מתגבר עליו הרי התורה היא ה'תבלין' כנגד היצר, ואם יהנה בתורה בהתמדה ודאי יתהפכו ליבו ורצונותיו לטוב ל'. וכלשון ה'חינוך' (מצוה טז) 'דע, כי האדם נפעל כפי פעולותיו, ולבו וכל מחשבותיו תמיד אחר מעשיו שהוא עוסק בהם אם טוב ואם רע, ואפילו רשע גמור בלבבו וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, אם יערה רוחו וישים השתדלותו ועסקו בהתמדה בתורה ובמצות, ואפילו שלא לשם שמים, מיד ינמא אל הטוב, ומתוך שלא לשמה בא לשמה, וכבח מעשיו ימית היצר הרע, כי אחרי הפעלות נמשכים הלבבות'. ועיי"ש שכתב גם להיפך, שאפילו אם יהיה אדם צדיק גמור ולבבו ישר ותמים חפץ בתורה ובמצות, אלא שיעסוק בדברים רעים בכל כרחו אזי בסוף ישוב לזמן מן הזמנים מצדקת לבו להיות רשע גמור, כי ידוע הדבר ואמת שכל האדם נפעל כפי פעולותיו, כמו שאמרנו'.

עוד צריכים לדעת אותם שהשטן מנסה לייאש אותם על ידי ש'מוכיח' להם בק"נ טעמים שממילא אינם מצליחים בלימודם, כי אינם זוכרים ממה שלומדים, ולא

לד. וכה אמר הרה"ק מקאצק זי"ע לבאר לשון הפסוק (דברים ו) 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך', מדוע נאמר על לבבך ולא 'בלבבך', אלא שכוונת הכתוב הוא שגם באופן ש'לבבו כל עמו', ואין לו משיכת הלב ללמוד מכל מקום ירבה בתורה כי 'הלב הוא סתום, אלא שבזמנים מיוחדים הוא נפתח, ואם האדם משים הדברים על לבו כאבן אז בעת פתיחת הלב נופלים הדברים לתוך לבו' (שם משמואל ויחי תרע"ד). כעין זה איתא גם ב'חידושי הרי"ם' וז"ל, 'שיהיו דברי תורה על לבבך תמיד, ודברי התורה ישרפו את כיסוי הלב, וממילא יפלו בו ויכנסו לתוכו דברי התורה, עכ"ל'.

לה. וכמו שפירש הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע על הכתוב 'אם בחקותי תלכו' כי תלכו אותיות כותל. וכלומר, אך התחיל היהודי ללכת בדרכי עבודת ה' מיד נעמד לפניו היצר ככותל להפריעו מעבודתו, אם אך ידע 'סוד' זה ויתגבר עליו מיד יזכה ל'תלכו' אותיות כלות ר"ל לכלות הנפש בהשתוקקות וגעגועים לאבינו שבשמים, וכלשון הכתוב (תהלים פד ג) 'נכספה וגם כלתה נפשי' (הובא בתורת אבות).

לו. וכבר אמר החפץ חיים שלא מצינו בשום מקום שצריך להצליח בלימוד התורה, אלא זאת העבודה המוטלת על האדם לעסוק בדברי תורה, ואף אם אינו מבין.

לז. והדברים מפורשים להדיא בדברי הגמ' (ברכות ו) 'אגרא דשמעתתא סברא' - שעיקר השכר שמקבלים על לימוד התורה הוא על ה'סברא', וכפירושו של רש"י 'שהוא יגע וטורח ומחשב להבין טעמו של דבר'.

ותפילה או 'ונתתי גשמיכם' - פרנסה הגשמית, 'בעתם' - בזכות העתים שאתה פונה לתורה ולתפילה ל"ה לא כמו שה'בעה"ב' סובר שמפסיד פרנסתו ע"י העתים ההם, עכ"ל.

ובלומר, שרבים החושבים - אפילו מאלו הקובעים עיתים לתורה - שב'מסירות נפש' הם מקריבים מעצמם ומזמנם היקר, כלומר, שהיו יכולים להרוויח או ממון רב, ואעפ"כ הם 'מקריבים' זאת למען התורה והתפילה. אבל טעות גדולה בידם, כי אדרבה 'קביעת עיתים' זאת היא זכות קיום פרנסתם, ודייקא בזכות 'עיתים' הללו פרנסתם מתברכת ומתקיימת בידם. ומאריך להסביר שלכן כתיב לעיל בסמוך לו (בסוף פר' בהר) 'ומקדשי תיראו', ותתפרש תיבת 'תיראו' מלשון ראייה, והיינו שעליהם להיראות בבית הכנסת ובבית המדרש. והנה, בוא ונחשב, הוה וודאי שאין המדובר במוי שממילא בטל מן המלאכה, כי זו איננה רבותא שרואים אותו בבית המדרש, הרי ממילא אין לו מה לעשות עם יומו... אבל, 'אם בחקותי תלכו' (חק מלשון פרנסה) - שמתוך עיסוקיו עוזב הכל ונכנס לביהמ"ד לתורה ותפילה, (וכלשונו של הדברי ישראל -) 'ונתתי גשמיכם בעיתם', בעיתים של הליכותיו לתורה ולתפילה ולא יפסיד. כי כמו שבראית הפנים בעליה ל'רגל' הבטיח הקב"ה (שמות לד כד) ולא יחמוד איש את ארצך בעלותך ליראות. כן יש לנו הבטחה בכל יום וכל איש בהליכותיו ו'עליותיו' לבית הכנסת לתורה ותפילה, שעכשיו בגלות הוא כעין (בבחינת) עליה לרגל, עכ"ל ל"ט.

גדולות ונצורות מצינו במעלת עמלה של תורה, שעל ידה משנה מזלו לטובה ולברכה, וכמו שמבאר ה'אליה רבא' (או"ח סי' מז ה) במה שנאמר בפרשתנו (כו ג) 'אם בחקותי תלכו', ופירש"י 'שתהיו עמלים בתורה'. ולכאורה צריך ביאור מנין לו לרש"י להוסיף 'שתהיו עמלים', אלא, דאיתא בחז"ל (מו"ק כה). שבני חיי ומוזני לאו בזכותא תליא מילתא כי אם במזלא תליא מלתא, ואיתא בתוס' שם (שבת קנו. ד"ה אין) ש'זכות גדול' משנה המזל לטוב וזוכה לבני מעלי חיי אריכי ומוזני רוויחי, ואומר ה'אליה רבא' ונראה לי כשלומד פשוטי התורה אמרינן לאו בזכותא תליא, אבל בשעומל ועוסק ומשתדל בתורה הוי 'זכות גדול', ובזה מפרש ה'אליה רבא' את דברי רש"י דהיה קשה לו היאך הבטיחה תורה כל הייעודים הטובים 'ונתתי גשמיכם בעתם...' הרי אלו הדברים תלויים במזלו של אדם גרידא, לכן פירש 'שתהיו עמלים בתורה', ואכן 'עמילות' זו היא 'זכות גדול' שמשנה המזל לטובה ולברכה, לפעול על ידו גשמי ברכה, פרנסה וכל הישועות.

חביבין דבקבעתא - קביעת עיתים לתורה וסגולתה לפרנסה בפרשתן (כו ג-ד), 'אם בחקותי תלכו וגו', ונתתי גשמיכם בעיתם'. ומבאר ה'דברי ישראל' (בפי' הב') כי שניים המה שנקראו 'חק', התורה נקראת 'חק', וכן הפרנסה (ביצה טו. חק לישנא דמוזני), ומבאר כוונת הקרא - 'אם בחקותי תלכו', שתקיימו שניהם גם יחד, שתעסקו במלאכת הפרנסה וברב בבר גם תקבעו עתים לתורה

לח. הנה אמרו חז"ל (אבות ג יז) 'אם אין קמח אין תורה', ומבאר ה'אור החיים' הקדוש (ריש פרשתנו) אם 'אין קמח' שחסר לאדם שפע הפרנסה הרי"ז סימן ש'אין תורה' - שאינו עוסק בתורה.

מעשה בבחור (שהחל לרדת מדרך הישר) שביקש לפתוח 'ביזנעס' (עסק) והוצרך לסכום מעות גדול, ויפן אל אביו, אנא ממך, הלווה לי כך וכך מעות... אמר האב, אם תניח תפילין בכמה ימים הקרובים אלוהה לך את כל הסכום... ואכן הבן קיים בקשת האב והניחם ג' ימים בזה אחר זה... אמר לו האב בעזהשי"ת בתוך שבוע ימים אמציא לידך את כל הסכום, כעבור שבוע ימים פנה הבן לאב שיקיים הבטחתו, אמר לו האב אם תניח תפילין עוד חודש ימים אלוהה לך המעות, ויהי כעבור חודש ימים שוב ביקשו הבן את המעות ושוב דחהו האב ב'פזמונו' - אם תניח תפילין במשך עוד ג' חדשים אלוהה לך המעות, כן נשנה הדבר כמה וכמה פעמים עד שפקעה סבלנותו של הבן ושאל את האב וכי אתה עושה 'חוזק' (צחוק) ממני... אמר לו האב, מיד אחר ג' ימים הראשונים כבר הכנסתי את כל הסכום לכיס התפילין שלך... ולך מה אעשה איפה בני שפחו יצרך עליך, ואינך פותח את כיס התפילין להניחם, כיצד תמצא את המעות... והנמשל מובן, כי 'המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ' (אבות ג ה) וכלומר, שאינו צריך לטרוח 'דרך ארץ' להשיג פרנסתו, ואם אינו מוצא את הפרנסה הרי"ז סימן שכלל לא פתח את כיס התפילין - את הגמרא וכיו"ב... ע"כ לא מצא את כל המוכן ומזומן לו שם מבעוד מועד...

לט. מוסיף ה'דברי ישראל' בדברי המשנה 'אם אין קמח אין תורה' - ומי קודם למי, תשובתו, כי כל איש לפי דרגתו - המון העם ישכימו בבוקר ויאמרו תחילה 'אם אין קמח אין תורה', תחילה

ואכן, אין לך מעלה ממי שקובע עיתים לתורה כחך בל יעבור - וכל רוחות שבעולם לא יזוהו ולא יבטלוהו ממשנתו¹. וכך אמר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (לקוטי אמרים, לו) וז"ל, אמרו חז"ל (זבחים פט.) כל התדיר מחברו קודם את חברו, מרומז בזה כי מי שהעבודת שלו בהתמדה תמיד הוא קודם (שהעבודה הנעשית בקביעות מעולה וחשובה יותר מעבודה שאינה קבועה), וכן אמרו כל המקודש מחברו קודם. אבל תדיר ומקודש

נפנה לעסקינו, נמלא אסמינו ב'קמח' ואח"כ נעסוק בתורה. וכן הייתה דרכו של עשו, שהיה בא מן השדה והוא עיין, ורק אז פנה ללמוד תורה (שגם הוא למד תורה שהרי שאל 'אבא היאך מעשרין...'), לעומתם דרך עובדי ה' היא, מתחילה יאמרו אם אין תורה... ורק אח"כ יפנו לעסוק במשא ומתן, וזהו 'אם בחוקותי תלכו' שתעסוק תחילה בחק שלי שהיא התורה, אז ונתתי גשמיכם בעיתם.

מ. מעשה ביהודי שעשה תורתו קבע ומלאכתו עראי, ואע"פ שנאלץ לעסוק ביגיע כפיו במשך רוב שעות היום כדי לכלכל את בני ביתו, קבע עתים לתורה והשתתף בשיעור גמרא מדי יום ביומו, 'שיעור' זה היה אצלו כחק ולא יעבור, מעולם לא החסיר אפילו פעם אחת מלהשתתף ב'שיעור'. ויהי היום, ואחיו היחיד עמד להכניס את בנו תחת החופה בשעה טובה ומוצלחת, כשמקום עריכת הנישואין הוקבע לעיר אחרת. לרוב קרבת האחים הוכרח היהודי להופיע בחתונת בן אחיו מ'קבלת הפנים' עד אחר ה'מצווה טאנץ'. אך דא עקא כי נשאלה השאלה 'תורה מה תהא עליה', הרי לשם הופעתו כבוד ב'חופה' יצטרך היהודי להחסיר באותו יום מהשיעור הקבוע... בכובד ראש ניגש אל ה'מגיד שיעור' ושאלו כגון דא מה עלי לעשות - שיפקד מקומי בשיעור או בחופת בן אחי. חשב המג"ש, ולאחר נענה, איעצך כדי שתוכל לקיים שניהם, יש ברשותי 'טייפ' (קלטת), בו הוקלט ה'שיעור' מהמחזור הקודם בדף שנלמד כאן למחר, אתן לך את הטייפ, ושמע אותו בדרך נסיעתך לחתונה, ונמצאת מקיים 'ובלכתך בדרך' בהידור רב, ו'יצאת ידי שניהם' - את שיעור התורה לא החסרת, ומהחתונה לא נפקד מקומך. ותרב שמחת היהודי, שלא יפסיד את לימודו הקבוע.

למחרת היום בעת הצהריים נכנס היהודי עם כל בני משפחתו לרכבו, והחל בנסיעה לקראת החתונה הגדולה, וגם החל לשמוע את שיעורו הקבוע בגמרא. תחילת הדרך עברה עליהם מתוך 'דברי תורה' בהתרוממות הרוח, אך לא עבר זמן רב ומצא האיש את עצמו נוסע לאחורי 'משאית' (טראק) גדולה אשר לאחוריה התנוסס 'לוח' - זהירות מטען חריג וכבד לפניך, והחלו 'זוחלים' על הכביש במקום 'נסיעה' על הדרך. והנה, יושבי הרכב הביטו ב'שעון' וראו כי לפי 'נסיעה' - זחילה' כזאת יגיעו לחתונתם במוצאי החתונה, בלית ברירה החליט הלה לעקוף בדרכו את ה'זוחל' הלז על ידי נסיעה לכמה רגעים בכביש המוביל לכיוון ההפוך מכיוון נסיעתם (בפס ישר ולא מקוטע המתיר לעקוף). למותר לציין, שאיסור גמור לנהוג כן, וחמירא סכנתא מאיסורא, אך אין דנים את האדם בשעת דוחק ולחץ, ואכן, בדק את הדרך הנגדית וראה כי ריקה היא מכל מיני כלי רכב, וכבר החל לסובב את הרכב להיכנס לאותו 'נתיב' (לעין) הנגדי, ולפתע נשמע באזנו קול בוקע ועולה (אזעקה גדולה) מתוך רכבם של שוטרים, מיד חזר למקומו הראשון, ותיכף נגלה לפניו מראה מחריד כי מצד הנגדי נסעה עוד משאית במהירות עצומה שאילולי היה נשאר על אותו נתיב עוד רגע קט היו כל בני המשפחה עולים למנוחתם בגן עדן... כראותו את ה'נס' הגדול הודה לה' על כל חסדיו, ושמח בלבו על חייו שניצלו, ואף כבר היה מוכן לשלם לשוטרים כל קנס אשר יושת עליו. אמנם כאשר התעשת והמתין לשוטרים שיתנו לו קנס כדין העובר על החוק לא מצא אותם כלל, ואף לאחר חקירות ובדיקות לא ראה כל זכר לשוטרים, והיה תמה ומתפלא איך יתכן כדבר הזה, הרי להדיא שמע קול תרועה הבוקע מרכבם של השוטרים, ואיך נעלמו כהרף עין. הדבר היה בפניו כחידה סתומה, אבל מה יעשה, וכי ידלוק אחרי השוטרים 'הרואים' ואינם נראים' לשלם קנסות...

אדהכי והכי נטתה המשאית מהדרך ופינתה עבורו מקום ליסע ברווח, וב"ה הגיע למקום החתונה בעוד היום גדול... אחר הדברים האלה, כשכבר כלו לרקד 'מצווה טאנץ' עשו את דרכם לחזור לביתם, על אם הדרך החליט האברך 'לחזור' על תלמודו והדליק שוב את ה'טייפ', ויהי בהגיעו לאותו חלק ששמע בצהרי היום את 'קול השופר' של השוטרים שמע שוב את הקול בוקע ועולה. או אז הבין שבאמת לא היה שם שום שוטר, ורק לפני כמה וכמה שנים כשמסר המג"ש את 'שיעורו' עבר וחלף שם שוטר שמיהר לדרכו והשמיע את קולו ברמה, וקול זה שב להישמע היום כשנקלע ל'סכנה' על אם הדרך כשמיהר לחתונתו. נמצא שהקב"ה הזמין את הצלתו מבעוד מועד, ובזכות שמירתו על קביעת העיתים נזדמנה הצלה זו לפתחו, כי מוצאי מצא חיים (משלי ח לה).

באר הפרשה - פרשת בחוקותי

הלומד שעות רבות אך לפעמים בטל הוא ממשנתו מסיבות שונות, כי העבודה הקבועה והתמידית קודמת וחשובה לעבודה המקודשת.

יהי ה' בעזרנו, להוליכנו קוממיות לארצנו, ומעתה ועד עולם ינהלנו על מי מנוחות^{מ"א}, מתוך שפע רב עד בלי די, ובא לציון גואל בב"א.

תדיר קודם, היינו שהעבודות שלו עולה גם על זה שמקודש יותר, ואף על פי שעבודתו אינה כל כך עפ"י מדרגות, אבל מה שהוא 'תמיד' חשוב וקודם לבל. עב"ל. ובדרך משל לסבר את האוזן, שהקובע לעצמו ללמוד שעה אחת בלבד בכל יום אך עומד הוא כחומה בצורה בקבלתו ומעולם אינו מבטלה, חשוב יותר מרעהו

מא. כך כתב הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע, על הפסוק 'והפקדתי עליכם בהלה' (כו טז), ד'ופקדתי' הוא מלשון פקידה וחסרון (כמו"ש ויפקד מקום דוד) ומרמז בזה 'ברכה' שהקב"ה יחסר מעלינו כל מיני בהלות ופחדים שלא יבואו בקרב בני ישראל, אך שלום ושלווה ישלטו במעוננו בב"א.

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פרשת בחוקתי תשפ"ב

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם (כו, ג)

בספר 'טעמא דקרא' מביא מרן הגר"ח קנייבסקי: הברכות בפרשה זו, אינם כמו הברכות בפרשת כי תבא 'ברוך אתה בעיר וגו' ברוך פרי בטנך וגו' יצו ה' את הברכה באסמך ובכל משלח ידיך וגו'. כאן כתיב רק 'ונתנה הארץ יבולה, ועץ השדה יתן פרי, ואכלתם לחמכם לשובע, וישבתם לבטח'. ולא כתיב שום ברכה שהארץ תתן עשר פעמים יותר מצרככם ותתעשרו וכו'. והוא, משום שכאן מיירי בתלמיד חכם, כמ"ש אם בחקתי תלכו - שתהיו עמלים בתורה, ולת"ח אין זה ברכה שיש לו יותר מצרכיו כי זה מבטל מת"ת, ולהם הברכה המעולה שיהא להם כל צרכם לא פחות ולא יותר, אבל בפ' תבא שמדבר לכלל ישראל להן נתן ברכה של עשירות.

ובאמת כך היא דרך הצדיקים לאכול אך ורק לשובע נפשם "לחמכם לשובע". פעם ניגש אל הגה"צ רבי זלמן בריוול זצ"ל אברך אחד, כשדמעתו על לחיו. בקול רועד סיפר לו שנקשר בשוגג באכילת שוקולד חלבי לפני עבור שש שעות שלימות מאכילת בשר. מבקש הוא איפוא היבנה שיוורה לו דרך תשובה ותיקון.

לשמע אזניו נרעש ר' זלמן כולו, ובספקו כפיו זו בוז הזדעק:

"אוי ווי איז מיר! עם הבשר והחלב עוד נוכל להסתדר... אך גיוואלד! מה עושה שוקולד אצל אברך בן תורה??? את זאת איני יכול להבין כלל! לא אוכל להבין זאת!"

(טעם הצבי)

ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פרי (כו, ד)

יש לעמוד על כך, מפני מה כל הברכות הגשמיות המזכרות תורה על קיום המצוות ועמל התורה הן רק בענייני חקלאות, כגון שדות וכרמים פוריים וכדו', מדוע התורה אינה מבטיחה עשירות בכסף, זהב ואבנים טובות, או ריבוי נכסים כקרקעות ובתים?

הענין הוא כך: כאשר ברשות האדם כסף וזהב ושאר חפצים יקרים, הוא מרגיש את עצמו מבוסס ובטוח, וכבר אין לו את הצורך לתלות את עניו כלפי השמים ולבקש סייעתא דשמיא, שהרי הברכה כבר ברשותו. זהב אינו מחליד וכסף אינו מתקלקל, והרי בכסף אפשר לקנות הכל, ובטוח הוא בעושרו עד שהוא מרגיש שאפילו אם יהיה רעב בארץ, הוא יקח ממנו ויסע למדינה אחרת ויחיה שם כמו עשיר.

על כן נותן הקב"ה לאוהבו עשירות כזו שלו נתת אותו ואת לבו מהקב"ה, אלא עשירות התלויה בגשם ושאר תופעות טבעיות שאינן בשליטת האדם אלא ביד ה' בלבד, ועי"ז ככל שהאדם עשיר יותר ודואג על קיום נכסיו - אדרבה, לבו יותר קשור לשמים, וזקוק הוא לתפילה ולבקשת סייעתא דשמיא תמיד.

הרי בנוגע שבעולם, אם יתן עשיר לעני מתנה חשובה, ככל שהמתנה גדולה יותר בערכה, כך פוחתת תלות העני בו, עד שאם יתן לו כל כך הרבה שנמצא שהוא עצמו יהיה עשיר, כבר אינו צריך אליו כלל, נמצא שבעצם המתנה הרחיקה את הנותן מהמקבל.

אם גם הקב"ה היה נותן כך מתנות, שכבר לא נצטרף עוד לברכתו והשפעתו - לא היתה זו ברכה אלא הקללה הגדולה ביותר שיכולה להיות! שהרי הטוב האמיתי הוא רק הקירבה אליו ית', כמו שכתוב "ואני קרבת אלקים לי טוב" (תהלים עג, כח). לכן המתנות הגדולות והאמיתיות של הקב"ה הן כאלו שתולדותם שיהיה האדם תלוי בו ית' ועיניו נשואות אליו תמיד.

נמצינו למדים שברכותיו הקב"ה כפולות הן; ראשית - בברכה עצמה טמון אושר מאין כמוהו. ועוד, שכלל שהברכה רבה יותר - התלות בקב"ה והדביקות בו גדולים יותר.

ומה הן הברכות הגדולות והמתנות היקרות ביותר? - הבריאות, הבנים והחיים עצמם. דברים אלו אי אפשר לשומרם בכספת. החיים והבריאות, שלנו ושל בנינו, הם ביד ה' והוא אשר שומרם. וכן בענין הפרנסה, אפילו כשנראה לכאורה שהמשכורת מגיעה באופן תמידי וקבוע, צריך האדם לדעת שאין הדבר כן, אלא הכל עומד תחת רצונו ית' והשגחתו.

אם כך ירגיש האדם, שתמיד נצרך הוא לבקש על פרנסתו, ושחייו ובריאותו ובריאות משפחתו מופקדים ביד ה', ויהיו עיניו תמיד תלויות למעלה - כן יתרבו לו ברכות עוד ועוד. (תפארת שמשון)

ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם: ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחיר (כו, ה - ו)

ונתתי שלום בארץ. איתא במדרש שמא תאמרו הרי מאכל והרי משתה אם אין שלום אין כלום ת"ל ונתתי שלום בארץ ונראה לבאר דאיתא בגמרא אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כתבת בתורתך אשר לא ישא פנים וגו' ואתה נושא להם פנים לישראל דכתיב ישא ה' פניו אליך והשיב להם הקב"ה ואיך לא אשא

להם פנים כתבתי בתורתך ואלת ושבעת וברכת פירוש אם תאכל כדי שביעה אז תברך והם מדקדקין עד כזית ועד כביצה ומשמעות אעפ"י שאין אוכלים כדי שביעה הם מברכים אבל אם באמת אוכלין קימעה ומתברך במעיו הדרא קושי" לדוכתא מפני מה אתה נושא פנים וזהו כוונת רש"י שפירש תחלה קודם שהביא המדרש הנ"ל אוכל קימעה ומתברך במעיו שמא תאמרו אם אין שלום אין כלום דאז לא יהיה שלום מקושיית מלאכי השרת ת"ל ונתתי שלום בארץ דאעפ"י כ"י יהיה לכם שלום.

(תפארת יונתן, וכן הוא בפנים יפות)

ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחיר (כו, ו)

אחז"ל [שלהי עוקצין] אין כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום. נ"ל ענינו, שבאמת אוהב כסף לא ישבע ולעולם משתוקק ליותר, ועפ"י הרוב אם לעצמו היה די לו במה שיש לו אבל ע"י שרואה שלחבירו יש יותר מתקנא בו, וכואב ונאנח על שלחבירו יש יותר ממנו. ושמעתי לפרש מה שזכרנו [ה, יא] מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון, כי היה די לעובד במעט שיש לו, רק שרואה השבע של העשיר ע"י זה אינו מסתפק בשלו וחפץ עוד עד שאינו מניח לו לישון, ונכון הוא. וכל זה כשיש קנאה ושנאה בין איש לרעהו, אבל בשכולם אוהבים זה לזה, ואוהב את רעהו כעצמו לא יתקנא בו, ולא יקשה בעיניו כשרואה בחבירו שיש לו יותר ממנו וזהו שלום האמתי. וזה כונת התנא אין כלי מחזיק ברכה לישראל, היינו שאין הברכה בשלימותה רק ע"י השלום, אז יש ברכה שלמה. וזהו שאמר רש"י ז"ל שאמרו אם אין שלום אין כלום, שכל זמן שאין שלום אמיתי אין לאדם די בשיש לו, ואינו עשיר השמח בחלקו. וזהו שאמר ושכבתם ואין מחיר, ע"ד אין מניח לו לישון, והבטיח שלא תחרדו ע"י אחרים משניתכם, כי יהיה לך שלום בארץ.

(כתב סופר)

ונתתי פני בכס ונגפתם לפני איביכם ורדו בכס שנאיכם ונסתם ואין רדף אתכם (כו, ז)

יש לדקדק מה זה האסון, ש"אין רודף", הרי מכל מקום יותר טוב לברוח כשאין רודף מלברוח מחמת אויב. ויש לומר דאיתא במדרש רבה פרשת אמור ואולוקים יבקש את הנרדף אתה מוצא צדיק רודף צדיק ואלקים יבקש את הנרדף וכו' אלא אפילו צדיק רודף לרשע מכל מקום אלקים יבקש את הנרדף וכו', עד כאן דברי המדרש. עיין שם. נמצא אם היה לנו רודפים היינו נקראים נרדפים והוכרח הקדוש ברוך הוא לבחור אותנו להציל מיד הרודפים. אבל כשאין לנו רודפים אין אנו נקראים נרדפים. וזהו התוכחה ורדו בכס שנאיכם ונסתם ואין רודף. וכיון שלא יהיה לכם רודף אין אתם נקראים נרדפים ואינו בהכרח להציל אתכם:

(חתם סופר, וכן הוא בחנוכת התורה)

אומרים בשם הגה"ק רבי שלמה מקשאנוב ז"ע שלכן קוראים התוכחה בקול נמוך, כי על פי סוד כל הקללות המה ברכות, וסוד אומרים בלחש....

מאוצרות המגידים

מאמר ל"ג בעומר, הרב ברוך רוזנבלום שליט"א:

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת בחקותי. הייתי רוצה לעסוק היום בבעל ההילולא - ר' שמעון בר יוחאי זיע"א ולעמוד על נק' א' שקשורה בו, ולקשר אותה לענין שמן המשחה;

את הפיוט הידוע 'בר יוחאי' חיבר יהודי בשם ר' שמעון לביא - היה יהודי שהגיע מהעיר פאס שבמרוקו. בדרכו לארץ ישראל, הוא עבר מטריפולי שבלוב בה החליט להשתקע. הרקע לכך, על פי דברי החיד"א [שתיאר את תולדותיהם של חכמי ישראל בספרו 'שם הגדולים'], היה בנסיבות יוצאות-דופן הנוגעות למצבה של יהדות טריפולי באותם ימים: "ואני שמעתי דהרב הנזכר [ר' שמעון לביא] היה דעתו ליסע לארץ ישראל, וכשבא לטריפולי ראה שלא היו יודעין דת ודין, ואפילו תפילה וברכות כתיקון. ואמר בלבו כי טוב לו לקרוב לתורה וללמדם תורה ליראה את ה'; וזה יותר מהליכת ארץ ישראל, וכן עשה והצליח כמעט לגיירם. והרביץ תורה שם..."; הוא חיבר כמה חיבורים על הזוהר הקדוש, אחד מהספרים נקרא בשם כתם פז [כת"ם גימט' של שמו. פ"ז - פירוש וזהר]; מה שנישאר לנו ממנו היום, זה רק שני כרכים, בראשית - שמות; בנוסף, הוא חיבר פיוט על רבי שמעון בר יוחאי - 'בר יוחאי'.

ישנם פיוטים, דוגמת פיוטיו של התנא האלוקי ר' אליעזר הקליר, שלומדים מהם הרבה מדרשי חז"ל, ולכן כל פיוט שחיברו רבותינו, צריך לדעת שיש לו משמעות

עם סימוכין; הפיוט הנ"ל של ר' שמעון לביא, זכה להשתרש בבתי ישראל. אין יהודי כמעט שלא מכיר את הפיוט הזה, ואפילו יש הנוהגים לשיר אותו בכל ערב שבת – ואפילו בבית הכנסת.

בא הרב פינקוס בספרו ושואל, והרי לא מצינו שחיברו פיוט על אברהם אבינו ולא על יצחק ולא על יעקב, אז מה פתאום זכה דוקא ר' שמעון שיחברו עליו פיוט?

הייתי רוצה לחדור לעומקה של נק' מסוימת לגבי ר' שמעון בר יוחאי, ולהסביר דבר שעשה אותו ר' שמעון בר יוחאי – שלא נעשה מעולם ולא יעשה לעולם – לא היה ולא יהיה ☹ – בוואו נתחיל:

שאלה ראשונה שצריכה ביאור – **בר יוחאי, נמשחת אשריך** – מה זה בדיוק "נמשחת אשריך" – במה הוא בדיוק נמשח ועל מה נאמר "אשריך"?

בבית הרביעי של הפיוט, מובא דבר שהוא פלא פלאות – ששכל אנושי לא יכול להבין אותו: **בר יוחאי, ולשדה תפוחים, עלית ללקוט בו מרקחים סוד תורה כציצים ופרחים, נעשה אדם נאמר בעבורך**;

אומר לנו ר' שמעון לביא, כשקרא הקב"ה למלאכי השרת ואמר להם: {בראשית א, כו} **נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, כוונתו היתה לר' שמעון בר יוחאי!** – ומה הראיה לכך?

הרב פינקוס זצ"ל, מתייחס בספרו ל – **נעשה אדם** ושואל שאלה מעניינת מאד; **אומרת הגמרא {מסכת יבמות טא, א} – {יחזקאל לד, לא} ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם וגו'. אתם קרויין אדם ואין העובדי כוכבים קרויין אדם.**

אומר הרב פינקוס – אמירת הקב"ה "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" לא היתה מכוונת כלפי הגוים, והמובן הנכון והאמיתי של המושג 'אדם' נאמר אך ורק על העם היהודי מאחר והכוונה למעלה העליונה הטמונה בו, כך התחדש כאן, כי אף שבכללות כל אחד מישראל הוא בגדר 'יהודי' וקיים בו גוון מסוים של בחינת 'אדם', אך במובן ההחלטי, 'נעשה אדם נאמר בעבורך' – באמרו 'נעשה אדם' התכוון הקב"ה באופן מיוחד לרשב"י.

עלינו להתבונן בשתי נקודות הטעונות הסבר: ראשית, מהו בכלל פשר התואר 'אדם', הן מלבד תואר זה מצינו בדברי הנביאים תוארים נוספים, כגון 'איש' שהוא לשון של חשיבות – 'והאיש משה' {במדבר יב, ג}, או כפי שאמר דוד המלך ע"ה לאבנר "הלא איש אתה" {ש"א כו, טו}, כלומר הרי אתה אישיות חשובה. לעומת זאת התואר 'אדם' אינו מבטא בהכרח חשיבות, אדרבה המילה 'אדם' לקוחה מומילה 'אדמה'. מהי אפוא הגדולה הטמונה בתואר 'אדם'? דבר נוסף שעלינו לברר: מדוע המושג 'אדם' בא לידי ביטוי באופן מיוחד דוקא אצל רשב"י?

אומרים חז"ל {ילקוט שמעוני, תהילים, רמז תרל"ט} – {ח, ב} מה אדיר שמך בכל הארץ, אמר רבי: בשלשה מקומות אנו מוצאים המלאכים מדיינים עם הקב"ה, כשבא לבראות אדם נמלך בהם ואמר {בראשית א, כו} נעשה אדם, התחילו אומרים לו: מה אנוש כי תזכרנו, א"ל: יש לידע חכמתו...

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה ח, אות ה} – אמר רבי סימון, בשעה שבא הקדוש ברוך הוא לבראת את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כתיים כתיב, ומהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, הדא הוא דכתיב {תהלים פה, יא}: חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו. חסד אומר יברא, שהוא גומל חסדים. ואמת אומר אל יברא, שכלו שקרים. צדק אומר יברא, שהוא עושה צדקות. שלום אומר אל יברא, דכוליה קטטה. מה עשה הקדוש ברוך הוא נטל אמת והשליכו לארץ, הדא הוא דכתיב {דניאל ח, יב}: ותשלך אמת ארצה, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה חותמת שלך, תעלה אמת מן הארץ, הדא הוא דכתיב {תהלים פה, יב}: אמת מארץ תצמח.

חז"ל נוסף בענין, מובא בגמרא במסכת סנהדרין; **אומרת בגמרא {מסכת סנהדרין לח, ב} – אמר רב יהודה א"ר: בשעה שבקש הקב"ה לבראות את האדם ברא בתחילה כת אחת של מלאכי השרת, ואמר להם: רצונכם נעשה אדם בצלמנו? אמרו לפניו: רבש"ע מה מעשיו? אמר להן: כך וכך יהיו מעשיו. אמרו לפניו: רבש"ע {תהילים ח-ה} מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו? הושיט הקב"ה את אצבעו הקטנה ביניהן ושרפם. וכן כת שניה של מלאכים, גם להם קרה אותו הדבר. כאשר ברא ה' כת שלישית של מלאכים והתייעץ עמם, אמרו לפניו: רבש"ע המלאכים הראשונים שאמרו לפניך את דעתם, מה הועילו? כל העולם כולו שלך הוא; כל מה שאתה רוצה לעשות בעולמך עשה! כיון שהגיע לאנשי דור המבול ואנשי דור הפלגה, שמעשיהן היו מקולקלין, אמרו לפניו המלאכים: רבש"ע לא יפה אמרו המלאכים הראשונים לפניך – האם לא צדקו בטענתם שאין אדם כדאי להיברא? אמר להן: {ישעיה מו-ד} ועד זקנה וגו'. הוא ועד שיבה אני אסבול וגו'.**

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה ח, אות ה} – אמר רבי סימון, בשעה שבא הקדוש ברוך הוא לבראת את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כתיים כתיב, ומהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, הדא הוא דכתיב {תהלים פה, יא}: חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו. חסד אומר יברא, שהוא גומל חסדים. ואמת אומר אל יברא, שכלו שקרים. צדק אומר יברא, שהוא עושה צדקות. שלום אומר אל יברא, דכוליה קטטה. מה עשה הקדוש ברוך הוא נטל אמת והשליכו לארץ, הדא הוא דכתיב {דניאל ח, יב}: ותשלך אמת ארצה, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה חותמת שלך, תעלה אמת מן הארץ, הדא הוא דכתיב {תהלים פה, יב}: אמת מארץ תצמח.

חז"ל נוסף בענין, מובא בגמרא במסכת סנהדרין; **אומרת בגמרא {מסכת סנהדרין לח, ב} – אמר רב יהודה א"ר: בשעה שבקש הקב"ה לבראות את האדם ברא בתחילה כת אחת של מלאכי השרת, ואמר להם: רצונכם נעשה אדם בצלמנו? אמרו לפניו: רבש"ע מה מעשיו? אמר להן: כך וכך יהיו מעשיו. אמרו לפניו: רבש"ע {תהילים ח-ה} מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו? הושיט הקב"ה את אצבעו הקטנה ביניהן ושרפם. וכן כת שניה של מלאכים, גם להם קרה אותו הדבר. כאשר ברא ה' כת שלישית של מלאכים והתייעץ עמם, אמרו לפניו: רבש"ע המלאכים הראשונים שאמרו לפניך את דעתם, מה הועילו? כל העולם כולו שלך הוא; כל מה שאתה רוצה לעשות בעולמך עשה! כיון שהגיע לאנשי דור המבול ואנשי דור הפלגה, שמעשיהן היו מקולקלין, אמרו לפניו המלאכים: רבש"ע לא יפה אמרו המלאכים הראשונים לפניך – האם לא צדקו בטענתם שאין אדם כדאי להיברא? אמר להן: {ישעיה מו-ד} ועד זקנה וגו'. הוא ועד שיבה אני אסבול וגו'.**

מבאר המהרש"א {מסכת סנהדרין לח} – בשעה שבקש כו' ברא כת של מלאכים א"ל רצונכם נעשה כו' רבש"ע מה מעשיו כו'. ואמרו לפניו רבש"ע מה אנוש כי

בא הספר מלוא הרועים, ואותו דבר תמצאו בספר זרע ברך, ואומר - {ישעיה מז-ד} **ועד זקנה אני הוא** - אין הכוונה לעניין מעמד הר סיני כפי שאומר המהרש"א, אלא, אמר הקב"ה למלאכים: "חכו עד שיגיע האדם שנאמר בו זקנה".

איהו אדם נאמרה בו זקנה ?

אומרת הגמרא {מסכת ב"מ פז, א. סנהדרין קז, ב} – עד שבא אברהם לא היה זקנה ניכרת על האדם. ומאחר שהיה קלסתר פניו של יצחק דומה לזה של אברהם, הרי שכל דחזי לאברהם אמר האי יצחק כל הרואה את אברהם היה אומר "זהו יצחק", וכן כל דחזי ליצחק אמר האי אברהם וכל הרואה את יצחק היה אומר "זהו אברהם". לפיכך בעא אברהם רחמי ביקש אברהם רחמים מה' דליהוי ליה זקנה שתהיה הזקנה ניכרת עליו {כגון בשערות שיבה}, כדי שיוכלו אנשים להבחין בינו לבין בנו. ומאותה שעה ואילך היו לזקנים סימני זקנה, שנאמר {בראשית כד-א} ואברהם זקן בא בימים.

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה ט, אות ט} – אמר רבי יהודה בר סימון אברהם תבע זקנה, אמר לפניו רבון העולמים אדם ובנו נכנסין למקום ואין אדם יודע למי מכבד, מתוך שאתה מעטרו בזקנה אדם יודע למי מכבד. אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך דבר טוב תבעת וממך הוא מתחיל. מתחלת הספר ועד כאן אין כתיב זקנה, וכיון שעמד אברהם נתן לו זקנה, {בראשית כד, א}: ואברהם זקן בא בימים...

אומר הספר מלוא הרועים – אמר הקב"ה למלאכים, עם כל הטענות שלכם, תצטרכו לחכות עד שיגיע אברהם אבינו לעולם וברגע שהוא יגיע, תבינו למה בראתי את העולם.

א"כ איך אפשר לבוא ולומר שהאמירה של "נעשה אדם" נאמר על רשב"י – ללא שום מקור ושוורש {לכאורה} ?

לרבי'ה של רשב"י קראו ר' עקיבא – יש לנו מושג במעלה שלו?! – אומרים חז"ל הקדושים, שר' עקיבא התעלה במעלתו מעל משה רבינו – שהגיע בחיי חיותו לשער החמישים, מה שמשה רבינו הגיע רק ביום מותו – והשאלה היא, מה סודו של ר' שמעון בר יוחאי?

כדי לבאר את הסוד, נצטרך לבאר קטע א' שמוכר בספרו של הרב ישעיה אשר זליג מרגליות – שחיבר ספר על ר' שמעון בר יוחאי, שאפשר ללמוד אותו מל"ג בעומר השנה ועד ל"ג בעומר שנה הבאה, אבל בואו נקוה שעד אז תהיה תחיית המתים ונוכל לעצור את הלימוד באמצע ☺; שם בספרו, הוא מנסה להסביר את הקטע הבא;

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה ח, אות ד} – אמר רבי ברכיה בשעה שבא הקדוש ברוך הוא לבראת את אדם הראשון, ראה צדיקים ורשעים יוצאים ממנו, אמר אם אני בורא אותו רשעים יוצאים ממנו, ואם לא אברא אותו היאך צדיקים יוצאים ממנו. מה עשה הקדוש ברוך הוא הפליג דרכן של רשעים מנגד פניו ושתף בו מדת רחמים ובראו, הדא הוא דכתיב {תהלים א, ו}: כי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד, אבדה מנגד פניו ושתף בו מדת רחמים ובראו. רבי חנינא לא אמר כן, אלא בשעה שבא לבראת את אדם הראשון, נמלך במלאכי השרת ואמר להן: נעשה אדם בצלמנו כדמותנו אמרו לו, אדם זה מה טיבו, אמר להן צדיקים עומדים ממנו, הדא הוא דכתיב: כי יודע ה' דרך צדיקים, כי הודיע ה' דרך הצדיקים למלאכי השרת, ודרך רשעים תאבד, אבדה מהם, גלה להם שהצדיקים עומדים ממנו ולא גלה להם שהרשעים עומדים הימנו, שאלו גלה להם שהרשעים עומדים הימנו לא היתה מדת הדין נותנת שיכרא.

ומי הם אותם הצדיקים?

אומר הרב ישעיה אשר זליג מרגליות, אם צדיקים עומדים ממנו, אז כמובן שהכוונה לר' שמעון בר יוחאי!

נשאלת השאלה – ומה הראיה שלו לכך, ואולי הוא הראה להם את יוסף הצדיק?
ואולי את האבות הקדושים?

כך הוא קובע. והוא מביא ראייה נוספת, מדברי מדרש נוסף:

אומרים חז"ל במדרש {בראשית רבה, פרשה ח, אות ז} – ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו (בראשית א, כו), רבי יהושע דסקיני בשם רבי שמואל אמר, בנפשות של צדיקים נמלך, הדא הוא דכתיב (דברי הימים א, ד, כג): המה היוצרים ישבי נטעים וגדרה עם המלך במלאכתו ישבו שם...

ועם איזה צדיקים הוא נמלך?

אומר הרב ישעיה אשר זליג מרגליות, פשוט מאד – עם ר' שמעון בר יוחאי!

מהדברים האלה, הייתי רוצה להתקדם וללכת בקו אחר לגמרי:

יום קודם ל"ג בעומר לא נאמר תחנון במנחה, וכך גם ביום ל"ג בעומר עצמו – ולמה?

פוסק השולחן ערוך {או"ח סי' תצ"ג ס"א – ב} – נוהגים שלא לשא אשה בין פסח לעצרת עד ל"ג בעומר, מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא ...

ב. נוהגים שלא להסתפר עד ל"ג בעומר, שאומרים שאז פסקו מלמות, ואין להסתפר עד יום ל"ד בבקר אלא אם כן חל יום ל"ג ערב שבת שאז מסתפרין בו מפני כבוד השבת.

כותב הרמ"א – ומריבים בו קצת שמחה ואין אומרים בו תחנון.

לרמ"א יש מקור מדברי המאירי;

כותב המאירי {יבמות סב} – קבלה מיד הגאונים שיום ל"ג בעומר פסקה המיתה.

ר' שמעון בר יוחאי לא מוזכר כאן אפילו במילה אחת!

בא הפרי חדש ושואל שאלה עצומה – על מה החגיגה הגדולה שישנה בל"ג בעומר "משום שפסקו תלמידי ר' עקיבא מלמות"; אילו פסקו מלמות והיו נשאים 2000 תלמידים – החגיגה היתה מובנת. אבל בל"ג בעומר לא שפסקו מלמות אלא כל מלמות – לא נשאו עוד אנשים שימותו, אז על מה החגיגה!?

על השאלה הזאת, מפנים כולם לדברי הגאון מוילנא;

כותב הגאון מוילנא {סי' תצ"ג אות ב} – ומריבים בו קצת שמחה ואין אומרים בו תחנון וכו'. כמ"ש בסוף תענית שבו פסקו מתי מדבר;

אומרת הגמרא {מסכת תענית ל, ב – לא, א} – א"ר שמעון ב"ג: לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיו"כ: בשלמא יום הכפורים מובן משום דאית ביה שליחה ומחילה, ומשום שהוא היום שניתנו בו לחות האחרונות. אלא ט"ו באב מאי היא מה ייחודו שייחשב יו"ט יותר מימים טובים אחרים? אמר רב יהודה אמר שמואל: יום שהותרו שבטים לבוא להתחתן זה בזה. התורה אסרה לאשה שאין לה אחים והיא ראויה לרשת נחלה ממשפחתה, להתחתן עם אדם משבט אחר, כדי שלא תסוב הנחלה שהיא ירשה משבט אביה לשבטו של הבעל כשהיא תמות ויירשו אותה יורשיה שהם משבט הבעל. ודרשו חכמים מפסוק שאיסור זה נאמר רק לדור באי הארץ, אבל בדורות שאחרי כן מותר לאשה היורשת נחלה להתחתן עם אדם משבט אחר, והואיל ונתחדשה דרשה זו לחכמים ב"טו באב, נקבע יום זה ליו"ט.

שואלת הגמרא: מאי דרוש מהי הדרשה שדרשו לכך? כתוב בתחילת הענין {במדבר לו-} זה הדבר אשר צוה ה' לבנות צלפחד וגו'. המלה "זה" היא מיעוט, ללמד שדבר זה של בנות צלפחד. אמר רב יוסף אמר רב נחמן: ט"ו באב הוא היום נוהג אלא בדור זה של בנות צלפחד. אמר רב יוסף אמר רב נחמן: ט"ו באב הוא היום שהותר לשבט בנימין לבוא בקהל להתחתן עם שאר השבטים, שנאמר לאחר מעשה פלגש בגבעה {שופטים כא-א} ואיש ישראל נשבע במצפה לאמר איש ממנו לא יתן בתו לבנימין לאשה. ואח"כ ט"ו באב דרשו מפסוק זה שתוקף השבועה הוא לאותו הדור בלבד, ולא לדורות הבאים. שואלת הגמרא: מאי דרוש מהי הדרשה שלמדו ממנה להתיר? אמר רב: נאמר בפסוק: "ממנו" ולא "מבנינו" אין השבועה חלה על בנינו לאסרם מלתת בנותיהם לשבט בנימין. טעם שלישי: אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן: יום שכלו בו מתי מדבר שפסקו בו למות האנשים מבני ישראל שנגזר עליהם למות במדבר. דאמר מר: עד שלא כלו מתי מדבר לא היה דבור של ה' עם משה ביחוד ובחיבה, שנאמר {דברים ב-טז} ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות ביחוד ה' אלי, ומשמע מהפסוק שאלי היה הדבור עכשיו ביחוד ובחיבה ועד אז לא נתיחד אליו הדבור בחיבה.

פירוש הדבר, אם אנחנו רואים שכיון שכלו מתי מדבר מלמות ב"טו באב, לכן עושים שמחה – אותו הדבר גם כאן בל"ג בעומר, שכלו תלמידי רבי עקיבא מלמות – עושים שמחה!

באים המפרשים, ושואלים שאלה עצומה על דברי הגאון מוילנא – מה הראיה מתלמידי ר' עקיבא לכך שכלו מתי מדבר מלמות – אצל מתי המדבר נשאו בסופו של דבר ט"ו אלף אנשים שנשאו ולא מתו!?

ישנם כמה וכמה תשובות בדבר; יש אומרים, שהשמחה היא משום שרבי עקיבא עצמו נשאר בחיים לאחר שהיה צריך להסתלק מן העולם ביחד עם תלמידיו. יש אומרים, משום שסר חרון האף מיישראל ומלומדי התורה בפרט. יש אומרים, שאותו היום יצא ר' שמעון בר יוחאי מהמערה לאחר י"ג שנים.

כותב החיד"א {מורה באצבע, רכ"ג} – יום ל"ג בעומר ירבה שמחה לכבוד רשב"י ז"ע כי הוא יומא דהלולא דיליה, ונדע שרצונו הוא שישמחו ביום זה כידוע ממעשה מהר"א הלוי ז"להה ומעשים אחרים אשר שמענו ונדעם מפום רבנן קדישין, ויש מי שנהג לעשות לימוד לביל ל"ג בעומר בי עשרה ללמוד שבחי רשב"י המפוזרים בזוהר ואדרא זוטא הוא מנהג יפה.

מובא בספר פרי עץ חיים {שער ספירת העומר פ"ז} – בזמן הזה בענין ההולכים על הקבר רשב"י ור"א בנו במירון בל"ג בעומר, אני ראיתי למורי ז"ל [הכוונה לרבינו האר"י] זה שמונה שנים, שהלך עם אשתו ועם ביתו, והיה שם ג' ימים ההם. גם העיד לי הר"ס [ר' יונתן סאגיש] ששנה אחת קודם שהכרתי אותו, שהלך שם לגלח את בנו במשתה ושמחה בימים ההם. גם העיד לי הרב אברהם הלוי, כי הוא היה נוהג לומר 'נחם' בברכת 'תשכון', וכשמסיים אחר התפילה, אמר מורי ז"ל בשם ר' שמעון בר יוחאי הקבור שם, שאמר לי: אמור לאיש הזה, למה הוא אומר נחם ביום שמחתו, לכן הוא יהיה בנחמה בזמן הקרוב. וכן לא יצא חודש עד שמת בנו הגדול, וקיבל כוס נחמה עליו ...

כותב כף החיים {סי' תצ"ג, אות כ"ו} – דיום ל"ג בעומר הוא יום פטירת רשב"י ע"ה.

כותב הפרי צדיק {ח"ג, אות א'} – יום זה נקרא הלולא דרשב"י מפני שבו ביום נסתלק.

כותב הבני יששכר {מאמרי חודש איר, מאמר ב'} – הנה יום הזה ל"ג בעומר יומא דהלולא דרבי שמעון בן יוחאי, בו ביום עלה לשמי מרומים, ומסתמא ביום זה נולד גם כן כי הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום אל יום [ר"ה יא].

כותב ערוך השולחן {סי' תצ"ג} – מחזיקין היום הזה לקצת יו"ט וגם במנחה שלפניו ורגילין לקרותו הלולא דרשב"י ובאר"י מרבין בתפלה ובהדלקת נרות על קברו הקדוש ואומרים שנסתלק ביום זה וגם יצא מהמערה ביום זה.

בא השו"ת שואל ומשיב לרב נתנון, ואומר שמעולם לא שמענו שיום פטירת אדם זה יום שמחה – אלא להיפך, יום פטירת צדיקים הוא יום תענית;

כותב השו"ת שואל ומשיב {סי' ל"ט} – הוא יום טוב של כל ישראל שכולם שמחים בהלולא דרשב"י. אבל באמת גם שם תמהתי דהרי אדרבא במות צדיק וחכם יש להתענות ואנו מתענין על מיתת צדיקים ואיך נעשה יו"ט במות רבינו הגדול רשב"י ז"ל? ובמות מבחר היצורים משה רבינו ע"ה אנו עושין ז' אדר בכל שנה ואם הזוהר קרא הלולא דרשב"י היינו לו שבודאי שמחה לו שהלך למנוחה אבל אותנו עזב לאנחה?

המנהג הוא, שברוב תפוצות ישראל נוהגים לעשות מדורות לביל ל"ג בעומר, והשאלה שנשאלת היא, למה מדליקים מדורות?

אם זה אכן יום פטירתו של רשב"י, התשובה פשוטה מאד. כי ביום פטירתו של רשב"י, מופיע בזוהר, שכל ביתו היה מוקף באש;

כותב הזוהר הקדוש {אדרא זוטא, רפ"ז ב'} – אמר ר' שמעון: הא השתא דרעותא הוא ואנא בעינא למיעל בלא כסופא לעלמא דאתי אמר ר' שמעון: הרי עכשיו שעת רצון הוא ואני רוצה להיכנס בלא בושא לעולם הבא והא מלין קדישין דלא גליאן עד השתא בעינא לגלאה קמי שכינתא דלא יימרון דהא בגריעותא אסתלקא מעלמא ועד כען טמירין הוו בלבאי למיעל בהו לעלמא דאתי והרי דברים קדושים שלא גיליתי עד עכשיו רצוני לגלות לפני השכינה שלא יאמרו שהרי בחסרון נסתלקתי מן העולם ועד עתה נסתרים היו בלבי להיכנס בהם לעולם הבא וכך אסדרנא לכורבי אבא יכתוב ורבי אלעזר ברי יעלי ושאר חברי ירחשו בלבייהו וכך אסדר אותכם רבי אבא יכתוב ור"א בני ילמוד ושאר החברים ידובבו בלבם ... וכל אותו היום היה דורש ר' שמעון ולא היתה רשות לשמש לשקוע עד שיסיים את דבריו; אמר רשב"י: בריך הוא בריך שמיא לעלם ולעלמי עלמין ברוך הוא ברוך שמו לעולם ולעולמי ועולמים. כל מלין דאדרא יאות כל הדברים של האדרא יפים וכלהו מלין קדישין מלין דלא סטאן לימינא ולשמאלא וכולם דברים קדושים דברים שלא נוטים לימין ולשמאל כלהו מלין דסתימין כולם דברים סתומים ואתגליין לאינון דעאלו ונפקו ומתגלים לאלו שנכנסו ויצאו וכלא הכי הוא והכל כך הוא ועד השתא הוו מתכסיין אלין מלין דדחילנא לגלאה והשתא אתגליין ועד עכשיו היו מכוסים אלו הדברים שיראתי לגלות ועכשיו גילתי וגלי קמי עתיקא קדישא דהא לא ליקרא דילי ודבית אבא אבידנא אלא בגין דלא איעול בכסופא קמי פלטרוי עבידנא וגלוי לפני העתיק הקדוש שהרי לא לכבוד שלי ושל בית אבי עשיתי אלא כדי שלא אכנס בבושא לפני ארמונותי עשיתי ועוד הא חמינא דקב"ה וכל הני זכאי קשוט

בעבר – לפני כ- 250 שנה, היו מפליגים בספינות כדי להגיע להר הקודש מירון ולהשתתף בהילולא של רשב"י; כיום, נראה לנו שהדרך הגעה לציון פשוטה מאד – עולים על שאטלים ומגיעים אחרי חצי שנה. בזמנם, הירושלמים היו עולים על חמור – יום אחרי פסח, ומתחילים את הדרך למירון; שבועות היו הולכים בדרכים על חמורים, הכל כדי להגיע אל ר' שמעון!

כותב הספר שער שמעון – מענין הלולא רשב"י שעושים במירוניא, ובימים ההם היה רב אחד מגדולי הדור עמהם במירוניא, וראה אנשים ונשים באים לעשות זיאהר אל קבר רשב"י, והביאו עמהם בגדים חשובים של שש ומשי ומטפחות בדמים יקרים, ושורפים אותם אצל קבר רשב"י בשמחה רבה.

כותב הספר מסעי בני ישראל {שנת תרי"ט} – כמה מעשירי העם באים לשם עם בגדים מעוטרים בחוטי זהב וכסף, לעשות מהם פתילות להדליק הנרות.

בשנת תרמ"ט, כתה בשם הגאון רבי מנחם מענדל ראב"ן זצ"ל מבלאזוב, וכל אחד מאשר היה אתו מטפחת נאה, שמיכה נאה, כובע יקרה, השליך אל תוך שריפת אגן השמן, גם שמן זית כל אחד קנה ויצוק לתוכו לכבוד התנא, אז נגשו המדליקים ברגש שמחה וטוב לב וידליקו מטפחות משוחה בשמן וישליכו אל אגן השמן, וכל העומדים בעינים צפיות עומדים מקוים לאור, ויהי ברגע הראשונה בצאת שביב אש כעלות הלהב וירונו העם ותבקע הארץ לקול הרנה והשמחה...

באו כל מיני אנשים שהיו בהילולא במירון, ושלחו מכתבים לרבנים – 'האם מותר לעשות זאת: א' משום 'בל תשחית', וב' האם יש בזה מדרכי האמורי;

כותב ר' יוסף שאול נתנון {שור"ת שואל ומשיב} – אבל באמת הרבה יש לדבר בזה על מה שנהגו לשרוף בגדים עליו בל"ג בעומר והם עוברים על בל תשחית וגם על מלכים ונשיאים לא התירו רק בגדי מטתו וכלי תשמישיו כמבואר ביו"ד סי' שמ"ח ס"א ובחידושי שם כתבתי הדטעם משום דבלא"ה הם אסורים לאחר דאין משתמשין בשרביטו ובכלי תשמישו שזה מכבוד המלך וא"כ ל"ש בל תשחית דאינו תועלת עוד ... וגם שייך עשה דכבוד המלך שהוא כבוד כל ישראל ... אבל כאן מה כבוד יש, וגם הוא דרכי אמורי...

וכך מביא גם השו"ת חקרי לב {מהדורא בתרא יו"ד סימן יא} – המנהג ששמעתי דביעה"ק צפת ת"ו מדליקים דברים יקרים בהילולא דרשב"י ז"ל, שכורכין אותם בשמן ומדליקין, ואיני מוצא בה צד היתר, דנראה דאיכא איסור בת תשחית דרבנן. ואיני מוצא שמהראשונים נהגו כן, אם לא שנשתרבב המנהג מחדש, דאפילו בשמחת בית השואבה לא היו מדליקין כי אם מבלאי מכנסי כהנים ומהמייניהם. ואי משום דשורפין על המלכים, אין זה כי אם במלכים ובעת מיתה וכו'. ועם שידעתי גדולת רשב"י ז"ל בשמים ממעל ועל הארץ, ומי אני לדבר בדבר הנוגע קצת לכבודו ז"ל, אך ידעתי כי לא לפניו חנף יבוא, ולבי אומר לי דאין רצונו בכך.

עד כה הבאנו שנים שסוברים שאין לעשות זאת.

היה א' מרבני צפת, בשם ר' שמואל הלר ז"ל, שחיבר קונטרס שלם על עניני שריפת הבגדים בשם כבוד מלכים, ושם הוא מביא רשימה שלימה שאין בעיה לעשות זאת.

כיום, מחיר חליפה נע בין 250 ל- 2000 שקל. בזמננו לא היינו קונים חליפה כמו היום – מודדים בחנות ומה שטוב לוקחים, אלא היינו באים לחייט כעשר פעמים – פעם שרוול א' היה ארוך ושוורל ב' היה קצר. פעם הוא עשה מכפלת בצד ימין, אבל בצד שמאל הוא שכח לעשות. פעם כתף שמאל היה גבוה וכתף ימין היה נמוך וכו' וכו', וכשהיית בא לשלם לו, הוא היה נותן לך מחיר שיצדיק את כל העשר פעמים שהיית אצלו ©. היום כבר יש את הסינים, אז אין הרבה מה לעשות ©

אם בנאדם לוקח שמן זית ורוצה להדליק איתו חבית שמן שמכילה בתוכה כ- 40 ליטר; ליטר שמן זית עולה 50 שקלים – משמע ש- 40 ליטר יעלה 2000 שקל, האם כאן לא יעבור האדם על איסור 'בל תשחית'!?

אומר ר' שמואל הלר – ואם יש חשש על הבגדים, הלא יחוש גם על השמן הרב שנשרף שהוא יותר חמור מבגדים, שגם למערכה למזבח לא היו כורתים עצי זית שלא ימעטו השמן בארץ ישראל כדאיתא במסכת תמיד. אלא ודאי כל מה שעושים לכבודו שכרו הרבה מאוד, וחוששני מעונש מי שמערער על זה.

ומעיד אני באמת, כי בילדותי שמעתי פה מרבני קשישאי רבני הספרדים, אשר אבותם ראו וספרו להם, כי הרב הקדוש רבי חיים בן עטר זיע"א היה פעם אחת בהילולא פה עיה"ק צפת ת"ו, וכשעלה למירון והגיע לתחנית ההר שעולים משם אל המקדש ירד מהחמור, והיה עולה על ידיו ועל רגליו, וכל הדרך היה גועה כבהמה וצועק, היכן אני השפל נכנס למקום אש להבת שלהבת, קודשא בריך הוא וכל פמליה של מעלה הכא, וכל נשמות הצדיקים שמה. ובעת הילולא היה שמח שמחה גדולה, והוא בעצמו שרף כמה בגדים יקרים לכבוד הרשב"י זיע"א, וגם הזקנים מהספרדים פה ידעו ושמעו.

כותב הבן איש חי {תורה לשמה, שאלה ת'} – והנה בזה תדע כי מנהג ישראל שהולכים בליל ל"ג בעומר למירון ושם מדליקים חתיכות בגדים חשובים לכבוד

דהכא משתכחן כלהו מסתכמין על ידי ועוד הרי ראיתי שהקב"ה וכל אלו צדיקי אמת שכאן נמצאים, כולם מסכימים על ידי דהא חמינא דכלהו חזאן בהאי הלולא דילי וכלהו זמינין בההוא עלמא בהילולא דילי זכאה חולקי שהרי ראיתי שכולם שמחים בזה השמחה שלי כולם מוזמנים בעולם ההוא בשמחה שלי אשרי חלקי ... דכל יומין דאקינא תאינא למחמי יומא דא ולא סליק בידי בר האינדא שכל הימים שעמדתי השתוקקתי לראות יום זה ולא עלה בידי חוץ מכעת דהא בעטרא דא מתעטר האי יומא שהרי בעטרה זו מתעטר היום הזה והשתא בעינא לגלאה מלין קמיה דקב"ה ועכשיו רצוני לגלות דברים לפני הקב"ה דהא כלהו מתעטרין ברישי שהרי כולם מתעטרים בראשי והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתיה כיומא אחרא והיה זה לא יתרחק להיכנס למקומו כיום אחר דהא כל יומא דא ברשותי קיימא שהרי כל היום הזה ברשותי עומד והשתא שרינא והשתא לגלאה מלין בגין דלא איעול בכסופא לעלמא דאתי ועכשיו מתחילני לגלות דברים כדי שלא אכנס בבושה לעולם הבא והא שרינא אימא והרי אני מתחיל לומר... ר' שמעון ישב ודרש – ור' אבא ישב לפניו וכתב ור' אלעזר בנו חזר על הדברים ... אמר רבי אבא: לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים עד דאשתכחו מלוי לא סיים רשב"י לומר 'חיים' עד שנשקטו דבריו ואנא כתבנא ואני כתבתי סברנא למכתב טפי ולא שמענא ולא זקיפנא רישא דנהורא הוה סגי ולא הוה יכלנא לאסתכלא חשבתי לכתוב עוד ולא שמעתי. הרמתי את הראש שהאור היה מרובה ולא הייתי יכול להסתכל עליו אדהכי אזדעזענא שמענא קלא דקארי ואמר תוך כך נודעושי שמעתי קול קורא ואומר {משלי ג} ארך ימים ושנות חיים וגו' שמענא קלא אחרא שמעתי קול אחר שאומר: {תהילים כא} חיים שאל ממך. כל ההוא יומא לא אפסיק אשא מן ביתא ולא הוה מאן דמטי לגביה דלא יכילו כל היום ההוא לא פסק אש מן הבית ולא היה מי שהגיע אליו שלא יכלו נהורא ואשא הוה בסוחרניה כל ההוא יומא אור ואש היה בסביבתו כל היום ההוא נפילנא על ארעא וגעניא נפילתי על הארץ ובכיתי בתר דאזיל אשא חמינא לבוצינא קדישא קדש הקדשים דאסתלק מן עלמא אתעטף שכיב על ימיניה ואנפוי חייכין אחרי שהלך האש ראיתי לנר הקדוש שנסתלק מן העולם נתעטף שוכב על ימינו ופניו מחייכים. קם רבי אלעזר בריה, ונטיל ידיו ונשיק לון, ואנא לחיכנא עפרא דתחות רגלוי. בעו בקשו חברייא למבככי, ולא יכילו למלא לדבר. שארו פתחו חברייא בבכיה, ורבי אלעזר בריה נפיל על פניו תלת זמנין, ולא יכיל למפתח פומיה. לבתר פתח ואמר, אבא אבא. תלת הון, חד אתחזרו. השתא תנוד חיותא תסתלק השכינה, צפראן נשמות הצדיקים ומלאכים טאסין משתקען בנוקבאן דימא רבא, וחברייא כלהו שתיין דמא.

קם רבי חייא על רגליו ואמר, עד השתא בוצינא קדישא מסתכל עלן. השתא לאו הוא עידן אלא לאשתדלא ביקריה בכבודו לקברו. קם רבי אלעזר ורבי אבא, נטלו ליה בטיקרא דסיקלא במושב נצרים. מאן חמא ערבוביא דחברייא ריבוי תלמידי חכמים, וכל ביתא הוה סליק היה עולה בו ריחין טובים. סליקו ביה בפורייה הרוציאוהו במטה, ולא אשתמש ביה ולא התעסקו עמו, אלא רבי אלעזר ורבי אבא.

אתו טריקין גיבורים, ומארי תריסין ובעלי מלחמה דכפר צפורי. וטרדאן בהו ורבו אתם בני מרוניא, צווחין בקטירין באגודה, דחשיבו דלא יתקבר תמן. בתר דנפק שיצאה פוריית המטה הוה סליק מרחפת באוירה, ואשא הוה להיט קמיה. שמעו קלא, צולו ואתו, ואתכשו להילולא דרבי שמעון {ישעיה נז} יבוא שלום ינוחו על משכבותם.

כד עאל נכנסו למערתא שמעו קלא במערתא, זה האיש מרעיש הארץ מרגזי ממלכות, כמה פטרין מקטרגים ברקיעא משתכחין בימא דין בגינך, דנא זהו רבי שמעון בן יוחאי, דמאריה משתבח ביה בכל יומא. זכאה חולקיה לעילא ותתא. כמה גניזין עלאין אצרות עליונים מסתמרון שמורים ליה, עליה אתמר {דניאל יב} ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין.

יוצא א"כ, שכל יום פטירתו של רשב"י הקדוש היה עם אש, ממילא מדליקים מדורות ביום פטירתו. זו א' מתוך עשרות סיבות, להדלקת המדורות ביום ל"ג בעומר.

מובא בחז"ל, שבמעמד הר סיני היו ז' קולות, ואלו הם: קול ה' על המים ... קול ה' בכח קול ה' בהדר: קול ה' שבר ארזים ... קול ה' חצב להבות אש ... קול ה' יחיל מדבר ... קול ה' יחולל אילות ויחשף יערות.

אומר ספר טעמי המנהגים, כל שבוע מימי הוא כנגד 'קול' א'; השבוע החמישי [הוא השבוע שחל בו יום ל"ג בעומר] הוא כנגד 'קול ה' חצב להבות אש' – ולכן עושים בו מדורה!

השבוע דיבר איתי יהודי שמתגורר במעלות תרשיחא וסיפר לי סיפור. אמר לי, שהתנהל דיון בשמים בין ל' בכסלו לג' בטבת; בא ל' בכסלו לפני הקב"ה ואמר: 'ריבוננו של עולם, לא יתכן ששנים ששכלו יהיה מלא ושנים ששכלו יהיה חסר – ולמה? כי בשנים שהוא יהיה חסר, אני לא יחול באותה שנה, כיון שאין לי בחודש וממילא לא ידליקו בי נר חנוכה. ואת הנר האחרון ידליקו בג' טבת – למה שלא תעשה את כסלו תמיד מלא, ואז ממילא ידליקו גם בי?!', בא ג' טבת וטען: "למה ששכלו יהיה תמיד מלא!?! – אם הוא יהיה מלא תמיד, לעולם לא ידליקו בי נר חנוכה. ריבוננו של עולם, תשאיר את המצב כפי שהוא!" – בא הקב"ה ועשה פשרה: "אתה רוצה בל' ואתה רוצה בג' – אחבר את שניכם ביחד, ובל"ג לעומר ידליקו את כל המדינה!" ©

הרשב"י זיע"א, אין לפקפק על זה, מאחר שהם מתכוונים לשם מצוה אין כאן חשש בל תשחית, ומנהג ישראל תורה הוא.

א"כ אפשר לשרוף בגדים – יש לנו אישור מהבן איש חי זיע"א!

נשאלת השאלה – ולמה שלא ישרפו אוטובוס במקום בגדים? ©

אבל אם בכל זאת רואים שהיו חכמים שורפים את הבגדים לכבודו של רשב"י, משמע שטמון בזה מאשה – והשאלה שנשאלת היא, מה טמון בזה?

כדי לבאר את הדברים, נצטרך ללמוד שתי גמרות:

אומרת הגמרא (מסכת ב"מ פד, ב) – כי הוה קא נחא נפשיה בעת מיתתו, אמר לה רבי אלעזר לדיביתו לאשתו, ידענא בדרבנן דרתיחי עלי יודע אני בחכמים שהם כועסים עלי (על שתפסתי גנבים ומסרתים למלכות, ובין אותם גנבים היו גם קרוביהם) ולא מיעסקי בי שפיר ולא יטפלו בי כראוי לאחר מיתתי. לכן, כשאמות אל תקברי אותי, אלא אוגנין בעיליתאי השכיבני בעליית ביתי ולא תידחליני מינאי ואל תפחדי ממני. א"ר שמואל בר נחמני: אישתעאי לי אימיה דרבי יונתן סיפרה לי אמו לי של רבי יונתן, דאישתעאי לה דביתוהו שסיפרה לה אשתו דרבי אלעזר ברבי שמעון כך: "לתקופה של לא פחות מתמני סרי משמונה עשרה שנה, ולא טפי מעשרין ותרין שנין ולא יותר מעשרים ושתים שנה, אוגניתיא בעיליתא השכבתי אותו באותה עלייה. כי הוה סליקנא כשהייתי עולה לעלייה, מעינא ליה במזייה הייתי מעיינת בשערו כי הוה משתמטא ביניתא מיניה כשהייתה נשמטת שערה ממנו, הוה אתי דמא היה מופיע דם במקומה. יומא חד חזאי ריחשא דקא נפיק מאוניה יום אחד ראיתי תולעת יוצאת מאוזנו. חלש דעתאי דאגתי, שמא מעתה יסריח וירקוב גופו. איתחזי לי בחלמא הוא נראה לי בחלום. אמר לי – לא מידי הוא אין זה כלום, כלומר, אין לך סיבה לדאוג מאותה תולעת; זה רק עונש למעשה שאירע לי, והוא: יומא חד, שמעי בזילותא דצורבא מרבנן שמעתי זלזול באחד מצעירי החכמים, ולא מחאי דכבעי לי – ולא מחיתי על כבודו כמו שהייתי צריך".

כי הוה אתו בי תרי לדינא כשהיו באים שנים לדין, הוה קיימי אבבא היו עומדים ליד שער ביתו. אמר מר מילתיה ומר מילתיה זה אמר את טענתו, וזה אמר את טענתו. נפיק קלא מעיליתיה ואמר היה קול יוצא מהעלייה ואומר, "איש פלוני אתה חייב"; "איש פלוני אתה זכאי". יומא חד הוה קא מינציא דביתוהו בהדי שבבתא נתקוטטה אשתו של רבי אלעזר ברבי שמעון עם שכנתה. אמרה לה השכנה: "תהא אשה זו (אשת ר' אלעזר) כבעלה, שלא ניתן לקבורה! כשנתפרסם הדבר אמרי רבנן: 'להשהות את רבי אלעזר בלא קבורה כולי האי כל כך, עד שנודע לבריה שאינו חי ולא נקבר, ואי לא אורח ארעא בודאי שאין זה דרך ארץ, אבין לו לכבודו של רבי אלעזר. וזכאי דאמרי יש אומרים שרבי שמעון בן יוחאי איש של רבי אלעזר איתחזאי להו בחלמא נראה להם בחלום. אמר להו לחכמים: "פרידה גוזל אחת יש לי בניכם ואי (ואין) אתם רוצים להביאה אצלי". אזול רבנן לאעסקי ביה הלכו החכמים להתעסק בקבורתו. לא שבקו בני עכבריא אבל לא הניחו להם בני העיר עכבריא, שהיתה סמוכה למקומו של רבי אלעזר לקברו, דכל שני דהוה ניים רבי אלעזר ברבי שמעון בעיליתיה משום שבכל אותן השנים שהיה רבי אלעזר ישן בעלייתו, לא סליק לא נכנסה חיה רעה למתייהו לעירם. יומא חד, מעלי יומא דכיפורי הוה היה ערב יום הכיפורים, הוה טרידי היו [אנשי עכבריא] טרודים בעיניהם. שדו רבנן שלחו החכמים לבני הכפר בירי, ואסקוה לערביה והם נטלו את מטתו, ואמטוהו למערתא דאבוה והביאוה למערת הקבורה רשיה היה קבור אביו רבי שמעון בר יוחאי. אשכחוה לעכנא דהדרא לה למערתא הם מצאו נחש שהקיף את המערה כעין גלגל, כך שזנבו היה סמוך לפיו. אמרו לה: "עכנא עכנא נחש נחש פתחי פיך הרחב זנבך מעל פיך כדי שיהא מקום להיכנס, ויכנס בן אצל אביו! פתח להו הנחש עבורם וקברו את רבי אלעזר ברבי שמעון."

גמרא נוספת, מספרת הגמרא (מסכת ב"מ פה, א) – איקלע רבי לאתריה דר' אלעזר בר' שמעון רבי הזדמן למקומו של ר' אלעזר לאחר פטירתו. א"ל רבי לאנשי המקום: האם יש בן לאותו צדיק? אמרו לו: יש לו בן וכל זונה שנשכרת בשנים מזומת יפיו שוכרתו בשמנה. אתייה הביאו רבי לפניו, אסמכינן ברבי ושמעון שיקרא בתואר רבי" (כדי שישים לבו על ת"ת, ויתמסר ללימודו במרץ), ואשלמיה ומסרו לו שמעון בן איסי בן לקוניא, אחות דאמיה אחות אמו, כדי ללמדו תורה. כל יומא הוה אמר היה אומר אותו הבן: לקרייתא אנא איזיל לעירי אני חפץ ללכת בחזרה [במקום להישאר ללמוד תורה כאן]. יום אחד אמר ליה ר' שמעון בן איסי: למה אתה מתלונן, הרי כאן חכים עבדו יתן יעשו אותך חכם, וגולתא דדהבא פיסו עלך ויפרסו עליך בגד של זהב לכבדך על חכמתך, ורבי קרו לך ויקראו לך רבי; ואת אמרת ואתה אומר אחר הכבוד הזה שעתידי להיות לך כאן לקרייתא אנא איזיל לעירי אני חפץ ללכת? אמר ליה הבן: מומי בשבועה עזובה דא הדבר עוזב [שהנחת דבר זה, ושוב לא אשאל ללכת] כי (כאשר) גדל אתא יתבי במתיבתא דרבי הוה בא וישב בישיבתו של רבי. שמעייה לקליה רבי שמע את קולו ואמר: הא קלא דמי דומה לקליה דר' אלעזר בר' שמעון. אמרו ליה לרבי: בריה (בנו) הוא. קרי עליה קרא עליו רבי אץ הפסוק (משלי יא-ל) פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם. פרי צדיק עץ חיים זה ר' יוסי בר' אלעזר בר' שמעון, שהוא בנו (פריו) של רבי אלעזר הצדיק ובזכות אביו הצדיק וזה להעשות עץ חיים, כלומר בעל תורה ולוקח נפשות חכם זה ר' שמעון בן איסי בן לקוניא שלימד את רבי יוסי תורה ובכך לקח את נפשו' שהרי הוא עתה בנו. כי נח נפשיה כאשר נפטר רבי יוסי בר' אלעזר, אמטוהו למערתא דאבוה הביאוהו למערת הקבורה של אביו, הוה הדרא לה עכנא למערתא היה נחש מקיף את המערה. אמר ליה לנחש: עכנא עכנא פתח פיך ויכנס בן אצל

אביו אכן הדברים לא השפיעו על הנחש, ולא פתחא להו ולא פתח להם, ונאלצו לקבור את ר' יוסי במקום אחר. כסבורים היו העם לומר שהטעם לכך משום שזה ר' אלעזר בר' שמעון, גדול מזה מר' יוסי בנו, שהרי ר' אלעזר הורשה להיקבר במערה עם אביו ר' שמעון, ואילו בנו לא הורשה בכך. יצתה בת קול ואמרה לא מפני שזה גדול מזה אלא זה היה בצער מערה וזה לא היה בצער מערה.

למדנו א"כ, שרשב"י ולבנו ר' אלעזר היתה מעלה שלאף א' אחר לא היה – צער המערה!

אומרת הגמרא (מסכת סוכה מה, ב) – א"ר ירמיה משום רשב"י: יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין לעתיד לבוא, על כל העבירות שנעשו מיום שנבראתי עד עתה שברוב זכויותי יכל אני לסבול מעשיהם ועוונותיהם ולפטורם מעונשם; ואילמלי אלעזר בני מצטרף עמי יכולות היו זכויות שניו לפטור את כולם מן הדין על עבירות שנעשו מיום שנברא העולם ועד עכשיו; ואילמלי יותם בן עוזיהו מלך יהודה מצטרף עמנו יכולים היינו לפטור את כל עוונות באי עולם מיום שנברא העולם עד סופו...

נשאלת השאלה – מה פירוש שהוא יכול לפטור את כל העולם מן דין? האם מצינו דבר כזה, שיבוא אדם ויגיד "ריבוננו של עולם, הכל עליי"?

אומר רש"י – לפטור. בזכותי אני סובל כל עונותיהם ופוטורן מן הדין.

כותב המהרש"א – בפרש"י לפטור בזכותי אני סובל כל עונותיהם כו'. והיינו שסובל עונותיהם ביסורין וצער שהיה לו ולבנו במערה.

ידועים דברי הגמרא (מסכת שבת לג, ב) – דיבתי רבי יהודה רבי יוסי ורבי שמעון ויטיב וישב יהודה בן גרים גביהו אצלם. פתח ר' יהודה ואמר: כמה נאים מעשיהן של אומה זו, תקנו שווקים תקנו גשרים תקנו מרחצאות. ר' יוסי שתק. נענה רשב"י ואמר: כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן; תקנו שווקין להושיב בהן זונות, מרחצאות לעדן בהן עצמן, גשרים ליטול מהן מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם בין מכיריו. ונשמעו הדברים למלכות. אמרו המלכות: יהודה שעילה יתעלה יעלה לגדולה, יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שגינה יהרג. כיון ששמע שנגזר דינו למוות, אזל הוא ובריה הלך הוא ובנו טשו בי מדרשא ונחבאו בבית המדרש. כל יומא הוה מייתי להו דביתוהו כל יום היתה מביאה להם אשתו ריפתא וכוזא דמאי לחם וקיתון מים וכרכי והיו אוכלים. כי תקיף גזירתא כאשר חזקה הגזירה, שהחלו הרומיים לחפש אחריהם ביתר שאת, א"ל לבריה אמר ר' שמעון לבנו: נשים דעתן קלה עליהן אין להם תקיפות הדעת; דילמא מצערי לה שמא יענו הרומיים אותה, ומגליא לן והיא תגלה להם את מקום מחבואנו. אזלו טשו במערתא הלכו ונחבאו במערה, איתרחיש ניסא נעשה נס; איברי להו חרובא ועינא דמאי נברא עבורם [במערה] עץ חרובים ומעין. והוה משלחי מנייהו והיו פושטים בגדיהם שלא יבלו במהרה, והוה יתבי עד צוארייהו בחלא והיו יושבים משוקעים עד צוואריהם בחול, משום צניעות ומפני שאסור לדבר דברי קדושה כנגד הערוה. כולי יומא גרסי כל היום למדו תורה. בעידן צלוי לבשו מיכסו ומצלו בזמן התפילה היו מתלבשים, מתכסים ומתפללים, והדר משלחי מנייהו ולאחר התפילה שוב היו פושטים בגדיהם כי היכי דלא ליבלו כדי שלא יבלו. איתבו תריסר שני במערתא כך ישבו י"ב שנים במערה. מקץ י"ב שנים אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא בא אליהו הנביא ועמד על פתח המערה אמר: מאן לודעיה מי יודיע לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזירתיה שמת הקיסר ובטלה הגזירה? שמעו זאת רשב"י ובנו נפקו יצאו מן המערה חזו אינשי דקא כרבי זורעי ראו אנשים חורשים זורעים את שדותיהם אמר עליהם רשב"י: מניחין חיי עולם מלימוד התורה ועוסקין בחיי שעה בפרנסתם! כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם להחריב עולמי יצאתם חיזרו למערתכם! הדור אזול איתבו תריסר ירחי שנתא חזרו למערה י"ב חודשים נוספים. מקץ שנה אמרי אמרו לעצמם: משפט רשעים בגיהנם י"ב חדש אולי כופר גם לנו אחר שישבנו במערה י"ב חודש יצתה בת קול ואמרה צאו ממערתכם. נפקו יצאו. ראו אנשים עוסקים במלאכתם, כאשר בראשונה כל היכא דהוה מחי ר' אלעזר כל מקום שהיה ר' אלעזר מכה במבטו הוה מסי היה מרפא ר"ש אמר לו בני די לעולם אני ואתה שנעסוק בתורה לבדה, הנח לשאר הבריות שיעסקו גם בפרנסתם. בהדי פניא דמעלי שבתא לפנות ערב בערב שבת חזו ההוא סבא ראו זקן אחד דהוה נקיש תרי מדאי אסא אוחזו שתי חבילות הדסים והיט בין השמשות ורץ (להגיע לביתו לפני שתיכנס השבת) סמוך לחשיכה, אמרו ליה שאלו אותו רשב"י ובנו: הני אלו חבילות ההדסים, למה לך? אמר להו ענה להם הזקן: לכבוד שבת כדי להתענג על ריחם בשבת. שוב שאלו: ותיסי לך בחד ומדוע לא תסתפק בחבילה אחת? ענה הזקן: חד חבילה אחת כנגד (שמות כ-כ) זכור וחד וחבילה אחת כנגד (דברים ה-ז) שמור. א"ל לבריה: חזי כמה חביבין מצות של ישראל! יטיב דעתייהו ונחה דעתם...

נשאלת השאלה – כשברח רשב"י עם בנו למערה, מה הוא לקח עמו?

התשובה היא שכלום. לא ציצית ולא תפילין ולא אוכל. לכאורה, הגיוני שאדם שבורח למערה, אוטומטי הוא לוקח איתו 30 קופסאות טונה עם ארגז פריכיות ©; הוא בורח למערה, ולא מודיע לאף א' איפה הוא.

שאלה נוספת שצריכה ביאור, בשביל מה הוא היה צריך להוריד את הבגדים?!

זו, דרך אגב, היתה הטעות של לוט. לוט הלך מהישיבה אל אברהם אבינו, מפני שאמר "אי אפשי" איני יכול. וטעה, כי אם היה ממשיך ללמוד בישיבה של הדוד אברהם אבינו היה מצליח כי "בראתי יצר הרע אבל בראתי לו תורה תבלין", גם אם המהפך לא היה ביום אחד, אז לאט לאט, כמו שאמרנו לעיל.

אם בחוקתי תלכו (כו, ג) -
באר רש"י: "ככול זה קיום המצוות, כשהוא אומר 'ואת מצוותי תשמרו', הרי קיום מצוות אמור, הא מה אני מקיים 'אם בחוקתי תלכו', שתהיו עמלים בתורה". לבחורי ישיבה קל יותר להיות עמלים בתורה, אבל עמל התורה מחויב בכל גיל ובכל מצב. גם בשעת "קביעות עיתים לתורה" אפשר לעמול, ולעשות את התורה עיקר והמלאכה טפל. בחיוב עיתים לתורה חייב כל יהודי!

ברותי! האדם צריך לעשות 'שטייגן'. זו תכליתו של היהודי בעולם. "שטייגן" פירושו עליה מתמדת, וכמאמר הכתוב: "אורח חיים למעלה למשכיל" (משלי טו, כד). תמיד להתקדם, לעבוד לפני ה', לקיי תורתו וגם ללמוד תורה - "שתהיו עמלים בתורה".

היצר הרע הקטן
שמעתי בשם רבי ירוחם ממיר זצ"ל שאמר כמה פעמים: "איני מפחד מיצר הרע גדול, הפחד שלי הוא מיצר הרע קטן", היינו, מול יצר הרע גדול המסית לחטוא - יותר קל להתמודד, אך יש מה לפחד מיצר הרע האומר לאדם 'להסתפק במועט' ברוחניות... יצר הרע קטן. מאותו יצר הרע הוא פחד מאוד.

אבי זצ"ל היה הולך לשמוע את שיחותיו של המשגיח מפונביץ' זצ"ל, והוא לקח אותי עימו, עוד בהיותי ילד קטן ממש. וחרוט בזכרוני לפני יותר מחמישים שנה כעלם צעיר, איך המשגיח קרא באזני התלמידים הזהיר והתריע שוב ושוב [בתרגום מאידיש לעברית]: "אם תחיו פשוט תשארו פשוטים". אם מסתפקים בחיי רוחניות פשוטים, נשארים אדם קטן כל החיים.

עוד שמעתי מהמשגיח זצ"ל שהיה אומר: הנה חז"ל אומרים: 'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו'. לאן שרוצה, לשם מובילים אותו!...

צמאון לדברי תורה
באחת השנים נאלצתי לשהות באנגליה בימי הקיץ.

בקיץ, רבים מאוד נוטעים שם להרים. היה זה לקראת יום השנה הראשון להסתלקותו של הסטייפלער זצ"ל. ראש ישיבת מיר היה סבור כי ראוי לערוך הספד בישיבה, ובקש מרבי זאב איידלמאן זצ"ל ששהה אז באנגליה, שיבא להספיד.

כיוון שנשארו בעיר תלמידים בודדים בלבד, ההספד היה בצורת שיחה. רבי זאב ועוד שכבעה בחורים, כמה מהרמ"ם והגאון רבי שרגא משה קלמנוב זצ"ל, ישבו סביב השולחן, ורבי וועלוול דיבר דברי הספד וסיפורים.

כאשר הזכיר את "השאיפות של הסטייפלער", סיפר, כי הסטייפלער השתתף בחונת אחיו רבי פייבל איידלמאן בחו"ל. כל שעת הסעודה ישב בצידי האולם עם גמרא ביד ולמד. לפתע הכריזו שהחתן עומד לומר דרשה בלימוד. הוא מיהר לכיוון המרוח כמעט בריצה, נעמד סמוך מאוד כדי לא להפסיד מילה (הוא לא שמע טוב ונאלץ לעמוד קרוב ממש). תשוקת הלמוד והצימאון הזה לדברי תורה שראיתי באותו לילה - נחרטו בזכרוני עשרות שנים.

עוד סיפר רבי וועלוול כי ביקר בבית הסטייפלער תקופה קצרה לאחר בואו לארץ הקודש, בנו, רבי חיים שליט"א, היה אז ילד קטן מאוד. הסטייפלער אמר אז לרבי וועלוול: "בא אראה לך איך אני מחנך את חיים שלי". מרן הסטייפלער ניגש לארון והוציא בידו סוכריה. קרא לילד: "חיים תגיד!" הילד החל להרצות בעל פה את כל שמות המסכתות שבש"ס לפי סדר, וכאשר הגיע ל"עוקצין" קפץ ונטל את הסוכריה מיידו...

אתם מבינים? אם בגיל שש יודעים ורוצים לדעת את כל שמות המסכתות, אתם כ"י יודעים גם מה שכתוב בהם...

ההשתוקקות היא חלק מרכזי בעליית האדם. הרצון הוא אבן בוחן לשלימות אמיתית בתורה.

בוער לו התוספות

המבט, ראוי שיהיה - לשאיפות גבוהות, לחיי תורה. הגדולים הללו, שהיו צמאים לתורה, היה זה מכיון שחשו את המתקנות שבתורה. גם דף גמרא אחד, אפשר לחזור עליו שוב ושוב, להבינו היטב, ולהרגיש מתקנות. חוזרים על מסכת משניות אחת - שוב ושוב, מבינים אותה וקונים אותה, ומתמלאים שבע ואושר. שמעתי עובדה, שאם אתם יודעים אותה - אין לי מה להוסיף, אך אם אינכם יודעים אותה - חובה לשמוע אותה.

בבריסק היה מלמד חשוב מאוד, שרבי חיים זצ"ל שלח את ילדיו ללמוד דוקא אצלו.

אותו מלמד, בשעת הלימוד לא הגביה את עיניו מהגמרא. למד ולימד בטוב טעם ובגישמאק מיוחד.

הגיע תקופה שהבולשביקים סגרו את תלמודי התורה, ונאלצו ללמוד במחבוא. יום אחד גילה שוטר את מקום המחבוא בו למדו הילדים עם אותו מלמד. נכנס למחסן, תפס ילד אחד, וניסה למשכו החוצה כדי לעצרו בגין לימוד תורה בציבור. למען ישמעו ויראו...

המלמד לא הבחין בתחילה, אבל כיוון שהיה בלגן - הגביה את עיניו, וראה שוטר מושך ילד. קם ממקומו בחימה שפוכה, מיהר לקראת השוטר, הכהו כמה מכות אגרופו וקרא לו: "חצוף, מנוול!..."

יש הרבה ראיות, אבל נאמר עתה ראייה אחת בלבד.

היה להם ממש נס. השוטר כנראה חשב שזה שד ממש, כי ברוסיה להכות שוטר זה סכנת עונש מוות מייד, והנה הוא מקבל מכות הגונות... השוטר פשוט איבד את הביטחון העצמי, יצא וברח מהמקום, והילדים מיהרו להתפזר.

למחרת שאל אותו רבי חיים: "תאמר לי, איך לא היה לך פחד? נכון, היה לך נס, אבל איך עשית זאת, כך להכות שוטר מכות נאמנות?".

השיב לו המלמד הצדיק: "כנראה שהרב לא שמע מה שהיה. היינו באמצע התוספות, הסברתי את התוספות, ממש באמצע, ובדיק או אותו שייגך נכנס פנימה. וכי הרב שמע כזאת חוצפה, להפריע באמצע התוספות!..."

כל מילה נוספת - מיותרת!

"אם בחוקתי תלכו - שתהיו עמלים בתורה".

דפקו ולא שמע

רצוני לספר מה ששמעתי מרבי זאב איידלמאן זצ"ל, עובדה מופלאה שאביו היה עד לה ונוכח שם בשעת מעשה. לימים סיפרתי את הדבר באזני רבי גדליה נדל זצ"ל, שהתבטא: "הסיפור אמת, כי כך באמת היתה מהותו של האיש".

רבי משה סוקולובסקי זצ"ל (רבו של מרן הגרא"ל שטיינימן זצ"ל) נשא אשה מהעיר בריסק והגיע לדור בה בצעירותו. ישב ולמד בשקידה גדולה. היה נסגר בחדר ויושב ולומד ברציפות.

יום אחד, רעייתו היתה צריכה אותו בדחיפות. לא היתה לה ברירה ודפקה על דלת חדרו, אך לא פתח. כיוון שהבינה כי נרדם או משהו כזה, דפקה חזק יותר, אך גם אז לא היתה תגובה. דפקה חזק יותר, ומשלא נענתה - נכנסה לפחד: "מי יודע מה קורה, הוא נעול ואין תגובה".

הזעיקה לשם מיד את אביה - חמיו, שהגיע אותה, ואמר שאין לה מה לדאוג. החל לדפוק גם הוא על הדלת, אך אין קול ואין עונה, גם הוא כבר החל להיבהל. מהחלון לא יכלו להיכנס, ולכן ניסו לדפוק עם פטיש מעץ ופטיש מברזל. כשגם זה לא הועיל - לא היתה עצה אחרת וקראו לפורץ.

רבי וועלוול איידלמאן הסביר לי: שלא תהיה לך טעות. הפורץ של אז לא היה כפורצים של היום שעושים איזה חכמה של סיבוב במנעול, ומקסימום שוברים משהו קטן בפנים ופותחים. לא ולא, הפורץ היה שובר את הדלת לחתיכות, ורק כאשר לא היתה ברירה מחמת סכנת נפשות, היו מזמינים פורץ.

כמובן, יחד עם הפורץ התכוונו לעזרה ראשונה, כיוון שההשערה היתה או שהוא מת, או שהוא במצב שאפשר עוד להצילו. הפורצים החלו במלאכתם, הכו וניסרו את העץ, ותוך זמן קצר נפער חור גדול בדלת העבה. כאשר היתה אפשרות להיכנס פנימה, מיד נכנסו אנשי ההצלה ואחריהם - חמיו, אשתו, ועוד, כשגם אביו של רבי וועלוול איידלמאן ביניהם.

והנה לתדהמת כולם, רבי משה זצ"ל יושב בשלווה ליד השולחן ולומד!

כאשר התמלא החדר באנשים, הגביה את ראשו, הביט סביבו כלא מאמין ושאל: "איך נכנסתם הלא הדלת היתה נעולה!?"

לא יאמן כי יסופר, אבל זו עובדה. כך שמעתי מעד ראייה. אני פוחד לספר תמיד את הסיפור כי לא יאמינו, אבל זה מעשה שהיה, ולכך התכוון רבי גדליה נדל שאמר: המעשה אמת כי כך הוא היה. כאשר הוא נכנס ללמוד סוגיא - כמו יצא מהעולם.

מפני מה זכה בנימין

אם אדם שואף באמת - הוא זוכה לעשות שטייגן. הסייעתא דשמיא שמקבלים בעקבות השאיפות בתורה ויראה - גדולה מאוד. בלשון הגמרא (זבחים נג, ב): "היה בנימין הצדיק מצטער עליה בכל יום לנטלה", ולכן זכה להיות אושפיזין לשכינה. אתה כל כך רוצה, תקבל: "ובים כתיפיו שכן". שפיכת שיריים ביסוד המזבח נעשית אך ורק בחלקו של בנימין.

אך יש לידיע, כאמרו, שהשאיפות צריכות להיות לגדלות אמיתית. לא להסתפק במועט.

לרכוש שאיפות

וכיצד מקבלים שאיפות?

שאיפה היא תוצאה. כיוון שיודעים את החשיבות של הדבר - שואפים איליו כראוי. כשמעריכים - שואפים.

יש לדעת יסוד חשוב. הערכה קובעת את שך המצוה. כפי הערך שמעריכים את המצוה - כך מקבלים שהר טוב עליה.

אם לא היינו מדברים כאן לאנשים מבוגרים, אלא לילדים צעירים, הייתי מדגים את הדבר בנוסח של חידה, וכך הייתי שואל את הילדים:

יש כלים וחפצים ישי להם מחירים שונים במקומות שונים. יש חפץ שכאן, בארץ ישראל, עולה מאה שקל ובחו"ל מחירו כפול ומכופל. אשאל אתכם: איך יכול להיות כזה דבר, שבמקום אחד שווה שקל, ובמקום אחר מלין דולר? תאמרו לי. התשובה היא: מצוה.

השווי של כל מצווה תלוי ועומד בגודל ההערכה שנותן לו האדם המקיימה. כפי שהוא מייקר את הדבר - כך הוא שווה. אם תניח תפילין מתוך רצון אדי, בשמחה גדולה ובשלהבת אש קודש: הנה, אני מקיים מצוות ה'! דאורייתא! איזו זכות יש לי, המצווה נשארת עימי לנצח נצחים! - המצווה הזו שווה אצלך כל חללי דעלמא, ואם כן - כך היא באמת שווה!

אותם בתים, אותן רצועות, אותן פרשיות, באותה כשרות ממש - אם אחר יניחם, אין להם את אותו שווי. תלוי איך עושים את המצווה. אם היא שווה אצלך שקל - היא באמת שווה שקל בלבד... וזהו גם השכר שתקבל בגינה... ראייה לדבר? יש הרבה ראיות, אבל נאמר עתה ראייה אחת בלבד.

ה"חזון איש" היה אדם חולה וחלש. תלמידו רבי חיים גריינימן [זצ"ל] אמר לי כי מה שהכירו אותו כאן בארץ הקודש כחלש וחולה, היה כבר טוב ויפה כגיבור לעומת כוחותיו בחו"ל, שם היה חלש כ"כ עד שפעמים רבות בשמו"ע הצליח לעמוד רק בג' ראשונות ובג' אחרונות או רק בברכת אבות.

באותם ימים, אבי ז"ל היה בעל תפילה במנין של החזון"א, כאבל על אימו שהסתלקה חצי שנה לפני פטירתו של החזון איש.

המנהג היה בותיקין, כי 'בעל התפילה' לא החל במזמור שיר חנוכה הבית' כל עוד החזון איש לא נכנס. המתינו לו.

שחרית החלו חצי שעה לפני הנץ החמה, ואם ה'חזון איש', מחמת חולשתו, נכנס להתפלל עשרים דקות לפני הנץ החמה – החזון התחיל אז את התפילה.

אתם מבינים לבד, כי כאשר הוא נכנס מאוחר, חלק מהמתפללים כבר החלו את התפילה, וזו נהיו חילוקי דעות, חלקם סברו כי כיון שאיחר אין למהר בשביל להספיק את הנץ החמה – לא חטפים, ואחרים סברו כי יש להזדרז. ובמציבים כאלו – לא קל לחזן, כי לאחר שהחלו להתפלל אין אפשרות לדבר והחזן עומד בין הפטיש לסדן. אחד דופק לו – שימהר, אחר – מראה לו על השעון נו, נו, שימהר! ואחרים – מראים באצבע שאין למהר בשום אופן! הכעס גובר "נו, או, נו, או..." אבי החליט לגבי הפעם הבאה: הם יאמרו לי דעות? אני אשאל את החזון איש עצמו. לאחר התפילה נכנס לחזרו ושאל: מה לעשות בכהאי גוונא?

אומר לכם עם הניגון של החזון איש: "אז מה אתה שואל, האם להתפלל מהר ולהספיק את הנץ החמה או להתפלל במתינות ולא להגיע להנץ? יש לדעת כי הנץ החמה זו מעלה בתפילה. מעלה גדולה. להתפלל מהר זה נישט געדאוונט –] לא להתפלל[. אם כן מה אתה שואל האם להתפלל עם הנץ החמה, ושתייה המעלה של תפילה בלא תפילה?... ראשית יש להתפלל, ותפילה במהירות אין זו תפילה. ה' יעזרונו שנהיה עמלים בתורה, יחד עם תפילה כצורתה לטוב לנו כל הימים.

(יחי ראובן)

השבת בע"ה קוראים בתורה, פרשת בחקתי. הפרשה הזאת מסיימת את חמש תורת כוהנים. חמש תורת כוהנים, זה הסיום, ובפרשה הזו יש מ"ט קללות.

אומרת הגמרא (מסכת מגילה לא, ב) - תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר עזרא תיקן להו לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת ושבתורה קודם ראש השנה.

מאי טעמא אמר אביי ואיתמא ריש לקיש כדי שתכלה השנה וקללותיה בשלמא בשבתורה איכא כדי שתכלה שנה וקללותיה אלא שבתורת כהנים אטו עצרת ראש השנה היא אין עצרת נמי ראש השנה היא דתנן ובעצרת על פירות האילן.

צריך לדעת, שבתקופתו של עזרא הסופר, שהיו מסיימים את התורה, אחת לשלוש שנים, היו מוציאים ספר תורה נפרד לקללות. יכלו להגיע לפרשת בחקתי, ולקרא פרשת וישב. גמרו לקרוא פרשת וישב, הוציאו עוד ספר תורה, קראו לפני ראש השנה, פרשת כי תבוא. הגיע חג שבועות, קראו פסוקים של הקללות, שנמצאים בתורת כוהנים. צריך לדעת, יש פסוקים בספק נחמיה, שבשנה אחת, הוציא נחמיה ספר תורה, בראש השנה, וקרא בראש השנה קללות, כדי להביא לעם ישראל פחד ומורא, מיום הדין.

הוא ראה שאנשים זכוכי דעת מיום הדין, אז הוא הלך והוציא ספר תורה וקרא את הקללות, בראש השנה.

כתוב שהם בכו בכיות נוראות, עד שהוא הלך וניחם אותם – (נחמיה ח, י) ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדנינו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעזכם עזרא הסופר תיקן להם שיקראו את הקללות, היו מוציאים ספר תורה מיוחד וקוראים בו את הקללות.

מאי טעמא? **כדי שתכלה שנה וקללותיה.** וממילא תחל שנה וברכותיה, כך אנו אומרים בפיוט **אחות קטנה**, לפני כניסה של ראש השנה.

השאלה שמתבקשת, מה זאת אומרת **שתכלה שנה וקללותיה?** בגלל שחג השבועות זה יום הדין, כי בעצרת נידונים על פירות האילן.

בחג הפסח נידונים על התבואה, אז למה גם כאן לא מוציאים ספר תורה? כותב השל"ה הקדוש, וכך מובא גם בשפת אמת – חג השבועות הוא יום דין של תורה. כמו שיש יום הדין בשמים, מי יחיה ומי ימות בקיצו ומי לא בקיצו, מי במים ומי באש – לגבי חיים גשמיים של האדם, ככה ישנו יום דין מיוחד, בחג השבועות, מי יחיה ומי ימות, בקיצו ושלא בקיצו, לגבי חיים רוחניים של האדם.

ישנם אנשים, שמגיעים לשיעור תורה בערב – זה מי יחיה. בשבילם זה חיים. ישנם אנשים, שמגיעים לשיעור תורה בערב – בשבילם, זה מי ימות. גוררים אותם לשיעור, ממש כמו שגוררים נפטרים. הם באים כבוה לשיעור, כי האישה אומרת לו – **אם לא תילך לשיעור, לא תקבל ארוחת ערב.**

יש שם אחד, שהוא חולם עליו בהקיץ, והוא רבי חנניא בן עקשיא. מאז שהוא ניכנס לשיעור, הוא אומר – **מתי יבוא הגואל, שישחרר אותי מבית האסורים הזה.**

לכן, מי יחיה ומי ימות, הכל לגבי החיים הרוחניים של האדם. רבותי, ישנם הרבה אנשים שלומדים גמרא, זה חיים אצלם! וישנם אנשים, שלומדים גמרא, בשבילם זה מוות! הם יושבים, הכל נראה להם שחור, שום דבר לא נראה להם בהיר מול העיניים.

לכן היסוד הגדול שאנחנו לומדים מכאן, אדם צריך שתהיה לו בחינה של מי יחיה ומי ימות, מי בקיצו ומי לא בקיצו, גם בחיים רוחניים של האדם.

הפסוק אומר: "אורך ימים בימינה, בשמאלה עושר וכבוד" (משלי ג, טז). ואמרו חז"ל (שבת סג, א) "למיימינין בה – אורך ימים איכא, וכל שכן עושר וכבוד. למשמאילים בה – עושר וכבוד איכא, אורך ימים [לעולם הבא] ליכא." ופירש"י "מיימינין בה – עוסקין לשמה, משמאילים בה – שלא לשמה".

מה הפשט, מדוע?

כי אם אתה מעריך אותה עד מאוד, ולכן אתה לומד אותה לשמה, באמת תקבל עולם הבא ונצח נצחים, כפי הערך וה'לשמה' שלך, אבל אם אתה לומד בשביל כבוד או כסף, היינו שאצלך ככה היא שווה, לא יותר, כך היא תהיה שווה לך לעניין השכר. זה התשלום שבאמת מגיע לך.

ה'טעם' וההשכר

יש לדעת, כי ברוחניות, עוד יותר מגשמיות, המושגים הם הקובעים את ערך המצווה. כפי המושג של האדם במצוה – כך הוא טועם בה, ובאותה מידה – מרויח מומתה שכן בעולם הזה ובעולם הבא. אותה מצוה יכולה להיות שוה פרוטה, ויכולה להיות שוה מיליארדים – אם רק יעריכנה במיליארדים!

החתם סופר זצ"ל היה אומר על דברי התנא באבות (א, ג) "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס" – "פרס" בלשון הש"ס הכוונה 'חצי'. אומרים לך חז"ל: אל תעבוד עבור חצי. נשאלת השאלה מי עובד בשביל חצי שכר? התשובה, אם תעריך את המצוה בחצי משווייה, נמצא אתה עובד בשביל חצי.

היהלום והמלפפונים

ידועים דברי שלמה המלך ע"ה, החכם מכל אדם, על התורה הקדושה: "יקרה היא מפנינים וכל חפצין לא ישוו בה" (משלי ג, טו). אם מעריכים בכך את התורה מקבלים תשוקה. חז"ל (סוטה ד, ב) ביארו את הפסוק ואמרו "יקרה היא מפנינים – מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים" היינו שתלמיד חכם יותר יקר מהיהלום הרוחני – הכהן גדול הנכנס לקדשי קדשים. שמעתי עובדה.

באנטורפן בימים ההם, היהלומים היו בשיא תפארתם. הממון היה הערך של האנשים והיקר. לא היתה בנמצא בת שתנשא לבן תורה מוחלט. והנה בת מהסמינר המקומי, התעקשה להינשא דוקא לבן תורה שעתידי לשבת ושלקוד על לימוד הגמרא. זה היה דבר יקר, וגם מעניין.

בסעודת ה'שבע ברכות' השתתפו רבים וטובים מתושבי העיר, ובראשם הרבנים, כמו רבי טוביה וייס שליט"א ועוד, שלצורך הסיפור לא אנקוב בשמותיהם.

תשמעו. בשעת הסעודה נאם שם מנהל הסמינר, הרב אורבך. בדרשתו שאל את השאלה הידועה, מדוע אין אפשרות לפרש כפשוטו: "יקרה היא מפנינים" – מיהלומים יקרים, מדוע להגיע עד לכהן גדול הנכנס לפני ולפנים!?

התשובה היא פשוטה בתכלית – כך אמר בשם רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל – אם יאמרו לאדם: 'תראה, היהלום הזה, יקר יותר מערימת המלפפונים העומדת בצד החדר', יצחקו עליו, שכן מה שיהלום יקר יותר ממלפפונים אין צורך לומר בכלל, זו שטות. כמו כן לענין התורה, אם נאמר שהתורה יקרה מיהלום, זה כמו לומר שהיא יקרה יותר מקילו מלפפונים, אם כן בוודאי הכוונה לפנינים אמיתיות. לא פנינים מהבורסה, אלא רוחניים – כהן גדול הנכנס לפני ולפנים! התורה יותר יקרה מהיהלום הזה.

באנטורפן לא היה מקובל סתם לשאול שאלות או הערות באמצע דרשה. אחרי הדרשה היה אפשר לשלוח הערה בכתב. רק כך. אך הנה הוא מבחין שרחש עובר בקהל... לא היו מסוגלים להיות בשקט, בעקבות האמרה "מזעזעת" הזו. הוא הפסיק את נאומו והתעניין: "אני רואה שמתרחש כאן דבר, האם יש למישהו הערה?"

"כן" השיב פלוני, יהודי נכבד מאוד ועשיר גדול. "בבקשה, תאמר מה יש לך להעיר".

"כנראה שהרב אויערבאך לא ראה מעולם יהלום אמיתי, גדול מאנטורפן, כי אם היה רואה – לא היה מתבטא כך: מלפפונים!..."

הרב אורבך הגיב: "שמע נא. אני ממש לא יודע מה לומר לך, האם רבי שלמה זלמן ראה כזה יהלום או לא, שמא כן ראה ואולי לא. אבל דבר אחד ברור לי, כי אתה את רבי שלמה זלמן לא הכרת מעולם. אם היית רואה אותו, לא היית אומר כך..."

נפלא מאוד.

ישב שם לידו ב'מזרח' אחד הרבנים ולחש לרב אורבך: "בבקשה ממך, תתנצל. דע לך היהודי הזה הוא מהתורמים הגדולים שלי לצדקה, וכפי הנראה בושה כיסתה כעת את פניו, ולפי מעמדו ביישת אותו ברבים".

הרב אורבך אמר לו: "אתה רב, אבל תפקידי באנטורפן ללמד השקפה לתלמידות. אם אני מתנצל, קלקלתי את החינוך שלי".

ובכל זאת, מפני כבודו של אותו רב, פנה הרב אורבך לשני רבנים נוספים שישבו במזרח ושאל: "וכי צריך אני להתנצל?" והם אמרו: "הוא צודק, אין לו מה להתנצל כלום!".

מעלות בתורה עם תפילה

כדי לזכות לשטייגן, להתעלות תמידית – זקוקים גם לעבודת התפילה. "שטייגן" הוא בכל הבחינות.

בחיי הרב ש"ך זצ"ל פורסם בכלולים מכתב שלו אודות התפילה, ושם נאמר בין הדברים כי מי שמזלזל בתפילה – גם התורה שלו אינה שווה. וזכורני שהסביר לשואלים שהמקור הוא מדברי המשנה "אם אין יראה אין תורה".

אספר לכם מעשה מה'חזון איש' זצ"ל, מעשה ששמעתי מאבי ז"ל. אציין כי מאבי לא שמעתי מילה אחת של גוזמא. והוא סיפר כך:

כמה יעברו וכמה יבראו - כמה לילדים שלנו יהיה טעם בלימוד התורה, כמה הם יהנו מלימוד התורה, כמה חשק יהיה להם בלימוד התורה - ילכו מרצון, או תצטרך לדחוף אותם ללמוד את התורה - כל זה מונח על כף המאזניים בחג השבועות. כך מובא בשל"ה הקדוש ובשפת אמת. יוצא, שהקללות האלה, שקוראים בפרשת בחוקתי כדי שתכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה. חג השבועות הוא יום דין, על מה? אומר השפת אמת - היסוד הוא, ליום דין, הקשור לחיים הרוחניים. אז מוציאים ספר תורה, וקוראים בו קללות, כדי שתכלה שנה וקללותיה. בקללות האלה, ישנם מ"ט קללות - 49 קללות, ובפרשת כי-תבוא יש כפול - צ"ח קללות. אם אתם רוצים לעשות את ההשוואה - מ"ט קללות, כנגד מ"ט שערי טומאה, 49 קללות, כנגד 49 ימים של הספירה, ישנם הרבה דברים שאפשר לקשר, למ"ט הקללות, אבל לא זה הנושא שלנו היום, לכן אנחנו לא רוצים להיכנס לנושא הזה בהרחבה

הפסוק של זכרתי את בריתי יעקוב, כותב שם רש"י, שהמקום היחידי בתורה, שכתוב יעקוב עם ו, הוא בפרשה הזאת. יעקוב מופיע בתנ"ך עם ו, עוד ארבע פעמים, בסכ"ה חמש פעמים: הראשון - (ויקרא כ"ו, מנ) וזכרתי את בריתי יעקוב... השני - (ירמיה ל, יח) הנני שב שבות אהלי יעקוב ומשכנותי ארחם... השלישי - (ירמיה לג, כו) גם זרע יעקוב ודוד עבדי... הרביעי - (ירמיה מו, כז) ושב יעקוב ושקט... החמישי - (ירמיה נא, יט) לא כאלה חלק יעקוב... ארבע פעמים בספר ירמיה, מופיע יעקוב מלא, ואחד בתורה, בפרשת בחוקתי. אליו הנביא, כתוב בתנ"ך חמש פעמים, בכתוב חסר אליה - ארבע פעמים מופיע בתחילת מלכים ב' פרק א'.

המקום האחרון שמופיע אליו חסר, זה הפסוק האחד לפני אחרון בתנ"ך, בנבואת מלאכי, שאנחנו קוראים את זה בשבת הגדול - (מלאכי ג, כג) הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא. הפסוק האחרון בתנ"ך, וארבע פעמים לגבי אליה עקרון, שנקרא בשם זבוב. אומר רש"י, למה מופיע חמש פעמים אליו חסר ולמה חמש פעמים יעקוב מלא?

אומר רש"י - וזכרתי את בריתי יעקוב. בחמשה מקומות נכתב מלא, ואליו חסר בחמשה מקומות, יעקוב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיבוא ויבשר גאולת בניו.

דברי רש"י בפרשת השבוע, המקור לזה זה מדרש חסרות ויתרות. כל אחד שקורא את הרש"י הזה, שואל את עצמו - מה הולך כאן? ממי אתה לוקח ערבון?

מישהו אומר לך - תן לי 50000 דולר, אתה אומר לו - לא מכיר אותך! איך אני אתן לך סכום כזה? מכירים את הסיפור על אחד שנכנס לבנק, אומר לפקיד - תן לי 5000 דולר.

אומר לו הפקיד - אני לא מכיר אותך, איך אתן לך? אומר לו - העולם הזה עולם משוגע! איפה שגרתי לפני שנתיים, לא נתנו לי, כי אמרו לי - כולם מכירים אותך, אף אחד לא נתן.

אני בא לפה, אומרים לי - אף אחד לא מכיר אותך. אז תחליטו! על מה אתה לוקח ערבון? מישהו בא, ומבקש ממך 5000 דולר, אתה אומר לו - או שתביא לי ערבים, או שתביא לי ערבון.

יעקב אבינו צריך לקחת ערבון מאליהו הנביא! למה, יש חשש שאליהו הנביא לא יבוא לגאול? אומר יעקב אבינו - צריך לקחת ערבון!

אז למה חמש פעמים יש חמש גאולות? יש רק גאולה אחת, אז קח ערבון אחד! אם אתה לוקח ערבון, למה ו? תיקח מאליהו את האות ל, יקראו לו ליהו, למה דוק את האות ו?

את זה שואל הס"ז, מביא את זה השפתי חכמים. הוא אומר, שכל אות אחרת, שאתה מוריד מאליהו, זה משנה את המשמעות.

האות היחידה שאם אתה לוקח ממנו, וזה לא משנה את המשמעות, זאת האות ו.

אבל למה חמש פעמים?? כדי להבין מה מונח כאן, מה היסוד של החמש, בואו נראה, מה כתוב: מביא השפתי חכמים את הרא"ם (ר' אליהו מזרחי) - ושמה היה זה, כאילו נשבע בחמישה חמשי תורה, שיבוא ויגאל אותם.

למה הוא לקח ממנו חמש וויים? כי הוא נשבע בחמישה חמשי תורה. שואל המהר"ל (בגור אריה) - אני לא מבין, אם הוא לוקח ערבון, למה צריך שבועה? לקחת ערבון, אתה לא צריך שבועה, נשבעת, אתה לא צריך ערבון. תחילתו, או ערבון או שבועה?

בא המהר"ל (בגור אריה), ואומר רעיון נפלא - ערבון, זה לא דוקא לקחת ממישהו שעון זהב או טבעת יהלום, גם תקיעת כף, נקראת בפסוק בשם ערבון. איפה זה מופיע?

בספר משלי (ו, א) בני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך אם ערבת - מלשון ערבות תקעת לזר כפיך - תקעת לו תקיעת כף, נתת לו יד. ממשיך המהר"ל - ויש חמישה אצבעות בכף היד, לכך נטל, בחמישה מקומות, את ה - ו של אליהו, כאילו נטל כפו, שהוא חמש אצבעות והם אצל יעקב. והאצבע דומה לאות ו, לפיכך לקח את ה - ו מאליהו.

אומר המהר"ל דבר נפלא. הוא כביכול לקח מאליהו תקיעת כף. ותקיעת כף, נקרא ע"י שלמה המלך, בשם ערבון, ובתקיעת כף יש חמש אצבעות, אז הוא לקח חמש פעמים ו, כיון שהאצבע דומה ל - ו, לכן לקח חמש וויים מאליהו, כי אז "כף של אליהו", תבוא לגאול את ישראל.

המהר"ל ממשיך בהרחבה גדולה, למה צריך לקחת ערבון מאליהו. למה יש חשש שאליהו לא יבוא, תסתכלו במהר"ל, בגור אריה, דברים נפלאים. בא השל"ה הקדוש, בפרשת בא, ואומר דבר נפלא, למה הוא לקח חמש פעמים ו.

נאמר ברש"י, בסוף פרשת בשלח - כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדר דר - נשבע הקב"ה, שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו, וכשימחה שמו, יהיה השם שלם והכסא שלם

תהילים (קלב, יג) כי בחר ה' בציון אוה למושב לו - מתי הקב"ה ישב על הכיסא? שימחה שמו של עמלק, אז יהיה אוה - האלף יחזור לכיסא, ואז במקום כס, יהיה כיסא והאותיות ו-ה, יחזור לשם ה', כי כתוב כי יד על כס יה, יש רק י-ה, אז ברגע שימחה שמו של עמלק, אז יחזור לשם ה' האותיות ו-ה, ואז יהיה שם ה' שלם.

אומר השל"ה הקדוש - עפ"י זה תבין טוב מאוד, רצה יעקב אבינו ערבון מאליהו הנביא, שלא רק יבוא לבשר על הגאולה, אלא גם ישמיד את עמלק מן העולם. ע"י זה שימנו מלך, והמלך ישמיד את עמלק, ואז יבנה בית המקדש.

אם אתה תבוא, וע"י זה שאתה תשמיד את עמלק, מה תהיה התוצאה? אז הקב"ה, יהיה לו בחזרה את השם שלו, מה הערבון? ה' פעמים ו.

ה' פעמים ו זה - זה, ואם זה זה זה זה מצטרף ל - יה, אז יהיה שמו של הקב"ה שלם, איך יהיה שלם? ע"י זה, שיוסיפו לו ו-ה, לכן הוא לקח ה' פעמים ו, שזה האותיות וה, שמצטרף אל הכיסא.

אם ככה, יש לנו גם את ה - וה של הקללות - מתחילים ב - ואם לא תשמעו לי ומסתיים ביד משה, מתי זה יהיה זה? מתי בא עמלק? (שמות יז, ח) ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים למה?

שרפו ידיהם מן התורה. ברגע שאין - בחקתי תלכו להיות עמלים בתורה, מגיעים הקללות. עמלק זה הקללות שבא להילחם ב - רפו ידיהם מן התורה. עם יש רפיון מלימוד התורה מגיע עמלק. מה גורם עמלק?

עמלק גורם לכך, שאין זה לשמו של הקב"ה. לכן הקללות מתחילות ב-ו ומסתיימות ב-ה, כי זה ה - וה שחסר לשמו של הקב"ה וזה מה שעושה עמלק. ברגע שאתה משמיד את עמלק, חוסר בחזרה ה - וה, לשמו של הקב"ה. עד כאן, דברי השל"ה הקדוש.

כאן, דברי השל"ה הקדוש. (ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

סיום הסדרה את שבתותי תשמורו ומתחילתם את בחוקתי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם ונ"ל משום דאיתא בשבת (דף ק"ח) כל השומר שבת כהלכתו נמחלו לו כל עונותיו ואיתא בגמרא דתענית כשאין הגשמים יורדין נמחלין עונותיהם והא"ש את שבתותי תשמורו ואמחול לכם עונותיכם ונתתי גשמיכם בעתם ודוק:

בדרך אחר נראה לתרץ דאיתא בברכות (דף ל"ה ע"ב) ודו"ק: כתיב השמים וכתוב והארץ ומשני כאן קודם לימוד כאן לאחר לימוד והמפורשים מתרצים כך מנח התורה נודע דכ"ע דילי דאל"כ למה צריכין אנו ללמוד הלא העולם שלנו, הבע"ט כתב אם בחוקתי תלכו ונתתי ר"ת אבות דמכח האבות נודע דכ"ע של הקב"ה שהרי הבטיח הקב"ה הארץ לאברהם וכשבא לקבור את שרה לא מצא אלא בדמים וכן ביצחק וכן ביעקב נמצא מנח האבות נודע שכל העולם של הקב"ה, איתא בגמ' שאל האי מינא לר"א אם אלקיכם שומר

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמורו ועשיתם אתם: (כו), א עוד יש לפרש דהנה המפורשים הקשו הא שכן מצוה בהאי עלמא ליכא ותירצו שכן עבד המצוה גופא ליכא אבל שכן טרחו שטרך עצמו עבד המצוה איכא ע"ד הולך ואינו עושה שכן הליכה בידו אעפ"י שאינו עושה מ"מ כיון שטרך עצמו והלך שכן הליכה בידו ולפ"ז טוב סחרה מכל סחורה כי אם אחד הלך לשוק ולא עסק במו"מ אין לו כלום אבל זה שהלך לבהמ"ד אעפ"י שאינו עושה שכן הליכה בידו והיינו פי הפסוק שאמר דהע"ה חשבת דרכי פי מו"מ שלי ואשיבה רגלי אל עדותיך כי טוב סחרה מכל סחורה כנ"ל ונבוא אל הממוון אם בחוקתי תלכו פי שתהיו עמלים בה ותטרחו אתכם בשביל התורה עבור זה ונתתי גשמיכם בעתם אבל לא עבור גוף המצוה כי שכן מצוה בהאי עלמא ליכא כנ"ל: (חתם סופר)

(מדרש יונתן)

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת בחקתי תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 433

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

"בברכה שלמה ונאמר אמן"

בעקבות יומא דהלולא של התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי שחל השבוע, חושבני שאין כמו דברי רשב"י עצמם בזהר הקדוש, כדי להגדיר את מעלת וחשיבות אמן על הברכה. הבה ונלמד אותם יחדיו:

"כל ברכה דאתיבו עליה אמן, דא איהו בקיומא פדקא יאות!" (זוה"ק ח"ג רעא, א), ובתרגום ללשון הקדש: **"כל ברכה שהשיבו עליה 'אמן' זוהי ברכה מקימת בשלמות הראויה!"**

נשים לב היטב - עניית אמן אינה רק 'תוספת' כדי לאמת את השבח והבקשה הנאמרים בברכה ולהאמין בהם, אלא היא חלק בלתי נפרד מהברכה עצמה. הברכה והאמן הן פשוני חלקי 'פאזל' המשלימים זה את זה, ותלויים זה בזה. שכן המברך לבדו אינו יכול לענות אמן על ברכת עצמו, וגם העונה צריך לשמע ברכה מפי חברו ואז להשלימה באמירה החשובה והמקדשת: "אמן"! וכבר דרשו ברמז על הנאמר בברכת המזון: "בברכה שלמה ונאמר אמן" - כדי שהברכה תהיה 'שלמה', יש לדאג שיענו עליה 'אמן'.

חשוב במיוחד לשים לב למסקנה העולה מדברי הזהר הקדוש שחייב האמן מוטל בעצם גם על המברך, כדי שברכתו תהיה משלמת. מסקנה זאת מזכירה לי ספור מדהים שארע לי עם הגאון רבי אליעזר בן דוד זצ"ל, ראש מוסדות 'אור האמת' באלעד. נפגשתי איתו והוא ספר לי כמשיח לפי תמוך כי מעולם לא הוציא ברכה מפיו מבלי שהיה מי שיענה אחרי אמן. גם כשהצרו לברך באמצע הלילה, היה מתקשר לאחד מתלמידיו הרבים בחוץ לארץ, במקומות שטרם ירד עליהם הלילה, ואומר את הברכה באזניו. התפעלתי מהעבדה שהוא לא חשב שהוא נהג בכך בהנהגה מיוחדת. אדרבה, בענות חן הוא אמר לי בפליאה: "וכי איך יכולתי לנהג אחרת?! כיצד אוכל שלא להודות לה' בשלמות, בעוד הוא מיטיב עמי בשלמות?!"

ובכן, מה מתאים יותר מלהתחיל את היום בברכות השחר באופן משלם, בחברותא ובאמירת אמן, וכך נזפה ליום משלם ומצלח - אמן!

**בקריאת 'ונרוממה שמו יחדו',
שבת שלום ומברך.**

א' תרצ"א מכתובתו

ה'אפו עזרא' פרש את קולת ו'השמדתי את במתיכם" פך: "ולא יהיה לכם מקום לזעק ולהתפלל להושע מהרעב, כי אשמיד במותיכם - מקום הזבחים".

הוסיף ובאר המשגיח רבי גדליה אייזמן: אם נתבונן נסיק כי קללה זו היא הקשה מפל הקללות, שאלמלא היה נמנע מישראל להתפלל, היו הם יכולים לבטל את הגזרות בכח התפלה. והוסיף ואמר: גם כיום לעתים מוצא האדם את עצמו נענש בקללה זו, בכך שגולקחים ממנו הטעם ו'ה'רגש' בתפלה (גדולי מוסר' אלול עמ' קפג).

'אמן ואמן' לקרוב הגאולה

"וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר והארץ אזכר" (כו מג) רש"י פרש שפסוק זה הוא אחד מחמשה מקומות בתנ"ך ששמו של 'יעקוב' מופיע בכתוב מלא - בוא"ו - שכנגדם יש חמשה מקומות ששמו של 'אלהיה' נכתב חסר - 'אלהיה'. זאת לפי שלקח יעקוב את שמו של אלהיה כערבון לקח שיבא ויבשר לישראל על הגאולה.

הרמ"ע מפאנו (עשרה מאמרות מאמר חקור דין ב טו) מביא שראוי שיברך האדם ברכותיו בפני שנים שיענו אחריו אמן, שכן כתוב (תהלים פט ג): "ברוך ה' לעולם אמן ואמן", כלומר: שכל ברכה תשלם באמצעות שנים העונים אמן (ראה 'מחצית השקל' או"ח ו ט שהביא הנהגה זו בשמו). כרמז להנהגה זו הוסיף והביא הרמ"ע את העבדה שהשם "יעקוב" [מלא בוא"ו] הוא בגימטריה 'אמן ואמן'.

רבי צבי הירש מייזליש, מרבני שיקגו, באר רמז זה פך:

ה'חתם סופר' בפרשתנו כותב שבמשך הגלות שמו של 'יעקוב' נכתב חסר, ולעיתים לבא יכתב בכתוב מלא. והנה, בכך שאדם מקפיד ששנים יענו אחריו אמן, הרי יש בכך רמז לשם 'יעקוב', שהוא כאמור בגימטריה 'אמן ואמן', ונמצא שכפיכך הם מתפללים בכך שיחיש הקדוש ברוך הוא את הגאולה השלמה, שאז יכתב שמו של יעקוב מלא (תורת משה; אגרא דצב"י [על אגרא דפרקא] רמז נט את א).

לעובד ה' יש פנאי לכל

"ופניתי אליכם והפריתי אתכם והרביתי אתכם והקימתי את בריתי אתכם" (כו ט)

ה'חדושי הרי"ם' דרש את המלים "ופניתי אליכם" כהבטחה לכל עובד ה' שיהיה לו פנאי לעסק בכל דבר הנצרך לו. כסיוע לדבריו הביא רבי שמאי גיזבורג את דברי הברייתא (ברכות לב ב): "חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת [לפני כל תפלה], ומתפללין שעה אחת, וחוזרין ושוהין שעה אחת [אחר התפלה]". על כך תמהו חכמים: לאחר שאותם חסידים שהו שלוש שעות לכל אחת משלוש התפלות, מהיכן היה להם זמן לחזור על המודם ולעסק בפרנסתם? והשיבו: "מתוך שחסידים היו תורתן משתמרת ומלאכתם מתברכת". הנה לנו כי אף שהחסידים הקדישו תשע שעות ביום לתפלה, סיעו בידם משמים כי יספיק להם הזמן שנותר לזכר את המודם ולהרויח כדי פרנסתם ('שים שרפי קדש' ח"ד נא; אמרי שמאי).

תחית המתים בקומה זקופה

"אני ה' אלמיהם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מהית להם עבדים ואשבר מטת עליכם ואולף אתכם קוממיות" (כו יג)

רש"י פרש ש"קוממיות" משמעותה - 'בקומה זקופה'. על פי זאת פרש ה'חתם סופר' את בקשתנו מדי יום בתפלת שחרית, 'ותוליכנו מהרה קוממיות לארצנו':

חכמים אמרו (כתבות קיא א) שתחית המתים תתרחש רק בארץ ישראל, ועל פן לפני תחית המתים גיעו הראויים לתחיה מקברם שבחוץ לארץ דרך מחלות, כאשר הצדיקים הגמורים שביניהם ילכו דרך המחלות בקומה זקופה, ואלו אלו שאינם צדיקים גמורים עצמותיהם תתגלגלנה עד לארץ ישראל ושם הם יקומו לתחית המתים. על פן מבקשים אנו 'ותוליכנו קוממיות לארצנו' - בקומה זקופה ולא בגלגול עצמות (בן יהו"ע' כתבות קיא א).

אבדן היכלת להתפלל - הקשה שבקללות

"ואכלתם בשר בניכם ובשר בנותיכם האכלו; והשמדתי את בנותיכם..." (כו כט-ל)

תפלה תמימה שפתחה שערים

הלחץ של הרשויות התגבר בפרט לאחר האסון הנורא שהתרחש בל"ג בעומר אשתמך, שבו נספו ארבעים וחמשה יהודים קדושים וטהורים כתוצאה ישירה מהדחק הגדול והצפיפות ששררו במקום.

לאחר האסון הקשיחו הרשויות עוד יותר את הנהלים. מפעם לפעם, כאשר התקרב יום מיוחד, שעלה חשש שתגרם בו צפיפות יתר, הודיעו הרשויות במפתיע כי שערי מירון סגורים לכניסת מתפללים.

גם הפעם, לקראת ז' באדר - יום שבו רגילים המונים מבית ישראל לעלות לציונו של רשב"י - הודיעו הרשויות על סגירת הציון למתפללים. משפחת כ. לא הייתה מעדכנת בעבדה זו, וכמאמר הפתגם הידוע: "כנגדל הצפיה גדל האכזבה", הם התקשו עד מאד לעכל את העבדה.

בלית ברירה סב הרב כ. על עקבותיו. הוא חנה בצד הדרך והחל לשקל את צעדיו, האם להמשיך ולנסע להתפלל בצפת או שפא לחנות בחניון סמוך ולהסתובב עם הילדים רגלית במעלה ההר בואכה ציון הרשב"י...

אלא שאם הוא חשב להרים ידים, ילדיו לא היו מוכנים לכך בשום פנים ואופן; "אבא", הפתיע אותו מאחור קולו הדקיק של שמוליק בן השש, "הרי תמיד אתה אומר לנו שתפלה עוזרת בכל מצב, ועכשו אנחנו מתאשים עוד לפני שהתפללנו?!"

"נכון, איך לא חשבנו על כך?!" התפלאו כלם, ובאותו רגע בקעה התפלה מפי כל הילדים. איש איש בשפתו, בקשו בלשונם התמימה והילדותית בקשה פשוטה: שהשער של מירון יפתח בפניהם, והם יוכלו לעלות ולהתפלל על קברו של רשב"י.

התפלה התמימה ארכה דקות בודדות בלבד. ומיד עם סיומה, כשכל הנוסעים ברכב חזורים באמונה תמימה, פתח האב בנסיעה מהירה לעבר השער. גם הפעם השער היה סגור, אלא שהאב התעלם והחל לנסע לעברו באטיות. השוטר היה אותו שוטר שעמד שם קודם. אלא שלמרבה הפלא, הפעם הספיק לו מבט קצר לעבר הילדים היושבים ברכב, כדי לפתח בפניהם את השער, ללא אמר ודברים.

כו, באותו בקר היו הם מבין היחידים שהצליחו להכנס ולהשתטח על ציונו של רשב"י הקדוש, וכל זאת מכחה של תפלה תמימה.

כאשר סוף סוף החל הרכב לטפס בכביש המתפתל בואכה מירון, ההתרגשות נכרה ביושביו. הגדולים מבין הילדים זמזמו במרץ את השיר המפורסם: "לכבוד התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי...". שיר שהכירו היטב מהשתתפותם בשנים עברו במעמד ההדלקה במירון. בשנתיים האחרונות, עקב מגבלות הקורונה, לא עלה בידם להשתתף במעמד גדול ונשגב זה, ועתה הייתה ההתרגשות גדולה בהתאם.

הרכב התקדם עוד במעלה הכביש. משפחת כ. הגיעה לכפר המפורסמת בכניסה לשוב מירון. הרכב פנה שמאלה בטבעיות, ולפתע נעצר בחריקה...

"מה קרה?" נפלטתה הקריאה מפי כלם, והתשובה נגלתה לעיניהם מיד; השער הצהב המפורסם בכניסה לשוב מירון היה סגור. בפתח עמד שוטר בעל מבע פנים אטום, שהחווה להם ביזו לשוב על עקבותיהם.

הרב כ. התמהמה מלשוב על עקבותיו, כביכול לא הבין את שרמז לו השוטר. הוא התקדם עוד מעט לעבר השער, ונבלם בחסר סבלנות.

"מה, אתה לא מבין רמזים?!" קרא לעברו השוטר בחסר סבלנות, "קבר הרשב"י סגור היום לכניסת רכבים, תמשיך הלאה, מה לא ברור כאן?!"

כן. הציון היה סגור לכניסת רכבים. לרב כ. ארכו כמה שניות לעכל את דברי השוטר. הוא נסה להתענין לפשר הסגירה הפתאומית, אך נתקל בתגובה אטומה וקצרת רוח. משכף, עבר להשתמש בנשק הרגש... הוא נסה לדבר על לב השוטר, הצביע לעבר הילדים

שהיו אחוזי הלים, נסה להסביר לו היכן ומתי התחילו הבקר את מסעם, ועד כמה צפו הילדים לנסיעה הזו. אלא שכפי הנראה הוא לא היה הראשון שנסה לדבר על לבו הבקר, ותגובתו החוזרת והנקשה של השוטר הייתה בהתאם...

בלית ברירה נאלץ האב לאכזב את ילדיו ולספר להם כי יהיה עליהם לותר על הבקור במירון.

אמנם הם לא ידעו על כך מראש, אך בשנתיים האחרונות סגירת הציון במירון קרתה לא מעט. עוד לפני האסון הטרגי בל"ג בעומר האחרון, הספיקו שערי הציון להנעל עוד כמה וכמה פעמים, בכל עת שהרשויות חששו מהדבקה המונית מפאת ארוץ צפוף מתכנן.

את הנסיעה הזו תכננו ילדי משפחת כ. במשך זמן רב. משפחת כ. שיכת לקהלה חסידית מכרת שקבעה לה משכן באחת מערי הדרום, ולנסיעה הזו הם זכו לאחר שעמדו בהצלחה במבצע חזק שנמשך במשך חדש שלם, והשתתפו בו כל ילדי המשפחה, כשהפרס הגדול שהבטח להם היה נסיעה משתפת לצפון הרחוק. הנסיעה תכננה כדי להחליף אויר ואוירה, ובעקר כדי לשאת תפלה על קברי הצדיקים הסמונים בין רגבי אדמת הגליל, ביום המסגל, ז' באדר, הלולא דמשה רבנו רעיא מהימנא.

"נכון, איך לא חשבנו על כך?!" התפלאו כלם, ובאותו רגע בקעה התפלה מפי כל הילדים. איש איש בשפתו, בקשו בלשונם התמימה והילדותית בקשה פשוטה: שהשער של מירון יפתח בפניהם, והם יוכלו לעלות ולהתפלל על קברו של רשב"י.

אתא ובא ראש חדש אדר. ההתרגשות בקרב ילדי המשפחה הלכה וגאתה ככל שהיום הגדול הלך והתקרב. ביום שלפני הנסיעה המיחלת שכר האב רכב מרוח שיוכל לאכלס ברחבות את כל ילדי המשפחה. השכם בבקר, טרם אור ראשון, יצאו בני המשפחה על מטלטליהם למסע הנחשק, כאשר התכנית הייתה לפתח את היום בתפלת שחרית בציונו של התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי הסמון בשוב מירון.

הדרך הארכה מהשוב הדרומי שבו התגוררו בואכה מירון עברה על כלם בטוב ובנעימים. הילדים היו מרתקים לנוף הנפלא שהלך והתחלף ככל שהאיר היום. הנוף הדרומי הצחיח הצבוע בחום חדגוני הלך ונצבע בירק ככל שרכבם התקדם לכוון צפון.

ברכת 'הצדיקים'

מהות הברכה

אמרו חכמים (תענית כד ב): "בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת: 'כל העולם כולו נזון בטביל חנינא בני'". ופרש ה'בעל שם טוב' שהצדיק פותח 'שביל' וצנור שדרפן הוא משפיע טובה וברכה לישראל ('עבודת ישראל' לקוטים מסכת תענית). ואכן, בברכה זו מבקשים אנו רחמים על צדיקי הדור, לפי שבזכותם ובטובתם אנו חיים, וכל זמן שהצדיקים בעולם, משפעת טובה וברכה בעולם ('יערות דבש' ח"א דרוש א'). בהקשר לכך ידועים דברי החוזה מלובלין שכדי לזכות בהשפעת הצדיק יש להתפלל ולבקש רחמים עליו (אור לשמים' משפטים).

בנוסף מבקשים אנו בברכה זו רחמים "על גרי הצדק". הגרים ראויים לברכה במיוחד בזמן הזה שעם ישראל נמצא בעני ושפלות, בעוד הרשעים שרויים בשיא הטובה. גר המתגורר בזמן הזה הוא בנדאי ראוי לתאר 'גר צדק', שלא עשה זאת מתוך רצון לזכות בטובה עם ישראל, אלא מתוך שהכיר באמת פאבניהם אבינו שדבק באמת נגד כל העולם, על כן: "חייב עלינו לאהבו ולנשק רמיסת רגלו, והמרבה לאהב הגר, אוהב ה' ותורתו, כי אהבתו לגר תלוי באהבת המקום ותורתו, כי הלא זה סבת אהבתו" ('יערות דבש' שם).

באור בקשת 'זשים חלקנו עמהם'

בברכה זו מבקשים אנו: "ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך באמת וזשים חלקנו עמהם". ולכאורה מה שיש לבקש שנקבל שכר טוב כמו הצדיקים, הלא כל אדם מקבל את החלק המגיע לו בהתאם למעשיו ולפעל ידו, וכי משוא פנים יש בדבר?

האר"י הקדוש פרש בקשה זו כך: בעת שהאדם חוטא, נמנעת ממנו האפשרות להנות מההשפעות של המצוות שעשה. על כן, עד שהחוטא ישוב בתשובה נתנת השפעת זכותיו לצדיק הראוי לכך, כפיתוי (איוב כו ז): "יכין [רשע] וצדיק ילבש". אלא שיש צדיקים רמי מעלה שאינם חפצים להנות מדבר שלא עמלו עליו, ולכן הם שומרים את השפעות המצוות שהעבירו אליהם כפקדון, עד אשר ישוב האדם בתשובה, שאז הם משיבים לו אותן בשלמות. על כך מבקשים אנו 'זשים חלקנו עמהם'; שאם חלילה נכשלנו בחטא ואבדנו את חלקנו במצוות שעשינו, שימיהו' למשמרת בחלקם של הצדיקים רמי המעלה שאינם חפצים להנות מאולתם. וכאשר נשוב בתשובה ישיב לנו את חלקנו בשלמות ('שער הכונות' דרושי העמידה דרוש ו).

כונת אמן

אמת שאמת משען ומבטח לצדיקים, והלואי שתהיה לנו למשען בכל עת (סדר נהורא השלם).

מקור הברכה

חכמים (מגלה יז ב) הסבירו שהסבה שברכת הצדיקים נקבעה לאחר ברכת המינים היא לפי שלאחר שיכלו המינים מן העולם אזי תתרום קרן הצדיקים, ככתוב (תהלים עה יא): "וכל קרני רשעים אגדע - תרומתה קרנות צדיק".

עוד אמרו חכמים (שם) כי יש לכלל בברכה זו אף בקשה על גרי הצדק, כפי שמצינו שהסמיכה התורה את גרי הצדק לחכמי התורה, ככתוב (ויקרא יט לב-לג): "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן... וכי יגור אתך גר".

יש מי שכתב שהזכרת הגרים בברכה זו אינה מתקנת אנשי פנסת הגדולה, אלא רבן ומלאל הזמן הוא שתרון להזכירם, לפי שבמימי התרבו הגרים בישראל (תסון תפלה' בסדור 'אוצר התפלות' הערה לתפלת שמונה עשרה).

מבנה הברכה

הברכה נפתחת בבקשה "על הצדיקים" - הלא הם אלו שלא חטאו מעולם ('אבודרהם'). אחריהם מבקשים אנו "על החסידים", והם אלו שנקטלו בחטא אף שבו בתשובה על חטאיהם. ולפי שבעלי תשובה צריכים לעשות גדרים וסיגים למצוות התורה ולנהוג לפני משורת הדיו כדי שלא ישובו לחטא קרויים הם "חסידים" ('אבודרהם' וראה 'פרי מגדים' או"ח קיח בא"א א).

אחרי כן מבקשים אנו "על זקני שארית עמך בית ישראל" - הנושאים בעל הצבור, וכן "על פליטת בית סופריהם" - הם החכמים המלמדים תינוקות" (פרושי סדור התפלה לרוקח' סי' נז), ויש מפרשים שהכונה למחברי ספרים ('עץ יוסף' בסדור 'אוצר התפלות').

עוד מבקשים אנו "על גרי הצדק" אשר הצטיינו באפן מיוחד לאוהבם, ככתוב (דברים י ט): "ואהבתם את הגר" ('אבודרהם'). ולבסוף אנו מבקשים על עצמנו באמירת: "ועלינו", שאף שאיננו צדיקים או חסידים, ואף אין בנו ולו אחת מהמעלות הנזכרות, בכל זאת אנו מבקשים: "המו נא רחמיך" ('סדר היום').

אנו חותמים ברכה זו בשבח: "משען ומבטח לצדיקים" שמשמעותו שאפלו אותם צדיקים, המלאים זכיות פרמון ומתוך כך הם נמצאים בדרגה הגבוהה ביותר, זקוקים להשען על ה' קל המור שאר בני אדם - אין להם אלא להשען על אביהם שבשמים ('בית תפלה' לר"א פאפו ברכה יג).

מיזם חדש ויחודי מבית 'בני אמונים':

לטמיעת כללי המיזם ולהצטרפות: מתקשרים למוקד "דרור אמונה" **03-91-7-91-91**

- מקשיבים לכללי המיזם בטלוחה 1.
- נרשמים למיזם בטלוחה 2
- (בין השעות 20:00-22:00) ונכנסים להג'לה.

הג'לת חודש איר תתקיים אייה בב' בסיון תשפ"ב **ויגרלו בה 6 מלגות בסך \$ 500 כל אחת.**

יהודי יקר!
הצטרף גם אתה למיזם "דרור אמונה" והקדם לבוא לבית הכנסת להשלים בעניית אמן את ברכות השחר של המתפללים.

רק ברכה הנענית באמן היא ברכה משלמת

(זוה"ק עקב רעא א)

ברכות השחר בפני שנים

ב'אשל אברהם' (או"ח תפז ד) לבעל ה'דעת קדושים' מבוטשטאטש, הביא ששמע שרבי יוסף הוליס גאב"ד טיסמניץ "היה נוהג לעמד ברחצות הלילה ולברך ברכות השחר, והיה מעיר שני אנשים כדי שיענו אחריו אמן".

ברכות השחר מפני תלמידי הת"ת

האדמו"ר רבי יצחק אייזיק מקאליב היה הולך מדי בקר לתלמוד התורה ש"סד בקאליב, כדי לשמע מפני התלמידים ברכות השחר ולענות אחריהם אמן (ימי זקרון אדר עמ' עב).

מקפיד ושומר אמונים

רבי מנחם סופר בעל שו"ת מנחם משיב מעיד על זקנו רבי אליעזר זוסמן סופר, רבה של פאקש, כי "היה מקפיד ושומר אמונים, עד שבכל בקר תיגוקות של בית רבן היו מתקבצים בבית המדרש, לומר לפני כל ברכות השחר על הסדר, והוא עמד עליהם וענה אמן עד שגמרו כלם" (שו"ת מנחם משיב סי' כט).

יצאה נשמתו בענית אמן

על הצדיק מנתיבות רבי ראובן יוסף גרשונביץ מספר כי הסתלק מן העולם בענית אמן על ברכות השחר. וכך מתארת הסתלקותו בספר 'ניצוצי אש' שיצא לזכרו (עמ' סט):

"כל ימי נתדבקה נפשו בבוראה מתוף שיח של תפלה, וכך גם עלתה נשמתו בשובה אל כור מחצבתה, לחזות באור פני מלך ולהגות מזיו השכינה מתוף תפלה. לאחר שאמרו לפני ברכות השחר, והוא בשארית כחותיו האחרונים בהתגברות על אנושית, גבורת הרוח על החמר, כל עוד שהנשמה בקרבו, התגבר כארי וענה אמן כנגד המברך. ומתוף אמן זה של אמונה בצור עולמים עלתה נשמתו הקדושה והטהורה למרום ויהי ידיו אמונה עד בא השמש" (שמות יז ב).

למערכת העלון הנכבד 'וכל מאמינים',

דברי רבנו בחיי שהבאתם ('כד הקמח' אמונה), שכל המקפיד על ענית אמן נקרא צדיק כפתוב (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים" הם חדוש נפלא. חשבתי להביא לך רמז מלשון הפסוק (תהלים קמו ח): "ה' אהב צדיקים", שהוא ראשי תבות צ"א - אמן, ובכך לתרץ את קשית העולם מדוע פסוק זה נאמר בין בעלי המומים - "מתיר אסורים", "פוקח עורים", "זוקף כפופים"? לפי האמור אפשר שפא הדבר ללמד שיכול האדם להנצל מכל המומים והצרות, אם יקפיד על ענית אמן הנרמזת כאמור במלים "אוהב צדיקים".

תחזקנה ידיכם על פעלכם הרב למען כלל ישראל לחאק אמירת אמן בכונה בכל מקומות מושבותיהם, ויהי רצון שביצאתם יתקום בנו הפתוב: "ועמד כלם צדיקים".

בברכה נאמנה,
הרב אליהו פרידמן,
עיה"ק ירושלים ת"ו.

נתן לשלח מכתבים
לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

האהל על ציונו של רבי מנחם מנדל מרימנוב ז"ע

רבי מנחם מנדל מרימנוב י"ט באיר

רבי מנחם מנדל טארים מרימנוב נולד לאביו רבי יוסף חריף אב"ד פונטשוב בשנת תק"ה בעיר המבורג שבגרמניה. היה תלמידם של הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג ושל הרבי ר' אלימלך מליז'נסק.

לאחר נשואיו עבר לגור סמוך לחותנו בעירה פריסטיק שבפולין, שם למד תורה ועבד את בוראו מתוף הדחק. אחר הסתלקות הרבי ר' אלימלך מליז'נסק החל לכהן כאדמו"ר בפריסטיק. רבים מחסידיו של רבי אלימלך מליז'נסק נהרו אחריו וקבלו את מרותו והנהגתו. בהמשך עבר לרימנוב שעל שמה הוא קרוי.

במשך עשרים ושנים שנה דרש בכל שבת ב'פרשת המן', זאת כדי להמשיך שפע פרנסה לישראל. מדי יום למד בקביעות שמונה עשר דפי גמרא גפ"ת.

בלג בעמר תקע"ה טהר וקדש את עצמו, ואמר כי הוא הולך מהעולם ויחזיר טובה למזליק נר לעלוי נשמתו. למחרת, ב"ט באיר תקע"ה, נפטר ונקבר בבית העלמין ברימנוב.

הפרת הבורא בענית אמן

את הפסוקים (ויקרא כט כג-כד): "שלת שנים יהיה לכם ערלים; ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קדש הלולים לה" דרש רבנו כה: בשלוש שנותיו הראשונות אין הילד מכיר את בוראו. ואולם בשנה הרביעית "אביו מחנכו לדבורים קדושים - לענות אמן על הברכות", ובכך לומד להכיר את בוראו ולהללו ('מנחם ציון פרשת המן).

אמן מתוף שפלות רוח

כך באר רבנו את מאמר חקמים (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך" - הזכה לומר ברכה יכול לבוא לידי גאות. ואולם העונה אמן, נפשו שפלה עליו על שלא זכה לומר את הברכה, ולכך גדול הוא מן העונה. וכפי שכתב הזהר (חיי שרה קכב ב): "מאן דאיהו זעיר איהו רב" [הקטן הוא הגדול] ('לקוטי מנחם' עמ' רמב).

ר"ת	יציאה	כניסה
20:50	20:14	18:57
20:47	20:16	19:12
20:50	20:17	19:07
20:48	20:14	19:16

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

בס"ד בר"ה

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

בחוקות • כ' אייר תשפ"ב • גיליון 772

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד" ע"ש מוהר"ן מברסלב זיע"א

רח' שמואל הניבא 13 ים-ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

לאחר שנה זה כבר לא עניין את יוסי אם הרב צודק או לא, השינוי הגדול שהוא חווה בכל תחומי החיים כתוצאה מהלימוד הקבוע - היה שווה לו יותר מכל הזהב והכסף שבעולם.

היה זה רואה החשבון שטרם לעדכן את יוסי בזיוק הבלתי מוסבר ברווחיו בשנה האחרונה...

יותר מכסף

זהו כלל גדול בחיים לא רק בעניין הפרנסה אלא בכל תחום.

אמת, חשוב מאוד ללמוד כללים נכונים בכל תחום בחיים ולהתנהג בדרך ישרה ויעילה. אבל זה רק הכלי, את האור והברכה שולח ה' יתברך לפי מדדים אחרים לגמרי.

ובמאמר הזה ברצוני לדבר על תחום שהוא הרבה יותר חשוב בחיים מכסף.

הדבר החשוב ביותר בחיים הוא השלום.

מי שיש לו שלום בבית - יש לו גן עדן, גם אם יאכל יותר או יאכל פחות, וגם אם ייסע ברכב חדיש ויוקרתי או עתיק ומקרטע.

גם לעם ישראל כולו הברכה האמיתית היא השלום ולא הפרנסה, כמו שאומר רש"י בתחילת הפרשה שלנו.

בפרשת בחוקות התורה מבטיחה לנו רוחה כלכלית גדולה אם נעמול בתורה ובקיום המצוות, אבל מה זה שווה אם אין שלום, לכן מבטיח התורה גם שלום.

וזו לשון רש"י: "שמא תאמרו הרי מאכל הרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת 'ונתתי שלום בארץ', מכאן שהשלום שקול כנגד הכול, וכן הוא אומר 'עושה שלום ובורא את הכול'".

עצות איך לא לריב או עצות לשלום

כנגד מה הדברים אמורים? ישנן עצות רבות והדרכות המשך בעמ' 3

מאמר ראש הישיבה

כסף זה לא הכול בחיים

העצה שאכזבה

"תראה, יוסי, ההצלחה מאירה לך פנים ברוך ה', אולי תשדרג את זה עוד יותר", אמר רואה החשבון.
"למה אתה מתכוון? התעניין יוסי."

"הרי מעולם לא למדת תקשורת עסקית ואסטרטגיות לניהול משא ומתן", ענה לו רואה החשבון, "אני מתכוון שתיתקן קורס רציני להשפעה על בני אדם ולטכניקות ואסטרטגיות עסקיות, וכך תוכל לשפר את הצלחתך בעסקים בכמה רמות".

ההצעה קסמה ליוסי והוא נרשם לקורס היקר והמקצועי והיסודי והמקיף ביותר בנושא. יוסי לא התאכזב. התכנים בקורס היו מעניינים ומועילים מאוד. הוא נוכח בטעויות רבות שעשה בעבר ולמד כיצד לתקן וסיים את הקורס בהצטיינות.

יוסי הוא אדם חרוץ ועקבי ובזמן קצר מאוד הוא הטמיע את כל העקרונות החדשים שלמד בהתנהלות היומיומית שלו. לא היה לו ספק שלאחר הקורס כל ההתנהלות שלו הרבה יותר מקצועית מדויקת ומבטיחה.

אך שנה עברה מהקורס, והדוחות הכספיים נשארו כשהיו. זה הדהים את יוסי.

עברו שנתיים נוספות שגם בהן כלום לא השתנה, ובצר לו פנה יוסי אל המרצים שלימדו אותו בקורס כדי לנסות להבין מדוע למרות ההתנהלות המקצועית שלו שום דבר לא משתנה במאזן הרווחים הסופי.

מרצה אחד הציע על קורס המשך מעמיק יותר, מרצה שני הציע לטוס לחו"ל ולקחת קורסים מעבר לים ממומחים בינלאומיים, מרצה אחר הציע לשנות לחלוטין את כל האופי של העסק, אבל יוסי חשב שאולי ההצעות טובות כשלעצמן, אבל הוא לא חיפש עצה

הוא רצה הסבר, איך זה שלמרות התייעלות מרחיקת לכת אין שום שינוי במצב.

יועץ עסקי מסוג חדש

המרצה האחרון שאליו פנה אמר לו: שמע נא יוסי, השאלה שלך היא לא שאלה ליועצים עסקיים, זו שאלה ליועצים מסוג אחר לגמרי. בוא אתי לרב שלי, הוא כבר יסביר לך הכול.

יוסי מעולם לא שאל רבנים, אבל הוא היה כל כך סקרן, עד שניאות לגשת עם המרצה לרב שלו.

הרב חיך בחום אבהי והסביר ליוסי: "בני היקר, החריצות והשקדנות היא מידה טובה ואני שמח לשמוע שהשתתפת בקורס. אבל לא כל דבר בחיים הוא תוצאה ישירה של המאמצים שלנו.

אין נוסחאות מבטיחות להצלחה בשום תחום, כי ההצלחה לא תלויה בכלל בהשתדלות.

בקורס אתה אמנם לומד להתנהג בצורה הנכונה המצופה ממך כאיש עסקים, אבל הצלחה וברכה מגיעות אך ורק בגזירת הקדוש ברוך הוא.

אם ה' יתברך גוזר הצלחה על האדם, גם אדם ללא כל ידע וכישורים יכול להצליח, ואם ה' לא גוזר הצלחה לא תעזור שום השתדלות ולא יעזור שום כישרון.

"אם אתה שואל אותי, אגן לך עצה שהיא אולי לא עצה לעסקים, אבל היא בהחלט עצה להצלחה.

אני ממליץ לך בחום להקדיש שעה מזמנך בכל יום ללימוד התורה בצורה עקשנית וקבועה ולתת יותר צדקה מרווחיך - ותראה שדווקא זה מה שיביא לך להצלחה ולפריחה בעסקים. אני לא יכול לחייב אותך, אבל אתה יכול לנסות ולבדוק בעצמך".

תעורר את היוזם שבך

המלך הראיון עם רבי ארוש שליט"א | עמ' 5

להפוך את מצבי החושך לאור ואת הנגע לענן

הנכונים שבהם הוא יוכל להרגיש את הנעימות של המצוות, את הנעימות והטוב של השבת של הנשואין, ושל כלל המצוות כולם.

והדרך ליצור את הכלי לזה הוא על ידי הגבול... היראה...
"גוף קשה פחד שוברו" (גמ' ב"ב י' ע"א)

היראה בכוחה לחקוק גם בגוף המגושם ביותר ולהכין בו כלי שיהיה בו את האופן להרגיש אחר כך את הנעימות של האהבה.

כשאדם יודע את המטרה של היראה והאימונים, הוא לא נבהל מזה, הוא לא נלחץ ומתרחק מזה, אלא מבין איך לקבל את זה.

ובכך יודע לקבל את כל מה שעובר עליו בהכנעה ובהבנה והעיקר באמונה שזה חלק מהתיקון שלו.

וכאן מגיע תפקיד הצדיקים!!!

כאן מגיע תפקיד רבינו הקדוש שמצייר את האור לטוב, בונה לנו את השכל באופן שנוכל להכיל את המאורעות שלנו ולקבל את מצבי הקושי והיראה באופן הנכון, ובכך נזכה כולנו להיות באמת כלים ראויים להשראת השכינה כראוי... "בלבבי משכן אבנה"....

(ליקו"ה גיטין ד' אות טו)

ואחדות וה"אימון" שיהיה בין הצדדים, וא"כ לשם מה צריך לאיים ולהזהיר את האישה במיתה וכדו' [כמבואר בפרשת אחרי מות וקדושים]?? אלא שבאמת מאחורי השאלות האלו מתחבא יסוד בסיסי ופתח אמיתי ליהדות אמיתית ויציבה!

"לית רחיסותא דלית בה קנאה" (אין אהבה שאין בה קנאה) [זוהר הקדוש].

אהבה היא אור, היא המנוע שמחיה את כל הבריאה, היא היא שגורמת לאדם לנוע ולעשות כמה שיותר... הן בפן של בן אדם לחבירו והן בפן של בן אדם למקום...

אלא שלאותה אהבה, אותה נעימות, אותו חסד, שעל ידו נבנה העולם, צריך כלי!!! והוא היראה הקנאה, אלו הכלים שיוצרים גבול ומידה, שרק באופן הזה אפשר לבנות וליצוק תוכן של אור תוכן של אהבה וכדו'.

ולמעשה! אין יהודי שבתוך תוכו לא רוצה את הש"י במובן הכי שלם של הדבר, אין יהודי שבתוך תוכו לא מחפש את הקרבה האלוקית באופן הגבוה והאמיתי של הדבר!

אלא לא תמיד הגוף מבין את אותה הרגשה את אותה השגרה...

לא תמיד האדם כאן בזה העולם יש לו את הכלים

בימים קדומים פילח זעקה עמוקה וגדולה מעומק ליבו של הרה"ק רבי חיים חייקא מאמדור זיע"א מגדולי תלמידי המגיד ממעזריטש באמצע קריאת הקללות של פרשת בחוקות:

"למה צריך כאלה קללות לתורה שהיא כל כך מתוקה"???

יש לעיין בזה קצת יותר... כמה נפשך, הרי האדם שזוכה לטעום את האור הרוחני של התורה מדוע צריך את האימונים שלה... ואדם שאין לו טעם בתורה מה יעזור לו אלו האימונים והקללות, הרי זה רק ירחיק אותו???

והאמת שהשאלה הזאת כמו שהיא נשאלת בכלליות על כל הקללות, כך נשאלת על מצוות שבת, וכן על מצוות נישואין.

הרי מצוות שבת נקראת "מתנה טובה יש לי בבית גנדי ושבת שמה", וכמה מאמרי חז"ל וספרים קדושים שמתארים בלי שיעור את העונג והנעימות שאדם יכול לזכות בשבת קודש, ואם כן למה צריך להזהיר כל כך ולומר "מחללה מות יומת"... ועוד כהנה וכהנה לכאורה אימונים...

הוא הדין במצוות נישואין, הרי זה וודאי שהאדם שמתחתן, כל הבסיס של חתונה זה האהבה והשלום

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: *3030

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

לשלם בעבור הזמן שאני לומד עם הילדים, האם אוכל לנכות את הזמן הזה ממעשרות, כלומר לקחת את התשלום מהמעשרות שלי?

יכול לעשות כן לכתחילה, וכשם שמצאנו שאפילו על הוצאות תלמוד תורה של בניו שמעל גיל שש יכול לשלם ממעשרות (הרמב"ם פרק י' מהלכות סתנות עניים הלכה ט"ז, ועיין שו"ת יחזקאל דעת חלק ג' סימן ע"ו), וקל וחומר בנידון זה שיהיה מותר לשלם ממעשרות. ואף למחמירים שהוצאות תלמוד תורה של בניו אסור לשלם ממעשרות (אגרות משה יורה דעה חלק ב' סימן קי"ג), מכל מקום בנידון זה יודו שיהיה מותר כיון שאין לו שום חיוב ללמד את אותם נערים ועושה כן בתורת חסד גמור.

אדם חייב לי כסף, ויש לי משכון שנתן לי בעבר על חוב אחר, וכעת מבקש את המשכון, האם אני יכול לעכב את המשכון בידי עד שישב לי את הכסף, או שיש בזה איסור?

בקצות החושן (חושן משפט סימן ד' סעיף קטן א') כתב שאף על פי שעל פי הפשט אין בזה איסור מכל מקום לפי דברי זוהר יש בזה איסור והזוהר מחשיבו כאילו אינו מזרע ישראל חס ושלום. אמנם מרן הרב עובדיה בשו"ת יביע אומר (חלק ו' חושן משפט סימן א') פסק שכשהלוא איש עקש ופתלתול ומתחמק משלם, מותר לעכב את המשכון והלכה כהפשט ולא כהזוהר.

משאלות שהיו בקו ההלכה

סכנה. (שלחן ערוך שם).

האם מותר לתת מתנה לחבר לרגל הולדת ביתו מכספי מעשרות במקום שהוא אברך בן תורה או אדם נזקק, והאם צריך להודיע לו שזה מעשרות?

אם החבר הנ"ל הביא לו בעבר מתנה ורוצה להשיב לו כעת, אסור לו לשלם זאת ממעשרות, אבל אם החבר לא הביא לו מתנה וכעת רוצה לתת לו ממעשרות ויודע שהוא עני, יכול לתת לו את המתנה ממעשרות, אבל צריך להודיעו. (הרמב"ם פרק ו' מהלכות סתנות עניים הלכה י"ז והובא בבית יוסף יורה דעה סימן של"א ד"ה אין פורעים בו). אבל יכול לומר לו "זה נתתי מקרן לעזרה לחתנים שברשותי" ולא יאמר לו מכספי מעשר בכדי שלא לביישו. (מקור נאמן עמוד קס"א).

אני מלמד ילדים שמתקשים בלימוד הגמרא, ופעמים שמדובר במשפחות שאין בידם היכולת

אדם הנוסע באופניים דרך בין עירונית כגון שנוסע מבני ברק ליהוד וחזור, ויש לו שבעים ושתיים דקות בהלוך וחזור גם יחד, האם יכול לברך הגומל?

מרן הרב עובדיה פסק שצריך לברך על כל נסיעה מחוץ לעיר משום שכל הדרכים בחזקת סכנה ואם יש לו שבעים ושתיים דקות בהליכה וחזרה ביחד יכול לברך הגומל, ושיעור זה נמדד לפי זמן הנסיעה והיינו שאם נוסע במכונית צריך שיהיה זמן הנסיעה שבעים ושתיים דקות (חזון עובדיה ט"ז בשבט עמוד שס"ד), ולפי זה הוא הדין באופניים שאם יש לו זמן נסיעה שבעים ושתיים דקות בהלוך וחזור יחד יכול לברך הגומל, וכל זה בתנאי שיש מרחק פרסה בין הערים (כ.כ. קילומטר) אבל אם יש מרחק פחות מפרסה אין זה נחשב כל כך לסכנה ואינו יכול לברך ברכת הגומל. (שלחן ערוך סימן ר"ט סעיף ז'). ומנהג האשכנזים שאין לברך ברכת הגומל אלא רק בהולכי מדבריות ומקומות

תעיתי כשה אובד - בקש

לחיות להתייצב
לפניו. הנמר
הוזמן ראשון
וספר: "חטא
כבד חטאתי.
זה קרה
כאשר רעבתי
מאוד, ראיתי
אדם הולך ביער. לא
יכולתי להתאפק, וטרפתי

אותו".
התלחשו השופטים והגיעו למסקנה כי הנמר אינו
אשם. מה כבר אפשר לצפות מנמר רעב, שחררוהו
וקראו לבא בתור. הגיע הזאב לפני האריה והודה כי בידו
עברה: פעם אחת ראה פרה רועה בעשב ולידה עגל
צעיר. המראה גירה את תאבונה, עד שלא עצר ברוחו
וטרף את העגל. שוב דנו השופטים בעניין והחליטו כי
ודאי לא באשמתו באה המגפה. אחרי הזאב בא תורו
של הדוב, וגם בפיו היה סיפור דומה של טריפה. גם
הפעם פסקו השופטים כי הדוב לא חטא, ואף שהרג
וטרף - אין כל פגם במעשהו. כך עברו חיות היער בזה
אחר זה וכולם נסלחו ועברו.

לבסוף התייצבה כבשה קטנה. ברעד עמדה לפני
האריה ולא העזה לפצות פה, עד שהאריה גער בה
והיא פתחה בדבריה: "חטאתי מאוד. זה היה ביום שלג
וכפור. כמעט קפאתי, אולם לשמחתי ריחם עליי בעל
הבית והכניס אותי אל תוך ביתו החם. כשהתחממתי
התעורר בי הרעב. פתאום הבחנתי כי בתוך נעליו של
בעל הבית יש כמה אינצ'י קש. לא יכולתי להתאפק
ואכלתי את מעט הקש, והוא השקיט את רעבוני..." לא
הספיקה הכבשה לסיים את דבריה וכל חיות הטרף
כיתרו אותה ופתחו בצעקות: "הנה האשמה! הלא אין
כפיות טובה גדולה מזו. בעל הבית, ברוב טובו, הכניס את
הכבשה לביתו, והחצופה אכלה סן הקש בלי רשות!"...

סיים רבי שמחה בונם ואמר: "לזה כיוון דוד המלך
במילים 'תעיתי כשה אובד - בקש', כי לעתים הכבשה
נשפטת רק בעוון מעט קש..." ואז פנה אל המתכנסים,
שעדיין לא ירדו לסוף דעתו וציפו לשמוע את המסר.
שאל כל אחד ואחד לשמו. הראשון ענה: "אריה", השני:
"דובלה", השלישי: "זאב וולף", וכן הלאה.

"שימו לב, ר' אריה, ר' דוב ור' זאב", הגביה רבי שמחה
בונם את קולו, "אתם מתנהגים בדיוק כמו חיות היער.
כל אחד ואחד מכם נושא עמו מטען לא קל של עברות,
אך מה מסעיר את רוחכם, דווקא האברך טוב הלב,
שכל חטאו היה שלוהו מעט קש". עליו אתם דורשים
להטיל קנס?!"

אל בית המדרש בפשיסחא נכנס הלך לא מקומי,
פניו העידו על מצוקתו הגדולה. הוא צנח על ספסל
בבית-המדרש, הרכין את ראשו בייאוש והזיל דמעות
של צער. אברך צעיר בשם ר' חיים, הבחין בו, ניגש אליו
דרש לשלחו והזמין אל ביתו. האכילו, השקהו והלה
פתח לפניו את ליבו. האורח סיפר כי נקלע למצב כלכלי
קשה, ועל כל זה נוספו הוצאות חתונתה הקרובה של
בתו. באין ברירה יצא לנדוד מעיירה לעיירה כדי לקבץ
כסף, אולם עד כה הצליח לאסוף פרוטות בלבד, ואין
הוא רואה שום סיכוי להשיג את הסכום הדרוש.

כאבו של האיש נגע לליבו של ר' חיים. במוחו צץ
רעיון. הוא היה ממונה על קופת 'תיקון ספרים' של
הקהילה, ששימשה לתיקון הספרים. בקופה הצטבר
סכום נכבד, ור' חיים החליט לתת את הכסף לאורח
האומלל. בליבו חשב שבעצם הוא לוקח את הכסף
מהקופה, ואחר יסתובב בין עשירי העיר כדי לאסוף
את הסכום למטרות הכנסת כלה ולהחזירו לקופה.

אסיר תודה נפרד ההלך ממארחו וחזר לביתו, ואילו
ר' חיים החל לצאת למסע איסוף הכסף כדי להשיבו
לקופה. תוך כדי סיבובו ושיחתו עם הבריות נודע מעשהו
והדבר עורר סערה בקרב אחדים מבני הקהילה: כיצד
העז לגעת בכספי הקופה?! מקצת בני הקהילה הסתפקו
בדברי גינני מאחורי גבו, אך היו גם מי שביזוהו לפני
קהל ועדה.

הללו לא נחה דעתם עד שדרשו להטיל על ר' חיים
קנס כבד, למען ישמעו וייראו. הגיעו הדברים לאזני
רבי שמחה-בונם מפשיסחא שהיה רב הקהילה. תחילה
ביקש כי ר' חיים יבוא אליו בסתר, ובבואו אמר לו: "טוב
המעשה שעשית. מסרת את נפשך בעבור יהודי וזכות
זו תעמוד לך לעד". לאחר מכן ביקש לזמן לאספה את
כל מי שתבעו להעניש את ר' חיים.

הביט רבי שמחה-בונם במתכנסים וראה כי רובם
ככולם הינם עמי הארץ. פתח ואמר: "דוד המלך אומר
בתהילים 'תעיתי כשה אובד בקש'. מפני מה היה חשוב
לו לומר שהכבשה אבדה בתוך קש?!". הנוכחים הביטו
זה בפני רעהו ולא ידעו להשיב. הם כמובן לא ידעו כי יש
לקרוא את הפסוק: "תעיתי כשה אובד, בקש עבדך"...

"ובכן", אמר רבי שמחה בונם, "כדי להסביר את הדבר,
אספר לכם סיפור שייתן את המענה לשאלה".

***

פעם אחת פרצה מגפה ביער. התקבצו כל החיות אל
מלך החיות, וביקשוהו לחקור בשל מי הרעה הזאת.
היה ברור להן כי אחת החיות חטאה חטא חמור, והוא
שגרם למגפה. ישב האריה בראש חבר השופטים, וקרא

רבות בחז"ל לשמירה על השלום בבית. לדון לכף
זכות, לשתוק ולבלום את הפה בשעת מריבה, לכבד
ולפייס, לקנות בגדים ולשמח - וחשוב מאוד ללמוד
ולקיים את כל העצות.

גם בספרי יש עצות נפלאות וחשובות מאוד לשלום
בית שבלתי אפשרי לזכות לשלום בית בלעדיהן.
וזו בוודאי מצווה חשובה מאוד ורצון ה' מכל אחד
שילמד ויקיים.

אבל אם ישאל האדם, אני מקיים את כל מה שכתוב
ואת כל מה שאתה אומר ואני יוצא מגדרי על מנת
לכבד את אשתי - למה אני לא רואה תוצאות?

על כך עונה לנו התורה: "ונתתי שלום בארץ" - שלום
זו מתנה. שלום זו לא תוצאה של ההשתדלות שלך.
"איש ואישה זכו שכניה ביניהם".

שלום זו תוצאה של זיכך, תוצאה של שכניה בבית.
"אם בחוקותי תלכו... ונתתי שלום בארץ", שלום זו
תוצאה של קיום תורה ומצוות.

ולכן לצד החשיבות הגדולה מאוד של לימוד ספרי
ההדרכה וקיום עצותיהם - צריכים לדעת שההצלחה
בשלום בית מגיע ממקום אחר לגמרי, ההצלחה
והשכינה והשלום הם מתנת מה'.

ולמי ה' נתן את המתנה? למי שהולך בדרכיו, למי
ששומר מצוותיו ועמל בתורתו.

לכן יהודי שמשקיע את כל כוחותיו ומרצה רק בלימוד
הההדרכות ומזניח את ההליכה בדרכי ה', עלול
למצוא את עצמו מתוסכל מאוד.

מי שלמד את ספרי "בגן השלום" ולקח ממנו רק
את העצות המעשיות איך לא לריב - הוא בעצם
מפספס את העיקר.

תמיד חזרתי והדגשתי שהספר "בגן השלום" זה
לא ספר פנטזים ועצות גרידא, אלא זה **ספר לתיקון
וזיכוך האדם**.

שלום הבית עומד על קדושה אמיתית, על שמירת
ברית ושמירת עיניים, על חיים של תורה וטהרה, ועל
תשובה והתבודדות.

כי רק מי שמתקן את עצמו ויש לו חשבון נפש
אמיתי בכל יום זוכה להיות ראוי למתנה הגדולה
שהיא השלום, ונתתי שלום בארץ".

יהי רצון שנדע להשקיע את כל כוחותינו בקיום
התורה והמצוות וה' ייתן לכולנו שלום בבתים ושלום
עם כל עם ישראל,

ועל ידי זה נהיה ראויים לקבלת התורה מחדש בחג
השבועות הבעל"ט ולגאולה שלימה ברחמיים בקרוב.

חזק חזק ונתחזק.

בברכת שבת שלום ומבורך

שומרים על קדושת ביהכנ"ס - לוסדים הלכה
**מעיקר הדין מותר לגבאים
לערוך את חשבונות של בית הכנסת
בבית הכנסת ועדיף לעשותו במקום אחר
(מתוך הספר: בית הכנסת כהלכה)**

הצעדים במשפט העצמי

- בשבוע שעבר הבאנו חמישה צעדים של כללי תיקון המשפט:
  - א. שמחה - שאדם ישפוט את עצמו בשמחה. ב. תשובה - יפרט חטאיו. ג. אמונה - שבכוחו לצאת מהמידה הרעה שעליה עובד. ד. לימוד. ה. ישוב הדעת. ונמשיך עם שלושת הצעדים הנוספים:
    - ו. תפילה. יקבע לעצמו זמן להתפלל על ביטול הכעס כל יום, ויאמין באמונה שלמה שעל ידי תפילה הוא יכול לתקן הכל! אם אדם ירבה בתפילות על נקודה מסוימת, הוא יראה בחוש איך הוא מקבל דעת, רוב המקרים שבעבר היה נכשל בהם בכעס, עתה הם אינם בכלל ניסיון בשבילו. וצריכים לזכור שבכל העבודות שצריך האדם לעבוד, ובפרט בעבודה על הכעס, צריכה להיות עיקר תפלתו על אמונה. שיבקש מה' יתברך שייתן לו אמונה שלמה, כי כל הכעס הוא אך ורק מחמת חסרון אמונה.
    - ז. יבקש מתנת חיים. תמיד יזכור שה' לא חייב לו כלום, ומשיך לבקש ברחמים ותחנונים מתנת חיים, וכך לעולם לא תקצר רוחו, והוא לא יתייאש ויחלש מהתפילה, וסוף כל סוף יזכה בוודאי לצאת ממידת הכעס בשלמות, כמו שזכו רבים.
    - ח. תודה והודאה. יודה בכל יום לבורא עולם על עצם זה שהוא מזכה אותו להתפלל על מידת הכעס, ויודה לו על כל ניסיון של כעס שזכה לעמוד בו, ואפילו אם לא עמד בו בשלמות, ורק עוצמת כעסו פחתה. כללו של דבר יודה לבורא עולם על נקודה ונקודה שמזכה אותו בה, וכך תהיה לו התחזקות להמשיך הלאה בעבודתו, ובורא עולם יעזור לו, מחמת שרואה שמודה לו כראוי.

אדם שיעשה התבודדות, יש לו הבטחה שמוזכרת בהרבה מקומות

התבודדות ומעלת התפילה
הרב שלום ארוש
052-2240696

בזוהר הקדוש ובעוד מדרשים רבים, שלא ידונו אותו בבית דין של מעלה על חטאיו, כי "כשיש דין למטה - אין דין למעלה", ועוד הוא יקבל שכר על מצות התשובה, והוא יוכל לראות בחוש, איך חייו נהיים יפים וקלים מאד. כי בוודאי, מחמת שהוא שופט את עצמו, ושוב אין עליו דינים, אם כן הכול הולך לו בחיים מצוין. לעומת זאת, כל מי שאינו עוסק במשפט יומיומי, אל יתפלא שכל הזמן יש עליו דינים וייסורים, כי מאחר ואינו שופט את עצמו, אזי "כשאין דין למטה - יש דין למעלה", ושופטים אותו על כל מחשבה, דבור ומעשה שלו, וממילא יש לו ייסורים ר"ל.

חשוב מאד שכל אחד יקבע בלבו וידע נכונה, שאין דבר העומד בפני התשובה, ואין עוון שאי אפשר לעשות עליו תשובה.

משום מה, בני אדם לא מנצלים את האפשרות הנפלאה והמלאה ברחמים האמת שנתן להם הבורא. לשוב בתשובה ולהינצל מן הדין. הם מעדיפים לעבור את חייהם עם כל משא הדינים שעליהם, שמהם באים כל מיני ייסורים מייסורים שונים ומשנים. צער ועוגמת נפש; בעיות בפרנסה; ייסורים מהילדים; חוליים רעים ל"ע ועוד ועוד ר"ל. ואחרי הכל, הם לא נפטרים מהליות נעשים עליהם גם בעולם הבא... בני אדם פשוט לא מבינים, איזה פתח מילט קל ופשוט הבורא נתן לאדם ברחמיו העצומים, להימלט מן הדין.

ועל ידי שיתמיד בשעה התבודדות בכל יום מימי חייו, הוא יתקן כל מה שבא לתקן בעולם הזה, ויצא מן העולם זך כתינוק - זכאי לגמרי, ולא יראה פני גיהנום, ולא ישפטו אותו כלל, ולא יצטרך להתגלגל - כי הוא השלים את מה שבא להשלים. ועוד - הוא יקבל שכר שלא ישער בשכל, על השעה התבודדות שלו. וזו רק תמצית של התמצית מהמעלה של מי ששופט את עצמו בכל יום....

הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זצוק"ל זיע"א י"ט אייר

לאורם נלך

הילולא דצדיקיא

קו האמונה
02-6444250

הנשאר בקדרה, ומרוב צער זרקה את התפוחים באמרה: "עדיף למות בפעם אחת מרוב מאשר לחיות בחרפת רעב שכזו", אולם שהתקרבה לבית שמעה את בעלה כיצד מנגן את פסוקי דזמרה אז אמרה עדיף לחיות בחרפת רעב שכזו ולשמעו נעימות פסוקי דזמרה שכלאו וזכרה ללקט את התפוחים שדקה.

פ"א ראה בעלה שיש לבני ביתו לחם שלם ורצה לקחת את הלחם ולתתו לרבו רבי אלימלך ז"ל וחטפו והלך לו לרבי אלימלך וצעקה עליו אשתו כי אין לה כלום לתת לילדים, וחתך חצי לחם לה וחצי לחם בא לתת לרבו, ואמר לו רבו: "אם היה מתאכזר שלא ליתן מאומה מן הלחם היה פועל שיהיה פרנסה לכל ישראל עד ביאת הגואל ומכיוון שנתת רק מחצית הכיכר רק בזמן שאתה חי יהיה פרנסה לעם ישראל".

מעולם לא עבר עליו חצות לילה בשניה, וסיפר הרה"ק ר' חיים מצאנז ז"ע שבכל לילה היו מעוררים אותו מהשמים והיו קוראים אותו בשמו "מנחם קום עמוד על רגלך" ויום אחד שמע שהיו קוראים אותו: "רבי מנחם קום עמוד על רגלך" והתענה וביקש מהקב"ה שיחלו מלקרוא לו רבי ולא הצליח לפעול על כך. בשנת תקנ"ו התמנה לרב בעיר רימנוב ושם שהה עד סוף ימיו.

רבי מנחם מענדל היה מזהיר מאוד ללימוד הלכה ותוס' בעיון, ויום אחד שאלו הרה"ק החוזה מלובלין האם יש לו חסידים? וענה לו ב"ה יש לי חסידים, ושאלו שוב החוזה ובמה מתבטאת חסידותם? ענה לו הצדיק באשר הם מתמידים בלימוד הלכה ותוס' בעיון. אם כן ענה החוזה: "אלו חסידים אמיתיים".

באחרית ימיו איזו והתקין תקנות לעצור בעת התלבושות הפרוצות עפ"י דרכי אומות העולם. אמר כי הוא הולך אלי עולם ויחזיק טובה למדליק נר לעילוי נשמתו.

על רבי מנחם מענדל מרימנוב הקדוש ככל שנכתב תכלה היריעה ושבחי וסיפוריו לא יכלו, אך דבר אחד נתפלל: יהי רצון שנזכה לילך בדרכי הקדושים וזכותו הקדושה תהיה מגן וצניעה עליו אכ"ר.

אלה תולדות איש האלוקים הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זצוק"ל. יחסו בקודש לרבינו בעל הט"ז ובעל המגלה עמוקות זיע"א.

היה מתמיד עצום ובפרט בספר הרי"ף (לרבינו יצחק אלפסי ז"ל) עד שזכה לסיימו מאה פעמים, ובפעם המאה התחיל לבכות וכמו מדבר הוא עם הרי"ף ז"ל והיה אומר: "הלא אנכי זכיתי ללומדך מאה פעמים ומה לימדתני?" הלא עדין לא זכיתי ליראה אמיתית! ותוך כדי שהוא גועה בבכי נרדם על ספר הרי"ף ונגלה לו הרי"ף בחלומו ואמר לו: דע לך כי אתה שורש נשמתו ומפני זה הגיע לך התעוררות כה רבה, אמנם אם אתה רוצה להגיע ליראת הרוממות, סע לעיר ליזענסק ושמה אצל הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א תמצא מבוקשך, וכשהיך משנתו לא התממה אפילו רגע והחיש פעמיו תכף ומיד אל בית הצדיק.

ותכף שנשכח אל בית הצדיק נתן לו את ידו ויאמר לו הרה"ק רבי אלימלך זיע"א: "שלום עליכם על ידי הקדושה שלכם מחכה אני כבר כמה שנים" ומאז נקשרה נפשו בנפש הצדיק ר' אלימלך מליזענסק עד כדי התבטלות גמורה.

במשך השנים שהתגורר אצל רבו בליזענסק היה רבי מנחם מענדל ז"ע בעל תפילה בימים הנוראים, שנה אחת כאשר הגיע הזמן לעבור לפני התיבה החביא עצמו וסירב לעבור לפני התיבה ונימוקו עמו מכיוון שסבר שחזן שצריך להיות בעל תפילה בימים הנוראים צריך שלא יעבור עליו מיום ט"ו באב יום אחד בלי לימוד גמרא ויום אחד היה טרוד בניסיעה בדרכים ולא עלה בידו ללמוד גמ' ע"כ לא רצה לעבור לפני התיבה.

היה חי בדקדוקי עניות נוראים עד כדי כך שחמיו דרש ממנו שיגרש את אשתו, אולם אשתו הצדקת סירבה לכך והסכימה לחיות עמו על אף העניות הנוראה ששרתה בביתם, ואז גירש חמיו מבתם והדירם מכל נכסיו, ויקבע לו הצדיק דירה לעצמו והתגלגל תחת שואת העוני והמחסור, וזוהרה היתה מפרנסת את הבית ממלאכת הטויה, ומרוב העניות הלכה יום אחד לקבוץ מטע תפוחי אדמה מהיער, והילדים התקוטטו בצמצם מי ילקק את שאריות המזון

משלימים את תורת רבי חיים קנייבסקי

מ"ח קניינים לתורה

השמחה

"השמחה פותחת את הלב ומביאה לידי צלילות הדעת"

אם חשבתם
שסיימנו...
המשך ראיון
עם הרב
שלום ארוש

תעורר

את היוזם שבך

ולשכונה שלך, ולבית הכנסת שלך ולמקום העבודה שלך. ישנם יהודים שדווקא אתה תוכל להשפיע עליהם יותר מאשר אדם זר. בשביל זה הקדוש ברוך הוא צריך אותך דווקא. במקום שלך. החלום שלי הוא שההפצה לא תהיה "פטנט רשום" של הישיבה שלנו. אלא שכל יהודי כמו שהוא מתפלל שחרית ומניח תפילין, כך חלק חשוב מסדר היום שלו יהיה מוקדש להפצה וזיכוי הרבים.

אז נכון שזה לא קל להיות חייל קומנדו בודד בשטח האויב, לכן החלטתי בעזרת תלמידים מסורים להקים מערך של תמיכה במפיצים, ואני קורא לכל הקוראים והקוראות שרוצים להיות שותפים שלי, שרוצים ללכת בדרכי אבותינו, שרוצים שאהבת ישראל אצלם לא תהיה סיסמה אלא דרך חיים - שיצטרפו למערך. אני ממש מתחנן. אני צריך כל אחד ואחד מכם. לספרים שלי אין רגליים, אני צריך את עזרתכם. קשה לי לחשוב שיש עיר בארץ שבה לא ניתן להשיג בקלות ספרים וחבורות של תודה ואמונה ואהבת ישראל.

אז תודה רבה לכל הפונים שרוצים לקחת חלק. בשבילכם אני מקים את מערך התמיכה במפיצים שיעזור לכם גם בהפצה בפועל וגם בחיזוק ועידוד, ואני שוב מבקש, אנא יהודים יקרים חזקו ואמצו לכבוד ה' ולמען עם ישראל להביא את הגאולה בקרוב ברחמים.

תודה רבה רבה לכבוד הרב. אנחנו הראשונים שנופץ את הבשורה הגדולה כאן בעלון ובכל הכלים העומדים לרשותנו. זו בהחלט בשורה גדולה לעם ישראל, ואשרי מי שיזכה להימנות לדבר מצווה גדול ועצום שכזה. תודה.

כל אחד יכול להיות מפיץ: 052-7112793

עלון "חוט של חסד" | 5

אבל אנחנו בעולם המעשה, וגדולה תפילה שמביאה לידי מעשה. מה עושים בפועל?

אז בוודאי שזו זכות גדולה להיות שותף להפצה גם במסון. יש לנו ברוך ה' אברכים שיוצאים יום יום להפיץ, בערים, בצמתים, בבתי כלא, בבסיסים בחוגי בית ועוד. כשאתה תורם כסף להפצה זו זכות כפולה ומכופלת כי אתה גם משקיע בצדקה הגדולה ביותר, ועל הדרך מפרנס משפחה של בן תורה. אפשר לתרום ספרים וחבורות למפיצים, ואפשר גם לארגן שיעורים וכנסים במקום מגוריהם וזו זכות אדירה.

אבל יש לנו גם כלל בכל התורה כולה: "מצווה בו יותר מבשלוהו". יש לנו כלל שעדיף לטרוח במצווה בגופו ממש. על פי ההלכה, כשנולד לך בן אתה לא חייב להיות ברית, אתה יכול למנות שליח שיעשה ברית לילד ואתה תלך לעבודה. אפילו בחתונה אתה יכול למנות שליח שיקדש את האישה עבורך. האם יעלה על הדעת שמישהו ימנה שליח לקיים את המצוות הללו במקומך? וגם בהפצה אל תסתפק בשליחים, תקיים אתה בעצמך את המצווה בגופך ותקדש את כל איבריך בעסק ההפצה לעם ישראל! מורנו ורבינו, מרן הרב עובדיה יוסף היה מכתת רגליו ונוסע באוטובוסים בכל הארץ מקצה לקצה רק למען הפצה וזיכוי הרבים, ומי רואה גדול כזה יוצא ולא יוצא בעצמו. מי יותר עסוק ממנו? מי יותר מתמיד ממנו? על מי יש עול יותר ממה שהיה על מרן?

ובנוסף, כמה שהמפיצים של הישיבה שלי מסורים ומסורים נפשם, הם לא תמיד יכולים להגיע לרחוב שלך,

שלום, כבוד הרב, תודה רבה על הזמן היקר שהרב שוב מקדיש לקוראי העלון. לאחר הראיון שפורסם כאן בעלון בשבועות האחרונים שבו הרב סיפר על דרכו בהפצת יהדות, פנו אלינו יהודים רבים שהתעוררו מאוד וגם הם רוצים להצטרף להפצה והם שואלים איך ומה ניתן לעשות והם גם מבקשים חיזוקים נוספים קבועים בנושא.

רבי נתן מברסלב, תלמידו הגדול של רבי נחמן, שבזכותו נשארו לנו הספרים והעצות של רבי נחמן, השאיר לנו צוואה. לפני פטירתו אמר: "מצוה אני עליכם שעיקר עסקיכם יהיה להדפיס את הספרים שיתקיימו 'פיוצו מעיינותיך חוצה' ותהיו חזקים במסון, ברצון ובטרחא". זאת אומרת שצריכים את שלושת הדברים הללו: מסון, רצון, טרחה.

בשנה האחרונה יצאתי בקמפיין גדול מאוד לתפילה על עם ישראל שיזכו לאהבת ישראל. ובוודאי הצעד הראשון הוא להתפלל הרבה מאוד על עם ישראל באופן קבוע. כי יש כלל בידינו שכל דבר צריכים לעשות על ידי תפילה, ואין דבר שמחזק ובונה את הרצון כמו התפילה.

תתפללו על עם ישראל, ותבקשו שתזכו להיות צינור להפצת אור ה' לעם ישראל. זו גם העצה הראשונה, וזה גם החיזוק הגדול ביותר, כי מי שיש לו אהבת ישראל לא יכול לעמוד מנגד כשהוא רואה את האחים והאחיות שלנו כל כך רחוקים; הוא לא יכול לנוח בבית ולומר "שלום עלייך נפשי". אהבת ישראל אמיתית בוערת באדם ומניעה אותו לפעולה. ואדרבא, ההפצה היא המדד המדויק לאהבת ישראל - כמה אתה מוכן לעשות בפועל, ולהשקיע מעצמך ומזמנך בשביל עם ישראל, כמה אתה מוכן להתאמץ ואפילו לפעמים להתבזות בשביל הבנים של ה'; כמה כואב לך על האחים שלך, כמה כואב לך הכאב של הקדוש ברוך הוא שמתגעגע לבנים שלו. וכמה שהדבר גדול יותר, כך צריכים להתפלל עליו יותר ויותר, ולפי מעלת הנחשק כך צריכים להתגבר ברצון חזק מאוד וחד משמעי, בפרט בהפצה שצריכים הרבה מאוד סיעתא דשמיא לפתיחת הלבבות. לכן כל מפיץ חייב להתפלל בכל יום על ההפצה. וכל שכן מי שאינו מפיץ, שהוא חייב להתפלל לזכות גם הוא לחלק בהפצה.

סגולה להתמדה

האדם בטבעו לא יכול לעמוד לאורך זמן בדברים שאין לו אהבה אליהם. הפרשה פותחת במילים "אם בחוקותי תלכו" ומפרש רש"י: 'שתהיו עמלים בתורה'. איך זוכים לאהבת תורה שתאפשר לנו לעמוד ולהתמיד בתורה לאורך ימים ושנים?

רבי נחמן מגלה לנו שמי שנזרה לא לדבר רע על שום יהודי - זוכה לאהבת תורה. ולכן זו הסגולה הטובה ביותר להתמדה בלימוד התורה. רבנו מדמה את התורה לכלה. כאשר הכלה יפה, האהבה היא בשלמות, אבל כשיש לכלה חיסרון או מום בעיני בעלה - אז בוודאי אין האהבה בשלמות. כך גם התורה. כל יהודי הוא אות מהתורה, כי יש שישים ריבוא אותיות בתורה כנגד שישים ריבוא נשמות ישראל. וכשיש חיסרון באחד מישראל ח"ו, זהו חיסרון ומום בתורה הקדושה כביכול, וממילא לא ניתן לאהוב את התורה בשלימות.

אבל כשהזיהר לבלי למצוא שום חיסרון בשום איש ישראלי, אז יזכה לאהבת התורה, ומתוך כך בוודאי יתמיד בלימוד התורה. ואז זוכה למה שכתוב: "תורת ה' תמימה משיבת נפש" שכאשר צורת ההסתכלות שלנו על האחר היא תמימה ונזהרים לא למצוא או לחפש שום חיסרון בשום יהודי, אזי נמצא ספר התורה שלם כי לא חסרה בו שום אות, ואז מרגישים שהתורה "משיבת נפש". בברסלב מקובל שהתורה העיקרית של רבי נחמן למעשה זאת תורה רפ"ב שבה רבינו מלמד אותנו שצריך לדון כל אדם לכף זכות, ואפילו הוא רשע גמור! ושאלת השאלה: איך עושים את זה?! הרבה נבוכים בדבר, איך אני אדון לכף זכות את מי שמעשיו רעים? הוא לא צדיק, זאת עובדה!

אלא צריך לדעת שהנשמה של כל יהודי היא תמיד זכה וטהורה, ואם רק נזכור את הנשמה שנמצאת בתוכו, נוכל לאהוב את הטוב שבו.

וזה כמובן לא אומר שצריך להתחבר אליו. להיפך לרוב צריכים דווקא להתרחק. אבל את החלק אלו-ק ממעל שבאותו רשע חייבים לאהוב.

בשנה האחרונה מורנו ורבינו, הרב שלום ארוש שליט"א, מדבר בלי סוף ומבקש בכל תוקף להתפלל על אהבת ישראל, כי זאת תכלית התורה: לאהוב כל יהודי באשר הוא שם.

הפסוק בהושע אומר: "חבור עצבים אפרים הנח לו", שכאשר ישנה אהבת ישראל - ה' לא עושה דין בעם ישראל, ללמדנו כמה חשובה אהבת ישראל לה' יתברך. רבי אליעזר הקפר אומר: "אהבו את השלום ושנו את המחלוקת. גדול השלום שאפילו בשעה שישאל עובדים עבודה זרה ויש שלום בניהם אומר הקב"ה: 'אין רצוננו לנגוע בהם', שנאמר 'חבור עצבים אפרים הנח לו'". עצבים הם הפסלים, בני אפרים דבקו בפסלים, אמנם משום שהיו בחיבור ובאחדות - נאמר עליהם 'הנח לו'. הפסוק מדבר על דורו של אחאב שהיה חוטא ומחטיא לישראל ולמרות זאת כשיצאו למלחמה היו מנצחים כי היו מאוחדים. לא היו ביניהם לשון הרע ולא מחלוקת, וזה מה ששמר עליהם מפני אויביהם.

יש תפיסה מוטעית בעולם שאין זה מחובתו של אדם פשוט להתפלל על עם ישראל, כאילו זה עניין לצדיקים בלבד. כנגד תפיסה זו אומרת הגמרא בברכות: 'אמר רבא בר חיינא סבא משמיה דרב כל מי שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש, נקרא חוטא, אמר רבא ואם זה שצריך להתפלל עליו הוא תלמיד חכם אז צריך אפילו להיות חולה מרוב צער'. וכן ראינו שמרן הרב עובדיה זצ"ל כאשר קם מחוליו, הודה לכל מי שהתפלל בעבורו ונתן ברכה מיוחדת לאלו שבכו בתפילתם.

ה' יזכנו לאהבת ישראל ולאהבת תורה באמת.

מעם ישראל אהבה

♥ עם ישראל מדבר אהבה ♥

יאיר אייזנר:

(צויר 2311)

האית סניף אלף יהודי
לאו מלנה מי הוא ומה הוא

"האית סניף אלף יהודי
ולא מלנה מי הוא ומה הוא."

החוברת שמעניקה כלים לאהוב.
052-2240696

חיזוקון
מתחזקים בשמירת שבת

שימוש
לאור נר
וחשמל

מותר
לקרוא לכתחילה
לאור החשמל
(בהלכה ובאגדה)

לקבלת מטרים מחזקים 052-6672221

סיפור אמיתי של סבתא

אם נשים על כף המאזנים את כל הברכות כולן, מה הדבר שישקול כנגד הכל?

תשובה לפרשת קדושים:

איסור כלאיים (חי) בהמתך לא תרביע כלאיים. (צומח) שדרך לא תזרע כלאיים. (דומם) ובגד כלאיים לא יעלה עליך.

זוכה לפרשת קדושים: פייגי ארוש, ירושלים.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

המוסר יותר לראות שסבתא אכן רצינית.

הגברת לא הייתה דתית ודבר זה היה נראה לה מופרך היא שאלה את סבתא ולמה שאומר תודה? תראי באיזה מצב אני כלואה, איך אחזור הביתה?

לפני כמה זמן ארע אצלינו במשפחה מקרה לא כל כך נעים. סבתא הצדיקה רצתה מאוד לחזק אותנו באמירת התודה והודאה. היא סיפרה לנו סיפור שהיא חוותה ממש לא מזמן וחזיקה אותנו ממש והנה הסיפור:

במקום עבודתה של סבתי יש חניון גדול מאוד הבנוי מכמה קומות.

יום אחד סבתא הייתה בדרך לחזור הביתה, צעדה בחניון לעבר רכבה לפתע היא רואה אישה הנראית בשנות ה-60 לחייה עומדת מסתובבת ומבולבלת, סבתי ניגשה אליה ושאלה אותה האם היא צריכה עזרה והאם משהו קרה, הגברת אמרה לסבתי בדאגה שהיא חנתה את רכבה באחד החניונים והבעיה היא שהיא לא זוכרת איפה...

סבתא ענתה לה בנחת, אמרה והסבירה- "אין רע יורד מן השמים אנחנו לא מתחילות בחיפוש עד שאת אומרת תודה לה' על המצב העוכחי, הגברת ראתה שסבתא איתנה בדעתה ואמרה נו טוב תודה ה' שהרכב שלי אבד, עכשיו בסדר? בואי נמשיך סבתא אמרה לה אני רוצה לשמוע אותך אומרת עוד תודות תוך כדי הסיבובים."

הן פותחות בנסיעה הגברת מסתכלת בריכוז על כל רכב ורכב והיא וסבתא אומרות תודות לה'.

לאחר שהם הגיעו לחניון השני האישה אומרת לסבתא עצרי! היא בחנה עוד כמה שניות עד שהיא הייתה בטוחה הסתכלה בפנים הרכב דרך החלון ו-כן זה היה הרכב שלה.

סבתא מספרת- היא הודתה לי מעומק הלב ואמרה, אני לא מאמינה וואו התודה היא עצומה וענקית אני בת שישים ורק עכשיו גיליתי פלא!

להזכירם, החניון ענק, בעל כמה קומות... סבתא אמרה לה- בואי גבירתי דבר ראשון הירגעי ובואי תעלי על הרכב שלי ונעשה 'סיוור' כדי לגלות היכן החנית את רכבך. הגברת נכנסה לרכב וסבתי אחריה, תוך כדי שסבתא מתניעה את הרכב לפני היציאה למסע החיפוש היא אומרת לה, לפני הכל אני רוצה שתגיד תודה לה' יתברך, האישה מסתכלת על סבתי כאילו נחתה בזה הרגע מאחד הכוכבים שברקיע והיא הייתה

שלום | אייר

צדקה מביאה שלום.
(א.ב. של החיים)

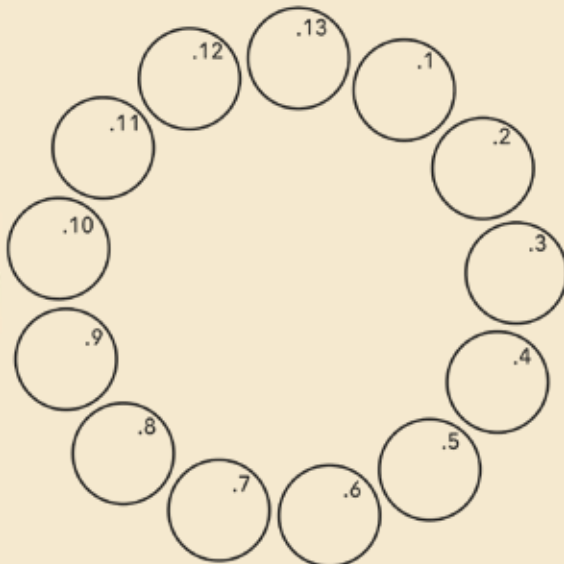
לקבלת מסרים סחוקים - 052-6672221

פתרונות יש לשלוח עד יום שני למייל: al5308000@gmail.com או לפקס: 02-5812252 יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

עשיונות

מעגל סגור

עליכם למלא כל עיגול לפי ההגדרות, כל שתי אותיות סופיות פותחות את המילה בעיגול הבא.

1. נוזל שתיה שקוף החיוני לנו
2. פרק זמן של 24 שעות רצופות
3. בזריזות, בחיפזון
4. יותר מחצי (כ"ח)
5. "מה ___ מעשיך ד"
6. נוזל בעל ריח נעים
7. הוסיף ___ למדורה
8. בעזרתו מעלים דברים לקומה גבוהה
9. מאכל פריך במילוי (ברכתו מזונות)
10. בן עבר, נינו של שם בן נח
11. משחק הרכבה מפלסטיק בעל בליטות
12. מוכית, נוזף
13. אופי השועל

בדיחות הדעת

משה היה כותב "אלחטי" במקום "הלכתי".
יום אחד המורה כעס עליו ונתן לו עונש אחרי
הלימודים לכתוב על הלוח 100 פעמים "הלכתי".
למחרת המורה מגיע ורואה את כל הלוח מכוסה
במילה "הלכתי" ולמטה כתוב "כתבתי הלכתי
חמישים פעם, ואז נגמר לי המקום אז אלחטי
הביתה"...

העלון מוקדש
להזרה בתשובה יהונתן בן רותי
ולרכואת עמוס בן מסעודה
להקדשת העלון: 02-5308000

כאשר ילד חי בתוך סדר יום קבוע פחות או יותר, זה תורם לו בראש ובראשונה לתחושת ביטחון עצמי. ילד שחי בתוך סדר יום מובנה, מרגיש בטוח ונוח כי הוא אינו צריך להשקיע מאמצים וכוחות מה לעשות בכל רגע נתון, כי חייו מאורגנים ומסודרים.

איך משרים את תכונת הסדר והארגון?

כמו תמיד ע"י דוגמה אישית. הילד רוכש את גיבוש אישיותו מסביבת גידולו, ולכן אנו-ההורים הם הראשונים שמהווים מודל לחיקוי עבור הילד בעיניו סדר וארגון. אין ספק שילדים שחיים בבית מסודר, מאורגן ונקי, לומדים להעריך סביבה מסודרת וישאפו להיות מסודרים בעצמם, סדר חיצוני משפיע על הסדר הפנימי וכך מתגבשת האישיות המסודרת. ולהיפך - אם הילד מתרגל לחיות בסביבה מבולגנת, הוא יבין שאלו הנורמות המקובלות ויתרגל לחיות בחוסר סדר חיצוני ופנימי.

ולכן במידה ונשפר את רמת הסדר והארגון שלנו בבית ע"י קיום בית מסודר ומאורגן, סדר יום קבוע (מגוון ולא משעמם) של הפעילויות, יצירת רוגע ושקט בחיי הילד בכל התחומים, נוכל בע"ה להשפיע ולעצב את אישיותו מחדש בכדי שיהפך עם הזמן לילד מסודר ומאורגן. חשוב מאוד שכל הדמויות הקרובות אל הילד, יהיו מעורבות בעבודה על שיפור הסדר והארגון שלו. כאשר כל הדמויות הללו יהוו עבורו דוגמה אישית בעיניו זה דהיינו: ההורים, המטפלת/הגננת/המורה וכו' זה יקל על הילד להפנים את הנורמה הרצויה.

המשך בע"ה בשבוע הבא.

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

לומדים להצליח פרק יב'

השבוע, נמשיך במיומנות הראשונה מתוך חמשת המיומנויות והיא: הסדר והארגון.

כאשר אנו מדברים על סדר וארגון, אין הכוונה לסידור החדר, הילקוט או הקלמר, אלא ליכולת הרבה יותר מהותית שמתבטאת בהבנה ומודעות, על סדר וארגון פנימי, עמוק ותודעתי יותר - שכמוכן ישפיע בסופו של דבר על התנהלות המחשבה ועל מכלול הפעולות הלימודיות וההתנהגותיות.

קראו וחשבו, מה דעתכם על דני?

דני, הוא תלמיד בינוני הלומד בכיתה ד'. דני אינו מקשיב ומשתתף בשיעורים - כי החומר לא תמיד מעניין אותו. ממוצע המבחנים שלו מגרד את ה-70% כי הוא אינו מתכוון למבחנים ברצינות. דני שוכח לפעמים מחברות וספרים כי הוא שוכח להכין מערכת. דני מאחר להיכנס לכיתה מההפסקה - כי רק בסיום הצלצול הוא נזכר שעדיין לא הספיק לשתות, הוא צריך גם לשירותים או ששכח את הכדורגל במגרש.

דני לא לוקח את הלימודים ברצינות ולא בגלל שהוא אינו רוצה, אלא בגלל שהתפיסה שלו "מה תפקידו בבית הספר" מעט מעוות, לדני יש חוסר סדר וארגון בתפיסה שלו את החיים שמחלחל למציאות שהוא רואה ויוצר ולפעולותיו בשטח. בעיה זו וחוסר מיומנותו להתארגן ללמידה בצורה תקינה מעיבים מאוד על הצלחתו.

אילו דני היה ילד מאורגן, הוא היה מכין את עצמו לפני שמגיע לכיתה, הוא היה יודע "לאן הוא הולך, מה מטרת הליכתו ומה תפקידו" דני היה מגיע עם כל ספריו ומחברותיו לכיתה, היה נכנס לכיתה בזמן, מארגן את חפצי הלמידה בצורה מסודרת, מביין שיש לו מטרה בזמן הלמידה... ואז בשיטות הנעה (מוטיבציה) שונות נוכל להובילו ללמידה מאתגרת וחיונית ומכאן הדרך בטוחה להצלחה לימודית.

גם תכונות נרכשות

סדר וארגון, אינן רק תכונות גנטיות אלא הן בעיקר תכונות המושפעות מהחינוך בבית ומסביבת הגדילה של הילד. כשהחוקרים מדברים על תכונות הסדר והארגון, הם משתמשים במונח "ויסות". כבר בגיל קטן ניתן להבחין בתיוקוּת ש"מנגנון הויסות" שלהם מסודר, תיוקוּת אלו ערים וישנים בשעות קבועות, אוכלים באותן שעות פחות

או יותר ובהחלט ניתן לצפות מראש כיצד יתנהגו במצבים מסוימים.

לעומתם, לתיוקוּת ש"מנגנון הויסות" שלהם אינו מסודר: ערים וישנים בשעת שונות ולא סדירות, אוכלים בשעות שונות, אינם בעלי סדר יום קבוע ולהורים קשה להכניס אותם למשטר מסודר. אך מאחר ותכונות אלו אינן רק תכונות "מולדות", אלא גם תכונות "נרכשות", אזי ע"י אימון עקבי ושיטות עבודה שונות שנלמד עליהם, נוכל בע"ה לשפרן ולהפוך את הילדים למסודרים ומאורגנים יותר.

עד כמה זה משמעותי בחיים, נבין מהדוגמה האישית שלנו בחיי היום-יום:

כאשר אצלנו המבוגרים, יש סדר בבית ובסביבה המחיה שלנו, יש לנו סדר בראש והחיים שלנו הרבה יותר רגועים ונעימים, אנו פנויים נפשית לעשייה נוספת ולהשקעה בדברים אותם אנו עושים. לעומת זאת, כאשר אנו חיים בצורה בלתי מסודרת ומאורגנת, כאשר יש לנו בלאגן בראש, אנו עסוקים כל הזמן ב"הישרדות" שלנו ולא פנויים אפילו לחיות בצורה תקינה ובוודאי לא להשקיע במה שאנו עושים או להתחיל בפרויקטים חדשים. לכן, סביבה מסודרת, תשפיע בראש ובראשונה לטובה על השלווה והרוגע של הילד ותקנה לו את היכולת לסדר, לארגן ולמייין בצורה טובה את חייו הרגשיים והסביבתיים ומכאן תשפיע בביצוע משימות שונות בבית ובבית הספר על הצד היותר טוב וכמוכן מכאן להצלחה לימודית הדרך פתוחה.

עניין התפתחותי

לימוד "סדר וארגון" צריך להיעשות תוך התחשבות בשלב ההתפתחותי בו נמצא הילד ומתוך עקביות, התמדה ודוגמה אישית של ההורה. ילד שרוכש סדר וארגון, לומד אגב זה גם אודות משמעות ואחריות אישית ומפתח עצמאות התורמת להעלאת ערכו העצמי בעיני עצמו וסביבתו ובכך מעלה את ביטחונו העצמי ביכולותיו. ילד זה גם מפתח התחשבות בסביבתו ובזולת - כי הוא חי בצורה מסודרת המאפשרת לו לראות שיש מישהו שחי לצידו וגם הוא בעל צרכים ורצונות משלו. כלים אלו שהוא יקבל הינן נכס ערכי רב וחשוב ביותר להתפתחותו התקינה בגיל בית הספר, ומהווים הכנה חשובה לחיים תקינים כאדם בוגר, שמועיל לעצמו, למשפחתו ולחברה.

כחלק בלתי נפרד מתוכנית העבודה לבניית אישיות מסודרת ומאורגנת, עלינו לבנות לילד "סדר יום קבוע"

ביום קבלת התורה

הרב שלום ארוש שליט"א
יתפלל עליך ועל צאצאיך
שתזכו לקבלה מאהבה ולפירות טובים.

חיילן זכשילן ותלכילן: 02-5308000

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כ אייר תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 6:57 תל-אביב: 7:12 חיפה: 7:05 מוצאי שבת: ירושלים: 8:14 תל-אביב: 8:17 חיפה: 8:18 ר"ת: 8:50

פרשת בחוקותי

זיכוי והטבה לרבים

"בואו נקבל מחדש את התורה..."

בימי מלחמת העולם הראשונה, כשהמצב החמיר מאוד, החליט החפץ חיים כי חייבים להתחזק מחדש בתורה ובמצוות, כדי שבני ישראל ינצלו מכל רע. מה עשה? באחד הימים עלה על מדריגות הבימה שלפני ארון הקודש. פתח את ארון הקודש, פנה אל הנאספים ואמר להם:

"בואו רבותי, ונקבל מחדש את התורה. נשבע מחדש ונאמר 'נעשה ונשמע'! ואז הוסיף הח"ח ואמר: 'במעמד זה, כאשר אנו מוקפים בצרות לרוב, נשבעים אנו, עמך בית ישראל, לשמור על קיומה של התורה. אף כי הננו כבר מושבעים ועומדים מהר סיני, אנו מקבלים עלינו שוב את התורה לעובדה ולשומרה'."

הלמות עמלים - ח"ב

זכות התורה מגינה...

כאשר המצרים הפציצו בזמנו את "גוש דן", הבטיח החזון איש כי בבני ברק לא תיפולנה פצצות, בזכות ריבוי לימוד דפי הגמרא הנלמדים שם. כך גם במלחמת המפרץ, כאשר הטילים ששיגר הצורר העירקי זרעו הרס וחורבן בערים הסמוכות לבני ברק, הרגיע הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל את הציבור כי הבטחתו של החזון איש, תקפה גם היום.

והביא רבי חיים בהקשר לכך את תגובתו של אלישע הנביא לבהלת נערו כשראה חיל ארם המקיף את העיר: "ויאמר אל תירא כי רבים אשר איתנו מאשר אותם. ויתפלל אלישע... ויפקח ה' את עיני הנער וירא והנה ההר מלא סוסים ורכב אש סביבות אלישע."

"כך הדבר בבני ברק" - הפטיר רבי חיים - "אם היו רואים האנשים כמה דפי גמרא מקיפים את בני ברק, לא היו פוחדים אלא בטוחים בזכות ריבוי התורה שיש בה."

[א.ה. ואכן ראו התושבים, במלחמת המפרץ, כיצד מתגשם עליהם הפסוק: "יפול מצידך אלף ורובה מימינך, אליך לא יגש רק בעיניך תביט"... נוסף, כי בחודשים שקדמו למלחמת המפרץ (לפני כשלושים ושתים שנה) ראה עם ישראל שלושה ניסים גלויים: א) בחג השבועות, כאשר החילוניהם בחוף הים ניצלו מספינות מחבלים שהתקרבו אליהם, בזכות לימוד התורה שהתרבה בארץ ביום זה. ועל זה הודו בהלל... "יאמר נא ישראל..." ב) בחול המועד סוכות, כאשר אבנים גדולות הושלכו על המתפללים בכותל המערבי מיד לאחר ברכת כהנים ולא נפגע איש. ועל כך הודו בהלל "יאמרו נא בית אהרן..." ג) כמה ימים לאחר מכן כאשר מחבל בחנות ירקות בתחילת רחוב חזון איש, הכין פצצה להכניס לביהכ"ס איצקוביץ, רח"ל. ובנס התפוצצה עליו לפני שיצא, ועל כך הודו בהלל "יאמרו נא יראי ה'..."

ככל שירבה אדם בעצמו ובעם ישראל את לימוד התורה וקיום המצוות, כן ייטיב עם העם!

נלמד מהפסוק: "אם בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו... וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ" (פרק כו-ג, ד, ו)

נמצאנו למדים, כי מי שחפץ באמת ובתמים לתרום נכבדה ומכרעת להגנת העם והארץ. מי שחפץ באמת לסייע להדיפת האויבים ומיגורם ובהשגת שלום ובטחון. אין לו אלא למלא וליישם את אותם הוראות המפורשות בתורה: לעמול בלימוד התורה ולקיים מצוותיה; כי רק על ידי אלו מובטח שלום ובטחון בארץ. וממילא, ככל שיותר יתרבה לימוד התורה וקיום המצוות בעם, כן תגדל ותתחזק רשת ההגנה והבטחון.

על כוחה של תורה להגן על העולם כתב הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל (בנפש החיים שער ד' פרק כה) את הדברים הנוקבים הבאים: "אבל אם היה ח"ו העולם פנוי לגמרי, אפילו רגע אחד ממש, מעסק והתבוננות עם סגולה בתורה הקדושה, תיכף כרגע היו כל העולמות נחרבים ונבטלים ממצואות לגמרי ח"ו, ואף גם איש אחד מישראל לבד, רב כוחו, שבידו להעמיד ולקיים את כל העולמות והבריאה בכללה, על ידי עסקו והתבוננותו בתורה הקדושה לשמה, כדאיתא בגמרא (סנהדרין צ"ט): 'כל העוסק בתורה לשמה מוגן על כל העולם כולו'."

"ואיך לא יתלהב לב האדם, בהעלותו על לבו את הענין הנורא הזה, ותיפול עליו אימה ופחד, לבל ירפה ח"ו מעסק התורה הקדושה תמיד, כאשר יחשוב בלבבו, אולי ח"ו לעת כזאת, העולם כולו מקצה ועד קצהו, פנוי לגמרי מעסק התורה הקדושה, ובלתי עסקו והגיון לבו עתה, בזה העת, בתורה, היו נחרבים כל העולמות, וברגע ספו תמו ח"ו. זו תורה וזו שכרה מרובה מאוד ונטול שכר כולם, אחר שהוא קיים והעמיד ברוב כוחו את כל העולמות עתה."

פעם הביע אחד ממקורבי החזון איש את השקפתו, כי הזמנים הקשים מחייבים כל יהודי להתייבב במערכה הציבורית לפעול למען כבוד שמים משום "עת לעשות לה'", לשמע דבריו הגיב החזון איש ואמר:

לימוד התורה היא עבודה גדולה לטובת כלל ישראל, שכן עצם מציאותו של אדם גדול מקרינה אור והשפעה ברוכה על כל סביבתו, משל למה הדבר דומה? למי שממלא קנקן בלי הפסק עד שנשפך מעבר לגדותיו, הכוסיות סביבות מתמלאות וגם הוא נשאר מלא". ובאגירתו כותב החזון איש: "המתחזק בלימוד התורה עושה חסד עם כלל ישראל".

[וידועים דברי הגר"י סלנטר זצ"ל (הובא במכתב מאליהו ח"ה): בהשפעת הפרוש באיישישוק שמתחזק בלימודו, בעה"ב בוורשא סוגר חנותו שעה לפני שבת, וסטודנט בפרז' אוכל במסעדה כשרה.]

שלימות בגמילות חסד – כאשר נעשה באופן המועיל ביותר לזולת!

נלמד מהפסוק: "ונתתי גשמיכם בעתם" (פרק כו-ד)

ואמרו חז"ל: מהי בעתם? לא שכורה [שלא תשתה יותר מדי] ולא צמאה אלא בינונית. דבר אחר: בעתו – בלילי רביעית ובלילי שבתות. ופירש רש"י: שאין טורח על בני אדם דאין הולכים בדרכים (תענית כב:). עוד אמרו חז"ל (מד"ר לה-ט): בימי הורדוס המלך היו גשמים יורדים בלילות, ובשחרית נשבה הרוח נתפזרו העבים וזרחה החמה, נתגבה הארץ והיו פועלים יוצאים ועוסקים במלאכתם, ויודעים שרצון אביהם שבשמים הם עושים. כך צריכה להיות ההטבה מאדם לחברו, באופן הנוח ביותר לחברו.

המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל היה אומר (הובא באור יחזקאל) שמדת "אהבת חסד" [המוזכרת בפסוק (מיכה ו-ח) "כי אם עשות משפט ואהבת חסד"] באה לידי ביטוי בשעה שאדם רוצה שיהיו לחברו דברים נוספים יתרים על מה שיש לו בעצמו. ומוכן לוותר מעצמו כדי שיהיה לזולתו, וכדמצינו בגמרא (ב"מ סא.) שתיים שהיו מהלכין בדרך, ובידו של אחד קיתון של מים, נותן לזולתו ולא משאיר לעצמו. ורק במקום פיקוח נפש אמר רבי עקיבא "חייך קודמין".

מדה נשגבה זו נקראת "אהבת חסד". חסד הוא ממדות הנפש, ובעל אהבת חסד אוהב את מדת החסד שהיא ממדותיו של הקב"ה. משום כך, מדת החסד שבו היא ללא תכלית, כי גם הקב"ה ללא תכלית ומדותיו ללא תכלית.

ובמקום אחר כתב המשגיח: כאשר בעל חסד אמיתי, כשאינו יכול לעשות חסד, מסיבות שונות שאינן תלויות בו, מרגיש כביכול שחסר לו ממציותו וכל זה מכוחות הנפש, כי הנפש היא חלק אלוק' ממעל, והיא מדה ממדותיו של הקב"ה.

לא כן בעל חסד רגיל. אף ששואף לעשות חסד, אינו עושה חסד אלא רק בעת שפנוי הוא מכל דאגותיו וטרדותיו האישיות, או-אז דעתו פנויה לעשות חסד עם זולתו, ובוודאי שכאשר טרוד הוא במחלתו והדבר תלוי בפיקוח נפש, פשיטא שאין דעתו פנויה לחסד.

אך אצל אברהם אבינו ע"ה, עמוד החסד, מצינו שגם בשעה כזו שהיה חולה והקב"ה הוציא חמה מנרתיקה כדי שלא להטריחו באורחים, כי ידע הקב"ה שקשה לו מפאת מחלתו לטרוח באורחים, עם כל זאת לא היתה לאברהם אבינו מנוחה ולא נחה דעתו בלי אורחים.

כי על כן, לאדם כזה שהוא בעל חסד אמיתי ודבוק במדותיו של הקב"ה, אי עשיית חסד קשה לו ומצערת אותו הרבה יותר ממחלתו וכאביו.

חז"ל אומרים בזה"ק ש"גדולה" זו חסד. והיה אומר על כך הגר"ש פינקוס זצ"ל (בתפארת שמשון) שהגדלות האמיתית והיחידה היא רק בעשיית חסד, וגם גדול בתורה נקרא כן רק מפני שלימוד התורה הוא החסד הגדול ביותר לעולם (כמו שכתבנו לעיל בנושא "זיכוי והטבה לרבים").

מדוע באמת "גדולה" זו חסד? ומפרשים, מפני שחסד ענינו הוא התפשטות בלי גבול, נמצא שחסד הוא תמיד עם גדלות. ונראה להוסיף, שבאמת הגדלות האמיתית היא רק בשבירת גבולות. הקב"ה שלגדלותו אין חקר, כאשר הוא משפיע ומשגיח על השפלים ודואג להם, הרי שובר בזה את גבולות עליונותו העצומה, וזהו אות שאין שום גבול מעכבו, ודקא בזה מתגלית הגדלות האמיתית.

דלת פתוחה בכל עת ומצב...

אצל כל"ק האדמו"ר רבי שלומק'ה מזוועהיל זצ"ל, לא היה חדר המתנה ולא היו צריכים לחדר המתנה. שכן תמיד, בכל עת, היה הבית פתוח לכל דורש, ללא עתים קבועים וללא הגבלה. הדלת מעולם לא נמצאה סגורה, הן באמצע הסעודה והן באמצע השינה, הן ביום, והן בלילה בשעות המאוחרות.

כל הלילה היה הנר דולק אצל הרבי, ולא קרה מימיו שאחד יחזור ריקם מחמת סירוב ממנו שלא יכל לקבלו מאיזו סיבה שהיא, כי תמיד היה נכון. ומוכן לדורשים את פיו, במסירות נאמנה.

פעם התדפקה אישה על דלתו של רבי שלומק'ה, והיה זה בשעת לילה מאוחרת מאוד. אותה שעה שכב האדמו"ר מזוועהיל על ערש דווי כשהוא סובל יסורים קשים. לא רצה נאמן ביתו לפתוח את הדלת לאשה במצב כזה, ובשעת לילה כה מאוחרת. אלא שרבי שלומק'ה פקד עליו לפתוח את הדלת ולהניח לאשה להכנס, לשטוח את אשר על לבה.

ניסה החסיד לדבר על לבו של הרבי כי הוא זקוק למנוחה, ובמיוחד כאשר הוא חולה בעל יסורים. אך רבי שלומק'ה נענה ואמר: "כיצד אוכל לנוח, בשעה שעומדת אשה בחוץ ולבה מר עליה?!"

ציס"ע – זוועהיל

שלא יודר איש מביתו...

סיפר הרב רפאל וולף שליט"א: אנשים היו רגילים לבוא לביתו של רבינו הגרא"מ שך זצ"ל עם שאלותיהם ומשאלותיהם ביום ובלילה בכל עת ובכל שעה. פעם הבחין הרב שך, שכאשר הוא מיסב לאכול, יש לו לפתע שעת מנוחה ואף אחד לא מטרידו. איש אינו בא. הבין מכך שנאמני ביתו מבקשים מהבאים שלא להפריע את סעודתו, שכן היה נוהג להפסיק מאכילתו כדי לשמוע את הבאים. והיתה דעתו מוסחת מהאוכל הנחוץ כל כך לבריאותו.

מכיון שראה כך, ביקש הרב שך לאכול במסדרון הכניסה... כדי שישמע את המתדפקים ויפתח להם בעצמו, ובלבד שאיש לא יושב על עקבותיו ולא ידחה מביתו אף לא לשעה קלה...

קנין תורה

חסד עם הרבים הצריכים לו...

כידוע, על אף שהקפיד הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל על ניצול רגעיו, היה מוסר עצמו לעשיית חסד עם הרבים, ומשקיע מזמנו לקבל קהל, לסייע מדי יום ביומו למאות ואלפי מבקשים. וסיפר רבי חיים שלאחר שהתחיל לחבר את ספרו "דרך חכמה" על סדר קדשים, הוצרך להפסיק למרות החשיבות שראה בזה, משם הצורך לענות על המכתבים הרבים שהיו מגיעים אליו מדי יום, שזה חסד וזיכוי לרבים.

ונשאל על כך רבי חיים: הרי חיבור הספר דרך חכמה זהו גם כן זיכוי הרבים גדול לדורות ומדוע מעדיף זה על פני זה? והשיב: "מי כותב לי מכתבים? ילדים ונערים, בחורים ואברכים צעירים. שמעתי שכשמקבלים ממני מכתב, זה חיזוק בשבילם. נכון שספר זהו זיכוי הרבים לדורות, אבל המכתבים זה הדורות עצמם".

ובהזדמנות אחרת כשנשאל על כך, השיב: מי יודע על מה אני זכאי לחיים, האם כדי לכתוב את הספר דרך אמונה, ודרך חכמה, או לעשיית החסד להשיב תשובות לשואלים בע"פ ובכתב. [ואגב: התבטא רבי חיים לנכדו, שהשעה הזו שבין עשר לאחד עשרה בערב, שצריך להשיב לשאלות, ולתת עצות לכמאה איש(!) זהו מאמץ גדול בשבילו כמו אילו היה הנכד רוקד לילה שלם...]

סיפר הגר"א מן שליט"א: באחד הימים, רבי חיים לא חש בטוב. ולמחרת אמר לי בזה הלשון: "אני יודע על מה הקב"ה העניש אותי ולא הרגשתי טוב אתמול. כי אתמול הנכד שלי לא יכול היה להיות בקבלת קהל מחמת סיבה מסויימת, ולכן לא היתה קבלת קהל, שמחתי שאין קבלת קהל כי אז אני יכול להמשיך וללמוד".

הוסיף רבי חיים ואמר: "כמובן, זה שלא היתה קבלת קהל ויכולתי ללמוד, זה טוב. אבל על מה ששמחתי בכך, זה לא טוב, כי אנשים צריכים אותי, ועל כך נענשתי מיד..."

אין ברכת הארץ אלא בזמן ששורר שלום בין איש לרעהו!

נלמד מהפסוק: "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד" (פרק כג-ו)

ו**כתב רש"י**: שמא תאמרו הרי מאכל הרי משתה אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת "ונתתי שלום בארץ", מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר "עושה שלום ובורא את הכל". והרמב"ן פירש: "ונתתי שלום בארץ" – היינו שלום שיהיה ביניכם ולא תלחמו איש באחיו, וכן פירש האור החיים, שפסוק זה מכוון על בני ישראל.

אנו אומרים בנוסח התפלה: "עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו". ואמרו חז"ל (תנחומא-ויגש-ו) שהקב"ה מערב למעלה מים ואש ועושה שלום ביניהם, כן יעשה שלום עלינו.

והקשה הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל (בספרו יערות דבש-ח"א דרוש ה): מדוע נקט עושה שלום במרומיו, הלא גם למטה בארץ יש הרכב ד' היסודות של אש, רוח, מים ועפר, כידוע. ואם כן, אף למטה קיים שלום באופן כזה?!

וביאר היערות דבש: למען האמת, אין הכוונה בעשיית שלום לחברו שיהיו באגודה אחת כמו אש ומים השוכנים יחד. כי זה אכן קיים גם למטה. שכן כך נראה באמת השלום אצלנו: באים יחד אוהב ואויב באגודה אחת כלפי חוץ, אך הלבבות חלוקות, זה לסתור וזה לבנות, כמו אש לשרוף ומים לכבות.

ואולם למעלה אינו כן, שם השלום תופס באופן שהאש מקבלת טבע המים, והמים מקבלים טבע האש. שכן טבעה של האש לעלות למעלה ולא לרדת למטה כמים. אבל למעלה המצב שונה, האש יורדת מלמעלה למטה ככתוב (דניאל ז-י) "חזיתי נהר דינור" שהוא נהר אש "נגיד ונפיק". הרי שהיא יורד מלמעלה ממקום החיות למטה מטה, עד שאמרו שמגיע למקום ירکتני שאול לראשן של רשעים, ונמצא שהאש תופסת טבע המים לרדת למטה.

וכן המים העליונים עומדים למעלה ואינם יורדים. רק עולים מעלה מעלה כטבע האש. זוהי תכלית השלום שמשנה טבעו בשביל חברו, ולוקח לעצמו טבע חברו למען היות לאחדים.

שנינו במסכת אבות (פ"א משנה יב) "הלל אומר, הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום". מדוע אמר התנא תחילה אוהב שלום ורק אח"כ "רודף שלום"? אלא ללמדנו שלפני שאתה רודף שלום אצל אחרים, עליך לדאוג שיהיה שלום בנפשך שכוחות הרע והטוב ידורו בשלום ולא יגברו כוחות הרע על הטוב. רק אז תוכל להשכין שלום גם אצל אחרים.

משל למה הדבר דומה? לאדם ששכר אומן להתקין לו מדריגות כדי שיוכל לעלות לקומה השלישית. התבונן האמן ואמר: רגיל אני לעשות מדריגות לקומה אחת, אך כיצד אטפס עד למעלה? השיב בעל הבית: עשה מדריגה אחר מדריגה ואז תוכל לטפס למעלה בנקל. כך גם בענינינו, כאשר רוצה אדם להגיע למעלת רודף שלום, צריך להיות תחילה אוהב שלום.

סח הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: נשאלתי פעם מדוע לא תיקנו בתפלת "שמונה עשרה" בקשה על "שלום בית", כפי שמבקשים על שכל, בריאות, פרנסה, תשובה, תורה, גאולה וכיו"ב?!

והשבתי לשואל: "ודאי תיקנו! וכי אין אוזניך שומעות מה שפיך מדבר בתפלתך?" תמה הלה: היכן תיקנו? והשבתי: הלא אנו אומרים בתפלת "אלוקי נצור": "ונפשי כעפר לכל תהיה!" אנשים סבורים ששלום בית תלוי קודם כל בצד השני... ואינם מבינים שבראש ובראשונה זה תלוי בהם: אם נפשך כעפר תהיה מובטח שלום ביתך!...

"ובלבד שלא נקלקל שלום בית..."

הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל היה נוהג שכאשר התקבלה תרומה גדולה מאשה [לכוללים בירושלים שהיו תחת מרותו] היה מצוה להחזיר את רוב הכסף לשולחת, מחשש שמא לא ניתנה התרומה על דעת בעלה של התורמת, וכהלכה שנפסקה בשולחן ערוך "גבאי צדקה אינם מקבלים מהנשים אלא דבר מועט אבל לא דבר גדול" ויו"ד רמ"ח-ד.

פעם נתקבל במשדרו של אחד הכוללים סכום כסף גדול מאשה אחת, והתורמת ביקשה במכתב שצורף להמחאה שלא לשלוח לה בשום אופן "קבלה" על נדבתה...

דנו ראשי הכולל בדבר: אם בסתם נדבה של אשה, מורה רבי יוסף חיים זוננפלד להחזיר את רוב הכסף לתורמת, על אחת כמה וכמה במקרה שלפנינו, יש חשש שהסתירה האשה את מתן התרומה מידיעת בעלה.

ואולם כשיפרו הגבאים לרבי יוסף חיים את פרטי המקרה, פסק להם ללא היסוס: לאשה הזו אל תשגרו חזרה כל סכום מנדבתה! ונוכח הבעת פניהם המופתעות של הנוכחים מפסק נדיר זה, המשיך רבי יוסף חיים והסביר: "במקרה הזה שלפנינו מוטב לנו שנעבור על סעיף אחד בשו"ע ובלבד שלא נקלקל חלילה "שלום בית" אצל משפחה יהודית..."

עפ"י פרפאות לתורה

חכמים מרבים שלום בעולם...

באחד הבנינים החדשים בשכונות החדשות בירושלים נתגלו ליקויי בניה. הדיירים הממורמרים הגישו תביעה נגד הקבלן. הדבר היה יכול להסתכם במליוני שקלים של פיצויים, עגמות נפש ומשקעים... שישארו זמן רב. הוחלט להביא את הדברים לפני הגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זצ"ל.

התאספו הדיירים יחד עם הקבלן, וכל דייר קם בתורו ופירט את הליקויים שיש בדירתו. רבי בן ציון ביקש: "אף אחד שלא יאיים בתביעה משפטית!". לאחר מכן פנה לקבלן ושאל: "אתה מוכן לתקן את כל מה שטענו כאן?" השיב הקבלן בחיוב. שאל רבי בן ציון: "תוך כמה זמן?" "תוך שבוע" – השיב הקבלן.

הפטיר רבי בן ציון: "אני נותן לך שבועיים לסיים את התיקונים". ואז הפנה מבטו אל הדיירים ואמר להם: "זאתם הדיירים חידלו מהטענות וההכפשות. אם יהיו לכם טענות תפנו רק אלי!". כמובן, כולם יצאו מרוצים.

כאשר באו לפני רבי בן ציון לדון עמו בדברי תורה בנושאים שונים השנויים במחלוקת, אם היה רואה שאין טעם לויכוח והשני ממילא לא יקבל את דעתו, היה שותק. ופעמים רבות היה אומר: "אני חולק בלב...". את תלמידיו היה מחנך: "לא תמיד צריך לומר לשני שאיננו מסכימים איתו. תשמרו את דעתכם בלבכם". **הלמות עמלים**

כיצד הדרך לשלום?

יהודי נכבד, נכנס פעם לשאול את הגאון **רבי שלמה זלמן אויערבאך** זצ"ל, האם להכנס ל"עובי הקורה" באחת הפרשיות הציבוריות בקהילה בחו"ל, ובעוד כמה עניני מחלוקת ושלום בקהילה זו.

אמר לו רש"י: "דע לך כי גדולה מעלת השלום, עד כדי כך שמותר לשנות מפני דרכי שלום. למרות שעל האדם לבזבז כל ממונו מפני עבירת לאו אחד, מכל מקום מותר לשנות למען השלום. הרי לנו רום מעלת השלום, לא להגיע בכלל למחלוקות ומריבות.

המשיך רבי שלמה זלמן ואמר: עוד עליך לדעת כי לכאורה הדרך להתנהל בשלום היא כך: לנטות אחרי רבים, אבל אם אין טענות של המיעוט סותרות טענותיהם של הרוב, יש להתחשב גם עם המיעוט. כי אם לא כן, אין דרך לשלום, שהרי אין הדעות שוות.

וסיים רבי שלמה זלמן: "לענין מה ששאלת, האם עליך להתערב במחלוקת באותה קהילה? עליך לדעת קודם כל, כי לא כל פעם חייבים להתערב בין הצדדים, לנסות לעשות שלום ביניהם. כי לפעמים מנסים להכניס אצבע אחת למען השלום, ומהר מאוד כל עשר האצבעות טובעות במחלוקת רח"ל..." **הלמות עמלים**

זמי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

הזהרו-בדברים!

'אופס, זה הרי הרכב של האטלזי המקומי – מעניין מה הוא עושה פה?'

היה זה כאשר 'מר שווארץ' חלף במקרה עם רכבו, ליד חנות-מפעל ענקית לשיווק בשר פיגולים. הוא נולד עם עיני נץ ואופי בלשי, ותיכף זיהה את הרכב שחנה מחוץ למפעל.

הרכב של בעל האטלזי השכונתי שלהם, אצלו קונים כולם בשר-כשר. רגלו של יהודי כשר לא הייתה מעזה לדרוך בחנות כזו של פיגולים, ודווקא הוא – בעל האטלזי – חייב להימצא שם? הציץ פנימה והבחין בקצב שלנו מסתובב שם, נכנס ויוצא, כמו בן-בית.

האם הוא רואה נכון? האמנם האטלזי השכונתי עושה עסקים עם חנות-מפעל טמאה זו? רגע, אבל יש לו תעודת-כשרות! נכון. יש לו תעודה, אבל מי אומר שהוא לא מערים על נתוני הכשרות? אחרת מה הוא עושה פה?!

שומו-שמים!

אבל אולי אני טועה? אולי זה לא הרכב שלו, וגם מי שנכנס ויוצא מהחנות זה מישהו שרק דומה לו? ניגש לבדוק ולוודא את העניין וכן. אין ספק. זו המכוננית וזה האיש!

שומו-שמים כבר אמרנו?

* * *

ליותר מזה הוא לא נצרך. מיד כאשר חזר לשכונה שיתף את מכריו בתגלית המרעישה. וכי צריך הוכחות יותר חזקות למה שמתרחש לנו כאן מתחת האף?

בעל האטלזי עושה עסקים עם רשת הטריפה, והוא – שלגמרי בטעות נקלע לשם – הבחין בו בחסדי השם, וכך יש לו את הזכות להציל את כולם ממכשול.

ותהום כל העיר!

* * *

ככל שנטו האנשים להאמין לשמועות הרעות, כך הלך מצב הפרנסה של האטלזי ונעשה גרוע מיום ליום. ואם בשעתו זה היה נראה כדבר הגרוע ביותר שיכול לקרה לבעל האטלזי, בא העתיד והוכיח שמדובר רק בתחילתו של מדרון חלקלק.

השם-רע גרם ליחס חברתי נוקשה כלפי "החשוד". אנשים נטו

להאמין שהאיש האכיל אותם טריפות במשך שנים, והכל תמורת בצע-כסף. הכעס כלפיו היה עמוק, והיחס בהתאם.

כדרך של "בריות-טובות" היו שניפחו את הסיפור וידעו להוסיף תילי-תילים של דברים שלא היו ולא נבראו, עד שהצליחו להפוך את דמותו של בעל האטלזי לסוג של מכשפה.

הוא לא יכל לעמוד בזה. ביום בהיר חטף התקף-לב, ועד מהרה שבק חיים לכל חי.

גם בשלב נוראי זה יהיה קשה לומר שרבים הזילו עליו דמעות.

אבל הוא כבר התפטר מהסבל. מי שנשאר לסבול את סבלו בעולם הזה היו האלמנה והיתומים.

* * *

ויהי היום ו'מר שווארץ' יוצא עם רכבו לנסיעה ארוכה, ובאמצע הדרך – פנצ'ר! ולא רק בגלגל אחד – כי אם בשניים!

ואיפה זה קורה? בדיוק מול אותה חנות-מפעל גדולה שמוכרת טריפות. אין לו פלאפון אבל הוא חייב להזעיק עזרה. בצר לו הוא נכנס למשרד החנות, מסביר את מצוקתו ומבקש להתקשר. הגוי מסכים לסייע לו בחפץ-לב תוך כדי שהוא משיח לפי תומו: 'מעניין, אתה כבר היהודי האורתודוכס השני שמתפנצ'ר לו הרכב בדיוק בפתח החנות שלי. לא מזמן, לפני כשנה, נכנס לפה אורתודוכס עם אותה מצוקה... אולי אתה מכיר אותו? הוא סיפר לי שהוא מנהל חנות בשר קטנה ב...'

מר שווארץ חשב שהוא מתעלף. הנה התברר לו בדיוק מה חיפש בעל האטלזי בחנות, ואיך אין לכל זה כל קשר עם החשדות והשם-רע שהוא הוציא עליו!

'מר שווארץ' נשבר לחלוטין. התברר לו שלחנים הרס ליהודי יקר את פרנסתו, וגרם לרדתו שאול טרם עת...

מרוב צער וחרטה לא ידע את נפשו, ופנה לכמה מגדולי הדור להמציא לו פתח תשובה ותיקון. לאחר שעלה עם מנין לקבר וביקש מחילה, השקיע את עצמו בהקמת קרן לפרנסת האלמנה והיתומים.

וגם את השלב הקשה יותר בתיקון הנפש הוא ביצע: הסתובב ממקום למקום והתוודה ברבים את כל מה שעולל – והכל מתוך מטרה שילמדו מכך האנשים להיזהר ולהישמר מלהוציא חס-ושלום שם-רע על יהודי. לעולם לא למחר להסיק מסקנות מסוכנות והרסניות – מילים שעלולות לרצוח! ('טיב הקהילה')

**היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il**

איש לרעהו בריאות ורפואה

"חייב אדם לטרוח בדרישת טוב לעמו ולשקוד בעמל נפשו על תקנת חברו, אם דל ואם עשיר, וזאת מן החמורות ומן העיקרים הנדרשים מן האדם... וחייב אדם לחשוב מחשבות ולהעלות עצות הגונות ומתוקנות לחברו, וזה אחד מעיקרי דרכי גמילות חסדים..." (רבינו יונה שע"ת שער ג-יג,גנד)

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402 טל': 02-5671812 פקס: 077-7671812

'קייץ בריא' וכל השנה בריאה!

די לטפל ב'תוצאה' צריך לטפל ב'גורם'!

מה זה אומר מבחינה מעשית? שאם החולה מרגיש שהוא לא מצליח לחזק ולרפא את הנפש בכוחות עצמו, עליו לפנות לגורם חיצוני שיסייע לו בתהליך. זה יכול להיות דמות תורנית, פסיכולוג, מאמן-אישי, או כל מי שיכול לכוון אותו לנקודת האמת. לא-בכדי מכנה הרמב"ם את חכמי התורה "רופאי הנפשות".

* * *

ומן הנפש לגוף:

בדרך-כלל, לפני שאדם נעשה חולה, משדר לו הגוף "איתותים". הדבר הוא בחסדי-השם - סוג "דיבור" של הקב"ה איתנו - על מנת שנוכל לתקן את הטעון תיקון בזמן. מי שמתייחס לאיתותים ברצינות, יכול לחסוך מעצמו הרבה צער, נזק, זמן-יקר וכסף-רב.

להלן רשימה מגוונת של איתותים שונים, שכדאי לתת עליהם את הדעת. לבדוק מה מקורם וכיצד לטפל בהם, בטרם יתפתחו למשהו יותר משמעותי.

1. כאבי-ראש, מיגרנות (מאפיין של מערכת חיסונית חלשה)
2. דלקות גרון לעיתים קרובות מידי
3. אלרגיות
4. עצירות
5. שלשול
6. נזילות מהאף
7. נפיחות בבטן
8. גזים

המשך בעמוד הבא

לתינוק חדש נולד לעולם. מושלם, בריא, שמח ויפה - חסדי השם!

אבל הפלא הזה לא מחזיק כפי שהוא לעולם-ועד. כדי להישאר בריאים חייבים להשקיע. אין מה לעשות. הגוף והנפש הן מכונות משוכללות הדורשות תחזוק תמידי. בתחום זה אין קיצורי דרך, מי שמזניח עתיד לשלם את המחיר - במוקדם או במאוחר. בגיל צעיר נוטים לשכוח את זה, אך עד מהרה מתחילות להגיע 'תזכורות'...

* * *

כאשר מדברים על 'רפואה' נוטים להתייחס יותר אל הגוף מאשר אל הנפש, אך זו טעות. במאמר זה נקדים דווקא את הנפש לפני הגוף, כי זהו היחס הנכון מצד האמת.

מצוות ומעשים טובים מהווים מזון בריא לנפש האדם, בעוד עברות מזיקים לנפש. אך הנזק לא נעצר רק בנפש, אלא מחלחל ממנו גם אל הגוף. "נפש בריאה בגוף בריא" זה לא פתגם בעלמא, אלא כאשר הנפש בריאה זה בהחלט משפיע גם על בריאות הגוף.

אפילו רופאים שלא גדלו בעולם שלנו מודים ליסוד הזה, שהטיפול הנכון לא מתמקד רק בגוף האדם כי אם גם בנפשו. הרמב"ם היה אולי הראשון שהוכיח זאת, אך כיום כבר כולם מודים לקשר ההדוק שבין הגוף והנפש. כאשר הנפש במצב בריא זה משפיע ישירות על הגוף שגם יבריא.

ממילא לא ניתן לטפל אך ורק במחלה פיזית שקיימת אצל חולה, בלא לתת את הדעת על מצבו ואיכותו מצד הנפש. יתירה מכך, גם אם הצליח הרופא לרפא את המחלה הפיזית, כל עוד החיסרון טמון בנפש עשויה המחלה לצוץ במקום אחר. מדוע? כי השורש עדיין פגום והטיפול התמקד רק בענפים החיצוניים. לא

עלון זה העוסק בהסברה בריאותית למניעת מחלות ריאה ועוד יוצא לאור בחסות הליגה למלחמה בשחפת ובמחלות ריאה בישראל - סניף ירושלים ע"ר

רח' שרי ישראל 5 ת.ד. 1008 ירושלים טל': 02-5380936 פקס: 02-5375618

הליגה פועלת בהסברה ומרחיבה את מודעות הציבור החרדי והכללי בסכנות העישון ומסייעת ברכישת ציוד רפואי לחולי שחפת וריאות מסוגים שונים

ליגה
למלחמה בשחפת
ובמחלות ריאה
ירושלים
מס'ת 1924

רוצים גלידה?

והאמת, לגבי עצם השאלה הלוא יש עוד רשימה ארוכה של דברים ש"אסרנו". נפט, לדוגמא. טרפנטין, לשם משל... מה זה? אסור לי אייפון - וגם נפט אתם כבר לא מרשים לי!...

[ב]

שאלה שנשאלה בבית-המדרש: מהיכן שואבים מעשנים את האומץ לעשות "פליגין" בנאמנות הרופא. הם יחללו שבת ויום-כיפור על סמך מילה של הרופא, אך בנוגע לסיגריה נעשה לפתע כל ילד ל"אויב-עך-חכם" בנושא?

אני מוכן לסלוח לו על ה"פליגין" שהוא עושה כלפי הרופא, בקים ליה בדרבה מיניה של ה"פליגין" שהוא עושה כלפי עצמו.

נשמע מסקרן?... תיכף נסביר:

אמרו נא לי; כיצד ינהג אותו מעשן, כאשר יראה אבא שמושיט לילד שלו סיגריות ומפתה אותו לעשן. איך הוא יגיב? אה?

והאם המעשן עצמו ינהג כך עם הילד שלו?

ברור שלא:

אבל למה? מדוע הוא בעצמו לא היה רוצה שהילדים שלו יעשנו? מה גורם לו לכעוס על החבר ששכנע את הבן שלו לעשן? מדוע הוא עושה "פליגין" באותה סיגריה גופא?

התשובה היא שכאשר הילד שלו מעשן אין לו נגיעות בעד, ולכן הוא יכול לשפוט את הנושא לאשורו. משא"כ כאשר הוא עצמו מעשן, משכנעות אותו הנגיעות שזה סיפור אחר. מכאן גם יסוד ומקור ה"פליגין" שהוא עושה כלפי הרופא...

ממילא, כל שנתר למעשן זה רק לעשות 1+1. להפנים שמה שנכון כלפי הילדים שלו - נכון גם כלפי עצמו. ומה שנכון לגבי רופא בשבת - נכון גם בימות החול.

כאשר מעשן רואה ילד גולש עם אוֹבֶר-בוֹרְד על הכביש במורד רחוב 'חזקאל' הירושלמי (או זה של ברכפלד, 'רבי עקיבא' בני-ברק או נחל-אילון בית-שמש. איזו עוד ירידה תלויה פספסנו?) הוא לא חושב שמכיוון שהילד נהנה אז ממילא הוא לא מסתכן. וכלפי עצמו זו אותה אמת: ההנאה לא שוללת את הסכנה. נקודה.

שתי תובנות בהירות בנוגע לעישון, מפי המגיד הנודע, הרב הגאון רבי ישראל מאיר שושן שליט"א...

[א]

למעשנים רבים יש פחד להפסיק לעשן, הם אפילו חֲרָדְתִּים לגבי איך יראו החיים שלהם ללא עישון - מה יכול לגבור על הפחד?

להרב שושן התשובה ברורה: מה יכול לגבור על הפחד? ההפנמה שהפחד לעשן גדול יותר מהפחד להיגמל...

דהיינו? הקשיבו: בְּיָמֵי-בְחָרְוֵי הַיָּה "קלא דלא פסיק" אודות סיגריה מסוג מסוים (בטעם מנטה) שמי שמעשן אותה יהי ח"ו עֶקֶר. השמועה הזו הפחידה את כולם, גם מי שעישן - פחד לעשן סיגריה ספציפית זו.

והיום? על מה אנחנו מדברים ביחס לעישון, על "קלא"? על "שמועה רחוקה"? אנחנו מדברים על מציאות מוכחת שהעישון גורם לדברים הכי גרועים שיכולים לקרה לבן אדם - כולל ה"ל" - האם זה לא מפחיד יותר מאשר להפסיק לעשן?

* * *

וכאן הבן שואל: מה נאמר למעשן שיטען כך: "אסרתם עלי כל כך הרבה דברים - גם את הפינה האחרונה של העישון תאסרו עלי?"

נו, כמובן שאין בטענה זו כלום מבחינה לוגית - אך מה עונים לו כדי לשבר את אוזנו?

הנה התשובה: מה זאת אומרת, וכי אני אסרתי עליך משהו? אדרבה, אני מוכן לארגן לכל המעוניין משלוח טרי של "צ'רנוביל" גלידה". שמעתם פעם על המוצר הזה?

זו גלידה בכל הטעמים והצבעים שבעולם, בהשגחה מצוינת, אך דא עקא שהיא מיוצרת באזור הנגוע של האסון הגרעיני הגדול שהתרחש בעיר צ'רנוביל, אוקראינה (היכן שהרוסים חפרו במלחמה האחרונה תעלות, ומי יודע כמה מתוך החיילים הללו כבר חטפו את הגרוע מכל!) אין לה לגלידה נגיעות-שוקולד לגלידה, אבל יש לה נגיעות מסוג אחר, גרעיניות - מישהו רוצה לטעום?

המשך - קיץ בריא וכל השנה בריאה...

21. שימוש קבוע בחומר כימי, עישון וכו' ככל שמספר האיתותים גבוה יותר, הרי זה סימן שהגוף זקוק לטיפול אינטנסיבי יותר. צריך לאזן אותו, לנקות אותו מהרעלים, ולא להמתין להצטברות של בעיות.

בל נשכח: המכונה המשוכללת שלנו פעילה 24/7 במשך שנים על גבי שנים, שרשרת ארוכה של ניסים נסתרים. הקב"ה הפקיד בידנו את הפלא הזה, והוא מצפה מאתנו לנהוג באחריות המתבקשת.

* * *

נסיים באזכור של צעד בריא מסוים וקל לביצוע. מזה כמה שנים שאני נהנה מהמוצר הזה, וברוך השם מרגיש את השפעתו הטובה. יודגש שאין למכון טובת-הנאה מפרסום הדבר, וכוונתנו אך ורק לתועלת הקוראים.

הכוונה למשקה בריאות טבעי ואורגני, אשר מועיל לכמה וכמה מהבעיות הנזכרות לעיל. ניתן להזמין בטל: 026480277 / 054635252463

9. משקל-יתר
10. כולסטרול גבוה
11. לחץ דם גבוה/נמוך
12. ריח לא נעים מהפה
13. חשק עז לסוכרים למיניהם - גם אם טבעיים
14. השתוקקות עזה למזון מסוים
15. בעיות עור שונות
16. כאבים במפרקים/שרירים
17. מצב-רוח נמוך
18. קושי בריכוז
19. חולשה כללית
20. אי-שליטה על מידות רעות, כמו כעס

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בחוקותי

"אם בחוקותי תלכו" (כו, ג)

שתהיו עמלים בתורה (רש"י)

אני עמל והם עמלים אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר (ברכות כח, ב) יש לדעת, כי ברוחניות, עוד יותר מגשמיות, המושגים הם הקובעים את ערך המצווה. כפי המושג של האדם במצוה - כך הוא טועם בה, ובאותה מידה - מרויח מחמתה שכר בעולם הזה ובעולם הבא. אותה מצוה יכולה להיות שווה פרוטה, ויכולה להיות שווה מיליארדים - אם רק יעריכנה במיליארדים!

החתם סופר זצ"ל היה אומר על דברי התנא באבות (א, ג) "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס" - "פרס" בלשון הש"ס

הכוונה 'חצי'. אומרים לך חז"ל: אל תעבוד עבור חצי. נשאלת השאלה מי עובד בשביל חצי שכר? התשובה, אם תעריך את המצווה בחצי משוויה, נמצא שאתה עובד בשביל חצי.

ידועים דברי שלמה המלך ע"ה, החכם מכל אדם, על התורה הקדושה: "יקרה היא מפנינים וכל חפצין לא ישוו בה" (משלי ג, טו). אם מעריכים בכך את התורה מקבלים תשוקה. חז"ל (סוטה ד, ב) ביארו את

הפסוק ואמרו "יקרה היא מפנינים - מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים" היינו שתלמיד חכם יותר יקר מהיהלום הרוחני - הכהן גדול הנכנס לקדשי קדשים. שמעתי עובדה, באנטוורפן בימים ההם, היהלומים היו בשיא תפארתם. הממון היה הערך של האנשים והיקר. לא היתה בנמצא בת שתנשא לבן תורה מוחלט. והנה בת מהסמינר המקומי, התעקשה להינשא דוקא לבן תורה שעתיד לשבת ולשקוד על לימוד הגמרא. זה היה דבר יקר, וגם מעניין. בסעודת ה'שבע ברכות' השתתפו רבים וטובים מתושבי העיר, ובראשם הרבנים, כמו רבי טוביה וייס שליט"א ועוד, שלצורך הסיפור לא אנקוב בשמותיהם.

בשעת הסעודה נאם שם מנהל הסמינר, הרב אורבך. בדרשתו שאל את השאלה הידועה, מדוע אין אפשרות

לפרש כפשוטו: "יקרה היא מפנינים" - מיהלומים יקרים, מדוע להגיע עד לכהן גדול הנכנס לפני ולפנים! התשובה היא פשוטה בתכלית - כך אמר בשם רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל - אם יאמרו לאדם: 'תראה, היהלום הזה, יקר יותר מערימת המלפפונים העומדת בצד החדר', יצחקו עליו, שכן מה שיהלום יקר יותר ממלפפונים אין צורך לומר בכלל, זו שטות.

כמו כן לעניין התורה, אם נאמר שהתורה יקרה מיהלום, זה כמו לומר שהיא יקרה יותר מקילו מלפפונים. אם כן בוודאי הכוונה היא לפנינים אמיתיות, לא פנינים מהבורסה, אלא רוחניים - כהן גדול הנכנס לפני ולפנים! התורה יותר יקרה מהיהלום הזה.

באנטוורפן לא היה מקובל סתם לשאול שאלות או הערות באמצע דרשה. אחרי הדרשה היה אפשר לשלוח הערה בכתב. רק כך.

אך הנה הוא מבחין שרחש עובר בקהל... לא היו מסוגלים להיות בשקט, בעקבות האמירה ה"מזעזעת" הזו.

הוא הפסיק את נאומו והתעניין: "אני רואה שמתרחש כאן דבר, האם יש למישהו הערה?" "כן" השיב פלוני, יהודי נכבד מאוד ועשיר גדול.

קֶשֶׁט עֲצֻמָּה וְאַחַר כֵּן קֶשֶׁט אַחֲרֵים (סְנֵהֲרִין יח)

קְבוּצַת חֲסִידִים קְבֵלָה עַל עֲצֻמָּה לְהִתְחַזֵּק בְּיָתֵר שְׂאֵת בְּעֵנְיָנִים שֶׁל 'קְדוּשִׁים תְּהִי'.

חֲבָרוּ רְשִׁימַת תְּקֵנוֹת, חֲדָדוּ אֶת הַמְסָרִים - וְתָלוּ עַל דְּלֵת הַ'שְׁטִיבֵל' בְּתוֹסֶפֶת אֲזַהְרָה: כָּל אֲבָרָךְ שְׁלֵא יִצְטָרֵף לְיוֹזְמָה הַקְדוּשָׁה - יִתְכַבֵּד וְיַעֲזֹב אֶת הַשְׁטִיבֵל. לֹא חֲנִיבִים לְהִצְטָרֵף - אֲבָל גַּם לֹא חֲנִיבִים לְהִשָּׂאֵר כְּאֵן בְּשְׁטִיבֵל...

חֲלָף חֲדָשׁ, וְנִצְנִי חֲחֻזֵּק נִכְרוּ הֵיטֵב בְּכָל הַשְׁטִיבֵל. אֲבָרְכִים הִתְחַזְּקוּ בְּצוּרָה מִיְחָדָת, חוּץ מִשְׁנֵים שְׁלוֹשָׁה אֲבָרְכִים שׁ... לֹא מִמֶּשׁ הִתְיַחֲסוּ בְּרִצְיֹנוֹת לְמוֹדְעָה...

"בבקשה, תאמר מה יש לך להעיר."

"כנראה שהרב אויערבך לא ראה מעולם יהלום אמיתי, גדול מאנטוורפן, כי אם היה רואה - לא היה מתבטא כך: מלפפונים!"

הרב אורבך הגיב: "שמע נא. אני ממש לא יודע מה לומר לך, האם רבי שלמה זלמן ראה כזה יהלום או לא, שמא כן ראה ואולי לא. אבל דבר אחד ברור לי, כי אתה את רבי שלמה זלמן לא הכרת מעולם. אם היית רואה אותו, לא היית אומר כך..."

ישב שם לידו ב'מזרח' אחד הרבנים ולחש לרב אורבך: "בבקשה ממך, תתנצל."

דע לך היהודי הזה הוא מהתורמים הגדולים שלי לצדקה, וכפי הנראה בושה כיסתה כעת את פניו, ולפי מעמדו בישת אותו ברבים."

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בחוקותי

באתי - שבעים שנה אחרי - לראות כיצד הוא נראה...". בתקופת מחלתו של רבינו, רבים צבאו על פתחו ובני הבית היו נאלצים פעם אחר פעם לדחותם: "ראש הישיבה חש ברע ואין אפשרות לענות לכל הפונים..." שאלות רבות נותרו בחללו של עולם באין פותר. רבים נאלצו לסוב על עקביהם ולשוב לביתם בידיים ריקות. אולם היו שאלות שהצליחו להבקיע את חומת ההסגר שהקיפה את הבית באותם ימים. היה זה הגאון רבי שלמה רביבו, אשר שאלתו התדפקה בלי לסגת. "פיקוח נפש! שאלה של פיקוח נפש!", לא ויתר הרה"ג רבי שלמה.

שאלתו הובאה אל הקודש פנימה: בחור מאמריקה הדרומית גלה לארץ הקודש ללמוד תורה. הבחור מתמיד ועושה חיל בלימודו. לאחרונה חלה אביו, ואשר על כן מבקש הוא שכשייתמו ימי בין הזמנים, ישאר בנו יחידו לצדו, ולא ישוב לישיבה בא"י. האב מרגיש שאם הבן לא יטפל בו, עלול מצבו הבריאותי להידרדר. אם הבן יישאר באמריקה הדרומית, ולא ישוב לישיבה בארץ, הוא יהיה, אמנם, יהודי ירא וחרד, אך לבן תורה אמיתי לא יצמח. כיצד

לנהוג? להותיר את הבן בחו"ל על חשבון התורה, או להתעלות על הקושי, ולשלחו ארצה? רבינו השיב: "לעצם הענין, יתכן ורק נדמה לו, לאב, שאם בנו לא יהיה לידו יכבד חוליו, בעוד שלא זו המציאות. אך מלבד זאת 'מאי חזית דדמא דידיה סומק טפוי'? האם רק אצל האב פיקוח נפש הוא? ומה בנוגע לבן - האין זה כך? וכי להיות בן תורה אינו פיקוח נפש?...". האב קיבל את הפסק, והבן חזר ארצה לתלמודו. (גדול בקרבך)

"אם בחוקותי תלכו" (כו, ג)

בפרשתנו מוצגים השכר והעונש אם נשמור או לא נשמור את מצוות התורה.

השכר: "ונתתי גשמיכם בעתם... ונתנה הארץ יבולה... ונתתי שלום בארץ... וישן מפני חדש תוציא... העונש: "ותם לריק כוחכם... בשברי לכם מטה

הרב אורבך אמר לו: "אתה רב, אבל תפקידי באנטוורפן ללמד השקפה לתלמידות. אם אני מתנצל, קלקלתי את החינוך שלי". ובכל זאת, מפני כבודו של אותו רב, פנה הרב אורבך לשני רבנים נוספים שישבו במזרח ושאל: "וכי צריך אני להתנצל?" והם אמרו: "הוא צודק, אין לו מה להתנצל כלום!"

(יחי ראובן)

"אם בחוקותי תלכו" (כו, ג)

'אם בחוקותי תלכו' - מלמד שהקב"ה מתאוה שיהיו ישראל עמלים בתורה ובמצוות (מדרש 'לקח טוב')

דפיקה על דלת ביתו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל. זקן ישיש נראה על מפתן הבית. משפתחו לו - עמד שותק, והתבונן בעיניים בוחנות ברבינו. "מה רצונכם?", שאלוהו בני הבית, משראו כי מילה אין בלשונו, רק עיניו פעורות לרווחה מביטות בפני רבינו. "רק באתי לראות את ראש הישיבה" הסביר כמתנצל. "זאת למה?" בקשו בני הבית להבין, "אם יהודי

זקן - שאינו מקומי - מטריח את עצמו לבוא, בוודאי יש דברים בגו. מה מטרת ביקורך כאן".

אחר הפצרות רבות סיפר הישיש: "בימי מלחמת העולם השניה הייתי בשווייץ. באחד הלילות, כאשר עלטה מוחלטת שררה בחוץ, הבחנתי באור קטן מבלתי מחלון בית הכנסת. נכנסתי. וטוב שנכנסתי. שם, בבית הכנסת החשוך, ישב רבינו ולמד לאור הנר.

נגשתי אליו ושאלתי: 'מה אתה עושה כאן? לבד... בבית הכנסת... הא, מי יודע בכלל שאתה לומד', כדברים האלה אמרתי לצורב הצעיר, שישב רכון על הגמרא, דבוק למטרה, חדור אהבת תורה.

תשובתו הקצרה האירה באור יקרות את האולם הריק, ואת חשכת הצרות שנחתו עלינו: 'אני לומד לתכלית שאזכה להיות מרכבה לשכינה'.

"נצרתי את המראה הזה בליבי, נצרתי בתוכי את תשובתו החצובה מעולם גבוה ועילאי, בוודאי עדיו לגדולות... וכעת

לעי"נ האשה החשובה מרת
מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשוך תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בחוקותי

שלוימי כבר לא בן יחיד. אח חדש נוסף למשפחה אחרי שבע שנים.

בסעודת הברית שכללה תפריט עשיר ומפואר, הציץ שלוימי מדי מספר רגעים על איציק, אחיו הטרי שזכה היום בשמו לראשונה, הוא רצה לראות מתי אבא ימוזג לצלחת של איציק מהמנות הטעימות שהוכנו במטבח.

בסוף הסעודה שלוימי היה מאוכזב מאוד. כשאחרון האורחים עזב, שלוימי הלך לאבא וביקש רשות לשאול משהו. אבא הסכים. "למה אתה אוהב את יחזקאל, בן הדוד שלך, יותר מאשר את איציק?" "מה?" ההפתעה של אבא העידה שאין לו מושג מה רוצה ממנו בן השבע. "מי אמר לך את זה!?"

"כשיחזקאל הגיע", הסביר שלוימי בסבלנות לאבא, "נתת לו לטעום מכל תבשיל וקינוח. דאגת שהוא יאכל מהכל. אבל לאיציק", נופף שלוימי בידיים לכיוון העולל שנים בעגלה, לתוספת הבהרה, "לא נתת שום דבר!"

אבא חייך והסביר לשלוימי על מערכת העיכול ועל היכולת של הגוף להכיל את מה שמכניסים בו. "אם אתן לאיציק דברים שהגוף

שלו אינו מסוגל לעכל, הוא יפלוט אותם החוצה והם עלולים לגרום לו נזק חלילה, חנק, או מחלה פנימית, אך כאשר הוא יגדל ויהיה מסוגל לאכול - ניתן לו בעזרת השם מכל השפע שנכין..."

את משלו זה, מסיים ה'בית יעקב', הרה"ק רבי יעקב אהרן מזאלשין, במילים "והנמשל מובן..."

(במחשבה תחילה)

"אם בחוקותי תלכו... ונתתי גשמיכם בעתם,

ונתנה הארץ יבולה" (כו, ד)

כשם שעל-ידי "ונתתי גשמיכם בעיתם" תהיה התוצאה "ונתנה הארץ יבולה", שכן חוק הוא שהטביע הקב"ה בסדר הבריאה שהגשם מצמיח יבולים, כן הוא חוק בטבע: "אם בחוקותי תלכו... ונתתי גשמיכם בעתם".

(ה'סבא' מסלבודקה)

**"ונפלו אויביכם
לפניכם לחרב"
(כו, ח)**

לחם... ונתתי את עריכם חרבה... ואתכם אזרה בגויים..." בעל ה'עקדה', רבי יצחק עראמה, תוהה: מדוע השכר שמוזכר כולו גשמי (למעט רמז של 'והתהלכתי בתוכם') והעונש כולו גשמי? מה עם קצת רוחניות, - גן עדן, גיהנום!?

*

הכל השתנה מאז שאבא חזר מבית הדואר. החיוך לא סר מפניו, הוא הודיע למשרתים להכין את הטרקלין הגדול לעוד מספר ימים והוא החל להכין רשימות ומטלות. שלוימי היה מרוצה. כבן יחיד, כמעט לא היו בבית שלו חריגות כלשהן. אבא ואמא ראו בו את מרכז עולמם, הוא היה ילד טוב ותמים והם היו הורים טובים. ופתאום חריגה שכזו...

כשאבא לקח את שלוימי לשוק והם ערכו קנייה ענקית שבקושי בערב פסח עשו כמותה, שלוימי היה מאושר. אבא הראה לו כל מיני מוצרים, הסביר לו על הבשר והפירות שקנו, על המאכלים שיכינו מהם, ובכל משפט שני הוזכר יחזקאל, בן דודו האהוב של אבא, שמגיע לבקר אותם בעוד כמה ימים.

בהגיע היום היה הבית מלא בריח תבשילים, הטרקלין היה ממורק וצוות המשרתים עמד במדים מגוהצים איש על מקומו. שלוימי ואבא חיכו בחוץ ליחזקאל, וכאשר הוא הגיע - נפלו אבא ויחזקאל איש על צוואר רעהו.

הסעודה התנהלה עם המון רגש ושמחה, אבא העביר כל קערה של תבשיל או תוספת לידי יחזקאל, האיץ בו לטעום מכל דבר וקרץ ברוב משמעות כאשר הזכיר ליחזקאל מאכלים מסוימים שאהב ביותר מילדותו. גם את הקינוחים הרבים הגיש לו אבא בזה אחר זה, ושום תירוץ של יחזקאל על בטן מלאה לא התקבל. אבא ממש הפציר בו לטעום מהכל. אחרי הסעודה החגיגת יחזקאל ואבא נפרדו לשלום. כנראה שוב למספר שנים, עד למפגש הבא.

חודשים מספר אחר כך, שרתה שוב השמחה בטרקלין הגדול.

לפני כניסה אל החדר, הראו בגאון את הקויטל לגבאי. הוא קרא את האמור וזהיר אותם: אני לא בטוח שהרבי יתנה במיחד מקויטל כזה!
החסידים לא הבינו: "אדרבה", התנכחו, "הרבי ודאי יעריך וישמח!"
הגבאי לא התנכח: אני, בכל אופן, את שלי אמרתי...
כשנכנסו אל הרבי, הגישו לו ביראת כבוד את הפתק וצפו למוצא פיו.
הרבי קורא את הקויטל, מרים את העינים החדות ואומר: "קדושים תהיו!?" ומשתתק.

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בחוקותי

שהנכם פועלי- משרתי הנאמנים, מגיעה לכם הזכות ליטול חלק בשמחתי, לפיכך בואו היום לשמוח עימי". ואכן ערך לפנייהם בו ביום שולחנות מלאים כל טוב והם אכלו ושתו ושמחו איש עם רעהו על כל הטוב אשר גמל העשיר עימם. גם הוא מצידו היה שבע רצון מכך שהצליח להשביע את רצונם מבלי להזמינם לחתונה עצמה.

בעודם יושבים עימו ואוכלים ושותים ושמחים, עבר שם עובר אורח אחד וכשראה מי הם האורחים הקרואים אצל העשיר תמה ושאל: "האומנם

פועלים אלה חשובים הם אצלו יותר מכל שאר ידידיו העשירים והנכבדים? מדוע הקדים את בואם לפני כל שאר האורחים הנכבדים?"

השאלה נשאלה רק משום שאותו אדם לא הבין את כוונתו האמיתית של העשיר. אך הגביר עצמו ידע היטב את אשר הוא עושה.

אילו היה השואל שומע את ההסבר לדרך שנקט בה העשיר, היה מבין מיד כי לא בגלל רוב חשיבותם הקדים בעל הבית את שמחתם. אלא אדרבא, תחבולה מצא כדי להיפטר

מן החובה להזמינם לשמחה הגדולה של החתונה המיועדת אך ורק לרמי מעלה.

הנמשל מובן מאליו. אומנם לעיתים דרך רשעים צלחה. נהנים הם לפעמים משפע רב בעולם הזה. אם זה עושר או כבוד או שניהם גם יחד.

אך אין פירושו של דבר שנחשבים הם חס וחלילה בעיני הקב"ה יותר מן הצדיקים. אדרבא, נותן הוא להם את שכרם בעולם הזה כדי להיפטר מן הצורך להעניק להם שכר מצוות בעולם הבא.

כעין זה מובא בספרי בפרשתנו על הפסוק "ופנית אליכם" (ויקרא כו, ט): "היו הצדיקים בעולם הזה מבקשים שכרם מלפני המקום. והמקום אמר להם לצדיקים: 'בני, אפנה לכם. הרשעים הללו עשו עימי מלאכה מועטת ואני נותן להם שכר מועט, אבל אתם חשבון רב אני עתיד לחשוב עמכם. ופנית אליכם" והיינו שאפנה מתשלום שכר של רשעים ואז אפנה אליכם".

לכאורה, אם יעשו ישראל רצונו של מקום, מה להם בברכה שייפלו האויבים לפנייהם, הן הקב"ה כל-יכול ויכול להבטיח שלא יבואו שונאים כלל. זאת ועוד, מה הנאה יש לו לקב"ה מגויים שנלחמים ונמצאים בעולם.

מבאר בספר 'אוהב חסד' לרה"ק רבי דוד מנדבורנה, על פי מה שדייק הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז' "ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה", שהיה לו לומר "מבטלין את רוע הגזירה", ולא "מעבירין". אלא הכוונה בזה שלאחר שנגזרה הגזירה לרדת לעולם בשל מעשים לא טובים, גם אם היטיבו הבריות את

דרךן ומעשיהן - הרי שהגזירה מוכרחת לרדת לעולם, אלא שהיא מועברת על ראש הגויים. וזהו "מעבירין את רוע הגזירה".

לפי האמור, מבאר ה'אוהב חסד': אם נגזרה גזירה על ישראל שיגיעו עליהם אויבים למלחמה, ועשו ישראל תשובה והגזירה אינה ראויה להם עוד, שולח הקב"ה את הגזירה על ראשם של גויים אחרים. וביאור הפסוק "ונפלו אויביכם לפניכם", לפני שילחמו אויביכם איתכם, יבואו עליהם גויים אחרים ויפילו

אותם. לכשתמצי לומר, זוהי הסיבה שיש בעולם גויים שמנהלים מלחמות, לטובתן של ישראל אם יהיו זכאים.

(במחשבה תחילה)

"ופנית אליכם" (כו, ט)

מבאר ה'חפץ חיים' בספרו 'שם עולם' את הצלחת הרשעים בעולם הזה על פי משל: עשיר אחד העסיק פועלים רבים בבית החרושת שבבעלותו.

בהגיע בתו לפירקה ויום נישואיה ממשמש ובא, עמדה בפני העשיר בעיה קשה. מצד אחד ידע כי עליו להזמין את פועליו לשמחת הנישואין. מאידך מעמדו הציבורי חייב אותו להזמין אנשי אצולה רבים ונכבדי עם.

אמר העשיר: "לזמן יחד את אלה עם אלה אי אפשר, שכן אין זה מכבודם של הנכבדים להסב על שולחן אחד עם פשוטי העם".

הפיתרון נמצא בסופו של דבר בדרך זו- ביום שקדם לחתונה קרא לפועליו ואמר להם: "מאחר

חולפים כִּמְה שְׁנֵי יוֹת, וְשׁוֹב מְרִים אֶת הָעֵינַיִם: "וְאַהֲבַת לְרַעַף כְּמוֹף!", וְשׁוֹב: "לֹא תִלָּךְ רְכִיל בְּעַמֶּךָ!", "לֹא תִקֵּם וְלֹא תִטֹּר!", "לֹא תִשָּׂא אֶת אָחִיךָ בַּלְבָּבָהּ!" אָמַר, וְלֹא יָסָף.

הַחֲסִידִים הִבִּינוּ הֵיטֵב אֶת הַמָּסֵר: קִדְּשָׁה אֶתְּם מִחַפְּשִׁים? לְהִתְקַדֵּשׁ? לְהִיּוֹת קְדוֹשִׁים? מִהֵי בְּכָלֵל הַקְּדוּשָׁה???

'קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ' - זֶה כָּל הָאָמֹר בְּפִרְשַׁת 'קְדוֹשִׁים'. כּוֹלֵל הַכֹּל! גַּם מִצְוֹת שְׁבִין אֲדָם לְקוֹנוֹ - וְגַם אֶלֶּה שְׁבִין אֲדָם לְחִבְרוֹ!

גַּם אִם אֶתְּם מִבְּקָשִׁים לְהַעֲפִיל אֶל הַפְּסָגוֹת - אִם זֶה בָּא עַל חֲשׁוֹן הַמִּצְוֹת הַפְּשׁוּטוֹת, אִם זֶה מִגְּבִיר אֶת הַגָּאוּהַ עַל הָאֲחֵרִים שֶׁנִּשְׁאַרוּ לְמִטָּה - זֶה אֵינָה קִדְּשָׁה! (נְקֻדוֹת שֶׁל אֹר שְׁפִינְקָא)

{ אז נדברו }

פרשת בחוקותי (בחי"ט: בחר) | תשפ"ב | לסדר: "שתהיו עמלים בתורה" | גליון מס': 557

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתיא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס
(ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

מה יותר חסר לנו היום?? האם חסרים רבנים או חסרים תלמידים??

כיום מקובל לטעון ולקבול שהבחורים של הדור שלנו הם לא מקבלים... לא כנועים לקבל מרב... לא מספיק תלמידים... אבל אם אתה שואל אותי... אני חושב שהיום לא חסר תלמידים!!!
אם כבר חסר... חסר בעיקר רבנים!!! תלמידים דווקא יש... הם דווקא רוצים לקבל... אבל אין מי שמוכן להשפיע ולהעניק להם... אתה בטח לא מסכים איתי... אז בבקשה... אתה מוזמן להיכילי הישיבות... מה תראה שם??? אתה יכול לראות שמונה מאות בחורים ויותר יושבים ולומדים... תלמידים יש!!! יש בשפע!!! אבל סליחה על השאלה: כמה רבנים יש לשמונה מאות בחורים האלו?? כמה בודדים... על כמה מאות תלמידים יש רב אחד בודד... ואני שואל אותך: האם מישוהו מוכן להיות רב לחמשה תלמידים בלבד?? האם מישוהו מוכן להתחיל להשקיע את כל הלב והנשמה בפחות ממנין תלמידים??? בינינו... לא!!!! אני עכ"פ מודה... אני לא מסוגל...
נו... אז מה חסר לנו?? חסר לנו תלמידים או חסר לנו רבנים?? עיקר המחסור שלנו ברבנים!!! חסר לנו שרי עשרות... חסר לנו אלפי רבנים שכל אחד יסכים להשקיע במנין בחורים וגם פחות...

יש את השאלה הנצחית שזועקת עד לשמים: מה ההיגיון של השמחה בל"ג בעומר?? הרי זה שבאותו יום פסקו 24.000 תלמידי רבי עקיבא למות... הרי למה הם פסקו? כי הם נגמרו!!! כי כבר לא היה מי שימות... וכי זו סיבה לשמחה? זה הרי סתימת גולל הסופית לישיבת רבי עקיבא?

מישהו ענה לי תשובה נוקבת ונפלאה מאין כמותה:

ביום שאחרון התלמידים של רבי עקיבא מת... בדיוק באותו יום מישהו שנולד!!! תנחש מי נולד באותו יום מר ונמרה?? באותו יום נולד רבי לחמשה תלמידים!!! המושג של רב לחמשה תלמידים התחדש ונולד דווקא באותו ל"ג בעומר מר ונמרה... כל זמן שלרבי עקיבא היתה ישיבה של 24.000 תלמידים... היו לו אמנם המון המון תלמידים... אבל עדיין... היה להם בסה"כ רבי אחד בלבד... רבי אחד לכ"כ הרבה תלמידים זה מחסור חמור ביותר ברבנים!!! אז נכון שיש המון תלמידים ומרנין את הלב לראות כ"כ הרבה תלמידים... אבל בשביל מסירת התורה לא מספיק תלמידים... סו"ס תלמיד צריך רב! (אבל מה אפשר לעשות... אתה רוצה רב?? תלך לישיבה הענקית של רבי עקיבא ותכנס להמתנה ארוכה להיכנס אצל הראש ישיבה... אתה רוצה רב?? תלך למרן ר' חיים קנייבסקי זיע"א שעניו כל הדור נשואות אליו... אולי ימצאו לך איזה רב דקה שיוכל להעניק לך מזמנו... זהו... זה הרבנים שיש... מה... אתה לא יודע... רב אמיתי זה רק מישהו כזה שעשירים וארבע אלף ממתנים בתור לדבר איתו... וקשה מאוד לתפוס אותו... ואם זה לא יהיה ככה... אם זה רב שכן קל לתפוס אותו... רב ש-קל לתפוס אותו הוא כבר רב פושט... ואז אני בעצמי כבר לא ממנה לרוץ אליו... זה במאמר המוסגר... שישאר בינינו...) ואז!!!! ביום שאחרון תלמידי רבי עקיבא מת... מה עשה רבי עקיבא באותו יום?? הלך אצל חמשה תלמידים ולימד אותם תורה!!! באותו יום ירד לעולם חידוש עצום ונפלא!!! אפשר להיות רב לחמשה תלמידים!!! ולא סתם... אלא--
-- **הם! הם העמידו תורה באותה שעה!!!** כל התורה שבע"פ שלנו מגיעה מאותם חמשה תלמידים הבודדים האלו... ועל זה השמחה הגדולה שלנו בל"ג בעומר!!!!

בל"ג בעומר כלל ישראל אמנם הפסיד הרבה תלמידים... אבל במקביל הוא קיבל במתנה המון המון רבנים!!! אם אתה תלמיד חכם ויש לך מה לתת מתורתך... אתה יכול לקחת חמשה תלמידים ולהתמסר אליהם ולהעמיד תורה... לא... אל תזלזל ח"ו בחמשה תלמידים הבודדים האלו... כי אם תשקיע בהם את כל הנשמה. בסוף הם! דווקא הם יעמידו תורה באותה שעה...

רק לשבר את האוזן: יצא לי פעם לדבר עם איזה רשם מדופלם של אחת הישיבות... אחד שעובד קשה להביא את ה"סחורה" הכי טובה והכי מסוננת וכולי האי ואולי... אמרתי לו: תגיד לי... איך אתה מסביר את המזל שהיה לרבי עקיבא?? ר"ע פתח ישיבה ולא הלך לו ברישום... ממממזה לא הלך לו... הרישום הכי עלוב... רק חמשה בחורים הסכימו להיכנס לישיבה שלו... (לא היה לו את הלוקוסים לנפות ולברור אוכל מתוך פסולת... כל מי שהגיע התקבל) ותכל'ס... בדיוק החמשה תלמידים האלו שנפלו לו... בדיוק הם יצאו רבי יוסי ורבי יהודה ורבי שמעון ורבי מאיר ור' אלעזר בן שמוע... איך זה יצא לו כ"כ טוב?? הרי יש ישיבות שיש להם רישום עם מבחר ענק של בחורים ויש להם אפשרות לברור את הטופ שבטופ אחד אחד עם פינצטה... ותכל'ס לא ידוע לנו שהתוצאות כאלו מדהימות... (אפילו לא בכיוון) ואילו כאן בלי רישום... חמשה תלמידים לא פחות וגם לא יותר... וכזו התוצאה עצומה?? ובכן כ"ק הרשם, המקרופון כעת עובר אליך איך אתה מסביר את זה?? נו... מה אתה אומר?? כולנו מבינים שצריך להיות מטומטם בשביל לשאול את השאלה הזו!!!

כל טיפוש מבין שזה לא ש"הלך" לרבי עקיבא... זה לא שהיה לו "מזל" שהוא במקרה נפל בטעות על התלמידים הנכונים... אלא מאי?? הוא עשה אותם כאלו!!! הוא בנה אותם!!! הוא פיסל ועיצב את דמותם הרוחנית ממסד ועד טפחות והכשיר אותם להיות רבי יהודה ור"ש ור' יוסי וכו'... את התוצאה העצומה רבי עקיבא לא הצליח לעשות כשהיו לו 24.000 תלמידים... את זה הוא יכל להצליח לעשות רק כשהיו לו חמשה תלמידים!!!

באמת מה הפשט בזה?? באמת למה את זה הוא הצליח לעשות דווקא עכשיו? דווקא כשכבר אין לו 24.000 תלמידים?? מסיבה פשוטה מאוד: על אותם חמשה תלמידים כתוב באבות דרבי נתן הוא היה מונה שבחם!!! כשרבי עקיבא ישב מול חמשה תלמידים בודדים הוא ירד לסוף דעתו של כל תלמיד... זיהה את נקודת היחודיות שלו ובנה אותו ועיצב אותו בהתאמה אישית לפי התכונות המסוימות שלו... אם התלמיד רבי יוסי מתייחד בתכונה של "נימוקו עמו" אז רבי עקיבא מעצב את הדמות הרוחנית שלו לפי התכונה הזו!!!

ההמשך בעמוד 3-4 בגיליון זה...

מחסור חמור ברבי... מי מוכן להיות רבי?

(המשך מעמוד 1) ואם יש כעת תלמיד ר' מאיר שהמאפיין היחודי שלו זה "חכם וסופר..." אז רבי עקיבא בונה אותו ומלווה אותו לפי התכונה המאוד מסוימת שיש לר"מ... וככה ר' שמעון ש"לומד הרבה ומשכח קימעה" וכך רבי יהודה שהוא "חכם לכשירצה..." רבי עקיבא עובד מול כל תלמיד באופן אינדיבידואלי... בונה אותו ומעמיד אותו לפי דרכו!! **נו... אני שואל אותך:** כשהיה לר"ע 24.000 תלמידים... האם אז הוא יכל ככה לבנות ולעצב כל תלמיד לפי התכונות שלו??

מה פתאום!!! כשיש לך עסק מול ישיבה כזו אדירה... זו מערכת מסועפת מידי... אתה מוכרח לבנות איזה שבלונה מסוימת... משהו כזה ממוצע בערך כזה... אין ברירה... בישיבה כזו ענקית אי אפשר לנהוג כבוד (זה בזה) בכל תלמיד ולזהות את היחודיות המסוימת של כל יחיד ויחיד... מול עשרים וארבע אלף תלמידים צריך הספק אחיד... דרך לימוד אחידה... תכנית עבודת ה' שכולם צריכים איכשהו להתאים את עצמם...

אה... אבל תכל'ס זה לא מתאים לכל אחד ? ! ? הרי אם אנחנו כן נמנה שבחם... יצא לנו שמה שמתאים לרבי יוסי שנימוקו עמו לא כ"כ מתאים לרבי יהודה שהוא חכם לכשירצה...??

נכון... נכון שזה לא מתאים לכל אחד... אבל מה אפשר לעשות... מה נעשה שמוסר התורה צריך כעת למסור תורה ל-24.000 תלמידים... אי אפשר להתחשב בכל אחד... חייבים למצא משהו ממוצע בין כולם... ותכל'ס!!!! במבחן התוצאה דווקא מההמון המון תלמידים לא יצאה תורה... ואילו דווקא כשרבי עקיבא התחיל להתמסר לחמשה תלמידים בודדים **והעמיד אותם!!!** העמיד ובנה כל אחד לפי התכונות האישיות שלו... כאן צמחה תורה שבע"פ... זה בדיוק מה שכתוב במשנה הראשונה באבות: **"והעמידו תלמידים הרבה!"** שים לב: לא כתוב העמידו הרבה תלמידים ולא כתוב העמידו תלמידים רבים... המשנה מדגישה והעמידו תלמידים--הרבה!!! מה הכוונה תלמידים---הרבה??

הפירוש הוא: תעמידו כמה תלמידים בודדים!!! אבל **תעמידו אותם** על שתי הרגלים!! שהחמשה תלמידים בודדים האלו... יעמדו בכוחות עצמם... תבנו את האישיות שלהם עד הסוף!!! **ואז!!!** דווקא אז יתרבו התלמידים... זה בדיוק מה שר"ע עושה כעת מול חמשה תלמידים

רבי עקיבא כעת לא מעמיד תלמידים **רבים!!!** ההרבה יגיע בשלב אחד לאחמ"כ... קודם כל רבי עקיבא **העמיד חמשה תלמידים!!!** בנה ועיצב כל אחד לפי תכונות ואישיות... ומכאן ואילך מה הפלא שאנחנו פוגשים את חמשת התלמידים האלו כמעט כל פרק משניות!!! יש פה **לגמרי רבי יוסי מול לגמרי רבי שמעון**... כל אחד מחמשת תלמידי רבי עקיבא הוא עולם תורה שלם בפני

עצמו!!! **לפניך דוגמא קטנה:** ברגע שרבי יהודה משבח את האומה הרומאית, ורבי יוסי שותק, ורבי שמעון מגנה... תכל'ס: יוצא שיש פה מחלוקת בין שלושה תלמידים של רבי עקיבא... **מישהו יכול לנחש לי מה דעתו של הרבי- רבי עקיבא בעצמו בויכוח ההשקפתי הזה??**

אה... מה התשובה??? רבי עקיבא בכלל לא מתערב בויכוח בין רבי יהודה ר' יוסי ור' שמעון... ר' עקיבא לוקח בחשבון שיום אחד הוא יסתלק מן העולם והתלמידים שלו יצטרכו **לעמוד בפני עצמם** ולהבין **מעצמם** מה נכון ומה לא... לכן רבי עקיבא בעיקר מתעסק בלבנות **אותם!!!** אתה ר' יהודה... התכונות שלך זה "חכם לכשירצה..." אתה צריך להיבנות בתורה לפי המאפיין היחודי שלך! ואתה ר' יוסי צריך להיבנות לפי ההיגיון של הנימוקו עמו וכך רבי שמעון... ומכאן ואילך... אחרי שהעמדתי אתכם כל אחד לפי דעתו ולפי צביונו ואישיותו!!! כעת כשיתעורר איזשהו נידון באיזה נושא שיהיה... רבי יהודה יגיע עם כל הרבי יהודה שבו ויביע דעת תורה לפי המאפיין היחודי שלו... רבי יוסי ינקוט בגישה שמאפינת את ר' יוסי... ורבי שמעון ינקוט בגישה שלו... **ומלוה אליבא דרבי עקיבא!!!** רבי עקיבא בנה אותנו!! העמיד אותנו לפי התכונות שלנו... וכעת כל מה שכל אחד מאיתנו יגיד מדעתו... זה על פי דעתו של אמן הנפשות ר"ע... הם העמידו תורה באותה שעה!!! 24.000 תלמידים לא יכלו למלא את העולם בתורה כמו אותם חמשה תלמידים בודדים שנבנו מהמסד עד הטפחות... הם העמידו תורה!!!

זה מה שנולד ב"ג בעומר!!!

ב"ג בעומר נולד החידוש הגדול **שמספיק רב חמשה תלמידים בודדים!!!**

אם תשים לב... בניגוד לתפיסה המקובלת כיום... כל התלמידים הגדולים ביותר בכל הדורות צמחו **דווקא מסביבה מצומצמת של כמעט פחות ממניין!!!** החל מרבי עקיבא שמוכן להתעסק עם חמשה תלמידים והוא מדריך אותם כל אחד בדרכו הוא... וכלה ברבותינו הראשונים שהיו "תופסי ישיבות" ועל פי רוב הישיבה שלהם מנתה לא יותר מעשרה תלמידים קרובים... וכלה ברבינו הבעש"ט הקדוש ורבינו הגר"א שגם להם היו תלמידים, אבל כמה?? קבוצה מצומצמת של מנין תלמידים שהם השקיעו בהם את כל נשמתם... אפילו מן החזו"א שעד עצם היום הזה ישנו מושג מיתולוגי שנקרא תלמידי החזו"א... מי זה התלמידים האלו?? מדובר בכמה אחיינים ועוד כמה צעירים שהיו מסתובבים אצל מן החזו"א והוא פשוט האציל עליהם מרוחו ולווה אותם בעבודת ה' צעד אחר צעד... וכולם צמחו שם לענקי רוח אחד אחד... **ולמה??** כי היה להם 'מדריך' צמוד!!! זה לא היה רב שנכנס באוכלוסיה ויוצא באוכלוסיה, אלא **רב צמוד!!!** רב שהם יכלו להתקרב אליו, והיה להם איתו קשר על בסיס יומי, **ואת זה אין לנו היום!!!**

כיום לא חסר תלמידים, אם כבר חסר... חסר רבנים!!!

מי מוכן היום להשקיע בחמשה תלמידים, **שירים את היד!!!**

מי מוכן היום לתת אימון בכמה תלמידים בודדים ולהשקיע בהם את כל נשמתו ולהרגיש בזה סיפוק של הרבצת תורה, **שירים את הכפפה!!!**

מי מוכן לחוש הישג מרשים שהוא זוכה להעמיד חמשה תלמידים שהוא בנה אותם ממסד ועד טפחות? מי?? **נו... שירים את היד???**

אברך תלמיד חכם מופלג: האם חלמת פעם לזכות להרביץ תורה?? האם אתה משתוקק להיות מוסר תורה ולהיות מעתיק השמועה??

עזוב... אין לך שום סיכוי... כי בשביל זה צריך לפתוח ישיבה גדולה... ואל תשכח שזה לא מתחיל שם... בשביל לפתוח יום אחד ישיבה גדולה צריך בהתחלה להיות משיב בסדר ג' ב"שיב"ק... ואח"כ מתקדמים להיות ר"מ ואח"כ מתקדמים וכו'... ואז פותחים ישיבה... ואז צריך רשם טוב וצריך בשביל זה גם ים של כסף... וצריך שיגיעו בחורים טובים ושיהיה עם מי לדבר וכולי האי ואולי... נו... אז נראה לך שיש סיכוי שזה יקרה אי פעם?? **אז זהו!!! שכל מסע היסורים הזה נכון עד ל"ג בעומר!!!**

עד ל"ג בעומר תתאבל ואל תשמע מוזיקה... כי אתה הרי משתוקק לזכות ללמוד וללמד... וככל הנראה אין סיכוי שזה יקרה... אם ככה יש לך בהחלט מה להתאבל על מיעוט הרבצת תורה שבדורנו... אבל ברגע שהגיע ל"ג בעומר... **כעת אתה יכול לפצוח בריקוד!!!** כי ביום הזה מתברר שבשביל להיות מוסר התורה לא צריך לפתוח ישיבה ענקית וגם לא צריך מוסד רשום ולא עסק פטור... אתה לא צריך להיות רשום בועד הישיבות ואתה גם לא צריך תמונות בעיתון על כנס יסוד לפתיחת ישיבה ובוודאי שלא צריך רשם... אז מה כן צריך??? אתה צריך בסה"כ לקחת על לוח לבך כמה צעירים בני עליה בודדים שכבר בלאו הכי מנסים להתקרב אליך... הם כבר שמו עליך עין והם חפצים בקרבתך והם מנסים לדבר איתך בלימוד ולהתקרב אליך... כי צעירים בני עליה מזהים דמות רוחנית מרוממת ונמשכים אחריה כזבובים לאור... וכל מה שנדרש ממך זה בסה"כ להיענות להם!!! לתת להם להתקרב אליך... ובאמת לקרב אותם... ללוות עם כל אחד ואחד באופן אינדיבידואלי ולעקוב אחרי ההתקדמות הרוחנית שלהם ולנווט אותם ולייעץ להם לפי העניין... להשקיע בכמה צעירים בודדים האלו ולא לזלזל בקשר הזה... כי... כי למייעשה זו ההרבצת תורה הכי אמיתית... כי כשיהיה לך קשר קרוב ורצוף מול בחור בן עליה שעדיין לגדולות ואתה תכיר אותו לפרטי פרטים... או אז תוכל מידי פעם לכונן אותו גם במידה וזה יהיה כרוך בחריגה ויציאה מהמסגרת... (לייעץ לבחור לעשות דברים שמנוגדים למסגרת זה משהו שרק מי שמלווה אותו מקרוב יכול לעשות את זה... זו נקודה חשובה ואפרט אותם בהמשך...) ואתה תכונן אותו לפי ענייניו ולפי תכונותיו...

ותשובות בהלכה ו... ואל תשאל... כי זה מה שהתאים לי בשעתו... כל תקופה והסיפור שלה... אבל אל תצפה שאני בספר שלי אכתוב לבחור... עזוב... תתחיל ללמוד רמב"ם... תתחיל ללמוד טור... **כי צריך פה ליוויו!** ומי יעשה את זה אם לא אתה... אתה האברך המרומם... פה צריך אלפי רבנים!!!! אלפי רבנים שכל אחד יקח על עצמו חמשה תלמידים... שכל אחד יקרב את אלו שכבר קרובים אליו בלאו הכי... והם!!! הם יעמידו תורה באותה שעה!!!

אתה קולט?? חסרים לנו רבנים... לא חסרים תלמידים!!!!

מספיק חמשה תלמידים בשביל למלאות את כל ארץ ישראל תורה... אז מה חסר?? חסר המון כח אדם של אלפי רבנים שמוכנים כל אחד להשקיע בחמשה תלמידים... תבין שזו ההרבעת תורה הכי אמיתית!!

ואני רוצה לסיים עם פניה נרגשת לקיר!!! אני פשוט לא משלה את עצמי... אני רוצה להגיד משהו לצעירים משיעור ג' ישיבה קטנה והיות ואני יודע מראש שאני הולך לדבר לקיר... **לכן אני פונה ישירות לקיר!!!**

תקשיב קיר: שלא תגיד שלא אמרתי לך... וכדי שלא תדפוק אח"כ את הראש בקיר... תזכור שאמרתי לך ש... ישיבה גדולה ומפורסמת שלומדים בה המון המון בחורים... **זה אומר דבר אחד!!!** זה אומר שיש פה הרבה תלמידים טובים... אבל מה נעשה שלא מספיק תלמידים... תלמידים צריכים רב!!! (יש כאלו שחולקים עלי... עכ"פ אני מדבר למאן דאמר שבחור בן שש עשרה צריך עדיין הכוונה...) ובחור שהולך לישיבה שיש בה 24.000 תלמידים צריך לדעת **שיש לזה מחיר!!!** המחיר הוא שבכזו ישיבה אין לך רב שיכול למנות את **שבחך!!!** אין לך שם רב שיכול לבנות ולעצב את אישיותך ולהוציא ממך את המירב והמיטב... **ואל תבא בטענות כי אי אפשר!!!**

אז היות וכפי שסיכמנו אני מדבר לקיר... אז מה העניין לדבר לקיר?

אז זהו!!! שאני לא מדבר למי שכבר התקבל לישיבה הנכספת וכל כולו מסתובב כטוטו ובטוח שהוא זכה בפיס... אני מדבר על אותו "אומלל" ש"לא זכה" להתקבל לישיבה שהוא כ"כ חלם להתקבל ודמעתו על לחיו בדיוק כמו שאני בכיתי בשעתו... **אלך אני פונה!!!** אם כבר לא התקבלת... ואם אתה כבר יושב וראשך חפוי ומרגיש לא שווה... אז עזוב!!! ברגע שהגיע ל"ג בעומר והדמעות של רבי עקיבא נגמרו על הישיבה הגדולה בתבל שהרישום שלה נסגר לנצח... בדיוק אז אנחנו נזכרים לרקוד... תהיה רגוע... מנע קולך מבכי ועיניך מדמעה... אתה כנראה הולך להיכנס לאחת הישיבות שיש בהם קצת פחות בחורים וקצת יותר רבנים שמשקיעים... ואתה תזכה לשבת מול רב שיוכל למנות את שבחך וללוות אותך ולגדל אותך ואתה התקווה שלנו... אתה תעמיד לנו את התורה שבעל פה... רוץ לשמוע מוזיקה... חזק ויאמץ לבך... בקיצור: בחורים יקרים... תשתפו גם אתם פעולה... לא רק האברכים צריכים נכונות לקרב אתכם... גם אתם תלמדו להתקרב לרב צעיר ונגיש... תרדפו אחריו ברעב ובצמא לשמוע דבר ה'...

אם שאתה בונה איתו מסגרת אישית חילופית... ואת זה אפשר לעשות רק בליווי צמוד של דמות רוחנית "שעומד על גביו"!!! ומעתה: אני הולך כעת להוציא ספר... בספר זה אני אמנם לא הולך לדבר באופן רשמי נגד המסגרת... אבל תכל'ס... סו"ס כל ההולך ילך שלי הוא לא לגמרי בקו המוכר והקלאסי... ולכן אני כל הזמן הולך על גחלים... מצד אחד יש המון המון צעירים בני עליה (וגם אברכים) שהמסגרת לא מספקת אותם... המסגרת לא נותנת מענה לשיעור קומה הרוחני שלהם... והשטייגן האמיתי שלהם מחכה להם דווקא מחוץ למסגרת... אבל סיכמנו שמסוכן להוציא צעיר מהמסגרת בלי ליווי צמוד של מבוגר... אז מה עושים?? פה צריך אתכם!!!!

פה צריך את הרב שמוכן להשקיע בחמשה תלמידים!!!

פה צריך אותך!! שתהיה איתו!! שתעמיד אותו!!! שתלווה אותו!!!

ואם אתה לא תעשה את זה... אתה יודע מה יקרה???

לא יקרה כלום!!! אל תדאג... הוא לא ירד לרחוב... הפעם אנחנו מדברים על בחור בן עליה מרומם שאנחנו לא חוששים על היידישקייט שלו... **אבל כן יקרה לו משהו הרבה יותר עצוב ומר...** אתה יודע מה יקרה לו?? יקרה לו מה שקורה כמעט לכולם... הוא לאט לאט ישחק ויאבד טעם... יאבד חשק... כי הוא כבר כמה שנים לומד שעות ע"ג שעות מה שלא מתאים לו... וכך תעבור שנה ועוד שנה ובעוד שלוש או ארבע שנים הוא יתחתן וזו הוא יגיע לכולל שלך!!! וזו יתגלה מול עיניך אברך מנומנם... מה שנקרא סוחב!!! סוחב את השטייגן... סוחב את המוסכמות הרוחניות שהוא נתקע איתם מהישיבה... וזו תשאל שאלה בחלל העולם: איפה הברק והאור שפעם היה לו בעיניים?? איפה ההתלהבות העצומה שהייתה לו פעם בלימוד? **והתשובה היא עצובה מאוד:** המסגרת לא נתנה לו מענה מספק!! הלימוד המאוד מסוים של המסגרת לא התאים לאישיות שלו... הוא במקרה היה צריך תכנית אחרת של לימוד... היה צריך לבנות לו מבנה לימוד משלו... אבל מה נעשה... אף אחד לא העיז להוציא אותו מהמסגרת... מצידי יתכן שהוא אפילו התקשר אלי ואני לא העזתי להגיד לו שיעשה אחרת מהמסגרת... **ואני לא חוזר ביו!!!** כי בשביל לשבור מוסכמות ולפרק לו את המסגרת... צריך ללוות אותו הלאה ואני הרי לא אעשה את זה... (יש כדורים שרופא משפחה לא נותן בלי מעקב...) אז הוא היה נשמה טובה... לא התחכם ולא התמרד... המשין לשבת שעות רבות מול העיון שלא התאים לו... המשין לשבת שעות רבות מול סוג לימוד שהוא לא התחבר אליו בכלל... ולאט לאט הוא התייבש מבפנים... הפסדנו אותו!!! הפסדנו תלמיד!!!

אם היה את האברך המרומם כמון שהיה תופס אותו כמו שרי עשרות ומתוך היכרות מעמיקה איתו... היית מלווה אותו ובונה איתו תכנית אין ללמוד מחוץ למסגרת בצורה שכן מתאימה לו... אותו בחור היה פורח!!! הוא היה עושה שטייגן עצום לפחות כמו שאני עשיתי ברמב"ם ובטור בית יוסף ואפילו בחומש רש"י כשהייתי בחור...

כן... כשהייתי בחור ולא התאים לי המסגרת... היה לי רב שאיפשר לי ללמוד רמב"ם וגמ' רש"י בבקיות...

אלא שכאן מגיע החשש הגדול והמוכר... מי אמר שאני יודע להדריך נכון בחור בן עליה מהי הדרך הנכונה בשבילו... אני חושש לקחת אחריות... ואולי יהיו לי מחדלים... אולי אני אעשה טעויות...

תסלח לי אברך יקר!!! אתה יכול להיות רגוע... אתה כבר לא יכול לעשות מחדלים גם אם תרצה... ולמה?? **כי המחדל הגדול ביותר כבר קרה!!!** עצם העובדה שכ"כ הרבה צעירים בני עליה מתגלגלים להם לבד לבד בכל שנות הבחורות בלי שום הדרכה וליווי אישי... **זה כבר המחדל הגדול ביותר והוא כבר קרה!!!** כך שברגע שאתה נכנס לתמונה אתה יכול רק להועיל... אתה יכול רק לעזור... (על זה נאמר קלב"מ...)

ממילא אל תאמר נער אנוכי ואל תהסס ואת תחשוב פעמיים...

מה אתה חושב... אדון אז נדברו... מאיפה יש לו אומץ להגיד דעות בלי להתבלבל?? וכי יש לי כתפיים כ"כ רחבות?? אין לי לא כתפיים ולא רחבות... יש לי דבר אחד שעומד לי בראש... הצעיר הזה מעולם הישיבות הענק של דורנו שאף אחד לא מכיר אותו ולא מודע לכוחות שלו... דבר אחד אני יודע... להזיק לו אני לא יכול!!! אם אני פונה אליו ונותן לו כח ועוצות טובות אני יכול רק להועיל לו יותר או פחות... אז אני יורה...

ותאמין לי שהכתפיים שלך רק יותר רחבות ממני!!! כי סו"ס פה בעלון אני באמת יורה לכל הכיוונים... פה זה באמת סוג של מזל... אני יורה ללא הבחנה בתקוה שמשוהו אחד פוגע... אבל השנים שלושה צעירים שכנים שלי שלקחתי אותם כפרייקט אישי ואני נושא אותם על לוח לבי ואני באמת מלווה אותם בכל שלב... מולם אני הרבה יותר יסודי!!! אני הרבה יותר יעיל מעוד כתב עת ששמו אז נדברו שפתאום מדבר איתך על מירון...

אז אני לקחתי על עצמי את החמשה תלמידים שלי... ואתה תקח על עצמך חמשה תלמידים ואם עוד כמה אלפי אברכים כמונו יקחו כל אחד את הכמה צעירים בני עליה שכבר בלאו הכי קרובים אלינו... הרי זו ההרבעת הגדולה ביותר בדורנו!!! הם יעמידו תורה

בקיצור: יש מחסור חמור ברבנים!!! תלמידים יש בשפע רב... יש היום פיצוץ אוכלוסין בייחס לתלמידים. הישיבות מפוצצות בתלמידים... ומה חסר?? חסר רבנים!!! מי מוכן להיות רב לחמשה תלמידים? שירים את היד!!! שירים את הכפפה... יוצאים לדרך...

אני רוצה לשתף אותך בקונפליקט אישי שיש לי בימים אלו... בעזה"ש בתקופה הקרובה אני אמור בסייעתא דשמיא להוציא ספר על עסק התורה!!! עכשיו: אני באופי שלי אנטי ממסדי בכל הווייתי... הנס שלי היה... שהיה לי רב צמוד!!! ובגלל שהוא היה רב צמוד... והוא ליווה אותי בכל צעד ושעל... לכן היה לו את הפריבילגיה שהוא יכול לבנות לי תכנית לימוד ועבודת ה' מחוץ למסגרת... משהו בהתאמה אישית מיוחד לפי התכונות המסוימות שלי... עכשיו ככה: בדרך כלל להוציא בחור צעיר מהמסגרת זה דבר מאוד מסוכן!!! אפילו אני האנטי ממסדי מודה בעל כרחי שהיום אני לא אעז לעשות את זה לבחור שיתקשר ויתיעץ איתי... הדבר האחרון שאני אגיד לו זה לצאת מהמסגרת... למה?? כי יציאה מהמסגרת זה **פיורק!!!** אתה לא יכול **לסתור** אא"כ אתה **גם בונה**... (קיי"ל: לא ליסתר אינשי בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחריתי) מתי אפשר לפרק לצעיר את המוסכמות של המסגרת?? רק

גיליון מס' 473 פרשת בחוקות
תשפ"ב שנה עשירית

לעילוי נשמת
מרן רבינו
שמריהו יוסף חיים
בן מרן רבי יעקב ישראל זצוק"ל

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

היומן

ליל שב"ק פרשת משפטים תשע"ח
מרן נכנס לחדרו, וראה שם את נכדו ממתין,
מרן שחפץ להתייחס לנכד שאל האם הוא
לוי? ועניתי שכן.
מרן התחיל היום בסדר לימודו את הרמב"ם
הלכות טוען ונטען.
סיפר לי אחד מבני הבית, שבאחד הימים
השבוע, התעורר מרן ממנוחת הצהרים,
ותכף ביקש ספר משנה ברורה, וביקש לברר
איזה ענין במשנ"ב שעסק בו בזמן השינה.
עוד סיפר לי שמרן חיפש במשך זמן מה,
מדרש שמזכר בו את השם גדליה כשם של
תנא, עד שביקש להביא סדר הדורות והראה
שכתוב תני שמואל בן גדליה ומוזכר
בתנחומא פרשת בהר. ובשב"ק שמעתי איך
שהזכיר את זה.

פעם שאל את נכדו, האם יש לך בן שמואל?
והיה לפלא שבאותו הזמן היה במקום אותו
בן... באותה הזדמנות אמר הנכד שבנו כבר
בן שמונה עשרה... ומרן הגיב ואמר א"כ הוא
כבר צריך להתחתן, ובירכו 'בקרוב', ואח"כ
אמר לו 'תוציא ספר'.

כידוע, רגיל מרן לומר כאשר מבקשים ממנו
עצות לרפואה, על כל ענין אומר איזה דבר
ללמוד ויועיל לרפואה בס"ד, ואכן ראו
ישועות מעל דרך הטבע. והנה היום כשמרן
הלך לתפילת שחרית, כאבה לו הרגל,
ושמעתי שאמר 'כנראה אני צריך ללמוד
כיצד הרגל'...

לכל קוראי הגליון בקרוב!
קובץ זכרון מיוחד מבית "קובץ גליונות"
לע"נ מרן רשכבה"ג שר התורה
הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

- מאת ששת מקורביו הגדולים של רבינו**
- הרשימות שנכתבו בנסיעות - נחשפות
  - הפנינים משנות תשנ"ו והלאה יופיעו לראשונה
  - שכינו של רבינו מתאר את הימים הקדומים
  - הרשימות של הגבאי המכניס והמוציא
  - מפי כהן - הליכות והלכות
  - הטור המיוחד של השכן הקבוע בתפילת מנחה ומעריב
  - המהפכות - פרק נוסף בסדרה
- להנצחות בקובץ מיוחד זה**
ניתן לפנות למס' 053-3145900
בברכה מערכת 'קובץ גליונות'

מקור שי"ח קשר תפילין הראה לעניו

חידוש מופלא לדינא שהיה רבינו ז"ל מעורר
עליו בעניין קשר תפילין והוא בלתי ידוע לרבים,
שכשאביו ז"ל לימדו להניח תפילין הזהירו
שכשמסיימים להניח הרצועה של יד יש לכורכה
כמין קשר על כף ידו, ורק אח"כ להניח של ראש,
ושוב לפתוח הקשר ולכרוך על האצבעות כנהוג,
ואין להפסיק בשיחה עד שסיים הכריכה אבל
רשאי לומר אז הג' פסוקים של וארסתך. וכן
כשפושטים התפילין יש להיזהר כשחולצים עד
הכריכות, לעשות קשר כלשהו, ורק אז להוריד
את התפילין של ראש, שאם לא יקשור נמצא
שהוריד את כל השל יד קודם. וכו"כ בס' אלא
(פ"ז ס"ח), [וכ"נ גם הגר"ש אלישיב זצ"ל
כמבואר בשבות יצחק ח"ד ס"פ כ"ג].

ורבינו ביאר דעתו יפה בס' דעת נוטה תפילין
(מס' ש"ב והלאה וראה בהערות שם באורך) וז"ל:
מה הביאור במש"כ השו"ע סי' כ"ז ס"ח ויכרוך
ג' כריכות ויקשור דלא שמענו דנוהגים לעשות
קשר בתפילין של יד בסוף הרצועה, תשובה:
**כריכה כסוף נקרא קשירה עיני מ"ב סי' תרנ"א
סק"ח.** האם דין זה מעכב? **כן, אאמ"ר זללה"ה
הקפיד בזה, ובזכרוני שכן מבואר בבית יוסף.**
(סוסי"כ"ו ד"ה כתוב), לא הבנתי מאי טעמא קשר
זה מעכב והא סוף סוף קשר התפילין על זרועו,
ומה"ת להצריך קשר נוסף? תשובה: **אם אינו
סוגר בסוף אין זה מחזיק ואין זה קשירה ומעכב.**
האם מותר להפסיק בדיבור קודם שגמר לעשות
הכריכות על אצבעו ועל כף ידו? תשובה: **אין
ראוי.**

ובס' מעורר ישנים (סי' כ"ו אות י"א) כתב: גם
יכרוך הרצועה אצבעו בכדי שיהא כקשר גמור,
[משמרת שלום סי' ו' מס' דעת קדושים עיי"ש],
ולפי קוצר דעתי זה לא הוי כקשר, אלא יכרוך
פעם אחת על פס ידו, ויכפול הרצועה שם לבין
פס ידו ובין הרצועה אשר כרוך על"י זה הוי קשר
וכמו שעושין תמיד בגמר הכריכה, עכ"ל. וש"ר
בארחות רבינו (ח"א עמ' מ"ו) שדן בזה בארוכה
והעתיק לשון הרמב"ם עצמו בשו"ת פאר הדור
(סי' ע"ג) שפירש כן דעתו, אמנם הגר"א בביאור
השו"ע (סי' כ"ז ס"ח) חולק ע"ז וכתב: ומ"ש
הרמב"ם ויקשור משום דבלא"ה לא קיימי
הכריכות ולכן אין אנו נוהגין לקשור שם כי אין
לעיכוב רק נקט שיתקיים.

**מדור זה לע"נ הרבנית ברכה רבקה
ב"ר שלמה אריה רוזנברג ע"ה**

התפלל

מתוך ספרו של רבינו "אורחות יושר"
ג. מי שיכול לבוא לתפלה בזמנה
ובשאת נפש מאחר מהתפלה כדי
שלא יצטרך להמתין איזה רגעים,
וכן מי שיוצא באמצע התפלה או
לפני גמרה משום שאין לו
סבלנות להמתין כמה דקות אין
לך מבה עבודתו של הקב"ה יותר
מזה וכאילו אינו מאמין ששכינה
נמצאת בביהכ"נ בשעת התפלה
ואיך תתקבל תפלתו. וראוי הוא
כבוד שמים להמתין איזה דקות
קודם התפלה וכתוב לו הקשבת
למצוותי (פירש"י בברכות ו' א' לשון
המתנה הוא שתמתין בשביל מצותי
אשר צויתני) וע"ז מסיים הפסוק
ויהי כנהר שלומך וצדקתך כגלי
הים ויהי כחול זרעך, ויש בזה גם
חילול ה' ר"ל שאומרים כך
מתנהגים בני תורה, ואין בזה
שום תירוץ אפ"י רואין אנשים
מזלזלים בזה [או שמדברים
במקום שאסור לדבר] ואפ"י
אנשים חשובים דממ"נ אם יש
להם טעם בזה (ומסתמא צריך לדונם
לכף זכות שיש להם טעם) אין הטעם
שייך אצל אחרים ואם אין להם
טעם בודאי גם הם יענשו על זה
ולא עוד אלא שאתה גורם להם
שיענשו גם עבורך שהכשילו
אחרים, והעיקר שבכל דבר צריך
לראות מה כתוב בתורה ובשו"ע
וזהו רצון ה' והמזלזל בזה הוא
בכלל אפיקורוס ח"ו ולעוה"ב לא
יקבלו כלל תירוץ זה שראו
אחרים מזלזלים בזה.

ביאורים:

**ולא עוד אלא שאתה גורם להם שיענשו גם
עבורך שהכשילו אחרים** - איתא במסכת
שבת [דף קמט:] א"ר יעקב בריה דבית יעקב
כל שחבירו נענש על ידו אין מכניסים אותו
במחיצתו של הקב"ה, והדברנורא, שמלבד
מה שיענש על זלזול התפילה עוד רע עשה
שתלה בחבירו וגם תבירו נענש על ידו, השם
ישמרנו. (מתוך ביאור ערך תפילה)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמה לקבל עובדות, הנהגות, ושונות מרבינו.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת

על גדולי הדורות

חדש! עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן שליט"א!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

פרשת נשא חג השבועות - הגאון הגדול רבי זלמן רוטברג (ח' סיון)

פרשת שלח - הגאון הגדול רבי גדליה נדל (ט"ז סיון)

פרשת קרח הגאון הגדול רבי ראובן פיין (כ"ה סיון)

פרשת חוקת - מרן הגרמ"י לפקוביץ (כ"ז סיון)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון הגדול רבי משה הלוי סאלאווייציק זצוק"ל

הטלפון לא מדבר...

סיפר שכינו של רבינו:

בשנים הקודמות מכשיר הטלפון היה די נדיר. בבנין הסמוך לרבינו, דרה משפחת קוגלסקי שהיה ברשותם מכשיר כזה.

בוקר אחד, בשעה 7 בבוקר צלצל אצלם הטלפון, ואחד הילדים הרים את השפופרת,

'הלו' נשמע הקול מעבר לקו, 'מדבר כאן משה סולוביציק, אפשר בבקשה לקרוא לשכן רבי חיים קניבסקי ולומר לו שצריך אותו לטלפון?'

הילד הלך לקרוא לו, רבינו אז ישב בקצה המדרגות ולמד, כשמע שמחפשים אותו הוא קם והלך לבית הסמוך, ואחז בטלפון עם המחוגים, הקריב אותה לאוזנו, ואמר אני לא שומע כלום.

הילד הסביר לו שהמחוגה נשאת על המדף, ורק את השפופרת מקרבים לאוזן, אבל רבינו בשלו 'סי רעד נישט (זה לא מדבר)' 'אני לא שומע פה כלום', הילד נטל איפה את שפופרת הטלפון והחזיק אותה תוך שהוא מצמיד אותה לאוזנו של רבינו, הוא שמע את השאלה, השיב את ההכרעה ושב מיד לביתו ללמוד (מפי בעל המעשה, רבי אליהו קולגסקי ארה"ב).

רבי ישראל סולוביציק

כשבנו הגדול רבי ישראל ז"ל למד בישיבת פונבז'ז, ביקש רבי משה מרבינו שיקבע איתו חברותא, ואכן מידי יום רבינו למד איתו אחרי סדר ב', בכלל 'חזון איש', דף ליום במסכתות מסדר מועד, הלימוד ארך כעשרים דקות, רק גמרא בלי רש"י ותוספות.

באחד הפעמים כתב רבינו מכתב לרבי משה ש'כבר עברנו כמה מסכתות מסדר מועד' והוא משבח את הכשרון של ר' ישראל (מפי רבי ברוך סולוביציק).

כשנחלה רבי ישראל והוצרך לדרוש ברופאים, כתב רבינו מכתב לרופא מסוים במיוחד עבורו כדי שיקבל יחס הולם המגיע לו (בן רבינו רבי אי"ש קניבסקי).

גדולי הדור בנישואי החתן הגר"ש שטיינמן, עומד משמאל, רבי ישראל סולוביציק ז"ל

שהוא יכריע

סח הגר"ש שטיינמן: פעם שלח אלי רבי משה על ידי שליח, מכתב הממוען למרן הקהילות יעקב ז"ע, היות וידע שאני נכנס אליו לעיתים. אכן נטלתי את המכתב ובאתי עמו למרן זצ"ל, השאלה שם היתה אודות מחלוקת מסוימת בין מנהלי ישיבה מסוימת, שרבי משה היה מעורב בה וביקש את עצת הסטייפלר בענין ההוא.

הסטייפלר קרא את כל מכתבו, וכשסיים אמר לי בקול: 'מסאנא דרב מכרעאי לא בעינא' (קידושין מ"ט א', כלומר איני רוצה להיכנס במדת נעל הגדולה ממני) הלא רבי משה הוא אדם גדול בפני עצמו, שהוא יכריע!

ידידות ותיקה ואיתנה שררה עשרות שנים בין רבינו זצ"ל לבין ריעו מזמן הלימודים בישיבה בפתח תקוה, רבי משה הלוי סולוביציק זצ"ל. משך כשלוש שנים שהו יחדיו בישיבה, חלק מהזמן ישנו באותו חדר ביחד, ואף היתה תקופה שלמדו יחד בחברותא. רוב שנותיו התגורר רבי משה בחוף לארץ, אבל בכל פעם שהגיע לארץ ישראל היה נכנס אל מעונו של רבינו והיו משוחחים יחדיו בדברי תורה כשני ריעים אהובים.

גם בספריו מזכירו רבינו בכמה מקומות (ראה שיח השדה שבת צ"ג ב' בענין לקיחה תמה, ושם ח' א' בענין תשמיש על ידי הדחק, גיטין ד' א' בענין נכתב ביום ונחתם בלילה, ל"ט א' בענין אין אדם מוציא דבריו לבטלה, ושם פ' א' בענין צרת אילונית, ושם פ"ה א' בענין ירושת הבעל, וראה בספר והאיש משה ח"ב עמוד ש"ח מכתב מרבינו לרבי משה בענין ולד תודה).

גם בשנים המאוחרות בכל פעם שהיה נכנס מי מבניו של רבי משה, היה רבינו מקבל בחיוך רב ובהארת פנים מאירה.

רבי משה סולוביציק זצ"ל

הפרידה והתפילה

בשנת תש"י חזר רבי משה לשוויץ בשביל שידוך, ועל מנת לחזור לארץ ישראל אחרי שהם יתחתנו, ובאותו הזמן הוא למד עם רבינו בחברותא ואחזו באמצע לימוד מסכת תמורה, ורבי משה אמר לו אי"ה עוד נגמור, אבל למעשה לא הספיקו להשלים את המסכתא, ופעם התבטא רבינו, 'אולי נשלים אחרי תחית המתים'.

וכשנפרד מרבינו הוא ביקש שיתפלל בעדו, ורבינו השיב בחיוב. וכיצד נודע הדבר - כי בערוב ימיו של רבי משה, בחורף תשנ"ה, הוא נחלה, וביקש מבנו רבי ברוך שליט"א שיכנס אל רבינו להזכיר את שמו לרפואה שלימה, כשנכנס להזכיר את השם מיד אמר לו רבינו 'הרי אני מתפלל עליו בכל יום ג' פעמים', וסיפר שרבי משה ביקש ממנו להתפלל, "ועד היום לא ביקש שיפסיק להתפלל ולכן אני ממשיך".

וזו עובדא מפליאה, ששמר לו נאמנות כ-45 שנה יום יום בתפילתו הזכה.

ירוצו אליו להתברך

סיפר חתן רבינו הגר"ש שטיינמן: אבי מרן הגרא"ל שטיינמן היה ידיד נפש של רבי משה זצ"ל, עוד מהיותם צעירים ממש במדינת בריסק ובשוויץ, וגם אחרי כן כשהיה נשוי והתגורר בפתח תקוה, אבי למד בכלל 'תורת ארץ ישראל' ורבי משה הבחור למד בישיבת לומז'א, ואבי בא אליו כל יום לישיבה ללמוד עמו בחברותא, ושמר עמו על קשר, כי החזיק ממנו גדולות מאוד.

וכבר בהיותם בחורים, אמר רבי משה לאבי מורי וגם לאימי ע"ה, 'עוד תראו שאנשים ירוצו אחרי ר' חיים לבקש ממנו ברכות'. כי היתה לו טביעות עין חדה להכיר בני אדם.